

ความเรียงเรื่องต่างๆ

ของ

ศรีเทพ

เล่ม ๒ — เศรษฐกิจ

พิมพ์แรก

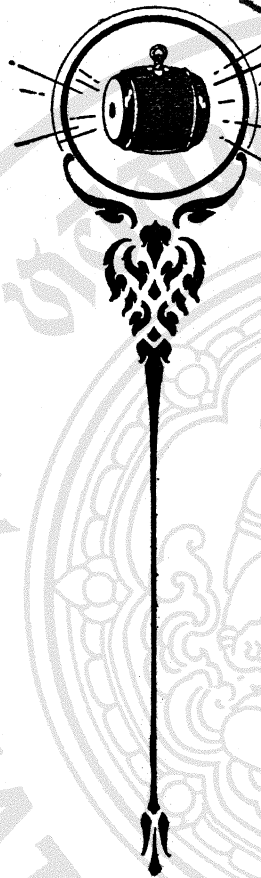
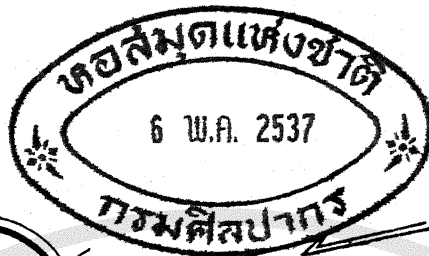
ในการพระราชทานเพลิงศพ

มหาเสวกโท พระยาสุพรรณศรี

(ทองคำ สุวรรณศิริ)

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๑ เมษายน พ. ศ. ๒๔๖๖

ศรียมเรียงเรื่องต่างๆ

ของ

ศรุธ เทพ

เล่ม ๒ — เศรษฐกิจ

พิมพ์แรก

ในการพระราชทานเพลิงศพ

มหาเสวกโท พระยาสุพรรณศรี

(ทองคำ สุพรรณศรี)

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๖

NATIONAL LIBRARY

จดหมายเหตุแห่งชาติ

เลขที่ 303

เลขที่ 330.9593

5350 ๑๙

เลขที่พิมพ์

2
NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111001147865

NATIONAL LIBRARY

๙ ๗ ๖
เมือเบนนอกรรราชทูต

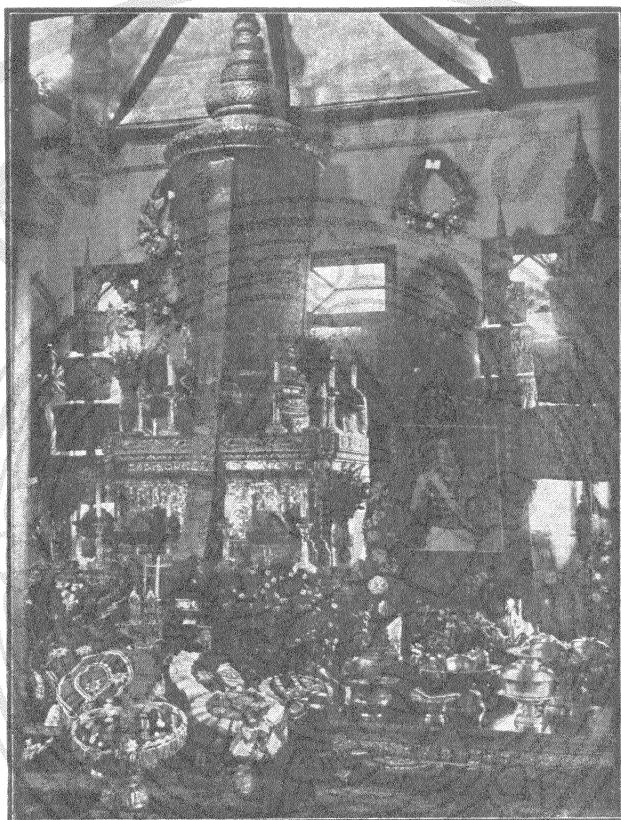

OK 127414
973 1 57043

เมื่อเป็นสมุหพระราชมณเฑียร

NATIONAL LIBRARY

ประวัติพระยาสุวรรณหศิริ

มหาเสวกโท พระยาสุวรรณหศิริ (ทองดี สุวรรณหศิริ)

ป.ม., ท.จ.ว., ท.ช., ว.ม.ล., ว.ภ., รัตน

ว.ป.ร.๓, ป.ป.ร.๓ เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน

พระพุทธศักราช ๒๔๐๗ ณ ที่บ้านตำบลตลาดแขก

อำเภอบางยี่เรือ จังหวัดธนบุรี เป็นบุตรขุนกิจวิจารณ์

(ทศ สุวรรณหศิริ) และ นางผิง กิจวิจารณ์

เมื่ออายุ ๕ ปี ได้เข้าศึกษาวิชา ณ สำนักพระวิเชียร

กระวี วัดพิชยญาติการาม ครั้นสำเร็จจากการศึกษา

วิชาแล้ว ได้เข้ารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ

เมื่อพระพุทธศักราช ๒๔๒๔ มีตำแหน่งหน้าที่เช่นเสมียน

เวร รับพระราชทานเงินเดือน ๆ ละ ๑๒ บาท และได้

รับตราขั้วแก้วใหญ่ เป็น หมื่นวิสุทธธิดสร นายเวร.

เมื่อ พระพุทธศักราช ๒๔๓๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตร เป็น หลวงวิสุตวิรัชเทศ และโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้ช่วยสถานทูตสยาม ณ กรุงปารีส.

ครั้น พระพุทธศักราช ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศยุโรป ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตร เลื่อนเป็น พระศรีธรรมสาสน์ และโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเลขานุการสถานทูตสยาม ณ กรุงปารีส แล้วย้ายมาเป็นอุปทูตรักษาการสถานทูต ณ กรุงเซนต์. ปีเตอร์สเบิร์ก.

ครั้นเมื่อ พระพุทธศักราช ๒๔๔๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตร เลื่อนเป็น พระยาศรีธรรมสาสน์ และโปรดเกล้าฯ ให้เป็นอัครราชทูตสยาม ณ กรุงเซนต์. ปีเตอร์สเบิร์ก (เลนินกราด) ต่อมาเมื่อ พระพุทธศักราช ๒๔๔๕ ได้โปรดเกล้าฯ ให้เป็นอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน เพิ่มขึ้นอีกตำแหน่งหนึ่ง.

ค

พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กลับเข้ามาบริหารราชการสนองพระเดชพระคุณในกรุงเทพ ฯ ในตำแหน่งสมุหพระราชมนเทียร โปรดเกล้าฯ พระราชทานยศเป็น มหาเสวกตรี และเปลี่ยนราชทินนามบรรดาศักดิ์เป็น พระยาบำเรอภักดิ์ ใน พ.ศ. นั้นเอง ได้รับพระราชทานพานหมาก, คนโท, กระโถนทองคำ เครื่องยศ.

พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็น องคมนตรี และโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนยศเป็น มหาเสวกโท.

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับราชการในตำแหน่ง ผู้ช่วยของเสนาบดีกระทรวงวัง.

เมื่อวันท ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ได้กราบถวายบังคมลาออกจากประจำการ เนื่องจากความเจ็บป่วย ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการสนองพระเดชพระคุณได้เต็มตามหน้าที่.

ณ

พ.ศ. ๒๔๖๔ โปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาสุวรรณหั้ว
รับพระราชทานเขี้ยวนาญ.

ครั้น พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้เป็นพระยาอินทสิงห์.

ในระหว่างที่รับราชการประจำตามหน้าที่นั้น ได้
ปฏิบัติราชการในหน้าที่พิเศษ คือ :-

(๑) เป็นผู้แทนฝ่ายสยาม ในการพิธีฉลองศาล
ไพบรณียทกรุงเป็น.

(๒) เป็นข้าหลวงจัดการแสดงพิพิธภัณฑ์สวนสยาม
ที่กรุงปารีส ใน พ.ศ. ๒๔๕๓ และที่กรุงเซนต์ปีเตอส์-
เบิร์ก ใน พ.ศ. ๒๔๕๔.

(๓) เป็นผู้รับพระบรมราชโองการ พิจารณาล่าว
แก้ไขหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างกรุงสยาม
กับกรุงเคมมาร์ก คสมัย พ.ศ. ๒๔๕๕.

(๔) เป็นผู้แทนรัฐบาลสยาม ไปช่วยงานพระศพ
พระเจ้ากรุงเคมมาร์ก, พระเจ้ากรุงสวีเดน, และพระศพ
แกรนด์ดุ๊กผู้ครองนครบาเดิน.

(๕) เป็นราชทูตพิเศษ เชิญพระราชสาส์น ทรง
แสดงการผลัดเปลี่ยนรัชกาลไปถวายพระเจ้าแผ่นดินต่าง
ประเทศ รวม ๗ ประเทศ.

(๖) เป็นผู้รับมอบหมายจากกระทรวงกลาโหม ให้
เป็นผู้จัดการศึกษาของนักเรียนไทย ซึ่งออกไปศึกษา
วิทยาการทหารบก ณ ประเทศเยอรมนีโดยฉะเพาะ ตลอดจน
นักเรียนของกระทรวงอื่น ๆ.

นอกจากหน้าที่ราชการแผ่นดินแล้ว ยังได้รับราชการ
สนองพระเดชพระคุณในส่วนพระองค์ คือ :-

๑) ได้รับเสด็จ และโดยเสด็จ พระบาทสมเด็จพระ
พุทธเจ้าหลวง เมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป
พ.ศ. ๒๔๔๐ และ พ.ศ. ๒๔๔๐.

๒) ได้จัดการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว เมื่อเสด็จพระราชดำเนิน กรุงรัสเซีย เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๔๓.

๓) ได้เป็นผู้โดยเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลปัจจุบัน จากกรุงเทพมหานคร เพื่อทรง
ศึกษาศิลปวิทยา ณ ประเทศยุโรป.

๔) ได้รับพระบรมราชโองการจาก พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ให้เป็นผู้ดูแลการศึกษาของ สมเด็จพระเชษฐาธิราช เจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ และ สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร เมื่อทรงศึกษาศิลปวิทยา ณ ประเทศยุโรป และพิทักษ์รักษาความสำราญส่วนพระองค์โดยฉะเพาะ.

พระยาสุวรรณหศิริ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญตระกูลจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระเจ้าแผ่นดิน เจ้าผู้ครองนครต่าง
ประเทศ คือ :-

๑) ทราประณามภรณ์ มงกุฎสยาม

๒) ทราทศิยจุลจอมเกล้าวิเศษ

น

- ๓) ทราวักติยานรณ
- ๔) ทราวชิรมาลา
- ๕) ทราวัลลภากรณ
- ๖) เหริยณรัตนกรณ รัชกาลที่ ๖ ชั้นที่ ๓.
- ๗) เหริยณรัตนกรณ รัชกาลที่ ๗ ชั้นที่ ๓.
- ๘) เหริยณจักรพรรดิมาลา
- ๙) เหริยณราชรุจิ กาหลยทอง
- ๑๐) เหริยณรัชฎาภิเษก เงิน
- ๑๑) เหริยณประพาสยุโรป กาหลยทอง
- ๑๒) เหริยณทวธิยาภิเษก กาหลยทอง
- ๑๓) เหริยณรัชสมงคล กาหลยทอง
- ๑๔) เหริยณรัชสมังคลาภิเษก กาหลยทอง
- ๑๕) เหริยณบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๖
กาหลยทอง
- ๑๖) เหริยณบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๗
กาหลยทอง

๗

๑๗) เหรียญเฉลิมพระนคร รัชกาลที่ ๖
กาหลยทอง

๑๘) เหรียญราชินี

๑๙) เข็มพระบรมนามาภิไธย ชั้นที่ ๑

๒๐) เข็มข้าหลวงเดิม

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต่างประเทศ

๑) ตราเชลันตเอนต์ ชั้นที่ ๑ ของประเทศรัสเซีย

๒) ตราเชนคส์ตานิสลา ชั้นที่ ๑ ของประเทศ
รัสเซีย

๓) ตรา นกอินทรีแดง ชั้นที่ ๑ ของประเทศ
รัสเซีย

๔) ตรา มงกุฎ ชั้นที่ ๑ ของประเทศรัสเซีย

๕) ตรา คานาबरอก ชั้นที่ ๑ ของประเทศ
เกนมารัก

๖) ตรา สลึงเทอเลอเวน ชั้นที่ ๑ ของ นคร
บาเค็น—บาเค็น

๕

๗) ทราไฮริกเคอเลขเวน ^{๕๓} ชั้นที่ ๑ ของ นคร
บริณส์วิก

๘) ทราการะพน ^{๕๔} ชั้นที่ ๑ ของนครแมกแลนเบิร์ก

๙) ทราวัลเบรกอสโต ^{๕๕} ชั้นที่ ๑ ของ นคร
แซกซอนนี

๑๐) ทราเลยองคอบเนอร์ ^{๕๖} ชั้นที่ ๔ ของ นคร
ฝรั่งเศส

พระยาสุวรรณคีรี มีบุตรหญิงซึ่งเกิดแต่ภรรยาเดิม
ชื่อ นางสาวแจ่ม สุวรรณคีรี ได้ถึงแก่กรรมเสียในยุโรป.
เมื่อกลับเข้ามาบริหารราชการ อยู่ใน กรุงเทพฯ ได้ทำการ
สมรสกับ นางสาวสีง สุวรรณคีรี ธิดาพระยาภักติกา-
นุกรกิจ (เล็ก) ผู้เป็นอา เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ.
๒๔๕๐ มีบุตรเป็นหญิง ๑ ชาย ๑ บุตรหญิงถึงแก่กรรม
เสียแต่ยังเยาว์ คงเหลือแต่บุตรชาย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานชื่อว่า บัณฑิตมน.

ณ

พระยาสุวรรณหศิริ เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารี
และกว้างขวางในสมาคม เป็นที่คุ้นเคยและชอบพอ
รักใคร่ของเจ้านาย และข้าราชการ ทั้งผู้ใหญ่ และผู้น้อย
เป็นส่วนมาก เป็นผู้ที่มีเมตตาจิตช่วยเหลืออุปการะ
บรรดาญาติและมิตร ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน.

พระยาสุวรรณหศิริป่วยเป็นโรคชรามีอาการทพพลภาพ
มาช้านานหลายปี ถึงอนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลา ๗ นาฬิกา ๕๕ นาที ณ ที่บ้าน
สุวรรณหคาม ตำบลบ้านทุ่งมหาเมฆ จังหวัดพระนคร
คำนวณอายุได้ ๖๘ ปี ๖ เดือน ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศประดัยศพ ตั้งบนชั้น
แว่นฟ้า ๒ ชั้น มีฉัตรเบญจา ๔ คัน กลองชนะเชียว ๑๐
จำ ๑ ประโคมประจักษ์พ กับพระสงฆ์สวดอภิธรรม
รับพระราชทานฉัตรวันละ ๔ รูป มีกำหนด ๓ วันเป็น
เกียรติยศ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
พระบรมราชานุญาต ให้พระราชทานเพลิง ณ วัดเทพ
ศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖.

สารบัญ

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ	หน้า ๑
บ่าวกลับเป็นนาย	๓๓
๙ ๙ ๙ ^๙ เดยวันเราดชน	๙๑
กำแพงภาษี	๑๐๗
ออกจากมาตราทองคำ	๑๒๒
เงินค่าเสียหายและหนี้สงคราม	๑๔๐
ปาฐกถา "สยามกับพาณิชย์"	๑๕๐
ความเห็นของนายพอรุดมหาเศรษฐี	๒๑๐
อีกอนอมิกส์หรือเศรษฐกิจวิทยา	
คืออะไร?	๒๒๑
ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ที่เรียกว่ารัฐพาณิชย์?	๒๓๖
เทศพาณิชย์และกิจของเทศบาล	๒๕๐
เงิน, คือแก้วสารพัดนึก	๒๕๘
กำเนิดและความขึ้นลงแห่งราคา	๒๗๐
พรอพเพียริงหรือตลาดหน้าคุก	๒๘๑

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
เท่าที่เราท่านพอจะเข้าใจได้ทุกคน

(พูดทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๔)

ข้าพเจ้ารับไว้ว่าจะพูดเรื่อง ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
เท่าที่เราท่านพอจะเข้าใจได้ทุกคน. ทำไมข้าพเจ้าจึง
จำกัดพูดเพียงแค่นี้เท่านั้น? ก็เพราะว่าเศรษฐกิจ
ทุกวันนี้ได้เกิดเป็นปัญหาถกเถียงเสียแล้ว. อย่างว่าแต่คน
สามัญอย่างเรา ๆ แม้นทางเศรษฐกิจ ก็ยังงงงวยตัดสินใจ
ไม่ลงว่าปลายมันอยู่ที่ไหนแน่. เพื่อช่วยความเข้าใจ
ในข้อนี้ ข้าพเจ้าขอคงตนด้วยอ่านเรื่อง “สมณานันท์”
ซึ่งข้าพเจ้าได้เขียนให้หนังสือ “ช่วยกาชาด” ในนาม
กรุงเทพ เมืองานกาชาดคราวที่แล้วมาน. ถึงบางท่านได้
อ่านแล้ว ฟังอีกหนหนึ่งก็คงยังไม่หมดสงสัย.

ความสามารถแห่งมันสมองของมนุษย์ไม่มีที่สุด นัก
การศาสตร์อาจบอกได้อย่างละเอียดว่า พืชของเรามีใหญ่
โตเพียงไร, พระอาทิตย์, พระจันทร์ และดาวพระเคราะห์
อื่น ๆ อยู่ห่างแค่ไหน, มีขนาดและจักรวาลอย่างไร, พัน
จากกลุ่มดวงอาทิตย์กับโลกทั้งหลายที่เป็นบริวารห้อมล้อม
ออกไป ยังสามารถทราบกลุ่มอื่น ๆ เช่น ดาวฤกษ์
กลุ่มต่าง ๆ อาจคำนวณ สุริยการ จันทรการได้แม่นยำจน
ถึงวินาที, จกแผนที่ฟากอสูรอากาศที่ว่างไว้อย่างน่าพิศวง.

นอกจากพิภพที่มากในที่ว่าง สด สบาย หาดขอบเขต
มีได้เหล่านี้ นักวิทยาศาสตร์ยังอาจคำนวณประมาณแห่ง
วัตถุทั้งหลาย รวมทั้งสัตว์และพืชด้วย ที่เป็นอย่าง
เล็กที่สุดจนไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ อันมีอา-
การหมุนเวียนไปเป็นกลุ่ม ๆ ภายในวัตถุทั้งหลาย เรียก
ว่า Atoms วัตถุกลุ่มพิภพหมุนเวียนไปในจักรวาลนั้น

กลุ่มวัตถุที่ใหญ่ที่สุดในฟากนสกลสายตาแลไม่เห็นนัก
กลุ่มประมาณ ในวัตถุทั้งหลาย ซึ่งเล็ก ที่สุด จนแลเห็น หรือ

รู้สึกไม่ได้ก็ดี นักวิทยาศาสตร์ ผู้ยอมมนุษย์เหล่านั้นยัง
สามารถล่วงรู้ถึงได้โดยละเอียด ไฉนนักเศรษฐกิจผู้
ยอมมนุษย์ทางเศรษฐกิจจึงไม่สามารถหยั่งรู้ได้แน่นอน
ในความเป็นไปได้แห่งเศรษฐกิจของโลก ที่มนุษย์เอง
เป็นผู้ประกอบก่อให้เกิดขึ้นจนกระทำความปั่นป่วนให้มนุษย์
เกือบรื้อกันทั่วโลกอยู่ทุกวันนี้? โลกภายนอกภายใน
อันประกอบกันขึ้นตามสภาพ คือ ธรรมชาติโลกที่เราเรียก
ว่าเป็นเฮงดี! มนุษย์มีความรู้บอกได้เป็นฉลาก ไฉน
การเศรษฐกิจในโลกซึ่งเป็นฝีมือมนุษย์ทำขึ้นเอง มนุษย์
จึงจนเต็มและบอกไม่ได้ แก่ไขไม่ถูกเล่า? นี่ไม่น่า
ประหลาดหรือ? นักเศรษฐกิจจะยอมถลำหลังนักการ
ศาสตร์และนักฟิสิกส์ไปอีกถึงไหน? เราทราบจักรวาล
ของ สากลเมทนี ทำไมเราจึงไม่ทราบจักรวาลแห่ง
เศรษฐกิจ? เราอาจคำนวณและทำนายเหตุการณ์ใน
ฟ้าได้อย่างแม่นยำ ทำไมเราจึงโง่เขลาไม่สามารถ
คำนวณและทำนายได้ว่า เมื่อไร ความ ตกต่ำ แห่งเศรษฐกิจ-

กรรมในโลกมนุษย์จะมีผลดังใด? นี่แปลว่าอย่างไร
กัน? มนุษย์คิดอะไรก็ได้ ทำอะไรทำได้ จะยอม
จำนนต่อผล ที่ตนได้บนดินแดนของตนนั้นหรือไม่?
ปัญหาความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจก็มีปัญหาซ้อน
เร้น และอยู่ในบังคับของกฎธรรมชาติโลก. คุณเป็นปัญหา
เปิดเผยอยู่ในบังคับแห่งการกระทำของมนุษย์เอง. มนุษย์
จักไม่คิด เกิดผลบนดินแดน มนุษย์ก็ควรระคนหาเหตุ และ
แก้ไขให้หายขึ้นขึ้นได้ไม่ยากนัก. นำประหลาดจริง ๆ
ที่จะมาเป็นเส้นสมมติของตามนุษย์ ซึ่งทุกวันนี้เป็นตา
ทิพย์ เห็นธรรมชาติที่ลบล้างได้หมดแล้ว. ถ้าโลกยังเป็น
ป่าเถื่อนอยู่ ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ, ความเดือดร้อน
ภัยเรื้อรังไม่มีงานทำ, ความอดอยากเพราะมีเครื่องอุป-
โภคบริโภคเหลือเฟือเพื่อเหล่านักเร่ร่อนได้อย่างไร? ถ้าเรา
เข้าไปเยี่ยมชาวป่าชาวคอก เช่น พวกเงาะในแหลม
มะลายู หรือ ชาวเขา ทางปลายเขตแดน ของสยามเหนือ
เราก็จะเห็นแต่ พวก นน เกล็ดร่อนเพราะ ขาด อาหาร และ

เครื่องใช้. ถ้าจะไปเล่าให้เขาฟัง ว่าเรากำลังเดือดร้อน เพราะของเหล่านั้นมีเหลือเฟือ เขาคงหัวเราะเยาะเราแน่ และเหมาว่าเราเป็นบ้า. ชะรอยเราก็จะบ้าจริงกะมัง เรา ปลุกเพาะพืชพรรณธัญญาหาร และตั้งโรงงาน ทำสิ่งของ ด้วยวิชาฉลาด. จนพืชผลและอุตสาหกรรมเหลือเฟือ เหล่านั้นราคาตกต่ำ ทำเราให้ยากจนขึ้นแค่นั้นไปตาม กัน ทั้งกลักร, กรรมกร, พ่อค้าและเศรษฐีคหบดีผู้ลง ทุน ดังนั้นไม่น่าชื่นหรือ? ถ้าชาวป่าสามารถเล็งเห็นและ เข้าใจความเดือดร้อนของเราได้ เขาน่าจะบอกเราเพียง สามคำว่า “สมน้ำหน้า”

เรื่องยุ่งทั้งหลายของเรานี้ ย่อมยุ่งอยู่ที่ไหน? ถ้า นักเศรษฐกิจ มีความรู้และ สามารถ สักกะผกหนึ่ง ของนัก วิทยาศาสตร์แล้ว เขาคงจะบอกเราได้ว่ามันยุ่งที่ตรงนั้น เองย่อมมันอยู่ตรงนั้น. เราเองเป็นผู้ผก เราเองก็จะทรง เข้าไปแก้ไขให้หลุดได้. แต่เราพากันมลายชัตกันไป ชัตกันมา ราษฎรชัตรัฐบาลว่าไม่ช่วย รัฐบาลชัต

โลก ไม่รู้จะช่วยที่ตรงไหนก็ต้องวิ่งไปสืบจากรายการนั้น
เองว่าที่แท็กการมันเป็นอย่างไร จะไต่หาทางช่วย. จน
บ้านนั้นก็ช่วยไม่ถูก คล้ายวันกันไปจนกว่าจะพบเงื่อน
หรือไม่พบเงื่อน หรือจนกว่าความตกต่ำจะเขยิบตัวขึ้น
เองหรือกลับทรุดลงไปอีกเมื่อไรไม่ทราบ. อนิจจา อารย-
ธรรม ตัวสไลด์หรือไม่ที่ทำให้มนุษย์เป็นวัตถุนำขึ้น และ
ทำให้คนป่าหิวระเาะอารยชน แล้วชี้หน้าว่า “สม-
น้ำหน้า”

ต่อไปเราลองพิจารณาถึงเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ
เท่าที่พอจะเข้าใจได้. ความเห็นของมนตรีทางเศรษฐกิจมี
ต่าง ๆ กัน วิทยกันบ้าง เถียงกันบ้าง ที่เห็นเป็นยุคที่
ของกันหมดก็มี เช่นว่า

เครื่องจักรเข้ามาทำให้สินค้าราคาตก

และคนไม่มั่งคั่งทำ

เครื่องจักรและเครื่องมือที่ใช้ ในโรงงานอุตสาหกรรม
สมัยนี้ใหญ่โตมโหฬารและกำลังมากมายนัก อาจทำสินค้า

จำนวนมากให้สำเร็จได้ในเวลาครู่เดียว. ภาชนะที่ขาย
ราคาถูก ๆ ในตลาดมาจาก โรงงาน ใหญ่ ๆ ที่ทำ ใ้วัน
ละหมื่น ๆ แล่น ๆ ขึ้น. โรงสร้างรถยนต์ของมหา
เศรษฐีฟอรด์มีหลายแห่ง ไม่ได้นับว่าสร้างรถใ้วันละ
กี่คัน แต่นับว่าสร้างใ้วันละหลายพันคัน. หนังสือข่าวในยุโรป
และอเมริกาที่เขียนข่าใ้ใหญ่ ๆ เต็มไปดว้ข่าวสดและรูปภาพ
สมบุรณ์ทั้งความเห็นและการโฆษณา ข่ายราคาถูก ๆ
ก็เพราะเครื่องพิมพ์กลุ่พิมพ์เป็นจำนวน แล่น ๆ ล้าน ๆ
ฉบับใ้ได้ในเวลาไม่กี่ชั่วโมง. แท้จริงว่าเขากระตือรือร้นใ้
เข้าไปที่ถนนทาง แล้วก็คอยรับหนังสือซึ่งพิมพ์เสร็จพบเสร็จ
ที่ปลายทาง พร้อมทั้งส่งออกจำหน่ายใ้ที่ใ้เดียว. ใคร ๆ
ก็เคยใ้ยินเรื่องที่เขาบอกว่า โรงงานทำใ้รถออก เขา
เอาหมทั้งตัวใ้เข้าไปที่ถนน แล้วพอถึงปลายทางก็
ออกมาเป็นใ้รถออกส่งไปจำหน่ายใ้. คำเล่านี้มีส่วน
เป็นคำประชดณอยุ่เต็มที ไ้กลายเป็นเรื่องจริงเสียเกือบ
หมด. อุตสาหกรรมที่ทำได้ข่าง นฤมิตเป็นจำนวนมาก

มายในเวลารวดเร็วเช่นนั้น เรียกว่า Mass Productions แปลว่าทำเป็นจำนวนมากมาย หรือทำ อย่าง ชนนานใหญ่ สำเร็จได้ด้วยเครื่องจักรมหา ซึ่งเข้ามาทำการแทนมนุษย์ทุกอย่าง คงใช้คนควบคุมเพียงสองสามคนเท่านั้น. เพราะอุตสาหกรรมชนานใหญ่เช่นนั้น ทำสินค้าได้รวดเร็วและมากมาย สินค้าจึงเกลื่อนตลาดและราคาตก.

เครื่องจักรเป็นทาส เข้ามา รัยใช้งาน แทนแรง มนุษย์แล้ว มนุษย์ผู้เป็นนายก็มั่งงานทำน้อยเข้า จำนวนคนทำงานทำไม่ได้ จึงทวชนไม่ว่าในประเทศไหน แม้สยามซึ่งไม่เคยประสบปัญหาเรื่องคนไม่มั่งงานทำ ยึดนักประสบเข้าแล้ว. ใคร ๆ ก็เห็นได้ว่าอุตสาหกรรมทำจนเหลือแหล่ วางขายเกลื่อนตลาดคน ส้มควรรแลวทพ้อค่า ใหญ่น้อยทั้งหลายจะย่นว่าขายยาก ไม่มีกำไร และประเทศที่ราษฎรทำงานทำไม่ได้เป็นจำนวนมาก ชน ๆ นั้นเปรียบเหมือนประเทศทอมโรค โทณแรงงานจะไม่ทำงาน เพราะไม่มีงานจะทำ และไหนประเทศจะต้องช่วยเลี้ยง

แรงงานเหล่านั้นมิให้ออกขาย ล้วนเป็นแรงงานที่
เป็นทาสของชนร่ำรวย ทั้งส่วนรัฐบาลและส่วนราษฎร
จนได้ชื่อว่า Economic Depression ซึ่งเราเอามาเรียก
ว่า เศรษฐกิจตกต่ำหรือความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ.

ทองคำไปถูกเก็บเป็นทุนสำรองเสียมาก

ตลาดไม่มีทองคำเป็นเงินตราพอใช้

เหตุสำคัญแห่งความตกต่ำอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งกล่าว
กันมาก และไม่มีเสียงคัดค้าน คือ ตั้งแต่เสร็จสงคราม
โลกครั้งที่แล้วมานี้ ทองคำได้ ไปกองอยู่ในธนาคาร
ใหญ่แห่ง ส. ป. ร. อเมริกามากมาย จนประเทศนั้นเกือบ
แย่งหน้าที่จะตลาดโลกไปจากอังกฤษ ผู้ใดทำหน้าที
นี้มาเก่าแก่. แต่ครั้นมาคนปรากฏว่าประเทศที่สะสม
ทองคำได้มาก อีกประเทศหนึ่ง คือ ฝรั่งเศส เป็นที่สอง
ส. ป. ร. อเมริกา ทุกวันนี้โลกนิยมใช้ทองคำเป็นมาตรา
สำหรับวัดการซื้อขายแลกเปลี่ยน เพราะทองคำเป็นแร่หา
ยากกว่าเงิน, ประเทศที่ยังคงใช้เงินเป็นมาตรายังเหลือที่

สำคัญก็แต่เงิน. เมื่อทองคำซึ่งเป็นเงินตราของโลกไป
ถูกเก็บเข้าคลังไว้เสียแห่งละมาก ๆ เช่นนี้แล้ว ตลาด
ของโลกก็ไม่มีเงินตราพอใช้ แม้ในตลาดสยามก็รู้สึก
กันว่า ขาดหาเงินสอยยากเสียจริง ๆ. จะเป็นด้วยเหตุใด
ก็ตาม แต่พ่อค้าของเราทุกคนพากันปั่นเช่นนั้น. นัก
เศรษฐกิจของโลกเห็นร่วมกันว่าตลาดโลกเวลานี้ไม่มีเงิน
ตรา (คือทองคำ) พอใช้ การซื้อขายจึงทำกันไม่
ไต่สะดวก. ยิ่งโลกทำสินค้าได้มากขึ้นด้วยวิวัฒนา-
กรรมขนานใหญ่ การซื้อขายเป็นไปไม่สะดวก เพราะขาด
เงินตราที่เป็นเครื่องวัด สินค้าก็เหลือเบะเบ ขยายยาก
เพราะผู้ไม่มีเงินก็ไม่ซื้อ ผู้มีเงินระลึกรู้ว่าเป็นเวลา
ประหยัค ก็ไม่ค่อยซื้อหรือซื้อแต่จำเป็นแท้ ๆ เช่นนี้
ใคร ๆ ก็เห็นได้ง่ายว่า การที่ทองคำไปถูกเก็บเป็นกอง
อิฐอยู่ในธนาคารหลวงแห่งมหาประเทศนั้น เป็นเหตุให้
ตลาดโลกขาดเงินสอย, ทำให้การซื้อขายติดขัด, ไม่
สะดวกด้วยประการทั้งปวง.

เป็นธรรมดา ถ้าโรคมีทางรักษา แพทย์จะเป็นผู้แนะนำยาให้คนไข้ โรคของโลกเรื่องเงินตราชั้นตลาดนี้นักเศรษฐกิจหลายคนแนะนำ ให้ประเทศนั้น ๆ เอาของที่เหลือไว้ออกมาให้ รัฐบาลโดยคิตกอกเขี่ยไม่แพง ทองคำจะได้ออกมา เกลื่อนตลาดให้ สม่ส่วนที่ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้ทุ่มเทสินค้าเบะเบอยู่ในตลาดโลก. แต่คำแนะนำนี้นิ่งเย็นหม่นอยู่ เพราะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจแห่งธนาคารหลวงของประเทศอังกฤษและประเทศ สำคัญอื่น ๆ พากันเกรงว่า ถ้าทำดังนี้จะเกิดหนี้สินใหม่ ๆ อีกมากมาย. หนี้สินเก่า ๆ ที่เกิดเพราะสงครามโลกก็ยังไม่หยุดยู่พอแล้ว เหลือที่จะสร้างให้เรียวรอยกันได้ จะมาเพราะหนี้ใหม่ ๆ ขึ้นอีก จะเป็นการแก้ยุ่งให้ยุ่งหนักขึ้นอีก เป็นการตรงกันข้าม กับ ความมุ่งหมายที่โลก จะแก้ ยุ่งให้หายยุ่ง. ดังนั้น ทองคำที่ถูกเก็บไว้อย่างก้อนอิฐ ก็ยังคงเก็บ กันไว้อย่างเดิม นั้นเอง ถึงไม่เป็น ประโยชน์ทางพาณิชย์ ก็ไปหวังประโยชน์กันทางประกันภัย ด้วย

เหตุที่สงครามสมัยนี้จะต้องรบกันด้วยเงินทองนั้น ในเป็น
อุทาหรณ์ให้เห็นชัดอย่างหนึ่งว่า โลกเรายังสาละวนคิดแต่
ทาง มาตรารบ แทนที่จะเปลี่ยน มานัก ทาง มาตราสงบ ทั้ง
สันนิบาตชาติแนะนำไม่ใช้หรือไม่ ?

อนึ่ง ประเทศที่มีทองเก็บไว้เป็นทรัพย์สำรองเหล่านี้ มี
ใช้ว่ามีรายได้ของประเทศที่ช่วยรายจ่ายเมื่อไร. ทุกประเทศ
ต้องเดือดร้อนเพราะได้ไม่พอจ่าย ต้องตัดงบประมาณ
รายจ่ายและขึ้นภาษีกันกลุ้มอยู่เสมอ มีอาทิคือ อังกฤษ
ที่ของรอนถึงเปลี่ยนรัฐบาลใหม่คราวนี้

เงินปรับและหนี้สงครามเป็นปัจจัย

อีกอย่างหนึ่งให้เศรษฐกิจตกต่ำ

หนี้สงครามโลกคราวที่แล้วมา ทั้งเงินปรับและเงินที่
ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นลูกหนี้อเมริกา เพราะได้ยืมมาใช้
ในการทำสงคราม เช่นปัจจัยอย่างหนึ่งซึ่งนักเศรษฐกิจ
ทั้งหลายเห็นพ้องกันว่า ทำให้เศรษฐกิจของโลกปั่นป่วน.

ส. ป. ร. อเมริกา ไม่ต้องการมีส่วนในเงินปอนด์อีก แต่
จำต้องขอทองหนี้สินที่ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ได้ ถูกลืมไป
ใช้ในการทำสงคราม. ประเทศนั้น ๆ มี อังฤษเป็น
อาทิต์ขึ้นจนลงเพราะเหตุทำสงคราม ก็จะต้องอาศัย
ได้เงินปอนด์จาก ประเทศ เยอรมัน จึงจะได้มาใช้หนี้
ให้แก่อเมริกา. พันธคือ ความผูกมัดเรื่อง หนี้สินสงคราม
ย่อมยุ่งเหยิงกันอยู่ดังนี้.

ฝ่ายเยอรมัน ผิดชอบเข้ามาแล้วระหว่างทำสงคราม เมื่อ
จะต้องใช้หนี้ยล่มากมาย เป็นเวลาหลายสิบกว่าจะ
หมด แม้จะได้ตั้งใจใช้หนี้ด้วยความสุจริต พอใช้มา
ได้ไม่กี่ปี ก็เกิดอาการโรคโลหิตจาง คือโลหิต
แห่งเศรษฐกิจ. จนถึงธนาคารตาม สหประชาชาติ เป็น
ธนาคารของชาติแห่งหนึ่ง ต้องงักจ่ายเงินเมื่อวันที่ ๑๓
กรกฎาคม รัฐบาลต้องออกกฎหมายก่อนสั่งห้ามการ
จ่ายเงินอย่างไม่มีจำกัด ต้องขึ้นอัตราจำกัดค่าสียลในการ
ขอแลกเงินต่างประเทศ และต้องตั้ง ดักเคเตอร์ในทาง

การเงินธนาคาร อาการเป็นไปในทางจะต้องถึงล้มละลาย
 วันหนึ่ง จึงทำให้ ส. ป. ร. อเมริกาผู้มีใจเจ้าหนี้ส่วน
 ปรียบของเยอรมนี แต่เป็นเจ้าหนี้ผู้ให้ฝ่ายสัมพันธมิตร
 ส่วนมากก็ ต้องพลอยร้อนใจไปด้วย ประธานาธิบดี
 ฮูเวอร์ จึงตั้งตัวเห็นแก่โลก แนะนำออกมาบอก
 ว่า ให้หยุดพักการใช้หนี้กันทั้งหมดเสียหนึ่ง เพื่อ
 ช่วยกู้เศรษฐกิจ แก้อาการโรคโลหิตจางของกันและกัน
 ให้บรรเทาลงบ้าง. คำแนะนำนี้ทุก ๆ ประเทศไม่ขัดข้อง
 เป็นแต่บางประเทศยินยอมด้วยมีข้อไขบ้าง มีฝรั่งเศส
 ประเทศเดียวที่ไม่เต็มใจ เพราะฝรั่งเศสมีส่วนได้จาก
 เยอรมนีมากกว่าที่ต้องใช้ ให้อเมริกาอยู่มาก ถ้าหยุด
 การใช้หนี้กัน ก็จะต้องเดือดร้อนในเรื่องหาเงินรักษา
 งบดุลแห่งงบประมาณแผ่นดิน คือเงินเหลือใช้อเมริกา
 ที่ได้จากเยอรมนี ก็เป็นเงินที่มีรายจ่ายรออยู่แล้ว เมื่อ
 ไม่ได้เงินใช้หนี้มากต้องรอนงหาเงินอื่นแทน. แต่การ
 ที่จะคบคานอยู่คนเดียวในเมื่อประเทศทั้งหลายเขาพากันยิน

ยอมแล้วเช่นนั้น เป็นการยากสักหน่อย ทั้งเมื่อนักถึงว่า
เยอรมนีอาจร้องขอหยุดพักใช้หนี้ ตามที่แผน "ย้ง" ได้
กำหนดไว้ให้ เลียบแต่เวลานี้ ก็ทำให้ฝรั่งเศส ใจอ่อน
และเลียงอ่อนลงมากำหนดำแนะนำของอเมริกา. อนึ่ง ใน
ระหว่างนเยอรมนีต้องการกู้เงินต่างประเทศไปทำงาน แต่
กรรมการธนาคารหลวงแห่งมหาประเทศทั้งชน เพื่อช่วย
เหลือเยอรมนีนั้นเองก็ยังไม่เต็มใจให้กู้เงินเป็นจำนวนมาก
และเวลานาน ยอมให้เชื่อเพียงเงินน้อย ๆ ชั่วคราวที่
เรียกว่า Short-term Credits เหล่านี้เป็นพระยานว่า
หนี้สินสงครามทั้งสองประเภท (เงินยืมกับเงินใช้หนี้)
ย่อมเป็นเหตุทำให้ยุ่งยากทั้งทางการเมืองและการเศรษฐกิจ.
ข้อธนาคารหลวงแห่งมหาประเทศพากันเกรงขาม
ในเรื่องหนี้ว่าเป็นต้นเหตุ อย่างหนึ่ง ที่ทำให้เศรษฐกิจ ของ
โลกปั่นป่วน ไม่เต็มใจจะเพาะหนี้ใหม่ให้ยุ่งเหยิงต่อไป
นั้น ถึงแม้จะเป็นอาการปฏิเสธความเห็นที่ให้แก่ความ
ตกต่ำแห่งเศรษฐกิจด้วยอาการเอาทองออกมาให้กู้กันด้วย

คอกเบี้ยไม่แพง เพื่อช่วยแก้ไขความข้นจนของตลาด
โลก ก็เป็นคติที่เขามารับรองความเห็นข้างฝ่ายว่า หนี้
เป็นเหตุให้เศรษฐกิจตกต่ำ.

แร่เงินตกราคาเป็นเหตุสำคัญอีกอย่างหนึ่ง

เมื่อต้นพุทธศตวรรษนี้ ประเทศที่ใช้แร่เงินเป็นมาตรา
แลกเปลี่ยนซื้อขายมีมาก ภายหลังได้มีประเทศที่ใช้
ทองคำเป็นมาตรามากขึ้นทุกที จนมีคนนับว่าโลกได้
เปลี่ยน ความนิยมจากการใช้แร่เงินมาเป็นแร่ทองคำแล้ว.
ยุโรปและอเมริกา ได้ใช้ทองคำเป็นมาตรามาก่อน จึง
ฝ่ายประเทศบริพทิศได้เปลี่ยนตามความนิยมนั้น โดยล้ากับ
สยามได้ใช้วิธีตราค่า เงินตรา ของเรา เทียบกับ ราคาของ
เปานก เพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่าเรามีทองตดแต่ข้อ ยังไม่
ปรากฏว่าได้ทำเหรียญทองตดใช้เลย (เหรียญทองตด
ราคาเท่ากับ ๑๐ บาท) และยังไม่เลิกใช้เหรียญบาท
เหรียญสองสลึง เหรียญสลึง ซึ่งทำด้วยแร่เงิน เราก็ก

เป็นอันได้ทำเงินตราของเราให้เข้ามามากกว่าทองคำแล้ว.
เหรียญเงินหรือธนบัตรที่เราใช้ ไม่ต้องมีราคาขึ้นลงตาม
ราคาแร่เงิน เพราะได้ทำราคาเป็นทองคำเปนนก เปลี่ยน
ค่าไปเป็นมากกว่าทองคำเท่าเดียว. ราษฎรสามัญที่ไม่เกี่ยว
กับการค้าขายต่างประเทศรู้สึกเหมือนกันว่า เราใช้เงิน
เป็นมากกว่า เพราะเห็นแต่เหรียญเงินและธนบัตรที่ใช้
แทนเหรียญบาทเท่านั้น. ต่อเมื่อได้ทราบเรื่องการค้าขาย
เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จึงจะเข้าใจได้ว่า เงินตราของ
เราใช้อย่างมากกว่าทองคำ เพราะรัฐบาลรักษาค่า
แลกเปลี่ยนเงินบาทที่เทียบ กับราคา ทองเปนนก ให้คงที่ไว้
เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศนี้ ราคาของ
เปนนกตอนมาเป็นเงินบาทอย่างคงตัวเป็นปกติ ถ้าจะ
ต้องเปลี่ยนราคาเทียบบ้างด้วยความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ
รัฐบาลก็ประกาศเทียบใหม่ให้ทราบทั่วกัน คงได้
เคยเปลี่ยนมาแล้วหลายคราว. เมื่อเปลี่ยนไปอย่างไร
รัฐบาลก็รักษาค่าที่เปลี่ยนนั้นให้คงที่อยู่เสมอ โดย

มีทองเปานด เกือบไว้ ณ ต่างประเทศ ให้พอ แก่การ ที่จะขาย
เงินบาทหรือรับซื้อทองเปานดตามอัตราของ รัฐบาล ได้ทุก
เมื่อ ไม่ว่าใครจะมาซื้อขายเป็นจำนวนเท่าไร

จีน กับ อินเดีย เป็นประเทศ ใหญ่ ใน ภาค ตะวันออกนี้
มณฑลหนึ่ง ๆ ของประเทศนั้น ๆ ก็ราว กับประเทศสยาม
ทั้งประเทศ. การค้าขายที่เกี่ยวกับโลก ทั้งฝ่าย
สินค้าเข้าและสินค้าออกของสองประเทศนั้น จึงเป็นจำนวน
มากมายขึ้นไปตามส่วน. ประเทศอินเดียได้เปลี่ยนใช้
มาตราทองคำวัดเกี่ยวกับของเรา เมื่อ สองปี ที่แล้วมานเอง
โดยโยงราคาเงินรูปีเทียบกับทองเปานด. คิดตามอัตรา
ราคาทองเปานด. แต่เงินยังไม่ได้ทำอะไร ยังคงใช้มาตรา
เงินอยู่ตามเดิม. บัดนี้ราคาแร่เงินตกต่ำมาก เนื่อง
จากข้อแร่เงินในทวีปอเมริกา ซดเนื้อเงินได้เยอะมาก ๆ
และนานาประเทศต้องการใช้แร่เงินน้อยลง ราคาเงิน
ตราของจีนเมื่อเทียบกับเงินบาทของเราจึงตกต่ำมาก

ส่วนฮ่องกงนั้น เป็นปากทางของประเทศจีน ทำนอง

สิงคโปร์เป็นปากทางของสยาม รัฐบาลฮ่องกง ปรารถนา
จะเปลี่ยนใช้มาตราทองคำมานานแล้ว แต่เมื่อประเทศ
จีนยังไม่ทันเปลี่ยน ฮ่องกงก็เปลี่ยนไปไม่รอด เพราะ
เหตุที่ทำ หน้าที่ แลกเปลี่ยน สินค้า ภายนอก ภายใน ให้แก่
ประเทศจีน. ถ้าราคาเงินตราข้างหนึ่งขึ้นอย่างทองคำ
อีกข้างหนึ่งขึ้นอย่างเงิน การทำหน้าที่ของฮ่องกงให้
แก่ประเทศจีนก็จะไม่สะดวกเลย เพราะราคาเงินตราทั้ง
สองประเทศเปลี่ยนไปคนละทาง หายคติไม้เท้า ไม่เป็น
ความสะดวกแก่การค้าขาย. มีผู้กล่าวว่า ถ้าฮ่องกงเปลี่ยน
มาตราเป็นทองคำแล้วไซ้ ฮ่องกงก็เท่ากับเป็นตลาด
ต่างประเทศของเมืองจีนอีกแห่งหนึ่ง หน้าที่แลกเปลี่ยน
สินค้าระหว่างจีนกับต่างประเทศ เสริมด้วยเป็นนายหน้า
ผู้ชักชวน ก็จะค่อนข้างดีในทำในเมืองจีนเอง. ดังนั้น
รัฐบาลฮ่องกงซึ่งเป็นอังกฤษ ก็ยังต้องใช้มาตราเงินอยู่
อย่างเดิม เป็นแต่เตรียมตัวพร้อมไว้ว่า ถ้าจีนเปลี่ยน
ใช้มาตราทองคำเมื่อไร ฮ่องกงก็เปลี่ยนตามให้ทัน

เมื่อนั้น ชาวสยามซึ่งมีฮ่องกงเป็นตลาดสำคัญแห่งหนึ่ง
จึงต้อง ราคา ตกไป ตามค่า หรือ กำลัง ที่สามารถ ซื้อของ
เหรียญฮ่องกง เหรียญแรกก่อนเคย ๖๐ เหรียญต่อ
๑๐๐ บาท คือ ๓ เหรียญต่อ ๕ บาท แต่เคยวัน ๑๘๐
เหรียญต่อ ๑๐๐ บาท

รัฐบาลจีนเวลานั้น หมายความว่ารัฐบาลนานกิงซึ่ง
นานาประเทศรับรองแล้ว ก็กำลังคิดเปลี่ยนจากมาตรา
เงินมาเป็นมาตราทองเหมือนกัน ได้เชิญชาวอเมริกัน
ผู้ชำนาญการธนกิจไปเป็นวิทยากรศึกษาที่อ่านเรื่องอยู่หลาย
คน. แต่เรือก่ายนใหญ่จะให้กลับลำได้รวดเร็วเหมือน
เรือลำอื่นก็ไม่ได้โดยง่าย ต่อเมื่อโรงงม้อแล่นเมื่อนั้นแหละ
จะแล่นอ่าว ซินหน่า เรือลำนั้น จึงน่าจะว่าประเทศจีนจะ
ต้องพัฒนนิยมของโลกใช้เงินเป็นมาตราอย่างเดิมไปอีกนาน.

นายวิลเลียม อี. โบราห์ สมาชิกผู้ลือนามในรัฐสภา
สูงแห่ง ส. ป. ว. อเมริกา กำลังเข้าช่วยกู้ราคาแร่เงิน
ได้กล่าวในรัฐสภานั้นว่า เงินสำรองของประเทศจีน

และเงินเกียไต่ตกลง ราคาเหลือ ๑๐๐ ละ ๕๘ ของ ราคา
เดิมเท่านั้น เกือบเท่ากับเอาสองหาร. ส่วนสินค้า
ขาเข้าของประเทศจีน ซึ่งล้วน มาจาก ประเทศที่ใช้ มาตรา
ทองคำ เมื่อคิดเป็นราคาแร่เงินอนตกต่ำ ก็เท่ากับประเทศ
จีนต้องซื้อของแพงขึ้นเท่าตัวหรือเอาสองคูณ เมื่อราคา
เงินของตัวทองเอาสองหาร มีกำลังทางการซื้อลดไป
ครึ่งหนึ่ง ครั้นเอาไปซื้อของต่างประเทศต้องเอาสองคูณ
ราคาเดิมหรือแพงขึ้นเท่าตัว ดังนั้น ประเทศใช้เงินเป็น
มาตราไม่แยจะแยเมื่อไร? ท่านเสนอเซอร์โบราห์ ไซให้
เห็นว่าอเมริกาและโลกต้องการค้ากับประเทศจีน เพราะ
จีนเป็นตลาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง ถ้ากำลังเงินตราอัน
เป็นกำลังซื้อขายของจีนอ่อนแอเช่นนั้น โลกที่หมายเอาจีน
เป็นตลาดก็จะสมหวังอย่างงดงามได้อย่างไร? อำมาตย์
ผู้หนึ่งพยายามชักชวนให้นานาชาติประชุมกันเพื่อ ตราค่า
แร่เงินให้ตายตัว เมื่อเทียบกับแร่ทองคำ คืออย่า
ให้แร่เงินราคาตกต่ำลงไปอีก หรือขึ้นลงเปลี่ยนแปลง

อยู่ร่ำไปไม่เย็นยุดติ เป็นเหตุให้ไม่สะดวกแก่การค้าคั่ง
เกียวน. การแก้ไขความตกต่ำแห่งสากลเศรษฐกิจ
ท่านว่าจำต้องแก้ไขราคาไม่ยุดติแห่งแร่เงินด้วย.

ลอร์ด ชันสคอน ผู้ขึ้นชื่อในทางธนาคาร ได้แนะนำ
ในที่ประชุมพาณิชย์สภาระหว่างชาติ ซึ่งประชุมที่กรุง
วอชิงตัน เมื่อเดือนพฤษภาคมที่แล้วมานี้ว่า โลกควร
ใช้ทั้งทองคำและเงินเป็นมาตรฐานปรัวตรด้วยกันทั้งสองอย่าง
แทนที่จะใช้แต่ทองอย่างเดียว (หรือบางประเทศใช้แค่
เงินอย่างเดียว) เหมือนเกียวน. ท่านขุนนางผู้แนะ
นำว่า ส. ป. ร. อเมริกา, ฝรั่งเศส และอังกฤษ หรือแม้
เพียงสองประเทศในสามประเทศใหญ่ ควรนำหน้า ในทาง
ใช้แร่ทั้งสองอย่างควบกันไป โดยที่ราคาเป็นยุดติว่า
ทองคำหนึ่งหนักเท่ากับเงิน ๒๐ หนัก แล้วและทั้งกัน
จะเสนอเงินเกียเป็นทรัพย์สินสำรองในท้องพระคลัง หรือใน
ธนาคารของประเทศไว้ทุก ๆ ปี ปล้อยทองสำรองที่ได้
เก็บเข้าไว้อย่างเกียเป็นอันมากนั้นให้ออก มาเป็น เงินตรา

แลกเปลี่ยนในตลาดเสียบ้าง จะได้แก้ปัญหาร่องทองคำ
 ไม่มีพอใช้ เพราะแร่ทองคำที่ได้ในโลกนั้นหนึ่ง ๆ
 น้อยกว่าจำนวนเงินตราที่ตลาดโลกต้องการใช้ทวีขึ้น
 เนื่องจากการค้าขายของโลกเจริญขึ้น กับลัทธิเศรษฐกิจ
 แห่งมนุษยโลกเพิ่มขึ้น. ส่วนแร่เงินนั้นอเมริกาขุดได้
 บ่อยมาก ๆ ถ้าใช้แร่เงินเป็นมาตรฐานปริวรรตสำหรับโลก
 ก็จะมีเนื้อเงิน ทำเงินตราใช้ได้พอแก่ความต้องการของ
 ตลาดโลกทีเดียว. แต่เมื่อโลกได้นิยมใช้ทองคำเป็น
 มาตรฐานปริวรรตเสียแล้ว เนื้อทองคำไม่มีพอใช้ใน
 เวลาที่การซอขายแลกเปลี่ยนของโลกได้ทวีขึ้น ทาง
 แก่จึงอยู่ที่เปลี่ยนความนิยมของโลกให้เป็นใช้ทองคำและ
 เงินควบกันไปเป็นมาตรฐานปริวรรต. คำแนะนำของ ลอร์ด
 สันตคอนัน นั้น ถ้ามีทางสำเร็จ ก็เท่ากับได้ตรวจราคาแร่เงิน
 ให้ยุติตามความประสงค์ของท่าน เสนาะเคอร์โบรานั้น
 เชี่ยว ความตกต่ำของโลกคงจะบรรเทาได้มาก.

ข้าวข้าวกับข้าวสาลี

ในยุโรปและอเมริกา กลสิกรได้รับความเดือดร้อน เพราะราคาข้าวสาลิตกต่ำ เนื่องด้วยมีข้าวสาลีจากประเทศรัสเซียส่ง มาขายอย่าง คัดลาค คัดราคาใน ยุโรป และอเมริกา. ทำให้รัสเซียจึงทำข้าวสาลีได้มากมาย และขายราคาถูกถึงแก่คัดลาคข้าวสาลีในยุโรปและอเมริกาได้ ? ข้อนี้เข้าใจไม่ยาก. เมื่อทราบว่ารूसเซียใช้เกณฑ์แรงคนทำงาน ค่าแรงทำให้และงานของคนหนึ่ง ต้องทำมากน้อยเท่าไร แล้วแต่ความเห็นชอบของรัฐบาลท้องถิ่น. กรรมกรและกลสิกรของรัสเซียทำงานเกณฑ์นี้โดยสมัครใจ เพราะถือว่าเป็นงานที่ชาติ และทำกัน อย่างทวิหน้า. ฝ่ายยุโรปและอเมริกานั้น ถึงแม้ได้ตั้งกำแพงภาษี Tariff Wall กันสินค้าต่างประเทศ ไม่ให้แข่งสินค้าภายในประเทศ ก็ไม่กันสินค้าอาหารอันจักเข้าไปประเภทยืนยาคแห่งจตุรชัย เพราะเป็นสิ่งที่หาขายและต้องการอยู่ คงนแหละ ข้าวสาลีของ

รัสเซียจึงเข้าไปตั้งลาคยุโรปและอเมริกาสำเร็จ จน
เป็นเหตุให้กลักรทั้งใน ยุโรป และ อเมริกา ครอบงำกันไป
ตามกัน.

นั่น กล่าวถึงชาวขาว. ประเทศทำนาขาวในบรรพทิศคือ
พม่า, อินเดีย และสยาม ต่างก็เบียดนาออกไปยี่สิบ
มาก ๆ ด้วยการค้าคนคม, ทศน้ำ, ยารุง. ประเทศที่
เคยทำนาขาวไม่พอกินมาแต่ก่อน เช่นญุ่น ก็ใช้เครื่อง
มือใหม่ และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้เนอานาเท่ากัน
ทำข้าวได้ผลมากขึ้น จนขญุ่นกลัมขาวเทยวอก
ขาย. ท่อไปประเทศจีนก็อาจทำได้แบบญุ่น เมื่อได้
เลิกรบราฆ่าฟันกันเองแล้ว. ยิ่งประเทศในยุโรปและ
อเมริกา ที่อยู่เขตคอบุ่น เช่น อิตาลี สเปน และ
คาลifornเนีย ก็ทำนาขาวขาวขึ้นด้วย. จำเพาะกลาย
ขาวในสยาม, พม่า, อินเดียและญุ่น ได้ผลงามด้วย
กันทั้งหมด ดังนั้นใคร ๆ ก็พอเข้าใจได้ว่า ทำไม
ชาวขาวจึงราคาตกต่ำ ไม่ว่าพืชผลชนิดใดหมด ฤๅ

ไหนมีคกกัน ราคาซื้อขายจะตกลง ตรงกันข้ามกับยุค
ที่ใดผลน้อย ทำให้ต้องแย่งกันซื้อ จนราคาแพงขึ้น
ปัญหามือยว่า จำนวนชาวทวชนกับจำนวนคนกินข้าวคน
ใช้ข้าวทั่วโลก กำลังทวชนพอเหมาะส่วนกันหรือไม่?
ข้อนี้ยังไม่มีการสำรวจ จึงยังไม่ควรที่ใครจะตอบถูก
ให้แก่สำหรับเอาไว้นึกในใจกันในเรื่องนี้ต่อไป.

เมื่อข่าวราคาคือ ชาวนาทุ่งรังสิตเคยดวงข้าวเปลือก
ขายได้เกวียนละ ๓๐ บาทเศษ (เกวียนนาไม่ใช่เกวียน
โรงสี) ในคราวเศรษฐกิจตกต่ำ ชาวนาต้องจำใจดวง
ข้าวขายเพียงเกวียนละ ๑๐ บาท หรือแม้ ๕ บาทก็มี
ดังนั้นก็ต้องยอมขายขาดทุน เพราะเมื่อคำนวณโสหุ้ย
รายจ่ายไม่คิดค่าแรงของตนเอง คิดแต่ค่าจ้าง, เครื่อง
มือ และโสหุ้ยการกินอยู่ก็ไม่คุ้มเสียแล้ว ต่อไปเมื่อ
ได้กระเหี้ยมกระแหม่รายจ่ายให้พอดีกับราคาข้าว ตกต่ำ
โดยทำให้ได้ผลทวชนต่อคนต่อไร่ ก็อาจจะพ้นขาดทุน
หรือพอมีกำไรเล็กน้อยได้บ้างกระมัง ดังที่กล่าวกันว่าเช่น

ความจำเป็นที่ชาวนาของเราจะต้องทำเช่นนั้น เพราะจะ
หมายให้ราคาข้าวเหมือนแต่ก่อนไม่ได้ อย่างนี้ก็พอ
ให้ราคากระเบื้องขึ้นบ้างพอสมควร. เพื่อความไม่ประมาท
ถ้าชาวนาของเราอาจทำนาให้พอไม่ขาดทุนหรือพอมีกำไร
บ้างเล็กน้อย ในราคากกต่ำเช่นนั้น เมื่อถึงเวลาข้าวราคา
ขึ้น ก็จะมีแต่ส่วนได้กำไรมากขึ้น จึงกล่าวกันว่าวิกฤต
โศกภัยช่วยทำนาให้ ได้ผลมากขึ้น ก็จะเอาไว้อีกแล้ว
ต่อไปในข้างหน้านั้น เช่นวณเคียวที่เราจะเอาตัวรอดได้แท้
จริงในเวลาต่อไป.

ความจนของชาวนา ทำให้ชาวสยาม พลอยจนกันไป
หมด ตลอดจนกระทรวงทบวงทั้งหลาย. ชาวนาไม่มีเงินใช้จ่าย
ผู้มั่งคั่ง ชาวนานานทั้งในเมืองและในกรุงก็ขายสินค้า
รัฐบาลก็เก็บค่าภาษีไม่ใคร่ได้. เมื่อเงินมันขยับงอกมันน้อย
พ่อค้าก็ขายของ พวกนักเลงจำนวนล้นจาง เป็นเหตุให้
จำนวนผู้ไม่มีงานทำทั่วชนบททั่วแห่งอาชีพ. นั่นคือ ความ

เป็นอยู่ของเราในปัจจุบัน และเป็นความตกต่ำที่เรารู้สึก
กันดี และรู้จักชอกนทว จนพดกันติดปาก ไม่ว่าไปที่
ไหนก็ได้ยินแต่เรื่องตกต่ำทั้งนั้น.

ศาสตราจารย์ฮิมเมอร์แมน

เมื่อเดือนที่แล้วมานี้ รัฐบาลไต้หวันรายงานแสดงสถิติ
แห่งฐานะเศรษฐกิจของราษฎรสยาม พร้อมด้วยความ
เห็นและคำแนะนำของหม่อฮิมเมอร์แมน. ความเห็น
และคำแนะนำของท่าน ศาสตราจารย์ผู้นี้ได้แสดงที่ สโมสร
โรตารี่, ที่สยามสมาคม, กบยกับการเลี้ยงส่งที่โฮเต็ล วัง
พญาไท เป็นข้อความที่รัฐบาลคงจะสนใจมาก. ท่าน
หมอได้บรรยายเรื่องเศรษฐกิจตกต่ำด้วย จึงเป็นความ
สำคัญที่ควรกล่าวไว้ในที่นี้. หม่อฮิมเมอร์แมนเป็น
ศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย มินเนโซตา แห่ง ส. ป. ร.
อเมริกา เป็นผู้แตกฉานในเศรษฐกิจวิทยา และสมาคม
มนุษยวิทยา. เมื่อขกถายนทประชุมมิชชันรประจำ

หอสมุดแห่งชาติ

ความคึกคักแห่งเศรษฐกิจ

๒๕

ในกรุงสยาม ได้ตกลงกันว่าทางการที่มีชชนรีจะช่วย
เหลือเมืองไทยไว้ อีก จำจะต้องทราบก่อนว่าราษฎรสยาม
ต้องการอะไรบ้าง ก็ยวนในอเมริกามีการสำรวจเศรษฐกิจ
ของประชาชน ที่ประชุมนั้นจึงตกลงขอพระบรมราชานุญาต,
เพื่อส่งผู้ชำนาญมาตรวจฐานะเศรษฐกิจของ
ราษฎรสยามบ้าง ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ด้วยทรงยินดี สภามิชชนรีระหว่างชาติ ซึ่งเป็นผู้
อุปถัมภ์การมิชชนรีในกรุงสยามอยู่ จึงได้เลือกส่ง
หมอซิมเมอร์แมน เข้ามารับงานสำคัญนี้ หมอซิมเมอร์-
แมนได้ทำการสำรวจพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสยาม
อยู่รวมเวลา ๕ เดือน จึงแล้วทบทวนได้ฝ่ายเหนือ
รายงานสถิติเล่มใหญ่ที่ หมอซิมเมอร์แมน รวบรวมยื่นต่อ
รัฐบาล คงจะเป็นประโยชน์แก่ราชการต่อไปไม่น้อย
ชาวสยามจึงขอบใจ คณะมิชชนรี และหมอซิมเมอร์แมน
ซึ่งเขาได้ช่วยทั้งทุนทั้งแรง ทำงานสำคัญซึ่งเราเองหา
เคยทำไม่ได้ โดยเรามีต้องจ้างฮอนเข้ามาเลย.

หมอซิมเมอร์ แมนกล่าวว่าความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
นี้ไม่ใช่ของใหม่ ใต้เคยมีมาแล้วในประวัติการ และ
ยังมีต่อไปในข้างหน้า. บางทีความตกต่ำเกิดขึ้นแก่
อุตสาหกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะอย่างเดียว บางที
ก็เกิดขึ้นเฉพาะแต่ประเทศเดียว แต่บางทีก็เกิดขึ้นเป็น
การใหญ่โตกระทบกระทั่งกันทั่วโลก ทั้งความตกต่ำ
ที่กล่าวถึงประจักษ์หน้าเราอยู่ทุกวันนี้. หมอซิมเมอร์ แมน
กล่าวเป็นอุปไมยว่า ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจเปรียบ
เหมือนแม่น้ำที่น้ำขึ้นเบียดฝั่ง ตอนไหนที่น้ำกัดดิน
ไหลเข้าไปท่วมทำความเสียหายให้แก่ดินแดนทั้งสองฟาก
ฝั่งนั้น. ต้นทางที่ทำให้เกิดอุทกภัยนั้น ยาก ที่จะทราบได้
เพราะแม่น้ำย่อมมีต้นน้ำและแควเป็นทางน้ำมา มากสาบ
ก้วยกัน. แม่น้ำตอนไหน คนมีทรัพย์และสามัคคีกันก็
ก็ช่วยกันก่อสร้างเขื่อนฝาย เพื่อยกของกันมิให้น้ำล้นเข้า
เข้าไปท่วมแผ่นดินได้ เมื่อต่างถิ่นต่างทำทานของตนของ
กันเช่นนั้น ถ้ากำลังน้ำไหลมายังรุนแรงอยู่มิได้ขาดสาย

นำข้อมเขมมทำนบชนอก จนถึงเขาระทำลายทำนบให้
พังลงได้วันหนึ่ง กลับเป็นภัยใหญ่หลวงยิ่งขึ้นไปกว่า
เมื่อแรกท่วมฝั่งเสียอีก. ทั้งนี้ ในเรื่องความตกต่ำแห่ง
เศรษฐกิจเราจึงจับคนเหตุยากนัก เพราะมีทางมาหลาย
ทางประกอบกัน เหมือนต้นน้ำและแควของแม่น้ำ และ
การบ่งกันอย่าง ที่รัฐบาลจะ ลงทุนรอน ช่วยเหลือ ราษฎร
ทุกอย่าง ก็เปรียบเหมือนการทำทำนบ จะต้องประสพ
วันทำลาย ได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวงเข้าสัก
วันหนึ่ง.

การวางยาให้ถูกโรค

หมอซิมเมอร์ แมน ว่า การช่วยเช่นนั้น ไม่ใช่การวาง
ยาที่แก้ โรคให้หายขาดได้ ยาที่แก้ โรคได้ซึ่งกันจะ
ต้องเป็นไปในทางที่ช่วยเหลือให้ชาวนา สามารถ ประหยั
กที่สัหัยการทำนาให้ถูกลง โดยให้การทำนาได้ผล
เป็นชาวนา และทว่างานวนขึ้นต่อคนก่อไว้ หมายความว่า

~~~~~
 ว่าให้คนหนึ่งทำข้าวไต้มากขึ้น และนาไร่หนึ่งก็ให้ไต้
 ข้าวมากกว่าไต้ไต้เคยวัน. หมอชิมเมอร์ แมน ยืนยันว่า
 มีทางสำเร็จ ไต้ไต้เสนอรายละเอียดไว้ในรายงานที่ยื่น
 นั้นแล้ว คราวไต้ที่ชาวนายังทำข้าวต่อคนต่อไร่ไต้ไต้
 ไต้ไต้ชาวนาจะยังมีฐานะยากจน. เมื่อไต้ไต้รัฐบาลไต้
 ยืนยันให้ชาวนาทำข้าวต่อคนต่อไร่ไต้ไต้มากขึ้น ถึงขั้นสม-
 ควร เมื่อนั้นชาวนาของเราจะพ้นภัยไต้ไต้.

โรคเป็นเครื่องตัดรอนกำลังราษฎร

อุปสรรคที่ทำให้ชาวนาของเราหย่อนกำลัง มีโรค
 เป็นสำคัญอยู่ส่วนหนึ่ง. ท่านหมอกล่าวว่า ชาวนาของ
 เราทั่วประเทศมีโรคเบียดเบียนอยู่มาก คือ โรคบิด, โรค
 ลำไส้, โรคพุงโร และไข้จับสั่นที่เรียกว่ามาเลเรีย จน
 อาจบอกได้ว่า ใครมาจากภาคไหนของสยาม ก็ด้วยการ
 ตรวจดูโรคประจำตัวของเขา. ท่านหมอแนะนำว่าต้อง

กำจัดโรคเหล่านั้น เพราะมีทางกำจัดได้. ให้ฝึกหัด
แพทย์หนุ่ม ๆ ขึ้นมา ๆ เอาเพียงสามารถรักษาโรค
เหล่านั้นได้ก่อน ส่งออกไปทำการตามท้องที่ ทั้งหน้า
ปราบโรคกันพักใหญ่ ชวนาของเราจะได้มีร่างกาย
สมบูรณ์ สมกับที่เขาเกิดมาในประเทศเจริญ มีสิทธิที่จะ
เป็นคนแข็งแรงได้.

อย่าบรรจุใจทั้งหมดในกะจาดใบเดียว

ส่วนกิจกรรมในเมืองเรานั้น ท่านหมอเห็นว่ายังมี
ดินแดนอีกมากที่ไม่เหมาะแก่การปลูกข้าว สยามควร
เพาะปลูกพันธุ์ไม้อื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้เป็นการช่วย
กำลังกัน ในเวลาที่ย่างใดอย่างหนึ่งเพลี่ยงพล้ำลงไป
ช่วยความตกต่ำ หรือช่วยเหตุใด ๆ ก็ตาม. พันธุ์ไม้
ที่ท่านหมอแนะนำนั้น คือ ฝ้าย, ยาสสูบ, ไหม, พริกไทย,
ถั่วลิสง และผลไม้ต่าง ๆ หมอชิมเมอร์แมน ทักว่า

การทำนาของเราล้าหลังสมัย, ชาวนาไม่รู้วิชาเพาะปลูก
 อันเป็นความรู้ใหม่ของโลก, การใช้ปุ๋ยสัตว์ก็ไม่มีเลย.
 ท่านหมอแนะนำให้เลี้ยงสัตว์ควย ให้พืชที่เพาะปลูกเป็น
 อาหารสัตว์ ให้มูลสัตว์เป็นอาหารพืช และให้ทั้งสัตว์
 ทั้งพืชเป็นสินค้า (คืออาหาร) ของชาวนา. นอกจาก
 กสิกรรมเขียก คือ ทำนาในน้ำอย่างที่ทำกันนั้น ควรทำ
 กสิกรรมแห้งควย คือ ทำไร่น้ำและพืชผลต่าง ๆ
 พร้อมไปกับการเลี้ยงสัตว์และปลูกข้าว ซึ่งปลูกได้ทั้ง
 เขียกทั้งแห้ง. ท่านหมอแนะนำให้ตั้งวิทยาลัยและโรง
 เรียนกสิกรรม ฝึกหัดเจ้าหน้าที่ส่งสอนกสิกร และ
 บุตรกสิกรให้ทำกสิกรรมทันสมัย. ในส่วนการสอนลูก
 กสิกร กระทรวงธรรมการได้มีโครงการศึกษากสิกรรม
 และได้เริ่มทำมาตั้งแต่ ๑๕ ปีมาแล้ว. ยิ่งขาดแต่เงิน
 และครูกสิกรรมเป็นจำนวนมากมายทระ ต้องฝึกหัดให้ ส่ำ-

เรื่งเท่านั้น. ในส่วนวิทยาลัยสำหรับเจ้าหน้าที่ ท่านหมอ
แนะให้จัดตั้งคณะกลักรรรมขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ของเรานั้นเอง เพื่อจะไ้ทำงานไ้โดยไม่ต้องเปลืองมากมาย
เป็นวิธีประหยัดทำเป็นอย่งยิ่งในสมัยนี้. ตรงกับความ
ในโคลงกลอนของครูเทพหน้า ๒๔๐.

ข้าพเจ้าเกรงว่า ไ้ไ้รมาท่านทั้งหลายมาพอสมควร
แก่เวลาแล้ว บัคนึงจะขอรวบรัดข้อสองสถานเพียงว่า
ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจในประเทศเรา เกี่ยวด้วยตลาด
สินค้าต่างประเทศ และสินค้าภายในทั่วไปในเมืองเรา
สถานหนึ่ง ก็เกี่ยวข้องสินค้าชาวของเราโดยฉะเพาะ
อีกสถานหนึ่ง. สถานแรก ไทยเขมรรวมเข้ากล่าวว่า
เราเป็นเพียงปลายเหตุ ต้นเหตุอยู่ในยุโรปและอเมริกา
เขตกต่ำ เราก็พลอยตกต่ำด้วย เขาแก่หาย เราก็
พลอยหายด้วย เป็นสัจฉิวิสัยที่เราจะแก้ไขเอง เพราะ

เราเห็นเพียงปลายเหตุ ส่วนสถานการณ์เกี่ยวกับเรา
โดยตรง การช่วยชาวนาเป็นการช่วยตัวเอง และเห็น
หน้าที่ ๆ รัฐบาลของเรา กำลังเริ่มช่วยเหลืออยู่แล้ว.
รัฐบาลข้างเคียง เขามีวิธีช่วยเหลือกันอย่างไร, รัฐบาล
ของเรา ย่อมสมควรต้องตรวจตราอยู่แล้ว ข้าพเจ้าขอพบไว้
เพียงเท่านั้น ผู้ใดฟังแล้วยังคงมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจ
ตกต่ำ เท่ากับเมื่อก่อนฟัง โปรดอย่าโทษข้าพเจ้า.

ข่าวกลับเป็นนาย

เศรษฐกิจกำลังให้ร้ายแก่โลก ทำโลกให้เดือดร้อน
ไปทุกหย่อมหญ้าในเวลาอัน ทั้งที่เรียกกันว่าความตกต่ำ
แห่งเศรษฐกิจนั้นก็มีสมมุติฐานที่เกิดหลายสถาน. จักกล่าว
เฉพาะ Mass Productions ใจแก่การทำสินค้ามากมาย
ก่ายกองในเวลาอันน้อย เปลืองโลหิตน้อย จนสามารถ
ขายราคาถูกได้ ด้วยอำนาจเครื่องจักรและความรู้
วิทยาศาสตร์ ทั้งทางอุตสาหกรรมและกลกรรมสถานหนึ่ง
กับทองคำเข้าไปรวมกองเป็นภูเขาฝักส่วนอยู่เป็นแห่ง ๆ
ไม่แจกจ่ายไปทั่วสถานหนึ่ง.

สถานแรกเป็นผลแห่งสติปัญญาความเพียรของมนุษย์
ที่ได้เรียนรู้ความจริงอันเป็นความลับแห่งธรรมชาติ เรียก
ว่าวิทยาศาสตร์ และใช้ความรู้นั้นประกอบวัตถุแห่ง
ธรรมชาติให้เกิดเป็นกำลัง เรียกว่าเครื่องจักรเครื่อง
ยนต์ต่าง ๆ สามารถทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

ถ่ายทอง และทำกลกรรมแผนใหม่ให้เกิดพิษผลมากมาย. สถานหลังเป็นผลแห่งวิธีการของมนุษย์ที่ใดคิดใช้เงินตราเป็นเครื่องวัดการแลกเปลี่ยนทั้งหลาย. วิธีการเช่นเมื่อเงินตราเป็นเพียงข้าวไร่ใช้ของมนุษย์อยู่ การก็ยังอยู่ แต่คนก็เล็ดเข้าครอบงำทำให้มนุษย์ยอมขายตัวเป็นทาสแห่ง “พระเจ้าเงินตรา” ทองคำก็วิ่งเข้ารวมกองเป็นภูเขาคืน. ที่ไหนอดคึกก็ขาดแคลน ที่ไหนสมบูรณ์ก็บริบูรณ์เหลือแสน ในที่สุดตลาดขาดเงินตรา ไม่มีพอใช้ในการแลกเปลี่ยน ผู้ซื้อไม่มีเงินซื้อ ผู้ขายขายได้ไม่พอก็คขาดทุน เพราะเงินตราขึ้นตลาดทำให้การซื้อขายตกต่ำ ก็ทำให้เงินตราแพงขึ้น ซึ่งเรียกอีกนัยหนึ่งว่า ราคาของตกลงนั่นเอง. เป็นอันว่าสมุฏฐานแห่งเศรษฐกิจหรือความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจทั้งสองสถานนี้ มนุษย์เป็นตัวการก่อให้เกิดชนตวยสยตวยญญาและน้ำมือของตนเองทั้งสิ้น.

ถ้าคนจะขายความให้ละเอียดยกเขาอีกทั้งสองสถาน.

สินค้าเหลือขายเพราะทำขึ้นมากมายก่ายกอง

Mass Productions

สถานแรก เมื่อสินค้าทั้งอุตสาหกรรมและกิจการ

คือทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคเกลื่อนกลาด ย่อมเป็นเหตุ

ให้ผู้ทำเองว่าไม่มีกำไร ผู้ขายร้องว่าขาดทุน เพราะ

เมื่อส่งซ่อมมาราคายแพง ครั้นเมื่อสินค้าถึงมือราคา

ตกไป ต้องขายถูกลงจนขาดทุน หรือเลยไม่กล้า

ส่งซ่อมมาขายเสียทีเดียว เพราะราคาขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่

ยุติ. บังผู้ซื้อไม่มีเงินจะซื้อเพราะไม่มีงานทำ หรือ

มีทำบ้าง แต่ได้ผลประโยชน์ไม่พอกต้องตรากตรำ กิน

มืออมมือหรือยอมอด. ยังมีสยบอยู่บ้างก็แต่พวกมี

รายได้แน่นอน เช่นเงินเดือน เงินย. ถึงพวกมีรายได้

ทางเก็บค่าเช่าหรือเก็บดอกเบี้ย หรือรับเงินปันผลจาก

หุ้นส่วนที่อยู่ในบริษัท หรือประโยชน์อันเกิดจากพันธ-

บัตรต่าง ๆ ผลประโยชน์นั้น ๆ ก็ย่อมตกไป และเก็บได้

ยากเข้าเป็นเหตุให้รายได้ตกต่ำไปมาก ๆ ทั่วเหมือนกัน.

เพราะฉะนั้น ความอดทนอดกลั้นของมนุษย์ทั้งหลาย ทั้ง
ฝ่ายผู้ทำ ผู้ขาย ผู้ซื้อ และผู้เก็บประโยชน์จากสมบัติ
จึงเกิดขึ้น และกำลังเป็นไปในท่ามกลางความสมบูรณ์
แห่งเครื่องอุปโภคบริโภคทั้งหลาย แม้ทำให้ชาวมา
ลายมีอารยชนว่า พวกเขามันแต่เกิดก่อนเพราะอดทน
ขาดแคลน นี้พวกเราต้องเกิดก่อน เพราะมีเหลือเพื่อ
เป็นการทรงกันขำไปเสียอีก. จะโทษผู้สร้างเทวดาก็ไม่ได้
เพราะไม่มีใครมาทำให้ ตัวทำของตัวเอง เรียบผก
จะต้องเรียนแก่ เป็นการ “สมน้ำหน้า” มากกว่าอย่าง
อื่น. ทำไมอารยชนจึงถูกอนารยชนขี้นหน้าว่าไฉน
โดยไม่มีทางเถียง? ก็เพราะเหตุว่ามันเป็นความจริง
ทั้งจะต้องบรรยายให้เห็นง่าย ๆ ในข้อต่อไป.

ทองแท่งกับเงินตราเหมือนกันหรือต่างกัน?

สถานหลัง ที่ว่าทองไปกองเป็นภูเขาอยู่เป็นแห่ง ๆ
ไม่กระจายออกมาให้ใช้สอยกันทั่วโลกนั้น ความขี้
จําจะต้องอธิบายให้เห็นชัดว่า ทองคำกับเงินตรามันเป็น

อันหนึ่งอันเดียวกัน หรือต่างกันที่ทรงไหนเสียก่อน.
เงินตราได้ซื้อจากเงินที่ตรา ใช้เป็นเครื่องวัดการแลก
เปลี่ยนที่เรียกว่าซื้อขาย เช่นเงินบาทพดด้วงหรือเหรียญ
บาท ส่วนย่อยของบาทใช้เหรียญทองแดงเรียกว่าอัฐ
หรือสตางค์ หรือใช้เบี้ยอย่างเมื่อราว ๗๐ ปีมาแล้ว
ต่อมาชาวตะวันตกนิยมใช้ทองคำเป็นค่าปริวรรต คือ
เป็นเครื่องวัดราคาแลกเปลี่ยนแทนเงิน เพราะทองคำ
เป็นโลหะที่หายากกว่าเงิน มีค่าเป็นยุดติมากกว่าเงิน
เรากำหนดตามความนิยมนั้น และเปลี่ยนจากมาตรา
คำนวณด้วยเงินไปคำนวณด้วยทอง เรียกว่า Gold
Standard ให้ซื้อเหรียญทองของเรา ซึ่งมีแต่ชื่อ ว่า
'ทองทศ.' ดังนั้น ค่าปริวรรตในการซื้อขายแลกเปลี่ยน
จะวัดด้วยทองทศ. หรือด้วยเงินตรา, หรือด้วยสตางค์ทอง
แดง, หรือด้วยเบี้ย, หรือด้วยกระดากธนบัตร, ก้อนโลหะเข้า
ในนามศัพท์ว่า 'เงินตรา' ทั้งหมด. เพราะฉะนั้นทองคำ
คือทองเปาน์อังกฤษ ดอลลาร์ทองอเมริกัน และทองทศ

ของเราจึงล้วนเป็นเงินตราด้วยกัน. ทุกวันนี้เรานิยมใช้ธนบัตรมากขึ้นและเก็บเงินบาทหรือทองทศที่มีแต่ชอนไว้เป็นประกันในท้องพระคลัง. พร้อมด้วยเครื่องที่เรามีเป็นทองคำอยู่ต่างประเทศ. ตราบใจที่คนไว้ใจว่า ธนบัตรนั้นไม่หลกทรพย์เหมือนหลังอยู่เต็มราคา. ตรานั้นคนก็ยอมรับเอาธนบัตรไว้ตามราคาของมัน. แต่เมื่อไรหลกทรพย์บอกพร่องไปไม่พอควรแก่ราคาธนบัตรทั้งหมดที่ออกใช้ ก็เกิด Inflation เงินตราเป็นอาศัตระกายมากไป เป็นเหตุให้ราคาธนบัตรตก ใบละบาทอาจมีราคาเพียง ๘๐ สตางค์หรือน้อยกว่านั้น. แล้วแต่ส่วนหลกทรพย์ที่มีไว้ให้คนเชื่อและไว้ใจจะลดลงเพียงไร. ทองแท่งที่ทองเป็นภูเขาอยู่ใน ส.ป.ร. อเมริกาก็ฝรั่งเศสเดี๋ยวนี้ คือ หลกทรพย์ของประเทศนั้น ๆ. ทองแท่งเหล่านั้นยังไม่ได้ทำเป็นเงินตรา. แต่ก็ยังเป็นหลกทรพย์ประกันเงินตราที่ออกใช้โดยตรง. และยิ่งกว่านั้นอาจนำไปต่างประเทศใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าได้ด้วย. เพราะฉะนั้นทองคำ

แท่งก็เท่ากับใช้เงินตราได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
พิเศษยิ่งกว่าเงินตราซึ่งใช้ได้แต่ภายในประเทศ
เท่านั้น. อีกนัยหนึ่ง คือทองแท่งทงกวนนั้นเท่ากับเงิน
ตราใช้กันได้ทั่วโลกนั่นเอง. เรามีเงินบาทสำรองอยู่ใน
ท้องพระคลังมากมาย เมื่อเร็ว ๆ นี้เราจึงได้ขายไปใน
ตลาดลอนดอน ๔๓,๐๕๒,๐๐๐ บาท ได้ทองราวล้าน
เปาน์ด. เพราะประสงค์จะเปลี่ยนเอาทองไว้เป็นหลักทรัพย์
ให้มั่นคง ด้วยราคาแร่เงินทุกวันนี้ขึ้นลงอยู่รำไป หา
ความแน่นอนมิได้ ไม่น่าไว้ใจ.

ทองคำถูกเก็บเสียมากจนเงินตราขึ้นตลาด
คราวนี้ ย้อนไปกล่าวเรื่อง ทองแท่งที่ไปรวมอยู่เป็น
แท่ง ๆ ไม่กระจายออกมาให้ใช้กันทั่ว. ขอกล่าวย่ำว่า
สิ่งนี้เป็นผลแห่งวิธีการขอมณียที่คิดใช้เงินตราเป็นมาตรา
สำหรับวัดสิ่งของที่จะแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้สะดวกแก่การ
แลกเปลี่ยนนั่นเอง. ในชั้นต้นความคิดนี้ก็เป็นประโยชน์
มาก เพราะแทนที่ตาแดงชาวนาจะเอาข้าวแลกกับหมวก

ของนายคิพอาคาหมวก ซึ่งข้างตกแลกกันไม่สำเร็จ ด้วย
 ความต้องการทั้งสองฝ่ายยังไม่ตรงกัน เมื่อได้มีเงินตรา
 เป็นเครื่องวัดการแลกเปลี่ยนขึ้นแล้ว ตาแดงก็ขายข้าว
 ให้ผู้ต้องการข้าว แล้วเอาเงินมาซื้อหมวกจากนายคิ
 ตามราคาที่เหมาะสม. ฝ่ายนายคิไม่ต้องการข้าวมานาน
 เกือบและเลยหมวกงามของแกทั้งใบ แท้ถึงหากจะมี
 ผู้เอาข้าวเกวียนหนึ่งมาแลกหมวกหลายใบ นายคิก็ยัง
 รู้สึกลำบากในการจะเกยข้าวมากมายไว้นกว่าจะกินหมด
 เพราะฉะนั้น ถ้าแกขายหมวกได้เป็นเงิน แกก็จะสะดวกด้วย
 ประการทั้งปวง เงินตราจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา.
 ความคิดที่ใช้เงินตราสำหรับประโยชน์เพียงนี้ มีคุณมาก
 มาย เพราะนอกจากทำให้การแลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภค
 บริโภคทั้งหลายเป็นไปสะดวก ยังทำให้มนุษย์อาจสะสม
 ทรัพย์สมบัติ มีหลักทรัพย์เป็นความสมบูรณ์แก่ชุมชนมชน
 และบ้านเมืองคงที่ปรากฏแก่ตาเราทุกวันนี้.

เพราะมีการใช้เงินตรา

มนุษย์จึงสะสมสมบัติได้มาก ๆ

ถ้ามนุษย์ไม่ได้คิดวิธีใช้เงินตราขึ้น ยังคงแลกเปลี่ยนของต่อของกันอยู่อย่างที่เราเรียกว่า Barter ค่าแรงผู้ทำนาก็ไม่อาจสะสมข้าวไว้มากมาย คงจะต้องลดการทำนาลงทำเพียงแต่พอกิน. ฝ่ายนายคณทำหมวกเล่า ก็จะต้องทำหมวกเป็นจำนวนน้อยลงเหมือนกัน เพราะการแลกเปลี่ยนไม่สะดวก พอจะแลกเปลี่ยนกันได้เท่าไรก็ทำขึ้นเพียงเท่านั้น. วิธีซื้อขายกันด้วยเงินตราขึ้นเองช่วยให้มนุษย์ทำงานได้เต็มความสามารถ จนเกิดเศรษฐกิจ เศรษฐกิจมีผลานิธิทำการช่วยโลก เช่น รอคคิ เฟลเดอร์ มุลนิธิ ซึ่งสยามก็ได้รับความช่วยเหลือมาก เป็นต้น. เงินตราได้เป็นทาสคิของมนุษย์ ให้มนุษย์ใช้สำเร็จประโยชน์ไม่มีสิ้นสุดคงบรรยายมานัน ฟังก็คืออยู่ แต่หน้าที่ของเงินตราหาได้หยุดอยู่เพียงนั้นไม่ อารยธรรมของมนุษย์ยังก้าวหน้าไป เงินตราก็ยังเป็น

แก้วสารพัดนึกมากจนทุกที่ จนสมัยนั้นเงินแท่ง
 เป็นพระเจ้าเงินตรา The Almighty Dollar กลายเป็น
 นายของมนุษย์บังคับมนุษย์ให้อยากเห็นอยากได้
 ก็ไม่ได้หยอก อยากพกก็ไม่ได้พก เวลาที่เคยเป็นของคน
 จะร้องจะเล่นจะเต้นจะรำทำได้ตามชอบใจ นั้น ครั้น
 เวลาเป็นของนายจ้าง หรือเป็นเหยื่อแห่งความโลภเสีย
 แล้ว คำว่า “เวลาว่าง” หรือ Leisure ก็มีแต่จะต้อง
 ลาโลกไป เพราะใคร ๆ ก็ร้องว่า ฉันไม่มีเวลา ฉัน
 มีงานคอยอยู่ข้างหน้า จะต้องทำสิ่งนี้ จะต้องพบผู้หนึ่ง จะ
 ต้องไปที่โน้น และอะไรที่อะไรที่ล้วนระชวนให้ออกวิ่ง
 ยิ่งกว่าเกิรนวนาคอย่างแต่ก่อน.

เงินทองกลายเป็นแก้วสารพัดนึก

วิธีการการเกิดมีการแย่งแรง นายก็เข็นช่างทำหมวก
 ก็ทำหมวกไปวันยังค่ำ ถือเอาแต่การทำหมวกเป็นอาชีพ
 เกิดมีธนาคารขึ้นที่ฝากเงิน กู้เงิน และโอนเงินในเวลาส่ง
 สินค้าข้ามประเทศ. ในบ้านเมืองที่เจริญ คนเกียจไม่

ใช้เงิน จะจ่ายเงินให้แก่ใครก็ออกเช็คให้เขาไปขึ้นเอา
เงินที่ธนาคาร สิ้นค้าที่ส่งทางไกลอาจเป็นอันตราย ทำ
ให้พ่อค้าต้องขาดทุน หรือเสียหายถึงเล็กน้อย ก็มีบริษัท
รับประกันช่วยให้พ่อค้าอุ่นใจได้ว่าถึงอย่างไร ๆ เป็นไม่ม
ทางเสียหายบนย. บริษัทเช่นนี้ประกันตลอดจนกระทั่งชีวิต
ไม่ใช่ว่าจะประกันไม่ให้ตาย เป็นแต่เพียงประกันว่า
ตายเมื่อไรจะจ่ายเงิน สำหรับจะได้ทำศพหรือเป็นมรดก
เลี้ยงบุตรภรรยาของผู้ตายต่อไปตามความปรารถนา. วิธี
ธนาคารให้ความสะดวกแก่พาณิชย์การเพียงเท่านั้นก็ยังไม่
แต่মনุษย์หรือจะปราศจากกิเลส ใครมีเงินมาก ๆ อาจ
เอาทรัพย์สักเล่น —ทรัพย์ซึ่งทุกคนอยากได้— ผู้นั้น
ก็มีผู้นับถือประจบประแจง. การเลือกประธานาธิบดีแห่ง
ประเทศ หรือเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปนั่งในรัฐสภา
ทุกวันนี้ ต้องใช้เงินกันมาก ๆ เพื่อทำการเผยแพร่ชัก
ชวนให้มหาชนลงมติเลือกสมปรารถนา คณะการเมือง
ใดใช้เงินมาก ก็ทำการเผยแพร่ได้มาก ถ้าคณะไหน

เสียขายเงิน หรืออ้างว่าไม่มีเงิน ไม่ได้ทำความเผยแพร่
มกัแห่งคณะของคนที่เสียเลย คณะมีคเช่นนั้นก็อยู่ในที่
เสียเปรียบมากมายอยู่เอง. ในประเทศที่ใช้วิธีปกครอง
มีคณะกรรมการเมืองขึ้นแข่งแย่งอำนาจกันเช่นนี้ ได้มีตัวอย่าง
ในเชิงอคติมาแล้วว่า ใครอยากเป็นขุนนาง ออกเงิน
เรียไรรวมทบทุนแห่งคณะกรรมการเมืองที่มีอำนาจ Party Funds
ภายหลังก็อาจไ้เป็นขุนนางตลอดกลุ่หลานเหลน ตาม
ธรรมเนียมของเขาคู่บุตรคนใหญ่ไ้ครอบคักกลัยตระกูลบิดา
ไม่แปลกอะไรกับอคติที่มีไ้ง่าย ๆ ในประเทศปกครอง
อย่างสมบูรณาญาสิทธิราช. คงมีการหมายไ้ตำแหน่ง
หรือยศคักกักยกการใช้เงินเพื่อให้สมหมายนั้น ก็ไ้ไ้กลั
กับเอาเงินซื้อตำแหน่ง หน้าที่และยศคักกักโดยตรงเข้าไป
มากที่เกี่ยว. อย่างไรก็ตามเงินไ้เกิดเป็นแกว่สารพัด
นักชนแน่แล้ว อาจซื้อไ้ทั้งยศทั้งตำแหน่ง เพราะ
ฉนั้น เงินจึงไ้ชื่อว่า ‘พระเจ้า’ ไ้ถ่ายค่าตัวจากเป็นทาส

303

330. 9543

7357 ๘๘

ข่าวกลยี่เป็นนาย

๔๕

กลยี่เป็นนายใช้มนัย์ให้อายเหิงอทางน้ำใต้อย่างชะงัก
เสียดวย.

การแก้สมุฏฐานของโรค

กับการแก้อาการของโรค

เมื่อได้ทราบสมุฏฐานแห่งเศรษฐกิจเช่นแล้ว ทางแก้
ก็มีอยู่ ๒ ทาง คือ แก้อาการอย่างหนึ่ง แก้สมุฏฐาน
อย่างหนึ่ง เพื่อความเข้าใจง่าย จะเปรียบกับแพทย์
รักษาคนไข้. เมื่อคนไข้มีอาการอะไรทำให้เกิดทุกข์
เวทนาอย่างแรงกล้า แพทย์ย่อมวางยารงับอาการนั้น
ให้คนไข้ได้ความสุขไปชั่วคราวอย่างหนึ่ง กับอีก
อย่างหนึ่งพยายามแก้สมุฏฐานที่เกิดแห่งโรค เพื่อตัดโรค
ให้คนไข้หายสนิทจากโรคนั้น. วิธีแก้อาการไม่ใช่วิธี
แก้โรค เป็นแต่เพียงระงับอาการของโรคให้หายไป
ชั่วคราว เมื่อสมุฏฐานของโรคยังมีอยู่ อาการที่
ได้ระงับไปแล้วก็จำจะต้องเกิดขึ้นอีก เพราะฉะนั้น การ
รักษาโรคจึงจะต้องแก้สมุฏฐานของโรค เพื่อตัดราก

ให้หายได้เด็ดขาด. การผ่อนเวลาใช้หนี้ให้เยอรมนี
เมื่อยามประสบภัยใหญ่หลวง; การหยุดพักใช้หนี้
สิ้นสงครามไว้หนึ่ง (ค.ศ. ๑๙๓๑-๒) อันเป็นความ
คึกของ ประธานาธิบดี ฮูเวอร์; การออกจากมาตรา
ทองคำของอังกฤษ; การชักชวนกันเลิกศัสตราวุธ เพื่อ
ตัดรายจ่ายแห่งงบประมาณของประเทศ; เหล่านี้เป็น
ตัวอย่างแห่งการแก้แค้นของโรคเศรษฐกิจทั้งสิ้น. เมื่อ
ยังเกิดสมุฏฐานของโรคไม่ตก การแก้แค้นต่าง ๆ
ก็ต้องทำไปก่อน เพื่อระงับทุกขเวทนา เป็นการเยี่ยวยา
พอประทุษร้ายโรคไปพลาง ๆ นับว่าเป็นประโยชน์ และ
เป็นความจำเป็นอยู่เหมือนกัน. ส่วนสมุฏฐานของเศรษฐกิจ
ภัยพิภพพรรณนามาแล้วนั้น จะเพิกถอนได้อย่างไรก็
ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ไม่น่าจะเหลือวิสัยของมนุษย์ ซึ่งได้
เรียนฝึกแล้วจะต้องเรียนแก้. เราได้ฝึกและได้แก้มา
แล้วมากพอสมควร. โบราณมีพุทธแผดแสงศรเป็นเพลิงเผา
กัมมศรแผดแสงเป็นท่าฝนคืบไฟใด ๆ ลว. เมื่อสงคราม

โลกคราวแล้วมีการใช้ไอพีย ก็มีผู้คิดทำเครื่อง
ขึงกันไอพียสรวมจุมก แก่กันตก เหล่านเป็นอุทาหรณ์
ให้เห็นว่ามนุษย์ได้เรียนผูกเรียนแก้มาแล้วแต่โบราณกาล
จนทราบเท่าปรตัยขึ้น เพราะฉะนั้น ก็ควรหวังในความ
สามารถของมนุษย์เอง ที่จะแก้ สมมุติฐาน แห่งเศรษฐกิจ
ภัยเหล่านี้ให้ตกไปในเวลาข้างหน้า.

เราทำได้แต่เรายังจำหน่ายไม่ดี

สมมุติฐานแรก เรื่องก่อเกิดผลขนานใหญ่กำยกของ

Mass Productions ก็ยู่ทุกทิศของวิทยาศาสตร์ เรา
นำยีนที่เราส่งสามารถใช้เครื่องจักรเครื่องยนตร์ เนรมิต
เครื่องอุปโภคบริโภคให้เกลื่อนโลกเป็นความสมบูรณ์แทน
ที่จะเป็นความขาดแคลน. เราเคยวิตกว่ามนุษย์เกิด
มากขึ้น จะต้องแย่งกันกินแย่งกันใช้ จะต้องอดอยาก
หรือต้องถึงมีคสัญญ์เสียเร็วเกินไป ถ้าเรากลีบสมมุติ
ด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค เราจะต้องวิตกทำไม? ยิ่ง
เราก่อเกิดผลได้มากกลีบจะยิ่งดี เพราะการไปเที่ยว

ราชวงศ์ จะไม่ต้องถูกคนขอรานกวน แห้วกวน หรือ
อะไร ๆ กวน ก็ไม่ต้องหาส탕ค์ไว้ให้คนนั่งชาว
ที่เข้ามาขอตามบ้านทุกวันโกนเป็นแถว ๆ อันที่จริง
คำ 'สมบรณ์' ที่ใช้กับเครื่องอุปโภคบริโภคเหลือเพื่อใน
เวลานี้ใช้ผิด ผู้ซื้อไม่มีเงินซื้อ ต้องกินนมมอดมอด;
หรือต้องนอนตากยงแทนที่จะมีมุ้ง; ต้องกินข้าวกบเกล็ด
และพริก แทนที่จะมีกึ่งปลาเนอเมเชอเทศและนมเนย
กินให้เกร้อ ให้ร่างกายแข็งแรงชุ่มชื้น; เหล่านี้ถึง
ห้างร้านและตลาดจะเต็มไปด้วยสินค้า ทั้งเครื่องอุปโภค
บริโภคจนเหลือขายก็ยังไม่ใช้ความสมบรณ์เป็นแน่ ต่อ
เมื่อไรสินค้าที่เหลือเพื่อแจกจ่ายไปทั่วถึงกัน จนการ
อยู่กินของมนุษย์ได้เขยิบขึ้นพ้นจากความอดคึกขาดแคลน
และความอดอยาก เมื่อนั้นจึงจะเรียกว่าสมบรณ์ได้สนิท
การที่ความรู้วิทยาศาสตร์มาโปรดเรา ทำให้เรา
เนรมิตผลได้เกินกว่าที่ท้าวขยมือเปล่าเหมือนแต่ก่อน นับ
ว่าเป็นโชคของเราอยู่แล้ว เราต้องการแก้ไขต่อไปอีก

ขณเดียว คือ ขนที่จะจำหน่ายให้ทั่วถึงกันในหม่อมมณีย
แล้วเราก็จะได้ไถ่โลกพระศรีอารียเข้าไถ่กันนี้ ยิ่งเรา
เนรมิตไถ่มาก และเร็วด้วยความรู้ และเครื่องมือของเรา
เราก็ยิ่งจะเขาแรงเข้าไม่ใช่ว่าหรือ? ก็เสียอีกแรงงานที่
เราต้องทำวันละ ๘ ชั่วโมง จะไถ่กลกลงมาเป็นวันละ
๖ ชั่วโมง และในสัปดาห์หนึ่ง กรรมกรต้องทำงาน
๖ วัน หรือทั้ง ๗ วัน จะไถ่ทำเพียง ๕ วันครึ่งเท่านั้น
คือ หยควนเสาร์ ครึ่งวัน กวอนอาทิตย์เต็มวัน. มณีย
ไถ่ความสุขมากขึ้นเช่นนี้จะไม่เรียกว่าดีหรือ? การผูก
ของเรากลับจะเป็นบาทแห่งการเข้าไปถึงโลกพระศรีอารีย
ถ้าใครเสียใจคนนั้นก็เสีย ผู้ที่จัดตั้งเป็นปกติอยู่มีแต่จะ
ยินดีเท่านั้น. เราท่านเคยไถ่มนักวิทยาศาสตร์ว่า ไถ่
ทำให้โลกขยับเขยื้อนเพราะความคิดและความรู้ของเขา แต่
นักวิทยาศาสตร์เหล่านั้นก็ร้องเบ้ง ๆ อยู่ว่า เราเอา
วิทยาศาสตร์ของเขาไปใช้ประหารชีวิตประหารกันเอง เช่น
ในการทำสงครามเป็นต้น. ส่วนที่วิทยาศาสตร์เข้ามา

ทำให้คนไม่มั่งงานทำนั้น ก็เพราะการจัดแบ่งแรงของ
เรายังไม่ถูกต้องตามวิธีวิทยาศาสตร์ต่างหาก

ต้องใช้วิธีปันส่วน Quota System.

การแก้ไขในเรื่องแรงงานกรรมกรกับการใช้เครื่อง
จักร ฯลฯ ผลสำเร็จอยู่ที่จะต้องนึกกันทั่วโลก ให้
พร้อมใจกันปฏิบัติเช่นว่า และจัดการแข่งขันระหว่าง
ประเทศด้วยวิธี Quota คือ วิชาแบ่งสรรปันส่วนกันคงวิธี
ปันส่วนทำเหมืองแร่ดิบๆ ซึ่งสยามได้ตกลงกับประเทศ
ทำเหมืองกับพวกด้วยกัน, หรือทำการวรรคอังกฤษ
กำลังเริ่มจะทำความตกลงกันว่า ประเทศไหนจะได้
อะไรจากประเทศร่วมจักรวรรดิกันบ้างเท่าไร เพื่อแบ่ง
สรรปันส่วนให้พอเหมาะกัน ได้ยินเป็นสุขทั่วกันทั้งจักร
วรรดิ ก็ถ้าวันใดเริ่มแล้วในจักรวรรดิอังกฤษ ใน
สันนิบาตชาติจะไม่นำไปใช้แก่โลก เพื่อให้ทุกประเทศ
ทั่วโลกได้แบ่งสรรปันส่วนอยู่เป็นสุขทั่วกันด้วยเล่า? ถ้า
ไม่ใช่ วิธี Quota ทำความตกลงกันด้วยความพร้อมเพรียง

จะปล่อยให้ต่างประเทศต่างทำไปตามความปรารถนา และ
ตามกิเลสของตัว ผลก็คือความแข่งขันในทางศรัทธา
กัน จนของดีเกินคั่ง อย่างโรงสัຍຍေးตามบ้านนอก
หรืออย่างรถแท็กซี่ ที่ราคาถูกยับยั้น จนไม่มีกำไรใน
ทุกวันนี้. สมมติว่าเมืองปะทาคามจะออกกฎหมายให้
กรรมการทำงานเพียงวันละ ๒ ชั่วโมง และหยุดวันเสาร์
วันอาทิตย์. ดังนั้นสินค้าจากปะทาคามก็จะส่งไปขาย
ที่ไหนไม่ได้ เพราะราคาแพงกว่าเขา. แต่ถ้าทุก
ประเทศทั่วโลกได้มีสัญญากันว่าจะออกกฎหมายเช่นเดียว
กัน. ดังนั้น การลดแรงจูงใจไปใช้แรงเครื่องจักรเครื่อง
ยนต์ก็มีทางสำเร็จ. และวิธีจำกัดส่วนสินค้าอุตสาหกรรม
กับสิทธิกรรมเช่นสัญญาการ แะ่งสรรปันส่วนกันด้วย
Quota System ให้พอดีทั่วโลก. ก็จะตัดการขาด ๆ
เหลือ ๆ ให้ คำนาค กับ สัຍေးภายในเครื่องอุปโภคบริโภค
ที่ป้องกันกว่าเคยจนเป็นอันมาก

ความเป็นไปในเวลานี้ยังมีศัตรูสำคัญแห่งสามัคคีธรรม
ระหว่างชาติในโลกอยู่หลายอย่างในทางเศรษฐกิจ มีอาทิ
คือ กำแพงภาษี Tariff Wall. เมื่อคนศกน (พ.ศ. ๒๔๗๔)
ส.ป.ร. อเมริกาได้เสริมกำแพงภาษี สูงขึ้น กว่าเก่ามาก
กล่าวคือได้เพิ่มอัตราภาษีสินค้าขาเข้าให้สูงขึ้น จนทำให้
สินค้ายุโรปไม่ให้เข้าอเมริกาได้หลายอย่าง เมื่อกลางปี
สยามก็ได้เสริมกำแพงภาษีขึ้นอีก เนื่องด้วยรายได้ของ
รัฐบาลตกต่ำ จะต้องทำกลยุทธ์แห่งงบประมาณแผ่นดินให้
สำเร็จจงได้. และอังกฤษซึ่งยังเป็นประเทศใหญ่ประเทศ
เดียวในโลกที่ใช้วิธี Free Trade เปิดรับสินค้าทั่วโลก
ไม่ตั้งกำแพงภาษีกีดกัน กันสินค้าต่างประเทศมิให้เข้าเมือง
ก็จำต้องเลิกวิธีนั้นไป ใช้วิธีเป็นอยู่อย่างเห็น
แก่ตัว คือ ตั้งกำแพงภาษีของกันสินค้าต่างประเทศ
ขึ้นบ้าง เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องทำสินค้าขาออก
ขาเข้าของตัวให้ได้ดุลยภาพ (สินค้าขาเข้าของอังกฤษ
มากกว่าสินค้าขาออกมากจนทุกที) กล่าวอีกนัยหนึ่ง

ก็คือ จะไม่ยอมถกมัตมือให้ประเทศอื่น ๆ ชกฝ่ายเดียว
 ด้ยวิเคษที่เรียกว่า Free Trade ก็ทนนอยู่ไม่ได้ใน
 ท่ามกลางลทธิต่งกำแพงภษั ต้องร้างเลิกไป ในอาการ
 ที่เอาชวคอบชว แทนที่จะคอบความชวคอบความค ตาม
 พระบรมพทโชวาท. ชาวองภษเองผู้รักลทธิ Free Trade
 และทนใช้วิ Free Trade ยอมถกมัตมือให้ชกมานานัก
 หนา ก็มีความเสียบายไม่ยากทำเช่นนั้นเหมือนกัน คือ
 อยากจะทนใช้ลทธิ Free Trade ต่อไป แต่เศรษฐกิจ
 ครัววนเข้ามาคกคามให้เกิดความจำเป็นทงคิตเอาตัวรอด
 คือต้องจกคูลภพแห่งสินค้ขาเข้าขาออกให้สำเร็จ จึง
 ต้องจำใจก่อกำแพงภษั ดังที่ เสอร จอห์น ไชมอน
 เสนาขว่า การต่งประเทศเคยวน ใดเคยกล่าวในปาเลิ-
 เมนตุ ว่าเป็นความจำเป็นทต้องทำชวครัวว เพื่อแก้ไขไปท
 หมายความว่า คูลภพแห่งสินค้ขาเข้าขาออกจำเป็น
 ต้องจกให้สำเร็จจึงจะพนภย.

ทางการที่ประเทศอังกฤษของทั้งวิธี Free Trade หัน
 เข้าชกมวยกับนักมวยทั้งหลายทั่วโลก ด้วยวิธีก่อกำแพง
 ภาษีของกันตัวเอง จะช่วยให้โลกได้สามัคคี และ
 เล็กเช่นเขี้ยวเข้าหากันด้วยกำแพงภาษีก็เห็นได้ เพราะ
 วิธีก่อกำแพงภาษี จะไม่ช่วยให้ราคาเงินตราเป็น ยติ
 Stability ได้เลย. ในการต่อสู้เศรษฐกิจความยติ
 แห่งค่าเงินตราต้องเป็นอาวุธสำคัญอย่างหนึ่ง. เมื่อชาว
 อาวุธสำคัญเสียแล้ว น่าจะให้เห็นกันเร็วเข้าว่าเราต่อสู้
 เศรษฐกิจไม่ไหว. นานาชาติจะให้เห็นหน้าเข้าหากัน
 และช่วยกัน ซึ่งเป็นหนทางเดียวที่จะช่วยตัวเองสำเร็จ
 ในคราวยากแค้นเช่นนี้ แทนที่จะหันหลังให้กัน ทั้ง
 วิธีก่อกำแพงภาษีเป็นทวีคูณตัวมัน ต่างคนต่างคิดเอาตัว
 รอด แล้วทุกคนเลยรอดเพราะขาดสามัคคีธรรม ใช้วิธี
 เอาตัวรอดชั่ว ก่อกำแพงขึ้นตอบกำแพงของผู้อื่นตะพึด
 ไป. อังกฤษเป็นประเทศเก่ามีหลักฐานในการเงินมา
 ก่อนประเทศใด ๆ ลอนดอนจึงเป็นตลาดโลกอยู่ได้จน

กระทั่งทุกวันนี้. การทอญกฤษไม่ก้อกำแพงคอบกำแพง
ของประเทศอื่น ๆ คงใช้วิธี Free Trade ย่งย่นอยู่ได้
เป็นนาน เป็นการนำชนนักหนา ถ้าการทอญกฤษจำใจ
คองก้อกำแพงขึ้นบ้าง ในท่ามกลางกำแพงทั้งหลาย
ทั่วโลกคราวนี้ ได้เป็นการเร่งให้โลกได้สัติว่า กำแพง
ภาชีเป็นเครื่องส่งเสริมเศรษฐกิจ แทนที่จะเป็นการต่อสู้
เพิกถอนเศรษฐกิจแห่งโลกคราวนี้ด้วยไซร้ ถึงแม้จะ
เป็นการเอารายคอบรายชวคราว เมื่อผลในที่สุดได้กลบ
รายกลายคั และนานาประเทศได้หันหน้าเข้าหากัน
ใช้วิธีแบ่งสรรปันส่วน Quota System แทนวิธีต่างคน
ต่างก้อกำแพงรบตบอย่างเดยวัน บางทีกจะเป็นการคั
เหมือนกัน.

เงินรวมกอง ทองเทียมภูเข

สมุฐานหลัง เรืองมนุชยคิควิใช้เงินเป็นมาตรา
วัดการแลกเปลี่ยนทั้งหลาย จนกระทั่งอะไร ๆ ก็คั

ราคาเป็นเงินไปหมก เงินอาช้อแม่ ซอเสียงคำแหง
หน้าท, การทำสงครามสมัยนี้ก็ต้องทำกันด้วยเงิน;
เงินเป็นอาวุธพวกรักเอารัง ๗ ถึงแก่ได้ฉายาว่าเป็น
“พระเจ้า”, ทงน มนุษย์ต้องมกละสิ่งรับซาเงิน
ยอมเป็นทาสของเงินแทนที่จะคงตัวเป็นนายอย่างแต่ก่อน.
นอกจากบุคคลต่างสละสมรรถพัสสมบัติไว้เท่าที่จะแสวงหาได้
ชาติหรือประเทศก็ต้องสละสินทรัพย์เป็นทุนสำรองไว้ เพื่อ
จะได้ใช้ในยามยากแค้น หรือเมื่อต้องทำสงคราม เป็น
ความไม่ประมาทด้วยเหมือนกัน. ทงน ทองคำซึ่งเป็น
โลหะที่นิยมใช้เป็นเงินตรา จึงไปรวมกองอยู่กับบุคคล
ผู้ขึ้นชื่อว่าเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี และอยู่กับประเทศที่
ควรได้ฉายาเช่นกัน เป็นเหตุให้ตลาดทั่วโลกขาดเงินตรา
ไม่มีใช้ในการแลกเปลี่ยนเพียงพอ ไปที่ไหนก็ได้ยินแต่
เสียงบ่นว่าหาเงินสตัยาก. ผู้มีเงินสตั เห็นว่าเงินสตัหา
ยากก็ยิ่งออกออมการใช้จ่าย เพ้อถอมเงินสตัไว้ทงน
ความไม่ประมาท ก็กลับเข้ามา ทำให้ตลาดที่ขจรเงินอยู่

แล้วกลีบชนจนหนักขึ้น. ไม่ว่าพิจารณาส่วนบุคคลหรือ
ส่วนประเทศก็ได้ความจริงเช่นนั้น. เงินตราหาขาย
ย่อมมีค่าแพงขึ้น สิ่งทชอด้วยเงินจึงราคาตกไปตามกัน.
นี่คือเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่าความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
ทุกวันนี้.

คำแนะนำในวิธีแก้ต่าง ๆ

การแก้ความตกต่ำ เพื่อให้พ้นจากโรคภัย ยังมี
ผู้ใฝ่ใจคิดกันอยู่ทั่วโลก แต่ยังไม่ทราบว่าจะสำเร็จได้
ด้วยวิธีใด. เสี่ยงที่แนะนำให้เจ้าของทองปล่อยทองออกมา
ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตลาดแห่งการแลกเปลี่ยนสินค้า
จะเป็นโดยซื้อหาขายหรือให้กู้ไปลงทุนก็ตาม นั้น เจ้า
ของทองยังไม่กล้าปฏิบัติตาม เพราะการส่วยส่วย
ในเวลายากแค้นเช่นนั้น เป็นความประมาท และการให้
กู้เพื่อเกิดหนี้ใหม่ในเวลาที่โลกเป็นหนี้กันอยู่ยั้ง ทั้งหนี้
เงินทำสงคราม และหนี้เงินทำขวัญค่าเสียหายในการ

สงคราม แทนที่จะเป็นการสร้างป้อมยุ้ง จะกลับทำให้
ยุ้งหนักขึ้น.

คำแนะนำอีกอย่างหนึ่งว่า เมื่อเร่ร่อนค้าไม้ไม่พอใช้
ก็ให้เอาแร่เงินเข้ามาใช้สละกับทองคำด้วย เช่นให้
เอาเงินเก็บเป็นทุนสำรองแทนทองคำส่วนหนึ่ง ปล่อย
ทองคำให้ออกมาเกลื่อนตลาดบ้าง ถ้าทำไถ่ดังนี้ แร่
เงินจะมีราคาขึ้น ประเทศที่ยังใช้เงินเป็นมาตรฐานอยู่จะ
ค่อยทิ้งตัวไป และทองคำในตลาดโลกก็จะค่อยคลาย
ความตึงตัวเข้าบ้าง คำแนะนำยังเป็นหมันอยู่ แต่
ส.ป.ร. อเมริกาไม่วายพยายาม เพราะประเทศนั้นขาด
แร่เงินไปชุลมุนมาก ๆ ในที่สุดอาจเป็นผลสำเร็จ อย่าง
น้อยก็พอให้ค่าของเงินเป็นปกติเมื่อเทียบกับค่าของทองคำ

หน่สงคราม

หนที่ยังอยู่แล้วในเวลานี้อย่างไร จะเห็นได้จาก
ตัวเลขแถวยาว ๆ ต่อไปนี้ ประเทศในยุโรปได้กู้เงิน
ส.ป.ร. อเมริกา ไปใช้ในการทำสงครามคราวที่แล้วมา

และมีสัญญาผ่อนชำระรวมทั้งต้นทุนและดอกเบี้ย เมื่อได้
ใช้เสร็จแล้วจะเป็นเงินถึง ๑๑,๖๗๑,๕๕๓,๐๐๐ เหรียญ
ทอง. คือ ส. ป. ร. อเมริกาเป็นเจ้าหน่ออังกฤษ ๔,๖๐๐,
๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง; เป็นเจ้าหน่อฝรั่งเศส ๔,๐๒๕,
๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง; เป็นเจ้าหน่ออิตาลี ๒,๐๔๒,
๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง; เป็นเจ้าหน่อเบลเยียม ๔๑๗,
๗๘๐,๐๐๐ เหรียญทอง. นอกจากหน่อสงคราม
ส. ป. ร. อเมริกายังได้ลงทุนไว้ใน ยุโรป อย่าง จะถอนคืน
ไม่ได้เร็ว Long-term Investments อีกถึง ๕,๐๐๐,
๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทองเศษ. คือ ลงทุนไว้ในประเทศ
อังกฤษ ๖๔๐,๘๕๒,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศฝรั่งเศส
๔๗๑,๓๓๔,๐๐๐; ลงทุนไว้ใน ประเทศอิตาลี
๔๐๑,๑๔๐,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศเบลเยียม
๒๕๔,๒๑๑,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศเยอรมนี
๖๔๐,๘๕๒,๐๐๐. ตัวเลขเหล่านี้ได้จากสถิติของ
ส. ป. ร. อเมริกาสำหรับ พ. ศ. ๒๔๗๔. นอกจากนี่ยังมี

หนี้ตามสัญญาส่งคืนเร็วเรียกว่า Short-term Credits อีก
 มากมาย หนี้มหาสงครามที่ประเทศลูกหนี้จะนำมาใช้ให้
 แก่อเมริกาได้ ก็ด้วยจำนวนเงินค่าเสียหาย Reparations
 ที่จะได้จากเยอรมนี แต่เยอรมนีทุกวันนี้ชบชืดเต็มที่แล้ว
 จะหาเงินมาใช้ตามสัญญาแวร์ไซลส์ โดยทำสินค้าส่ง
 ขายให้ประเทศอื่น ๆ ก็หมดทาง ภัยนานาประเทศ
 พากันตั้งกำแพงภาษีขึ้นของกันเสียหมดแล้ว. แม้อังกฤษ
 ซึ่งเป็นประเทศถือสิทธิ Free Trade เปิดให้สินค้าต่างประเทศ
 เข้าได้ทุกเมื่อไม่เก็บภาษีและไม่จำกัด เคยวนกักตนอยู่
 ไม่ไหว ได้ก่อกำแพงภาษีขึ้นบ้างแล้ว. เพื่อช่วยเหลือ
 เยอรมนีและช่วยตัวเองด้วย มหาประเทศกำลังคิดจะ
 ลดเงินค่าเสียหายตามแผนของนายยาร์ลงข้าง เพื่อให้
 เหลือพอแก่ที่เยอรมนีสามารถจะหาใช้ได้ในเวลานานนี้
 การลดหนี้ประเภทนี้เห็นกันแน่แล้วว่าเป็นการจำเป็น เพราะ
 ขึ้นทั้งตัวเลขไว้ก็ไม่ไ้เงินใช้หนี้ ภัยเยอรมนีไม่มีจะ
 ใช้ให้ ยิ่งกว่านั้นคณะแนชันนัล โซเชี่ยลิสต์ ของ

นายชิตเลอร ซึ่งกำลังมีผู้นิยมมากจนทุกที่ ยังอาจช่วย
อำนาจครองเมือง และเลิกลดหย่อนค่าเสียหายสงครามซึ่ง
เขาเรียกว่าไม่เป็นธรรมเสียได้.

เมื่อเร็ว ๆ นี้ สภาคนเอนกนิยบแห่งกรุงบตาเพลส
ได้ทำความเห็นยืนยันสันนิษาทชาติว่า โลกนี้มีมนุษย์อยู่
รวม ๑,๘๕๐,๐๐๐,๗๐๐ คน ในจำนวนนี้ ๘๕๐,
๐๐๐,๐๐๐ คนเป็นกสิกร, ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ คน
เป็นกรรมกรหากินทางอุตสาหกรรม, นอกจากนั้นอีก
๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ คนหากินทางอื่น เกี่ยวกับกสิกรรม
บ้าง อุตสาหกรรมบ้าง. ในเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำเช่นนี้
ทางกสิกรรมหาทำไรไม่ได้ พวกกสิกรจึงไม่มีเงินซื้อ
สินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นเหตุให้ผู้มีอาชีพทาง
อุตสาหกรรมไม่มีเงินซื้ออาหารไว้เพียงพอ สภาคน
จึงแนะนำให้แก้ตนต่อ คือ ทำให้กสิกรรมเป็นอาชีพ
ทำไรพอสมควร เพื่อการอุตสาหกรรมทั่วโลกจะได้
หมุนเวียนแลกเปลี่ยนกัน คือ ขายได้ และได้ทำไร

มีความจำเริญเหมือนแต่ก่อน. ก็เพื่อให้ความเจริญ
ตั้งมั่นอยู่ได้เสมอ ไม่ต้องประสบความตกต่ำอีก เขา
ขอให้ประเทศทำกิจกรรมทั้งหลายทั่วโลก เข้ากันเป็น
ทำนองสหกรณ์ ตั้งราคาพืชผลธัญญาหารให้พอเหมาะกัน
ทำการแข่งขายและการสาขายอย่างราคาถูก ๆ ที่เรียก
ว่า Dump. คำแนะนำจะมีผลอย่างไร หรือจะเป็นหมิ่น
เลียดอีก จะต้องรอดูต่อไป.

ค่าเสียหายสงคราม

ตามแผนของนายยังจะต้องแก้

เวลานี้ยังเร็วนัก ทางกาการที่จะแก้ไขมิให้ทองไปรวม
กองเป็นทุนสำรอง เพื่อความไม่ประมาทอยู่เป็นแห่ง ๆ
ให้ทองไปมาทำหน้าที่เป็นเงินตราเกดลอนตลาด เพื่อ
ประโยชน์แห่งการซื้อขายแลกเปลี่ยน ยังจะต้องช่วย
กันคิดช่วยกันจัดต่อไปอีกนาน. โลกภัยคราวนี้ได้เข้า
มาเร่ร่อนอยู่แล้ว โลกจะละเลยเพิกเฉยอยู่ไม่ได้ คง
จะต้องชวนช่วยกันเต็มท. ทุกวันนี้รู้สึกกันแล้วว่า

~~~~~  
 การจะต้องสำเร็จด้วยสามัคคีธรรมอย่างเคยว คือ นานา
 ประเทศมีมหาประเทศเป็นสำคัญ จะต้องหันหน้าเข้าหา
 กัน ช่วยกันคิดช่วยกันจัด จะต่างคนต่างคิดต่างจัดไป
 ตามลำพังประเทศของตน ๆ อย่างแต่ก่อนไม่ได้เสียแล้ว
 เพราะเป็นงานของโลก เศรษฐกิจกับความเป็นภัยของ
 โลกไม่ใช่ภัยที่เกิดขึ้นแก่ประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ
 การที่สันนิบาตชาติ นัดประชุม เรื่องลด คัสตราวุธในปลาย
 ค.ศ. ๒๔๗๕ กับต้นค.ศ. ๒๔๗๕ นี้ ก็เป็นทางหนึ่งที่จะ
 ช่วยลดรายจ่ายในงบประมาณ กองทัพบก ทหารเรือของนานา
 ประเทศลงได้ เป็นการผ่อนเบาในยามอดอดอดอด
 ด้วยส่วนหนึ่ง แต่เป็นเรื่องสำเร็จได้ยาก เพราะใน
 เวลานี้ประเทศต่อประเทศยังไม่มี ความไว้วางใจกันและกันพอ.

การประชุมแห่งธนาคารระหว่างประเทศที่เมือง บาซล
 Basle ซึ่งมีหัวหน้าธนาคารกลาง ของ มหาประเทศไปเข้า
 ประชุมกันเพื่อพิจารณาปัญหาเรื่อง เหยอรมัน สามารถจะใช้
 หนี้สงครามได้ตามแผนของนาย 'ยังก์' หรือจะต้องมีการ

ลทหย่อนผ่อนปรนประการใดบ้างนั้น ที่ประชุมกันได้ยื่น
 รายงานแล้วว่า จำเป็นจะต้องมีการลทหย่อนผ่อนลง
 เพราะเยอรมนีไม่มีทาง จะหาเงิน มาทำขวัญให้ไ้ตาม
 กำหนดไว้ รายงานนั้นก็คงจะได้นำขึ้นสู่ความวิจิตร
 ในสภานานาชาติ. บางทีจะได้มีการปลดหนี้ไปบ้าง
 ไม่มากนักน้อ. เป็นการช่วยสงาย่อยยุ้ง แก่ให้หยา
 ยุ้งได้บ้างอีกส่วนหนึ่ง. การลทหย่อนเรื่องเงินค่าเสียหาย
 สงครามนี้ รัฐบาลอังกฤษออกจะเต็มใจ ได้เคย
 ประารมแก่รัฐบาลฝรั่งเศสเป็นทางราชการบ้างแล้ว ฝรั่งเศส
 เสดเป็นผู้ไ้ค่าเสียหายมาก เป็นผู้ชื้ออีกเอนออยู่ แต่ก็ม
 เสียงว่า ถ้าจะลทหนี้ส่วนค่าเสียหายสงครามลงไปเท่าไร
 แล้วลทหนี้ยืมเงินอเมริกาไปใช้ในการทำสงครามลงไป
 ด้วยเท่านั้น ฝรั่งเศสก็พอยอมได้. ครั้งการประชุมของ
 สันนิษต ชาติ เรื่อง แก่ ยุ้ง ทาง เงิน ค่า เสีย หาย สงคราม
 Reparations ก็อาจมีทางที่จะตกลงกันได้อยู่.

อาการทนนานาชาติหันเข้าพดจากกันโดยคี่ในสภานานา-

บาทชาติ หรือท่อนๆ เพื่อแก้ไขความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
เหล่านี้ เป็นอาการที่น่าอินคี่ว่า สามีคัทธิธรรมความหัน
หน้าเข้าหากันช่วยกันคิดช่วยกันจัด ในระหว่างมหา-
ประเทศทั้งหลาย ได้ตั้งเป็นรูปขึ้นไว้แล้ว. ถ้าไม่มี
อุปสรรคอะไรมาขัดขวางให้แตกสลาย เช่น ความอิจฉา
ของ ส. ป. ร. อเมริกาผู้เจ้าหนี้ใหญ่; หรือสถาบันบาท
ชาติเสื่อมอำนาจวาสนาไปเสีย; ก็เห็นที่หวังได้ว่าโลก
จะไ้เข้าถึงมรรค อันจะนำไปสู่ผล คือ ศานติสุขแห่งโลก
ไว้แล้ว. อย่างไรเสียภายในพุทธศตวรรษนี้โลกควรจะพ้น
จากเศรษฐกิจไ้ได้อย่างสนิท ไ้ประสพเวลาสมบรมสุข
เหมือนหรือยิ่งกว่าเมื่อก่อนเกิดสงครามโลก. สมมติว่า
ทองคำ หรืออะไรที่เทียบทองคำไ้มาเป็นเครดิตเพื่อการ
ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน เกลื่อน ตลาดโลก อยู่เพียง พอ แล้ว
มนุษย์เราก็อาจหันหน้าเข้าต่อสู้ และขบแกไขปัญหาเรื่องพระ-
เจ้าเงินตราต่อไป เพื่อปลดปล่อยเราจากความเป็นทาส

และทั้งตัวฉันเป็นนาย ใช้เงินตราเพื่อประโยชน์แห่งกิจการของเราเองเช่นแต่ก่อน.

การเลิกทาสยังไม่สำเร็จแท้
เพราะยังได้เงินเป็นนายอยู่

แต่ก่อนนี้เราไม่เซ็นทาสแห่งเงินตรา เพราะเงินตราไม่ใช่แก้วสารพัดนึก. เราขาดเงินตรา เราก็อยู่ได้ไม่อด แต่เราต้องอยู่อย่างชาวป่าชาวคอย ผู้หนึ่งค้าไม้ต้องใช้เงินเลย ก็อยู่ได้ คับอะไร ๆ ก็หาและทำของตัวเองทั้งนั้น; หรือมีเงินนั้นก็อยู่ด้วยทำนาขายหลังคน เช่นนายเกณฑ์ข้าวให้ส่งส่วย หรือทำงานให้แก่นาย; หรือตรงกันข้าม ผู้ถูกทำนาขายหลัง เช่นว่าอยู่ได้ก็ด้วยอาศัยให้นายเลี้ยง ยอมตัวเป็นทาสของนาย. ภาวะทั้ง ๓ อย่างนี้ ทุกวันนมนุษย์ไม่ปรารถนาทั้งนั้น. อย่างที่หนึ่งเป็นการอยู่อย่างลำบาก คล้ายคนป่า. อย่างที่สองที่สามการทำนาขายหลังคน หรือการมีหลังให้ผู้อื่นใช้ทำนา เป็นการฉกฉวยแห่งอารยธรรม ทั้งที่เราได้เขาถนัดแล้ว

ทุกวันนี้หน. การมีนายมีทาสเป็นการดีอิสรภาพ
ของมนุษย์ ถึงไม่ต้องอดตายเพราะมีนายเลี้ยงดู ก็ยัง
ต้องเป็นทาสของนายอยู่นั่นเอง. เพราะฉะนั้น อารยธรรม
ของมนุษย์ที่ได้ปลดปล่อยความเป็นทาสให้แก่มนุษย์ ให้มนุษย์
ได้มีอิสรภาพด้วยวิธีให้เงินตราเป็นแถวสารพัดนึก จึง
ไม่ใช่วิธีเลวทรามอย่างทาสไทยกันนัก เป็นชนชั้นชนสูง
อิสรภาพเต็มที่ ซึ่งจะต้องมีชนสองต่อไป. ชนชั้น
เราคืออิสรภาพ ด้วยต้องเป็นทาสแห่งเงินตรา อันเป็นแถว
สารพัดนึกไปก่อน เราต้องอาบเหงื่อต่างน้ำหาเงินไว้
สำหรับนักเขาเครื่องอุปโภคบริโภคตามปรารถนา แต่
ชนสองเราจะต้องปลก มีต้องให้มนุษย์เป็นทาสแห่ง
เงินตรา โดยให้มนุษย์ได้ อิสรภาพดำรงชีพอยู่ได้
ทั้งที่เงินตราเป็นแถวสารพัดนึก. เราจะถึงชนสองนี้ได้
อย่างไร ขอให้ตรวจสอบความเป็นไปในเวลานักพอจะเห็น
ได้ร่าง ๆ เพราะโลกได้เข้าเคียวอยู่ในวิถีแห่งชนทั้งสองนี้
ข้างแล้ว.

โศโสลิตัมกับโลกพระศรีอารย์

โศโสลิตัมที่โลกกำลังเวียน เพื่อให้มนุษย์ได้อยู่
เป็นสุขทั่วกัน ไม่ต้องเบียดเบียนกัน หรือทุกข์ไม่
ช่วยเหลือนกันเหล่านี้ ทำให้เกิดน้ำใจให้ถึงถึงความสุข
ของผู้อื่น และประโยชน์ของผู้อื่น. เสียดังแกสอน
ให้ถึงผู้อื่นก่อนตน และถึงประโยชน์สาธารณะก่อน
ประโยชน์ตน. บ้านเมืองทั้งโรงเรียน โรงพยาบาล
โรงงาน โรงเรียน และเสนาสนะสำหรับผู้นานา อย่าง
ให้เปล่าไม่คิดค่า. เด็กอายุถึงเขตเข้าเรียนต้องเข้า
โรงเรียน เมื่อเจ็บไปรักษาที่โรงพยาบาล เมื่อ
ไม่มีงานทำไปทำในโรงงาน ไม่มีอาหารกินไปกินที่
โรงเรียน ไม่มีที่อยู่ไปเช่าอยู่ในเสนาสนะที่จัดไว้ให้.
เหล่านี้ล้วนเป็นแกวสารพัดนึกที่ใดเปล่า โดยไม่ต้อง
เอาเงินไปซื้อ เพราะฉะนั้น วิถีของโศโสลิตัมนี้ ก็คือ
วิธีปลงเงินตราจากเป็นแกวสารพัดนึก ให้คล้ายภาวะ
ของเงินแต่ครั้งโบราณนั่นเอง ต่างแต่ว่าคนอนาถาโบราณ

อยู่ได้อย่างไม่สะดวกและขาดแคลน คงชีวิตของคนบ้า
หรืออยู่ได้ด้วยนายเลียง คงชีวิตของทาสกรรมกร แต่
มนุษย์ในอนาคต ตามลัทธิของไฮโซลิสม์ คนอนาคต
อาจมีความเป็นอยู่สะดวกบริบูรณ์กว่าประการทั้งปวงพร้อม
ทั้งอิสรภาพ ทั้งนี้ไฮโซลิสม์ซึ่งมนุษย์กำลังพยายาม
คิดค้นเพื่อประโยชน์แห่งเพื่อนมนุษย์ในเรื่องการใช้เงิน
ก็เป็นการลดหย่อนลง หันเข้าวิวัฒนาการให้ดีกว่า
กว่าเดิมนี้เอง. กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คืออะไรของโบราณ
ที่ (ได้แก่ความสามารถยังชีพอยู่ได้ด้วยไม่ต้องอาศัยเงิน
ตรา) เอาไว้ อะไรที่ใช้ไม่ได้ (ได้แก่การทำนายหลัง
คน หรือมีหลังเป็นนาให้ผู้อื่นทำ อันเป็นการทศอิสสร-
ภาพและขาดอิสรภาพ ผิดวิสัยแห่งอารยธรรม) เลิกเสีย.
ผลที่มุ่งหมายจะให้สำเร็จกันแหละ เป็นชนทั้งสองที่เรา
จะต้องก้าวต่อไป เพื่อให้ถึง “โลกพระศรีอารย์” ตาม
ปรารถนา

อันที่จริงลัทธิโซโซลิสม์ได้เกิดขึ้นด้วย ความตั้งใจที่
 มาก แต่เพราะเหตุที่โลกเราทุกวันนี้ห่างจากโลก
 พระศรีอารียะอยู่มาก มนุษย์ใจเร็ว อยากจะย่นหนทาง
 ให้ไปถึงไถ่ในลัทธิมนุษยนิยม เทนที่จะค่อยฝึกค่อยแก้
 ด้วยวิธ Evolution จึงทำด้วยความหึกหาญ หึกค้ำพร้า
 ด้วยหัวเข้า ใช้ความบังคับเฉียบขาด และลงโทษผู้ไม่ยอม
 ทำตามอย่างหนัก จะบังคับให้กลับหน้ามือเป็นหลังมือ
 ทันที กลายเป็นวิธ Revolution ไป. โซโซลิสม์
 เวลานี้ยังเป็นตำราบทมนัยกำลังแต่ง สิ่งไหนแต่งแล้ว
 ควรใช้ไต่ก็ไต่ลงลงมือใช้ไปพลาง ๆ ก่อน เช่น
 ทั้งโรงเรียน โรงพยาบาล โรงงาน โรงเลี้ยงสำหรับ
 คนอนาถา. การเก็บภาษีจากคนมั่งมีเอามาบำรุงความ
 สุขแห่งผู้ยากจน การจัดสาธารณสุขของถนนโรคภัย
 บำรุงอนามัย ฯลฯ เหล่านี้ไม่ใช่อื่น เป็นวิธีของโซโซลิสม์
 ทั้งหมด. การแต่งตำราใหม่เป็นธรรมดาของมัลลยมัก
 และการนำเอาตำราออกใช้ชั้นแรก ๆ ก็ต้องมีผิดมีพลาด

~~~~~  
 บ้าง เพราะฉะนั้น เราจึงเห็นลทธิไสโชนลัทธิ เวลานี้
 คับข้าง ชั่วบ้าง ให้คุณบ้างให้โทษบ้าง ที่เป็นอกุศล
 จนเป็นต้นาสยคตของ ฟังเกลียดฟังกลัว ถึงความเป็นไป
 ในประเทศรัสเซียยุคใหม่ก็ม. เหล่าลัทธิลัทธิลัทธิ
 แห่งการทำผิด ๆ พลาก ๆ และการต้องลบล้างแก้คำรา
 ที่เพิ่งเกิดใหม่หรือเพิ่งแต่งขึ้นใหม่ทั้งนั้น. เมื่อไรไสโชน-
 ลัทธิเป็นคำราที่แต่งสำเร็จรูปแล้ว ถึงวิทยาศาสตร์ส่วน
 รูปทั้งปวง Physical Sciences ทกวนน. เมื่อนั้นวิชของ
 ไสโชนลัทธิจึงจะให้ผลแก่มนุษย. ถึงวิทยาศาสตร์ส่วนรูป
 ให้ผลแก่โลกอยู่เดี๋ยวนี้.

เนื้อความสรุป

ก่อนจบข้าพเจ้าคนหนึ่ง ขอบนบด้วย ความตั้งใจดีว่า
 สมุญฐานแห่งโศกภัยทั้งสองประการ ทั้งได้พรรณามา,
 เป็นความก้าวหน้าไม่ใช่ล่าหลัง; เป็นความดีไม่ใช่
 ความชั่วร้าย; เป็นงานที่มนุษย์ควรยินดีว่าได้ทำให้เกิด

ขันควายน้ามือ ไม่ใช่เป็นการเสียแรงเปล่า หรือเป็น
 แรงงานที่ผิดคิด ต้องเสียใจ. สมมุติฐานข้อนี้เป็นความ
 ก้าวหน้าไปในทางก่อเกิดผล ทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค
 ให้ได้มาก ๆ อย่างขนานใหญ่ แก่ความวิตกตกกลัวจะ
 พากันนอกลายเพราะมนุษย์เต็มโลกเข้าทุกที. แต่เผชิญ
 มาเป็นความลำบากยากแค้นในรูปเศรษฐกิจ หรือความ
 ตกต่ำแห่งเศรษฐกิจทั้งเช่นทุกวันนี้ ก็เพราะโศโศลิสัม
 ยิงเป็นเรือทั้งโกลนอยู่ ยิงจนถึงเพียงชนแรก ซึ่ง
 จะต้องก้าวให้ถึงชนที่สองต่อไป. ชนที่สองนั้นคือว่า
 ของกินของใช้ที่เราสามารถทำได้มากแล้ว. เราจะ
 จำหน่ายอย่างไรจึงจะให้ทั่วถึงกัน มนุษย์จะได้เป็นสุข?
 การแจกจ่ายไม่ควรยากกว่าการทำขึ้น เราทำได้แล้ว
 ควรจะยินดี ไม่มีเหตุที่จะต้องเสียใจว่าเราทำมากเกินไป
 ไปเลย; ไม่มีเหตุที่จะต้องเสียใจว่า เพราะเครื่องจักร
 จึงทำให้เกิดผลขนานใหญ่เกินไป กายกอง Mass Productions

และไม่มีเหตุผลที่จะเสียใจว่า เครื่องจักรเหล่านี้มาแย่ง
งานมนุษย์ทำ ทำให้มนุษย์ทำงานยาก.

ส่วนสมมุติฐานข้อท้ายเล่า วิธีการที่มนุษย์ประดิษฐ์
หรือประกอบกันขึ้นย่อมเป็นปัจจัยให้ได้บรรลุผลทางเศรษฐกิจ
เป็นความสมบูรณ์สละสลวยแก่มนุษย์ ยกความ
เป็นอยู่ของมนุษย์ให้สูงขึ้นกว่าความเป็นอยู่ของคนขามาก
Higher Standard of Living เป็นความก้าวหน้า ไม่ใช่
ความล้าหลัง; เป็นความคึกคักความชั่วร้าย; เป็น
น้ำแรงซึ่งมนุษย์ควรบันทึกไว้เพื่อให้เกิดขึ้น ไม่ใช่เป็น
การเสียแรงเปล่า หรือเป็นการลงแรงที่ผิดของเสียใจ
เลย. อนึ่ง มนุษย์ได้ถือสรวาท พ้นจากความเป็นทาส
แห่งกันและกันแล้ว พ้นจากความเป็นอนารยชนได้เป็น
อารยชนขึ้นแล้ว การที่ควรรับเศรษฐกิจ เพราะเหตุที่
ทองไปรวมกองเป็นภูเขา ไม่มาเกลื่อนตลาดให้ใช้
ควรถือว่า เพราะเราเพิ่งก้าวไปเป็นขั้นแรก

การพ้นจากความเป็นทาสแห่งกันและกัน ได้นำเรา
ไปเป็นทาสแห่งเงินตรา เป็นการ “หนีเสือปะจระเข้”
อยู่ข้างจริงอยู่ แต่เมื่อเราได้ก้าวขึ้นถึงขั้นสองสำเร็จ
ปลดตัวเราจากความเป็นทาสแห่งเงินตรา โดยปลด
เงินตราจากความเป็นแควสารพัดนึกทุกอย่างไปแล้ว ขึ้น
สอง ที่ เรา ถึง นั้น ก็ จะ แปร ลอ ะไร ก็ ะ โลก พระศรีอาริย์ ?
เพราะจะได้มีการเลิกทาสอย่างแท้จริง คือ พ้นจากนาย
เงินคือมนุษย์ทวย พ้นจากนายเงินคือเงินตราทวย เป็น
อันกล่าวเต็มปากได้ว่า มนุษย์ได้อิสระภาพเต็มที่ แม้
เด็กอนาถาเกิดมาก็ได้รับการศึกษาให้เปล่า; คนไข้อนาถา
ก็ได้รับความรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลโดยไม่ต้องเสีย
เงิน; คนไม่มีงานทำก็มีโรงงานหางานให้; คน
ไม่มีที่อยู่ก็มีเสนาสนะพักไว้ให้อยู่; และแม้คนไม่มีจะกิน
ก็มีโรงเลี้ยง อาหารให้ อาหาร อิ่มหนำ สำราญได้ ถ้วนทั่ว.
ทั้งนี้ พึง รวบรวม กับ ความ ผัน แต่ ความ ผัน นั้น จะ ต้อง เป็น ความ
จริง มา ให้ เห็น ใน ไม่ เร็ว ก็ ช้า ตาม เวลา ของ ประวัติ การ

จะเป็นหนึ่ง ศตวรรษ หรือหลายศตวรรษ ก็แล้วแต่ก้าวของ
มนุยยะหรือเร็ว สั้นหรือยาว คือ แล้วแต่ตัวเราเอง
กับการกระทำของเราทั้งนั้น. ขอให้เราหวังว่า ขรรพ-
บุรุษของเรา ตลอดจนตัวเรา ได้ก้าวมาสำเร็จขั้นหนึ่งแล้ว
ขั้นต่อไปตกเป็นหน้าที่ของบุตรหลานเหลน และทายาท
ผู้สืบทอดเราในอนาคตกาลนั้น เทอญ.

ในสัปดาห์หน้าเจ้าชื่อน้ำน้อยคำของ คิน อินจ Dean
Inge พระผู้มีฐานะนครคักก และชนเชื้อเสียงทสคคนหนึ่ง
ในประเทศอังกฤษเวลานมาลงไว้ด้วย. ท่านคินผู้นี้ได้
พบกระจายเสียงทางวิทยุในประเทศอังกฤษ เรื่องจะให้
ถึงโลกพระศรีอารีย Utopia ภายในเวลา ๒๐ ปี ข้างหน้า
มีความตอนหนึ่งว่า จะจัดให้ โลกเป็นประเทศใหญ่ประเทศ
เดียว มีนานาประเทศเป็นสมาชิก เข้ากันเป็นสหประชา
สันนิบาตชาติ ทำนองจักรวรรดิอังกฤษ; เลิกการ
สงคราม; เลิกกำแพงภาษี; เลิกหนังสือเก็บทาง; ให้
ใช้เงินตราอย่างเดียวกันหมดทั่วโลก; ประกาศสงคราม

โลกแก่เชื้อโรคทั้งหลาย; ก็ให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็น
ภาษากลางของโลก การพินิจจะถือว่าเป็นโทษหนัก
กว่าเมาสุรา ประเทศใดไม่จำกัดกำเนิดมนุษย์ที่ไม่พึง
ปรารถนา คือ กำเนิดของคนพิการที่ไม่สมประกอบ
และสติปัญญาทึบ จะถือว่าเป็นความผิดที่กดขวางและ
เป็นลูกตุ้มถ่วงความก้าวหน้าของปวงมนุษย์.

๓๑ ธันวาคม ๒๔

เดิยวณเรากิซึน

(พูดที่วิทยุพญาไท เมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕)

ข้าพเจ้าใคร่บ่เกียรทยศ มาพก ให้ ท่าน ทั้งหลาย ฟัง
รายการในหนังสือวิทยุสารลงไว้ว่า ปาฐกถาพิเศษเรื่อง
“เดิยวณเรากิซึน” แต่ปาฐกถาครั้งซัวโมงเป็นการยาก
ที่จะทำไ้ส็กหน้อย เพราะฉะนั้น เอาเพียงพดพองกัน
เล่นเพื่อเพลิกเพลินหรือไม่เพลิกเพลินก็เห็นจะคิกะม่ง
อนทจริง ซอเรื่องตงซนเซนน กุประหนงข้าพเจ้าคง
กัวเป็นนายโคเอ หมอกซนซอของฝรั่งเศส ที่จริงเวลาน
เรากต้องการถอยค่าที่เรียกขวัญ หรือชวนให้ม่แกใจ
เช่นนนอยข้าง ในเวลาทใจเหียวแห้ง ถ้าไ้ หวเรา
ส็กหน้อย หรือยมส็กนิก บายทักช่วยเส้นประสาทให้คง
ทนต่อความตรากตรำไปไ้ได้อีกมาก ถ้ายังเป็นอารมณ์
ที่จะยถถอไ้จริง เพราะเหตุเป็นความจริง ก็ยังจะ

ช่วยบำบัดโรค ‘ตกต่ำ’ ของเราในเวลานี้ได้บ้างเป็น
 แน่แท้. ที่จริงเคยวนเราก่อนกว่าแต่ก่อนจริง ๆ. ถึง
 แม้ข่าวสารราคาถึงตลาดเหมือนเมื่อครั้ง ๕๐ ปีมาแล้ว
 แต่เรายังมีเครื่องวิทยุฟัง (คือมีการรับและส่งกระจายเสียง
 ทางวิทยุ) มีตก ๕ ชั้น มีมหาวิทยาลัยให้ลูกเรียน มี
 ยานพาหนะไปถึงเชียงใหม่ได้ใน ๓๖ ชั่วโมง มีผู้หญิง
 เป็นเนติบัณฑิต ยังขาดแต่ผู้หญิงเป็นขุนนาง. แต่ศัพท์
 ว่าขุนนางนี้เป็นปลิงคิ อุตลึงคิของศัพท์นั้นจะต้องเป็น
 “ขุนนาย” เวลาถึงผู้หญิงยังเป็นขุนนางไม่ได้ ผู้หญิง
 เป็นขุนนายได้ก็มีถม คือภรรยาที่หาเลี้ยงสามี ซึ่งของ
 เราหาได้ไม่ยาก. ของทุกอย่างมาเป็นอาหารให้เห็น
 ว่า แต่ก่อนเราไม่มี เคยวนเรามี นลวนเป็นพระยานว่า
 เคยวนเราก่อนกว่าแต่ก่อน. จริงอยู่ถ้าจะว่าข้างเคยวน
 ขาด ก็มีย่อยเหมือนกัน เช่นเคยวนขาดโรงบ่อน โรงหอย
 ขาดทาสกรรมกร ขาดลูกหม้อไฟร่หลวง ตะพุนหญ้าช้าง
 ขาดขอมือขาว เพราะเลิกสกลเลขกันเสียแล้ว ขอมือขาว

ก็เป็นของธรรมดาไป กษัตริย์พระราชมารดาช่วยชกปาก. แต่
ชกเหล่านี้ใครจะบ่น? มันไม่ช่วยให้เรากลับคืนคอกหรือ?

เคยวนเป็นเวลา “ตกต่ำ” แม่เจ้าขายเราก็ควย
และเก็บหน้าโรงหนึ่งก็พลอยพดถึงตกต่ำด้วย. ที่ค้าตกต่ำ
ตกต่ำไม่ว่าใครหมด. ตกต่ำกลายเป็นกระโถนท้อง
พระโรงสำหรับเป็นขีปนากินเล่น. ถูกดลยก็เพราะ
ตกต่ำ. ไม่มีงานทำก็เพราะตกต่ำ. ขายขนมไม่ก็
เพราะตกต่ำ. ยังไม่แต่งงานก็เพราะตกต่ำ. ยังไม่มีลูก
ก็เพราะตกต่ำ. เกือบจะถึงกินไม่ได้นอนไม่หลับก็เพราะ
ตกต่ำ. ทุ้ออะไร ๆ มันไปลงกับความตกต่ำทั้งนั้น. ที่เห็น
ความจริงก็มาก. แต่ที่เกินจริงเห็นจะมากกว่า. บรรดา
เหตุทั้งหลายที่เป็นขีปนากินความตกต่ำ. ทั้งข้าพเจ้า
ไทพอกแต่คราวก่อน. จึงต้องเติมเขาคอกขีปนากินหนึ่ง. เป็น
ขีปนากินทาง. ไซ้คอกล้อย. หรืออริยาตมวิทยา. ที่คนเคยตัว
และพากันนกกเป็นมาราตกต่ำไปหมด. แทนที่ระนงให้
ตรงข้าม. เป็นความดลยขึ้นสูงหรือความเจริญ. มาเกิด

เรามาลองช่วยกันคิดว่าเคยวันเราคิดขึ้น และพิจารณาให้เห็นแน่แท้ใจว่าคิดขึ้นจริง ๆ ด้วย. จิตต์เป็นของมีกำลังมาก จิตต์อาจแทงทะลุอุปสรรคทั้งหลาย ถ้าจิตต์จ่อเข้าไปตรงไหน ก็เกิดมีช่องทางเบิกขึ้นที่ตรงนั้น. มารโคธนี้ทำเครื่องวิทย์จำเรื่อกเพราะจิตต์ พระเจ้าศัวัธรรมาโคธ-
ราชเป็นพระเจ้าจักรพรรดิก็เพราะจิตต์ และพระบรมศาสดาของเราโคธทรงตรัสพระธรรมอันวิเศษก็เพราะจิตต์. ถ้าใครยังสงสัยในเรื่องอำนาจจิตต์ เชิญอ่านเรื่องจิตตานภาพของหลวงวิจิตร.

ในยามยากเช่นนี้ เราควรให้กำลังจิตต์ของเราเป็นประโยชน์แก่เราในทางต่อสู้เศรษฐกิจ หรือโลกภัยตามศัพท์ใหม่ที่มีผู้บัญญัติขึ้น แทนที่จะให้จิตต์กลับเป็นภัยแก่เราโดยที่พลอยตกต่ำไปเสียด้วย. เราลองเลิกเอาใจใส่เรื่องความตกต่ำเสียบ้าง ต่างคนต่างตั้งหน้าหาอะไรทำ ให้ไม่มีเวลาที่ระคิดถึงความตกต่ำ และใช้ความคิด คือเอาจิตต์จ่อในสิ่งที่ทำนั้นให้เป็นประโยชน์

ยังขึ้นไปจะดีกว่า. ถ้าหางานทำไม่ได้ ก็ค่อยเขียนแผ่นดิน
 ให้เป็นเงิน โดยปลูกผักปลูกดอกไม้อาย. ถ้าหาพ
 ินทำการเพาะปลูกไม่ได้ จำจะต้องหางานจ้าง แม้ไม่
 มีใครจ้างก็จงอาสาทำงานที่เป็นประโยชน์ โดยไม่คิดค่า
 จ้าง ไม่ช้าก็จะมีผู้เอาค่าจ้างมาให้. ข้าพเจ้าพูดอย่าง
 Optimist คือเห็นอะไรแต่ข้างดีมากเกินไปสักหน่อย แต่
 เวลาคับแค้น เช่นนี้ยังเป็น Pessimist เห็นอะไรแต่ข้าง
 ไม่ดี จะยิ่งร้ายใหญ่ เราจึงควรชวนกันเป็น Optimist
 ให้มากขึ้นกว่าเวลาปกติ. ที่จริงความทุกข์ยากทุกอย่าง
 มันเหมือนกะต้อนชนวน ย่อมพลิกได้ทั้งสองด้าน
 หรือเหมือนเมฆดำทกก่อน ทบอมมีขอบสทองให้เราชม.
 เราจักเลือกดู ก็อาจเห็นแสงสว่างในทมิฬ เห็นความ
 สุขในยามทุกข์ และเห็นงานในยุครที่โรงงานได้บังกะมิง.
 เรามาชวนกันแก้สาเหตุ ตกต่ำในทางไซคอลอจีให้หมด
 ไปเสียส่วนหนึ่ง บางทีมันกระเียนย่ำจยช่วยแก้สาเหตุ

อื่น ๆ แห่งความตกต่ำซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แต่คราวก่อน
ให้ผู้อ่านเห็นเขาเข้าข้าง.

แต่ก่อนเมืองไทยไม่รู้จักลำบากเรื่อง “คนไม่มี
งานทำ” เดิมนั้นความลำบากนั้นเข้ามาจ้องหน้าเราอยู่
แล้ว. เพราะอะไร? เพราะโลกทำเครื่องอุปโภคบริโภค
ไปมากด้วยความรู้ ปัญญา และเครื่องมือ คือ
เครื่องจักร สินค้ามากต่างคนต่างทำ ตั้งแต่เสรี
สงครามโลกมาแล้ว ต่างประเทศต่างตั้งกำแพงภาษี
ขึ้นกันสินค้าต่างประเทศ เลยต่างประเทศต่างเป็นเจ้าหน
ลกหนักหนอย่างไม่มวนจะใช้หนักนักได้. เหล่านี้ล้วนเป็น
ปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้สิ่งของทุกอย่างราคาตก พ่อค้าและ
กสิกรพากันยากจน กิจกรรมทั้งหลายซบเซาลงไม่สะดวก
บางอย่างต้องหยุด เกิดความจำเป็นต้องตรึง ซึ่ง
กลับเป็นปัจจัยให้เพิ่มจำนวนคนไม่มีงานทำมากขึ้น. สั
หรับเราถ้าให้ราคาข้าวอย่างเดียว ความตกต่ำของ
โลกก็เกือบจะไม่กระทบกระเทือนเราเลย ชาวนามีเงิน

เสี้ยค่านา มีเงินทำบุญ มีเงินเที่ยว มีเงินชอทอง การ
 ค้าขายก็จะกลับคชน คนจะมีงานทำ ข้าราชการจะ
 ไม่ต้องถูก “คุลย” และรถไฟจะไม่ต้องฉลอลกเหมือน
 เกยวน. แต่ใครเล่าจะทำให้ราคาข้าวคชนได้? มันยัง
 เป็นการเหลอวิสัยของเราอยู่ เราจึงต้องใช้ยาแก้อาการ
 พอบายคทุกเขตนาไปพลางก่อน คือประหยคการใช้
 สอยและคักรอนรายจ่าย เอาไว้คอบแก้ โรคจริง ๆ ใน
 ภายหน้า เวลานเรากค่านะชีวิตค่อไปด้วยความหวัง
 ทำไมข้าพเจ้าจึงว่า การประหยคเป็นแต่เพียงการแก้อาการ
 ของโรค? เพราะการประหยค ทลคจนคักรอนรายจ่าย
 นี้ จะช่วยประทังไม่ให้เราค้องหมคลมหายใจลงด้วย
 ความลุ่มจม เป็นความจำเป็นในขณะนั้น แต่เป็นไทย
 ในข้างหน้า เพราะจะทำให้การค้ขายทฝคอยู่แล้วกล
 ๕ ๕ ๕ และจะเพิ่มจำนวนคนไม่ม้งานทำที่มากอยู่
 แล้วให้มากคชนอก เป็นยาทแสงลงโรคแทนที่จะแก้ โรค
 คกค้ำ แต่จำคองใช้ เพอระงับอาการลุ่มจมไว้ชั่วคราว

เท่านั้นเอง. บัดนี้ ส. ป. ร. อเมริกา กำลังเอาทุนสำรอง
 กว่า ๑,๐๐๐ ล้านเหรียญทองออกให้ธนาคารกู้ทำทุน เพื่อ
 จะให้เครดิตทั้งหลาย คลาย จาก ความ ตึงเครียด เข้า ย่าง
 และ นคราภิบาล ของ ประเทศ อังกฤษ กำลังวาง โครงการ
 ก่อสร้าง และทำทางคมนาคม เช่นสร้างถนนระหว่าง
 เมืองกันยอกใหญ่ เพื่อช่วยให้คนมีงานทำและมีเงินใช้
 ถ้าเราทุนสำรอง หรือราษฎรมีกำลังที่จะเสียจึงคอย
 ช่วยกันทำกิจการเช่นนั้นนั้นก็เป็นการดี แต่เมื่อเราขาด
 สัมปत्ติเช่นนั้น เราก็ต้องกินยาประหยัคตัดอาหารลงม
 เข้าไว้ก่อน เพราะอย่างไร ๆ รายได้รายจ่าย ไม่ว่า
 ของ บ้านเรือน หรือ ของประเทศ ต้องกวตขันให้ ใ้
 คุณภาพให้จึงได้

ความสมบูรณ์ในเวลาทั้ง ๒,๐๐๐ ปี ได้อบรมเรา ให้
 เป็นคนใจดี มีแต่คิดเผื่อแผ่เพื่อนบ้าน การให้เสนาสนะ
 ข้าวปลาอาหารแก่อาคันตุกะ เป็นมรรยาทงามของเรา
 ซึ่งเราปฏิบัติได้ตลอดมาเพราะเรามีความสมบูรณ์นั่นเอง

ถึงเราไม่มั่งมีสินทรัพย์ เราที่สมบรูณ์ด้วยโภคทรัพย์
 ทำนอง ที่ พ่อขุนรามคำแหง ได้กล่าวไว้ ในศิลาจารึก ว่า
 “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ทำไมแก่เงิน เราใช้เงิน
 ทางทาสทางหาก เพื่อความสะดวกในการแลกเปลี่ยน
 ซึ่งจะใช้วิธี ขวาทอแลก ของต่อของไม่สะดวก เท่านั้น
 เราอยู่เป็นสุขวันยังค่ำโดยไม่ต้องใช้เงินก็ได้ เมื่อครอง
 อุปโภคบริโภคอย่างง่าย เรามีพอใช้พอกิน จนมีเผื่อแผ่
 แก่อาคันตุกะแล้ว ก็ให้เราทราบตราลำบากยิ่งไปกว่า
 ปกติของเราอีกเพื่ออะไร? เทยวนเลยอีกไม่มีเงินก็อยู่
 ไม่ได้ เงินทั้งนั้นเป็นนายบังคับเราให้ทราบตรำทำงาน
 แท่นสลับเดิมของเราอีกก็อยู่เรายังเป็น คนใจที่มีน้ำใจเผื่อ
 แผ่ แม้มีใครมาแย่งงานเรา ๆ ก็ปล่อยให้เขาง่าย ๆ
 เราได้ยอมรับมาในโลกซึ่งถือคุณธรรมเป็นใหญ่ เงินเป็น
 แต่เพียงทาส. บัดนี้โลกซึ่งพระเจ้าเงินตราขึ้นครอบครอง
 ได้มาถึงเราแล้ว เราก็ค่อยรู้สึกตัว และพยายาม
 จะปรับตัวของเราเข้าหาความเป็นอยู่อย่างใหม่ แก่การ

เปลี่ยนแปลงได้ จูโจมเข้ามาเร็วนัก เรากลับตัวไม่ทัน เรา
จึงไม่ยอมแข่งแย่งขอกับใคร แต่ได้ปล่อยให้เขาโดย
ดีด้วยน้ำใจ เออเพื่อเผื่อแผ่ที่เรา ถือเป็น คุณธรรม ด้วยซ้ำ
การแข่งและแย่งกันเสียอีก เป็นบาปกรรมเลวทรามต่ำช้า
แต่ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจทั่วไปคราวนี้แหละ จะมา
ปลุกเราให้ตื่นสนิทอย่างแน่นอน ความลำบากและความ
อดอยากมาจ้องหน้าเราอย่างที่เราไม่เคยพบเคยเห็น เท่า
กับมาเร่งเร้าว่า ถึงเวลาจำเริญแล้ว จึงเปลี่ยนประมวญ
มรรยาทของเราเสียเถิด จงรับทางปฏิบัติของโลกใหม่
เถิด คือ ขอมอบเหงื่อต่างน้ำ ทำงานจนตัวเป็นเกลียว
เพื่อหาเงินเลี้ยงชีพ และเลิกน้ำใจอย่างแต่ก่อนเสียที
เพราะเคยวนจะอยู่ด้วยน้ำใจไม่ไว้ ต้องอยู่ด้วยเงิน จะว่า
เป็นวิศวะหรือเลวกตาม. แต่ก่อน ความเป็นอยู่ของเรา
วัดด้วยมาตราของเราเอง แต่เคยวัน ความเป็นอยู่ของเรา
ต้องวัดด้วยมาตราของคนอื่น.

ฉะนั้นควรหาเป็นแน่ได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เรา
ได้รับทีละเล็กละน้อยเป็น ลำดับมา ตั้งแต่ต้น พุทธศตวรรษ
แล้ว หามีอำนาจเปลี่ยนเรากับความประพฤติของเราได้
เท่ากับความตกต่ำที่มา จ้องหน้าเราอยู่เพียง ๒-๓ ปี นี้ไม่
การเปลี่ยนแปลง ที่แล้วมา ค่อยให้เรา รู้สึกตัว ซ้ำ ๆ ทีละ
น้อย ๆ จึงเราไม่ยอมแข่ง และปล่อยให้คนอื่นแย่งงาน
เอาตามชอบใจ แต่ความตกต่ำคราวนี้ได้ จุ่มพวก
พราหมณ์เข้ามาคุกคามเรา เรืองจะประหารเราด้วยอาชญา
คือความอดอยาก มนุษย์หรือจะยอมอด? เพราะฉะนั้น
เราจะต้องลุกขึ้นต่อสู้ด้วยการประหยัด และการ
ออกแรง หาผลประโยชน์ หาทรัพย์ เพื่อช่วยตัวเราให้
พ้นจากอาชญาของความตกต่ำ คือ ความอดอยาก
แค่นั้น. ความตกต่ำชั่ว ๒-๓ ปี นี้นั้นจะกลับเป็น
โอกาสให้เราบรรลุลาภ และลุกขึ้นแข่งได้ ไม่ว่าใคร
ทั้งภายในประเทศ หรือในสากลเมตน์ โดยไม่เห็นเป็น
กิเลส หรือเห็นเป็นไม่จำเป็นเช่นแต่ก่อน มาเถิดพวก

เราคงเอาตัวรอดได้ บรรพบุรุษของเราได้ผ่านอุปสรรค
และความยากเข็ญมามาก ท่านได้ลี้ภัยหนีอุปสรรค
และความยากเข็ญนั้น ๆ เอาตัวรอดได้ทุกครั้ง คราวนี้
เราก็จะเอาชนะกับความตกต่ำได้ ด้วยความรู้สึกลึกซึ้ง และ
วิหคเล็กเลียงภัยด้วยน้ำใจและน้ำแรงของเรา มิต้องให้
ตัวเราคอยยาก หรือเป็นหนี้สนทนพันดวงแก่ลมม
เราอย่าลืม พระราชดำรัส เมืองาน พระราชพิธี ฉัตรมงคล
คราวนี้มีส่วนหนึ่งที่ปลุกใจพวกเราอยู่ว่า “ในเวลา
นี้คนไทยจะไม่เคียดแค้นไปกว่าชาติอื่น ๆ ในโลก และ
มีช่องทางอยู่ว่า ความเคียดแค้นขี้ดสงสกของเรานั้น จะ
เป็นเวลาน้อยกว่าของชาติอื่น ๆ เช่นเดียวกับความผิดเคือง
ของโลกครั้งนี้ก็กระทบกระเทือน ประเทศสยาม ภายหลัง
ใคร ๆ ทั้งนั้น” แล้วในที่สุดแห่งพระราชดำรัสนี้ ได้
ทรงชักชวนพวกเราว่า “ขอให้พวกเราจะมีสัจฉานันท์
ร่วมกันในอันจะ ต่อต้านภัย อุปสรรคครั้งนี้ ให้บ้านเมืองพ้น
ภัยพิบัติ ประสพสวัสดิภาพมั่นคงเป็นปกติสืบไป ”

แท้จริง เมื่อครั้งศตวรรษที่แล้วมา ราคาข้าวของก็
 ถูกเหมือนเดิมนั้น ทำไมเมื่อครั้งนั้นเราอยู่ได้ ไม่ต้อง
 เกือบร้อน? ที่จริงผู้ใดเงินเดือนมาก ๆ เทียนได้เปรียบ
 ผู้มีฐานะเช่นเทียน — แต่ได้เงินเดือนน้อยกว่าเมื่อครั้ง
 นั้น. ถ้าจะถูกลดเงินเดือนอย่างกพอถ่วงกับการกินอยู่
 ถูกลง ยิ่งผู้ไม่ถูกลดเงินเดือนเลย ยิ่งเป็นผู้ได้เปรียบ
 มาก เพราะรายได้ ไม่ตกต่ำ ๆ แต่รายจ่าย. อย่าลืม
 ว่าข้าพเจ้ากล่าวเฉพาะผู้ได้เงินเดือนเท่านั้น. อย่างไร
 ก็ดี แต่ก่อนนั้นเราอยู่ได้ เทียนเราต้องอยู่ได้ เราหา
 ได้เท่าไร ก็แสวงหาความสุข ภายใน วง ราย ได้ของ เรา
 ความสุข ย่อมมีได้ตั้งแต่ พระมหากษัตริย์ ตลอดลงไป จน
 ยากจนฉิบหาย ความทุกข์เช่นกัน มีได้ตั้งแต่คนจนตลอด
 ถึงพระเจ้าจักรพรรดิ การแสวงหาความสุขเพียงให้
 เหมาะแก่รายได้ ควรเป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้ อ้า!
 ข้าพเจ้าแหว่เสียงบางคนว่า “ทำไม่ได้” ข้าพเจ้า
 ขอยืนยันว่า “ต้องได้” สำหรับในพระนครและในบ้าน

เมือง ความยากมีอยู่ทั้งงานไม่มีพอคนทำ คือ ยังมีคนที่
 ทำงานทำไม่ได้อีกเป็นจำนวนมาก ในข้อนี้ข้าพเจ้าขอ
 อ้างคำของนายฟอคมหาเศรษฐีอเมริกัน ผู้ทำรฟพอค
 ขยายเกลือนโลกอยู่ทุกวันนี้. เขากล่าวว่า “ชาวอเมริ-
 กันได้เกิดความเคยตัว ในการที่ต้องอาศัยคนอื่นทำงาน
 ใหลมือให้ ต้องให้ใครมาเป็นนายจ้างให้เงินค่าจ้างจึงจะ
 ใทำงานทำ แล้วก็ต้องมีใครบอกว่ให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ และ
 ทำอย่างนั้นอย่างนี้. ภาวะเช่นนั้น คือความเอาตัวไม่รอด
 ซึ่งยังอีกชั้นเดียวก็จะถึง Dole คือให้รัฐบาลชน คนพา
 กันทำงานทำไม่ได้มากจนตกทุกข์หรือ? งานไม่มีทำจริง ๆ
 หรือ? หรือว่าต้องคอยให้ใครมาช้ให้ว่า จงทำนั้น
 ช้! จงทำนั้นช้! เขาจะเป็นนายจ้างคอยให้ค่าจ้าง?”
 นายฟอคว่า อเมริกามีงานพอให้ชาวอเมริกันทำได้ทุก
 คน ข้าพเจ้าว่าถ้าเปลี่ยนค่าอเมริกาเป็นสยามก็เห็นจะพอ
 ใได้ งานมีถมไปจริง ๆ ข้อนี้ไม่ต้องสงสัย แต่ความยาก
 อยู่ที่จะให้แรง งาน กับ ข้ำเห็นจ ของงาน ปรบ กัน เหมาะได้

อย่างไรเท่านั้น. นายฟอรทเชื่อว่ามิกฏอรรคตาบิ์คัย
โลกอยู่ว่า ถ้าใครทำงานซึ่งเขาเห็นว่าความต้องการให้
ทำมีอยู่ เขาก็ยอมไ้รับความสนับสนุนของผู้อื่น. เป็นอัน
ว่างานทั้งหลายให้ผลเป็นค่าตอบแทนในทางใดทางหนึ่งอยู่
ในตัวเสมอ.

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจคราวนี้ เป็นบทเรียนดีของ
มนุษย์. มนุษย์ไ้รับความลำบากยากแค้น ไ้ไ้เรียน
ความรู้ทำให้ตัวเป็นผู้ประมาทน้อยเข้า ในไม่ช้ามนุษย์
จะไ้รู้สึกท้อทว่า ตนเกิดมาแล้วจะหลีกเลี่ยงงานเสีย
ไม่ได้ ต้องทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนกับเครื่องอุปโภค
บริโภค ที่ตนต้องส้องเสพเพราะอาศัยแรงงานของคน
อื่น. อันนี้เป็นคติอารยธรรมแผนปัจจุบัน. คนเคยเชื่อว่า
แต่ก่อนเสียโชคไ้ เพราะมีตัวอย่างว่าบางคนก็โชค
ดีเสียควย แต่เคยวนเขาเห็นแล้วว่า จะอาศัยการเสีย
เช่นนั้นไม่ไหวเสียแล้ว ต้องหาหนทางอื่นที่น่ากินจริง ๆ

เอาที่แน่นอน กัน จริงๆ ต้องเลิก เลี้ยงบุญ เลี้ยงกรรม เลี้ยง
ที่เดียว.

อันที่จริงสำหรับชาวชนบท ปัญหาเรื่องไม่มั่งงาน
ทำไม่ควรจะมีเลืกที่เดียว เพราะในชนบทยังมีงานถม
ไป และเนื่องงานที่ต่างคนต่างทำได้ ด้วยเป็นอิสระแก่
ตน. ชาวบ้านนอกไม่ต้องการให้มีใครมาจ้างทำงาน
เขามีเรือกลสวนไถนาป่าดงเป็นที่พักงานของเขา. เขาปลูก
เพาะพืชพันธุ์ และสัตว์พาหนะ หรือสัตว์ที่เป็นอาหาร.
ถ้าไม่มีอะไรจริง ๆ เขาก็เข้าป่าเก็บผลในป่า หรือตัดไม้
เผาถ่านไปตามเรื่อง. เขาหิยงานของเขาขึ้นทำเอง,
ความประพฤติเช่นนี้แหละ มหาเศรษฐีฟอรตว่า ทกวนนเรา
ต้องการนัก. วิทยุอาหารเหลือเพื่อหรือ? สัตว์ที่เป็น
อาหาร เช่นหมู เป็ด ไก่ มีมากเกินไปหรือ? เพราะขึ้น
แล้วจะขายไม่ได้หรือ? หรือว่าราคาตกเกินไปไม่คุ้ม
เหนื่อย? เรื่องเหล่านี้ไม่จริงทั้งสิ้น. ไม่มีอะไรที่จะ
ไม่คุ้มเหนื่อย เพียงการทำงานให้เหนื่อยก็ยอมเป็น

ประโยชน์แก่ร่างกายพอกันแล้ว. คนเราไม่ได้เกิด
 มาสำหรับออมแรง เราเกิดมาสำหรับใช้แรงต่างหาก
 ผลที่เกิดจากแผ่นดินเป็นสมบัติของมนุษย์ นายฟอรที่ว่า
 ยังมีเหลือเฟืออีกจะยิ่งดี เพราะจะได้เกิดหาที่ใช้ ให้
 เกิดประโยชน์แปลก ๆ ออกไปอีก แต่ก่อนนี้อเมริกา
 มีล้าหลังเหลือใช้ แล้วการได้เป็นอย่างไร? ได้เกิด
 วิธีใช้ล้าหลังแปลก ๆ ออกไป. ไม่ว่าอะไรหมด ถ้าไม่มี
 เหลือใช้ก่อนแล้วจะเกิดที่ใช้แปลก ๆ ออกไปได้อย่างไร?
 ไม่ว่าสิ่งใดหมด ถ้ายังไม่มีแพร่หลายจนกระทั่งราคา
 ถูก สิ่งนั้นจะเรียกว่าเป็นประโยชน์มากไม่ได้. แต่ก่อน
 นี้เราทำอะไรแต่พอกินพอใช้ เทยวันเรามีการแบ่งแรง
 เราทำอะไรก็ตาม ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนอื่น ๆ
 ด้วย. การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น เป็นการขึ้นสู่ภูมิ
 ธรรมชั้นสูง เรากำลังเรียนก่อเกิดโลกผลอย่างประหยัด
 ให้ ไค้มีกินมีใช้แพร่หลาย และราคาย่อมเยา เทยวัน
 เราเพิ่งตั้งต้น เราจึงรู้สึกลำบากหน่อย แต่ต่อไป

เมื่อเราได้นำปัญหาพิเศษ ขึ้นแล้ว ในความ สามารถส่วนนี้
 ทุกอย่างก็ระคนเอง. ของราคาถูกได้ใช้กันทั่วถึง ผู้
 ใช้ก็ชอบใจ ผู้ทำธุรกิจประหยักรักหาทำไรได้ จะมีอะไร
 ไปได้กว่านี้อีก ? การก่อเกิดโรคผลได้ด้วยโลหิต์ยุด
 ข้ามมีกำไรในราคาย่อมเยา ผู้ซื้อ ๗ ได้ทั่ว ผู้ทำก็
 ยิ่งทำมากขึ้น คนไม่มีงานทำก็จะค่อยหมดไป และ
 ความเหลือเฟือจะช่วยให้เกิด ที่ใช้แปลก ๆ ใหม่ ๆ ล้วน
 เป็นความสุขให้แก่ปวงมนุษย์.

ความเห็นเช่นนี้เป็นความเห็นของ Optimist คือผู้เห็น
 อะไรข้างดี ตรงกันข้ามกับ Pessimist คือผู้เห็นอะไรข้าง
 ไม่ดี ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ในเวลาลำบากเช่นนั้น
 เราต้องการเห็นอะไรข้างดีมากกว่าเห็นอะไรข้างไม่ดี. เรา
 ไม่ต้องการความค่อนคนหมดปัญญา เราไม่ต้องการนั่ง
 หวังให้ โชคช่วย เราไม่ต้องการผู้ไม่ทำอะไร และ
 จะคอยแต่ปล่อยให้การเป็นไปตามบุญตามกรรม. เรา
 ต้องการความคึก เราต้องการทำงาน เรารู้แล้วว่า

~~~~~
 ธรรมชาติโลกจัดไว้แล้วไม่มีอะไรผิด ความผิดอยู่ที่ตัว
 การของมนุษย์ยังไม่ดีเองต่างหาก วิธีก่อเกิดผลยัง
 สบายสบาย และวิธีจำหน่ายจ่ายแจกผลยังมีการจกน่อย
 เต็มที่ กลับมีการหวงห้ามมาก ยังผิดทางเศรษฐกิจ
 อยู่ทั้งสองวิธี. การแก้ไขก็อยู่ในมือมนุษย์เอง ไม่
 ควรจะพ้นความสามารถของมนุษย์ไปได้. มหาเศรษฐี
 ฟอรัคกล่าวว่า เมื่อมนุษย์ได้ใช้สัสมภาพในอันจะช่วย
 ตัวเอง คงเรากำลังเริ่มฝึกฝนอยู่ในระหว่างเวลาตกต่ำ
 นี้ ไม่ช้ามนุษย์จะเลิกเป็นโลกที่อ่อนแอคอยแต่จะพึ่งคน
 อื่น. เมื่อมนุษย์มีใจแน่วแน่ในอันจะพึ่งตัวเองได้ทุกคน
 ไปแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะเรียบร้อยหมด ข้าพเจ้าก็
 เห็นด้วยกับมหาเศรษฐีฟอรัคในข้อนี้.

ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ของเราไม่สามารถตัดไล่ห้วย
 และหากำไรในราคาย่อมเยาเช่นนั้นหรือ? ไม่กล้าเพาะ
 โคกระบือ หมู เป็ด ไก่ ปลาช่าย เพราะกลัวขายหรือ?
 เหลวทั้งสิ้น. เป็นข้อแก้ตัวของผู้น้อยยากทำอะไรใหม่

ไม่อยากก้าวหน้า อยากจะเคยอย่างไรก็อย่างนั้นมากกว่า
 อย่างอื่น. การเพาะพืชกับสัตว์จำจะต้องทำไปด้วยกัน
 ทั้งสองอย่าง. ขอให้อ่านรายงานของหมอชิมเมอร์แมน
 และขอให้อ่านหนังสือกลกร. พืชเป็นอาหารสัตว์ และ
 มลสัตว์เป็นอาหารพืช. การค้าทั้งสองอย่างเป็นการตก
 โสฬัยอยู่ในตัว เพราะได้ผลทั้งคู่ และเป็นผลที่มีค่ามาก
 ขึ้นกว่าที่จะทำแต่อย่างใดอย่างเดียว. หมอชิมเมอร์แมน
 ผู้มาสำรวจฐานะเศรษฐกิจของชาวสยาม ได้ชี้ประทุ
 รอกของเราไว้ ในทางให้กักโสฬัย จะได้ทวีผลให้มาก
 ขึ้นและดีขึ้นนั่นเอง

จะว่าคนไทยไม่ทำการเพาะปลูกพืช กับสัตว์ระคนกัน
 ไปเลยก็ว่าได้ แม้เมื่อครั้ง ๒๐ ปีกว่ามาแล้วก็ยัง
 มีชาวสยามแท้ ๆ ทำไร่นาและเพาะพืชไถ่อยู่ที่ทุ่งพญาไท
 ฐานพระนคร. ชาวสยามนั้นคือ พระบาทสมเด็จพระปิย
 มหาราชเจ้า กับสมเด็จพระพนมหลวงของเราทั้งสองพระ
 องค์นี้. ไร่นาของพระองค์ท่าน คือ โขเตลวงพญาไท

เคยวัน, และทองนาของท่าน คือทุ่งพญาไท ซึ่งเขนททำ
พระราชพิธีแรกนาขวัญเคยวัน. กระทรวงเกษตร ฯ เวลา
นั้นพิมพ์คำราเพลงเปิดไถ่แจกรายการ พระเจ้าอยู่หัวทั้งสอง
พระองค์นั้นนักทรงเริ่มเป็นมคคทเทศก์ ทำการเพาะปลูก
ทั้งพืชและสัตว์เป็นงานอดิเรกส่วนพระองค์ เพื่อทรงสนม
สนุนทางการของกระทรวงเกษตร ฯ ครั้นต่อมาเมื่อทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงเกษตร ฯ เรียกชาว
ญุ่นเข้ามาสอนนักเรียนไทยในวิชาเพาะหนอนใหม่ กรอ
เส้นใหม่ และทอแพพรพรรณ ต่าง ๆ พระวิมาดาเธอ กรม
พระสุทธาสินีนาถ เวลานั้นทรงดำรงตำแหน่งพระอัครชายา
เธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ภักดีทรงจัดให้บุตรผู้มืบรรดา
ศึกษาเรียนวิชาเลี้ยงตัวใหม่ และทำใหม่ ขึ้นในพระบรม
มหาราชวังด้วย เป็นการช่วยอุดหนุนทางราชการ. การ
ทำใหม่นั้น เมื่อตัวใหม่ทำไปใหม่หุ้มตัวมันเสร็จแล้ว ต้อง
เอารังใหม่นั้นลงต้มในน้ำเดือด (ฆ่าตัวใหม่) แล้วสาวเส้น
ใหม่ ปล่อยให้มันตัวแก่เจาะรังขึ้นไปเอง ถ้าเส้นใหม่

ก็จะขาดเป็นท่อนสั้น ๆ ไปหมด. สมเด็จพระปิยมหาราช
 ของชาวสยามพระองค์นี้ เมื่อเสด็จขึ้นเถลิงราชย์ ก็
 ได้ทรงเปลี่ยนประเพณีบ้านเมืองอย่างสำคัญ อันเป็น
 Revolution กลายนามือเป็นหลังมือ คือการเลิกทาส
 ราชอภัยทาน. ได้เกิดตอนหลังนี้ไม่เห็น แต่ผู้ใหญ่
 ทุกวันนี้ได้เห็นทาสถูกนายจ้างตรวนโซ่ขัง เขย่งคู้ ถอน
 อานาจอิสริยตามกฎหมาย รวบรวมว่าทาสนั้นเป็นเพียง
 วัตถุเครื่องใช้ หรือสัตว์เลี้ยงทเลี้ยงไว้. เมื่อก่อน
 เสกษัรวรรคต ในปลายรัชกาลอันยาวนาน และได้ไป
 ไปด้วยคุณประโยชน์ พระองค์ท่านก็ได้เริ่มทำการเปลี่ยน
 ขนบธรรมเนียมอย่าง Revolution กลายนามือเป็นหลังมือ
 อยู่อย่างหนึ่งเหมือนกัน. คือการที่จะให้พหุพหุมากระ
 เข้าใจว่ากสิกรรมประสพได้แก่ทำ ทั้งเพาะพืช และเพาะสัตว์
 ไปด้วยกันนั้นเป็นของทันสมัย และไม่ผิดศีลธรรมของ
 กสิกร. มนุษย์กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ก็จะต้องมีผู้
 เพาะสัตว์ทเป็นอาหาร มีคนเลี้ยงสัตว์เหล่านั้นจะสูญพันธุ์

หรือจะเหลือไม่พอกันกิน. ถ้าผู้เพาะสัควายไม่ปรารภนา
 คตชวตสัควายตนเองเพื่อเป็นอาหาร ก็ยังขอเนื้อสัคว
 กินได้ด้วยอาศัยมือของผู้อื่นฆ่า. หม่อมมนุษย์ต้องมีทั้งผู้
 กินและผู้เพาะ ต้องมีกสิกร ต้องมีชาวประมง ทั้ง
 กสิกร และชาวประมง ย่อมมีภูมิธรรมปฏิบัติ เมื่อเขา
 ปฏิบัติภูมิธรรมของเขาได้ก็ เขาก็เป็นกสิกรดี และชาว
 ประมงดีด้วยเหมือนกัน. ธรรมแห่งพระบรมศาสดา
 ของเราย่อมมีภูมิสูงต่ำลุ่มลึก เป็นชั้น ๆ เพื่อให้เหมาะแก่
 ชุมชนชนทั้งหลายในโลก ซึ่งจะเกณฑ์ให้เข่นพิมพ์
 เทยวันไปหมดไม่ได้. สมเด็จพระปิยมหาราชเจ้า พระ
 องค์ทรงเป็นเอกอัครพุทธศาสนูปถัมภก พระองค์เป็น
 พุทธมามกาอย่างเลิศ ขอนี้ไม่มีใครปฏิเสธ. พระเจ้าสิริ
 สุธโธชนะ พระชนกแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
 เป็นกสิกรมีนามาก สมเด็จพระปิยมหาราชของเรา
 กำลังจะเริ่มทำพระองค์ให้เป็นกสิกรทนต์มัย เพื่อเป็น
 เยี่ยงอย่างแก่กสิกรสยามซึ่งยังล้าหลังสมัยอยู่มาก. พระ

องค์ทรงเป็นทั้งพุทธศาสนูปถัมภก และทรงทรงเป็นพุทธ
มามะอย่างวิเศษ ราษฎรของพระองค์หรือจะไม่โดย
เสด็จในเบื้องอย่างอันดีที่พระองค์ทรงชักจูงไป? แต่
อนิจจา! ได้เสด็จสวรรคตครั้นเสวยก่อนพระราชพิธี
อภิเษกเป็นผลลุล่วง เราจึงมีหน้าที่เห็นกลักรของเรา
ทำการทันสมัย จนชาวต่างประเทศคือ หมอชิมเมอร์ แมน
ต้องมาชี้ทางให้เราเมื่อเร็ว ๆ นี้.

ขอกลักรทั้งหลายพึงทราบพระพิธีอภิเษก ครั้นแล้ว
และเริ่มทำการเพาะปลูกทั้งพืชทั้งสัตว์ระคนกันไปเถิด. จง
เลือกพันธุ์ดีทั้งพืชทั้งสัตว์ พยายามขายให้ไต่มา ๆ
ทั้งพืชทั้งสัตว์ รายได้ของเราจะไต่ทวนขึ้น อันเป็นวิ
ลโคโศหัยค่าใช้จ่าย และหากำไรได้ ในราคาขายย่อม
เยนเอง. ทั้งหมอชิมเมอร์ แมน แนะนำไว้ อนึ่งอะไรไม่
ควรชักทนซื้อ เราเพาะปลูกกินเองเราก็ไม่ต้องซื้อ เช่น
เผือก มัน หอม กระเทียม ข้าว ตะไคร้ เป็นต้น เราจะสามารถ
พึ่งตัวเอง และเป็นอิสระแก่ตนไต่มา กว่า ที่เรา

ของพวงให้ ก็ หรือผู้รับจำนำ หรือผู้ตกขาว ทำเรา
 ให้เป็นลูกไก่อยู่ในกำมือของเขาไม่มากนักน้อยอย่างเคียว
 ผู้ใดไม่ใช้กลสิกร ทราบพระปฐมิมกรณแล้ว เล่าให้
 กลสิกรทราบต่อ ๆ ไป จะเป็นการสนองพระคุณของท่าน
 ด้วยปฏิบัติทางปฏิบัติอันถูกต้องตามพระราชประสงค์ นับ
 เป็นกตเวทิตะอย่างวิเศษสุด แม้ มีญาติวิดีโคอันอาจ
 ให้ทรงทราบถึงพระองค์ท่านได้ พระองค์ท่านคงจะทรง
 ยินดีหาน้อยไม่ คำนับ เป็นสมัยที่เรากำลังขบงสรวง
 อติคมหาราช เพราะพระนครที่รักของเราได้จำเริญมา
 ครบรอบศตวรรษครั้ง เราจึงพากันระลึกถึงพระราชกรณีย
 กิจแห่งพระอติคมหาราชของเรา และจงสนองพระคุณ
 ท่านด้วยปฏิบัติที่เราพอจะทำได้นั้นเถิด จะได้สมด้วย
 พระบรมราโชวาท ใน พระราชดำรัส เมื่อ วัน ขวสรวง ว่า
 “ฉันใดที่ท่านแต่ก่อนมีน้ำใจต่อท่านคัทรภย์ อันยกมาย่ำ
 ยีพระราชอาณาเขตต์ด้วยกำลังพลโยธา ท่านได้ช่วย
 กันทำหน้าที่ปราบปรามพราหมณวินาศ บัดนี้เราทั้งหลายผู้ใด

๑๐๖ ความเรียงเรื่องต่าง ๆ

รับมฤตกความสังขารกายของท่านแล้ว กลับได้ประสพ
โศกภัยเข้ามาท่วมทับ ขอจงมีน้ำใจสนองท่านแต่ก่อน
ด้วยความกตัญญูสรวลและออกทน เพื่อให้ชาติ
ของเราคงมีอยู่ได้ กุญท่านแต่ก่อนมีความออกทนต่อสู้
ศัตรูภายนอกมานั้น” ขอชาวเราจงกำหนดจำพระ
บรมราโชวาทอนิจจังไว้ แล้วแหละชวนช่วยให้ตัว
เราได้ทำประโยชน์มากที่สุดที่สามารถทำได้

ข้าพเจ้าคิดว่า บุคคลที่ข้าพเจ้ายกย่องเลียบๆ จะเป็น
การดั้นด้นสำหรับข้าพเจ้า และสำหรับท่าน เพราะฉะนั้น
เพื่อช่วยให้สมเรื่องทว่า เที่ยวนเราดั้นด้น ข้าพเจ้าขอลา
ท่านไปก่อน ราตรีสวัสดิ์

กำแพงภาษี

นายไคซ้อ เป็นพ่อค้าตั้งร้านอยู่หน้าโรงนา ที่ปาก-
คลอง ๑๑ ทิวาสายบน จังหวัดฉะเชิงเทรา ไคซ้อ
ของกำนันแถวเป็นภรรยา มีบุตรด้วยกัน ๓ คน คนห่วย
เรียนหนังสือทวดใหม่ สมเป็นพนัธิ์เจริญ มีปัญญา
หลักแหลม โอกาสซึ่งทาง่ายในครั้งนั้นจึงนำส่งให้ได้
เข้ามาเรียนกรุงเทพ ฯ และเป็นคนนิสัยดีอยู่ในจำพวก-
กรรมหาวิทยาลัย บุตรชายคนที่ ๒ ก็ได้เข้ามาเรียน
กรุงเทพ ฯ เหมือนกัน แต่มาอยู่ในโรงเรียนจีน เพราะ
สมัยนั้นโรงเรียนจีนให้ ลูกหลานจีน เรียนภาษาจีนได้เป็น
อย่างสะดวกแล้ว บุตรคนที่ ๓ เป็นหญิง ยังช่วยพ่อแม่
ค้าขายอยู่ นายไคซ้อยังไม่เชื่อในลัทธิที่ให้ลูกสาว
เรียนหนังสือ ถึงแม้ โรงเรียนสตรีของจีนได้มาเปิด
อยู่เป็นนัทหนาแล้ว

๑๐๘ ความเรียงเรื่องต่าง ๆ

วันหนึ่งกำนันแก้วมาซื้อของที่ร้าน และเยี่ยมลูกหลาน
จึงเลยสนทนากับนายไค้อ แสดงความวิตกเรื่องไค้อ
ว่ารัฐบาลจะเก็บภาษีขึ้นอีก กำนันแก้วมีนาอยู่หลาย
ร้อยไร่ เกรงว่าต้องเสียค่าปลูกข้าวที่เรียกว่าค่านา
ก็พอแล้ว จะต้องเสียค่าภาษีคนอื่นอีกจะทนไม่ไหว จึง
อยากฟังความเห็นของลูกเขย ผู้สว่สวาทสว่าง เพราะ
มีลูกค้ำเข่าออกอยู่ในร้านวันละหลาย ๆ คน พอค
นายรตน คณกุล ขึ้นจากเวรยตร์โดยสรว ทวงเคเข้าหนึ่ง
เคตรงเข้ามายังประตูร้าน ทั้งกำนันแก้วและนายไค้อ
พากันค้ำใจ จึงร้องทักออกไปพร้อมกันเป็นเสียงขรมซึ่ง
ไทยเข้าใจก็มี ไม่เข้าใจก็มี แต่นายรตนเข้าใจค เพราะ
ได้เกิดมาในท่ามกลางภาษานี้ ๆ เมื่อทั้ง ๓ คน
เข้านั่งที่เรียบรอยอยู่บนพนักในร้าน รวมทั้งมารดา
กับน้องสาว นายรตน ทวงออกมาสมทบด้วยภายหลังแล้ว
กำนันแก้วจึงถามขึ้นว่า

“ไฉน! พ่อรัตน ภาษีที่กินจะเก็บกันจริงไหม?”

รัตน “จริงจะ แต่คุณตาไม่ต้องวิตก ภาษีเสีย
ค่านายอยู่แล้ว ท่านไม่เก็บภาษีที่กินช้อนอีกดอก.”

ก้านแก้ว “สาธุ! สิ้นเคราะห์ไปที แต่พ่อไคฮ้อ
ขายของ เมืองนอก อยู่หลายอย่าง ฉันเข้าใจช่วยว่า
คงไม่ต้องเดือดร้อน เพราะเรื่องที่ท่านเพิ่มภาษีสินค้าเข้า
นะ!”

นายไคฮ้อ “ที่ไหนใด ฉันจะเดือดร้อนทำไม?
ขรรค์ขันภาษี ฉันรับมาแพง ฉันก็ขายแพง เอากำไร
เท่าเท่า แต่เวลานของนอกลดราคาถึงจะถูกขันภาษี
ห่างขายให้ฉันเท่าราคาเดิมได้ ฉันก็ขายไปอย่างราคา
เดิมเหมือนเช่นขรรค์ไฟบอก ผักดอก ผักขมแสงเกิด และ
อะไร ๆ อีกหลายอย่าง”

รัตน “ถูกแล้วจะ! พวกเราไม่ต้องเดือดร้อนเพราะ
การขันภาษีสินค้าเข้าเลย ท่านได้ระวังเป็นอย่างดีอยู่
แล้ว ที่จะเลือกชนิดเพราะของฟุ่มเฟือย คนมีเงินท่าน

ที่จะต้องซื้อของแพงขึ้นบ้าง เช่น สราต่างประเทศและ
อาหารเครื่องกระป๋อง เป็นต้น. ของผมเพื่อยเหล่านีใคร
อยากเส้ซื้อหาเขาก้ยอมเป็นผู้มีเงินจะเสียไ้แล้วทงนน."

ก้าน. "เขว่าการตกต่ำครวณทวโลก จริงหรือ
หลาน? เมืองนอกเขาคงขึ้นภษกันลนละสินะ!"

รัตน. "จะ! ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจครวณเป็นทว
โลก ของเรายังดีเส้อยก. การขึ้นภษสินค้ต่างประเทศ
เราก้ขึ้นเพื่อจะให้รัฐบาลมีรายไ้ไ้เพิ่มขึ้นพอชคเชยกับราย
ไ้อื่น ๆ ที่ตกไปข้างเท่านั้น รัฐบาลมีไ้ขึ้นภษสินค้
ขาเข้า เพื่อชองกนการแข่งขนจากต่างประเทศ เหมือน
ที่เขาทำกนในนานาประเทศ เพราะเหตุเราเป็นประเทศ
เพาะปลูก ยังไม่มีการทำสินค้อะไรที่จะต้องแข่งกับใคร
นอกจากทำไม้ซัดไฟนิกหน้อย และคิคจะทำเหล้าเบียร์
บ้าง ซึ่งยังเป็นแต่เพียงคิค เพราะยังไม่ไ้รับอนุญาต
จากรัฐบาล."

ไคซ้อ “เมืองไทยยังไม่เหมือนเมืองจีน ทนการ
เพาะปลูกเขาก็ทำสินค้าเขาก็ทำ บ้านรัฐบาลจีนคงคิด
ขันภายในสินค้าต่างประเทศบ้างแล้ว จะไคไม่ให้แข่งขัน
กับของที่ทำไคในเมืองจีนเอง เป็นไคเดียว ถ้าไคเป็นท
ปรีภษาของชนไฟ* ไคจะแนะนำไคเกยภษาเข้าไค
แรง ตัดไคให้ของต่างประเทศเข้าเมืองจีนไคสะดวก
ของทำเองในเมืองจีนจะไคบำรุงกันเอง ไม่ไคต้องเงิน
ออกไปให้ต่างประเทศเสียบ่าว ๆ”

ก้าน. “พ่อไคฉลาดมาก ถ้าไคเป็นชนไฟ
ไคจะห้ามการแข่งขันภายนอก เอาไคเมืองจีนรวบกัน
ใหญ่ไคเดียวละ! ส่งสัมปกัน แห้วกัน ลูกพลับ และทั้งไค
ไปขายต่างประเทศ ชนเงินเขาทำไคเดียว เงินออกถ้าไคให้
เขาไคเพียงค่าเครื่องยนตร์สูบน้ำเข้านาเท่านั้น. ถ้ารายไค
เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง ไคจะรวยเมื่อไค?”

รัตน “พ่อไคกับคุณตาพดเหมือนคนอเมริกันไคโดยมาก
ทุกวันนี้ ส. ป. ร. อเมริกา กำลังก่อกำแพงภายในเสริมขึ้นไป

* ชนไฟ บุตรชายขุนยัดเซ็น

สุลีป ลินค้ายโรปเข้าอเมริกาไม่ไหว เลยยุโรปต้องเสริม
 กำแพงภาษีต่อสหรัฐอเมริกาอีก. อังกฤษซึ่งเคยบูชาวิธี
 'ฟรีเทรด' คือไม่เก็บภาษีสินค้าเข้า ปล่อยให้สินค้า
 เกิดเข้าออกได้สะดวกทุกอย่างทุกเมื่อ ยศคนกตัญญูไม่
 ไหว ต้องเริ่มก่อกำแพงภาษีขึ้นสนานาประเทศข้างแล้ว
 บางทีจะได้แรงให้ โลกรู้ลึนถ้วนว่า การที่
 ต่างประเทศต่างสวมเกราะ คือ เขากำแพงภาษีหุ้มตัว
 มันจะช่วยให้โลกแตกเร็วเข้า ฉะนั้นหมายความว่าเศรษฐกิจ-
 กิจของโลกแตก ไม่ใช่ว่าโลกจะแตกแยกออกไปจริง ๆ.
 ฝอยหรือความเย็นไปของโลกกำลังจะให้นานาประเทศ
 ถอยถอยอาศัยกัน อยู่เพื่อกัน แต่กำแพงภาษีของมนุษย์
 กำลังจะฉนธรรมตาโลก ให้ต่างประเทศต่างอยู่คนละ
 ต่างหาก การฉนธรรมตาโลกมีอะไรดีบ้าง? ประเทศ
 ที่ล้อมตัวด้วยกำแพงภาษี ตักไม่ให้สินค้าต่างประเทศ
 เข้าได้สะดวก ก็ยอมเชือกคอตนเอง คือ ตักไม่ให้
 สินค้าของตัวเองออกไปขายต่างประเทศได้ สะดวกด้วยเหมือน

กัน. ประเทศทำอุตสาหกรรมนั้นแหละจะตายก่อน เรา
เป็นประเทศกสิกรรม ยังพอจะมีข้าวกิน และยังชีพอยู่
ได้เหมือนเมื่อครั้งสมัยที่ชาวต่างประเทศยังไม่เข้ามาชิง-
แหวะกับเราเลย ทุกวันสงครามเศรษฐกิจกำลังกลาย
เป็นสงครามสนามเพลาะ คือ ต่างประเทศต่างตั้งกำแพง
ภาษากำบังตนอย่างเดียวกับทหารขุดสนามเพลาะกำบังตน
เพื่อต่อสู้กันอย่างทรหค เหมือนเมื่อครั้งทำสงครามโลก
คราวที่แล้วมานั้น. ฉันเสียใจที่องค์ท่านว่าพอกับคุณตา
เห็นผิดนัก ทุกวันคนสำคัญในโลกกำลังดิ้นรน
วิชาการ ซึ่งเห็นแต่ได้ฝ่ายเดียวเช่นนั้นว่าเป็นกิเลส ซึ่ง
จะเข้าเค็มให้ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจของโลกมีอาการ
ทรุดหนักลง แทนที่จะช่วยแก้ไขให้มีอาการทุเลาขึ้น.
ถ้าเมืองจีนจะมีได้ เพราะตึกการแข่งขันจากต่างประเทศ
แล้ว ก็ควรห้ามสินค้าต่างประเทศไม่ให้เข้าเมืองเสีย
ทีเดียวจะมีอะไรดีกว่าหรือ? ชาวสารเมืองไทยก็ไม่ต้อง

ช้อ ชาวเมืองจีนไม่พอกันกิน ก็กินถั่วขายกกลอยผสมกับข้าวแล้วกิน."

ไคซ้อ. "เกาลัด ทำไมลืมหอยอย่างนั้น? เครื่องยন্ত্রสับนาเขานา ฉันยังทำไมได้ ต้องซื้อเครื่องยন্ত্রต่างประเทศ ทำไมจะซื้อชาวเมืองไทยไปกินด้วยไม่ได้หรือ?"

ก้าน. "จริงซื่อไคซ้อ อ้ายกินข้าวปนยถกกลอยมันอร่อยเมื่อไร แต่เกาลัดคนพอจะซื้ออะไรแน่ คางจะไ้เรียกถก?"

ไคซ้อ. "เตยของฉันทงตัวไ้ เพราะขายเกาลัดที่ราชวงศ์ ฉันทให้ซ้อลกว่าเกาลัด เป็นที่ระลึกในสกุลของเรา แต่ว่าทวสะกิดในกรุงเทพ ฯ เขาเปลี่ยนอยู่เสมอ ตามธรรมเนียมของผู้ร้มาชากนาน ซ้อของเจ้าหนักเลยเขียนเป็นรัตนไ้."

รัตน. "ซ้ออย่าให้พอกับคุณตาเข้าใจฉนผิด ฉนหมายความว่า ลทธิคังกำแพงภายนอก คือ ลทธิจะเอา

แต่ได้ไม่ยอมเสีย เป็นลัทธิที่อยากขายฝ่ายเดียวไม่
 อยากรู้ คือไม่พอใจในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
 แต่ความจริงอันจะถึงไม่ได้มีอยู่ว่า ประเทศหนึ่งก็ใช้
 เงินตราอย่างหนึ่ง เราขายข้าวให้ต่างประเทศมิใช่ว่า
 เราได้เงินบาทมาจากต่างประเทศเมื่อไร ในทำนอง
 เดียวกันเราซื้อเครื่องจักรต่างประเทศ มิใช่ว่าเราเอา
 เงินบาทไปซื้อเขาเมื่อไร เงินของใครก็สำหรับใช้อยู่
 แต่ในประเทศของตัวเอง การซื้อขายระหว่างประเทศเป็น
 แต่เพียงการหักโอนบัญชีกัน ซึ่งในที่สุดก็เท่ากับ
 แลกเปลี่ยนสินค้ากันเท่านั้น ถ้าเราไม่มีข้าวและไม่รัก
 ส่งออกไปขายเขา เราจะเอาเครื่องจักรที่ไหนไปซื้อสินค้า
 ต่างประเทศที่เขาเข้ามาเกลื่อนอยู่ในเมืองเรา? กล่าวอีก
 นัยหนึ่งก็คือ ประเทศจะส่งสินค้าไปขายต่างประเทศไม่ได้
 เว้นไว้แต่จะซื้อของต่างประเทศมาให้ตัวกันเป็นทางแลก
 เปลี่ยน. ประเทศใดจะขายมากกว่าซื้อ คือให้มีสินค้า
 ออกมากกว่าราคาสินค้าเข้า อย่างประเทศของเราทุกวันนี้

ก็ทำได้ แต่จำนวนที่หักลบกันแล้วมีกำไรเท่าไร ก็เป็น
 เงินที่ออกไปต่างประเทศไม่เห็นตัว เช่น เงินที่เคยส่งไป
 เลี้ยงลูกเมียที่เมืองจีนบ้าง หรือเงินที่ออกไปเห็นตัว เช่น
 เงินให้ต่างประเทศกู้ เงินลงทุนหาผลประโยชน์ที่ต่าง
 ประเทศ เช่น เงินซื้อพันธบัตรต่างประเทศเป็นต้น หรือ
 มิฉะนั้น ก็เป็นเงินที่ราชการไปตรวจการต่างประเทศ พ่อค้า
 ไปตรวจการค้าขายของเขา และนักเรียนไปเรียนวิชา
 ต่างประเทศอะไร ๆ เหล่านี้ การไปเที่ยว ไปตรวจ
 ไปเรียนที่ต่างประเทศเหล่านี้ ล้วนเอาเงินไปให้ ต่างประเทศ
 ทั้งนั้น ถึงไม่ใช่เงินบาท เพราะเงินบาทใช้ในที่นี้ ๆ
 ไม่ได้ ก็ต้องเอาเงินบาทแลกเครดิตต่างประเทศใน
 ธนาคารเมืองเราไป ช้อนเอาเงินของเขาใช้ในประเทศเขา
 เป็นอันว่ารายได้ของประเทศหักกลบลบลงไปกับรายจ่าย
 ของประเทศ หรือออกนอกลู่นอกทาง คือถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยน
 ให้พ่อค้า ทั้งนั้นกล่าวมาแล้วนั่นเอง ทั้งนี้เมื่อคิด
 ราคารายได้รายจ่ายของประเทศ ทั้งที่เห็นตัวและไม่เห็น

ตัวเข้าทั้งหมดแล้ว ก็พอหักกลบลบล้างกันพอดี เรา
ส่งสินค้าไปขายได้ก็เพราะเราซื้อสินค้าของเขา มา เรา
จะซื้อสินค้าต่างประเทศมาใช้ได้ก็เพราะเรามีสินค้าของเรา
ส่งไปขายทดแทนต่างประเทศเขา การขายก็การ
ซื้อระหว่างประเทศมันเป็นการแลกเปลี่ยนกัน เป็นของ
คู่กันอยู่ ดังนั้น จะเลือกเอาแต่ฝ่ายเดียวจะทำได้อย่างไร?
เว้นไว้แต่โลกจะรวมเป็นประเทศเดียว ใช้เงินตราอย่าง
เดียวเหมือนกันหมด.”

กานัน. “จริงซี เก้าลัด—เฮ้ย! รัตน—อธิบายถูก
จะให้โลกเหมือนเป็นประเทศเดียว ใช้เงินบาทเหมือน
กันหมด มันไม่มีวันเสียละ. ถ้าเราจะต้องซื้อของต่าง-
ประเทศได้ เราจึงจะส่งข้าวของเราไปขายต่างประเทศได้
หากเขาข้างให้ยอมซื้อของต่างประเทศละ!”

ไคซัง “และถ้าคุณอยู่ที่นั่น คุณก็เขาข้างให้ฝั
บะเลงแก่ก็ กับหรีไฟฟ้อกมีขายในบ้านฉันด้วยแน่ละ!”

รัตน. “ขอให้พ่อกับคุณตาลองนึกดูเถิดว่า ถ้าหากเราขอยกสินค้าทำได้ในเมืองเรา ด้วยวิธีตั้งกำแพงภาษี ห้ามสินค้าประเภทเดียวกันที่ต่างประเทศมิให้เข้ามาแข่งขันได้ เราก็ยอมทำลายการขายสินค้าของเราต่างประเทศด้วยจริงไหมจ๊ะ? ส่วนการเก็บภาษีสินค้าต่างประเทศให้หรือไม่เก็บเลยนั้น ถ้าเราหันไปพยายามให้สินค้าของเราทั้งขาเข้าและขาออกทวนตามกัน ยิ่งมากได้เท่าไรยิ่งดี กลับจะเป็นการส่งเสริมให้การพาณิชย์ในบ้านเมืองเราเฟื่องฟูขึ้น เกิดทั้งห้างร้านใหญ่โตขึ้น เกิดธนาคารขึ้น เกิดบริษัทประกันการส่งสินค้า ประกันไฟ และประกันชีวิตขึ้น เกิดมีพ่อค้าส่งของนอก และส่งของนอกขึ้น บ้านเมืองครึกครื้นแน่นหนาฝาคั่งขึ้นทันที ตรงกันข้ามกับเวลาพาณิชย์การทรุดโทรมทำให้บ้านเมืองร่วงโรย เกิดจำนวนคนไม่มีงานทำทวนขึ้น. แท้จริงพาณิชย์การคืออะไร? ไม่ใช่ทั้งซื้อทั้งขายคอกหรือ? ไม่ต้องก่อนไกล พาณิชยการ

น้อย ๆ มียู่ที่โรงนา พ่อเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เงินไป
ทั้งการขายผ้าเบ่งเกิด และการซื้อหรือรับซื้อชาว
จีนย่งไวเพื่อขายให้แก่วีรชาวออกตอหนึ่ง ยุคใดที่การ
ซื้อการขายของพ่อคิดเป็นราคาสินค้าเงินได้วันละมาก ๆ ยุค
นั้นพ่อว่ารวบหน้าชนตาบาน ถ้ายุคใดซื้อก็ไม่ง่ายขาย
ก็ไม่คล่อง วันหนึ่ง ๆ เงินเข้าออกตกไป ยุคนั้น
พ่อรับรองว่าผกเคือง และหนานวักควมวค."

ไคฮ้อ. "มันก็เหมือนเวลานั้นแหละ เคยกำลังหนานว
ควมวค แต่ก็จะตั้งหน้าหาเงินให้ลือเรยนสำเร็จ
และให้ไคส่งน้องชายลือไปเมืองจินนไค."

ก้าน. "พ่อรคนพดถกที่เคยว ตากก็เหมือนกัน
ขายข้าวไคมากก็มีเงินจ่ายมากพุ่มเพอช ชอทองแต่ง
กันเหลืออ้อย ชอเลื่อผ้าและชวนกันไปทำบุญทั่วทิศน
สنان แต่มาโคนคราวขายข้าวราคาตกต่ำเข้าเช่นนี้
การชอหากก็ต้องพักไว้ที่ พ่อไคฮ้อไม่ค่อยได้เงินของตา
ร้านไคระกัในกรุงเทพ ไม้ไคขายทองให้ตา กลับต้อง

รับช้อสายสร้อยของตาเวนคืนควบราคาถูกกว่าเมื่อเขาขายให้* และหลวงพ่อก็พากันไปทำบุญที่นั่นต่อไป”

แม่นางหนู “ฉันไม่อยากพراقจากลูกชายฉันเลย ถ้าจะต้องไปเมืองจีนเมื่อไร ฉันคงเสียใจมาก แต่ธรรมเนียมของพวกฉันก็ไม่เคยห้าม เคยแต่ตามใจเถย”

นางหนู “ฉันคงร้องไห้ใหญ่ เพราะฉันต้องขอห้ามอย่าให้พ่อส่งไปเมืองจีนเลย ใจพี่เกาลึกช่วยกันห้ามพ่อด้วยซี”

รัตน. “แน่ทีเดียว ถ้าไปพี่ต้องไปด้วย จะได้ไปเที่ยวเมืองจีนแล้วกลับมาด้วยกัน”

ไคฮ้อ “พ่อก็ไม่อยากส่งลูกไปไกลเหมือนกัน แต่ขี้นายายที่อยู่เมืองจีนเคยชวนให้ส่งไปอย่างงี้ได้ และทรายเหลือเกินกับพวกเพื่อนฝูงตามลี้ต่าง ๆ เพราะเขาคอยคั่น ถ้าไม่ทำตามธรรมเนียมเสียบ้าง การค้าขาย

... ให้* ร้านทองของจีนเขามีวิธีขายแล้วรับซื้อคืน หักค่ากำเหน็ด คือ ค่าแรงทำเป็นกำไร

ของเราที่ไม่สะดวก ถ้าเราต้องเลิกการค้าขายหันเข้า
ไปทำนา ก็รู้อยู่เต็มใจว่าชาวนาไม่มีวันรวยจริงไหม ?”

ก้านั้น “จริงซี ถ้าไรที่ฉันหาได้ ทั้งตัวได้ ไม่ใช่
เพราะฉันทำนา ฉันได้ทางตกข้าวต่างหาก แะนั่นแหละ
พ่อเก่าล็ก—เฮ้ย พ่อรัตน ไปปลักเครื่องแต่งตัวอาบน้ำ
เสียทีเห็นจะดีกว่าละมัง ”

รัตน “จริงระ ฉันตั้งใจจะเข้าไปหลังบ้านอยู่นาน
แล้ว ยังไม่ได้โอกาส.” ลุกเข้าเรือนไป.

๒๘ มกร ๒๔

ออกจากมาตราทองคำ

ที่นั่นกำนันแก้วมีการทำบุญฉลองพระ มีคนไปช่วย
มาก นายไค้อกับนายรัตนบุตรชายก็ไปช่วย นางสาว
สัวพัง หลานกำนันแก้ว ลูกพี่ลูกน้องกับนายรัตน ก็ไปช่วย
พร้อมกับบิดามารดาของเขา. ระหว่างเวลาเดียวกัน ชุน
วาทิชินวงศ์ บิดานางสาวสัวพังเอ่ยขึ้นว่า

“กัวลาลัมเปอร์เขาออกจากมาตราทองคำเราไม่ออก
ทำให้การซื้อขายแลกเปลี่ยนกันถึงราคาขาย เพราะ
ราคาแลกเปลี่ยนเงินขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ตรงกัน. แต่
ก่อนเงินของเราที่ราคาขายทั่วก็เงินเปานค เกยวน
จะออกจากทองไปตามเปานคเสียยิ่งกัแล้วกัน* จะไม่
ต้องลำบากแก่การค้าขายของเราที่สิงคโปร์ ยันง และ
กัวลาลัมเปอร์เหมือนเช่นนี้.”

... กัน * เวลานั้นเรายังไม่ออกจากมาตราทองคำไปตามเปานค

รัตน. “ลำบากที่แหลมมะลายองักฤษนิกเคียวไม่ใช่
สำคัญจะ! การค้าขายของเราขายที่อื่น ๆ ทั่วโลกอย่า
ให้ต้องลำบากดีกว่า เราคงอยู่กับทองคำ, ราคาเงิน
ตราของเราเป็นยุติ เป็นข้อหนึ่งที่ดีกว่าจะติดไปกับ
เปานก คือ ออกจากทองคำ ให้ราคาเงินเราขึ้น ๆ ลง ๆ
ตามเปานก อีกประการหนึ่งคุณออกก็ยอมทราวยอยู่ว่า
สยามไม่ไ้ขึ้นอยู่ใน จักรวรรดิองักฤษ เหมือน กัวลาตี-
เปอร ”

ชน. “พูดอย่างเดียวกับนางหน. ขอนสียังสงสัย
เงินตราของเราเวลานั้นแพงมาก ก็เพื่อชอ แต่ไม่ก็เพื่อ
ขาย เราขายมากกว่าชอ เพราะสินค้าออกของเรา
มากกว่าสินค้าเข้าเสมอ. แต่นั่นแหละ ทั้งราคาเงิน
ให้แพงไว้รัฐบาลยอมไ้ทำอะไรในทางใช้หนี้เป็นทองเปานก
ทั้งเราไ้กู้เขามา แต่อาศัยว่าให้ประเทศไ้ทำอะไรดีกว่า
ให้รัฐบาลไ้ทำอะไร จริงไหมนางหน?” นางสาวสัวพิง
ยมและนายรัตนยมรบ แต่ทั้งสองยมก็พยอการช่อนยม

รัตน. “อ้อ! น้องสัวฟังก็สนใจในเรื่องเหล่านี้ด้วย”

สัวฟัง. “เปล่าจ๊ะ! ครเคยห้กให้เรียงความที่โรงเรียน ด้วยเรื่องเข้คเตล็กเหล่าน แต่ฉนก็ยังเข้าใจน้อยเต็มทีในเรื่องควรจะอยู่กับทองหรือออกจากทอง”

กำนัน. “ถ้าว่าอยู่กับทองแหละก็ เคยวนรายที่ทองมันไม่ยอมอยู่กับเรา. ขายข้าวไม่ค่อยได้เงิน ก็เลยขายทองกันลัน เอาเงินมาใช้.”

รัตน. “คุณตาก้อ! การออกจากทอง น้องสัวฟังหมายความว่า ให้ราคาเงินตราของเราคงเทียบขายตัวอยู่กับเปาน้อย่างแต่ก่อน. เปานคปลคออกจากราคาทองคำก็เช่นอันว่า เราออกจากอัตราทองคำไปด้วย”

ไคย้อ “คงอยู่กับทองคำแหละก็ เวลาส่งเงินไปเมืองจีนได้กำไรมาก ร้อยบาทได้ถึง ๑๗๐ เหรียญเศษ”

สัวฟัง “ความรู้ของคุณตากับของลง ไปกันคนละเรื่อง แต่อย่างทพรคนจะไม่หวังความรู้ในเรื่องนี้” มีการช้อนนมกันอก

รัตน “พี่ไม่มีอะไรจะหวง อยากมีหวงกับเขาบ้าง เหมือนกัน.” (ตาคู่ตาสกน.) “อันที่จริงเรื่องออกจากทองหรือยังอยู่กับทองไม่เกี่ยวกับการเมืองเลย เป็นเรื่องเศรษฐกิจแท้ ประเทศอังกฤษมีความจำเป็นต้องออกจากทอง เพราะทองไหลออกจากประเทศไม่ได้หยุด จำต้องกักเอาไว้เสียบ้าง การออกจากทองเป็นการที่ไม่ยอมรับใช้ทองให้แก่ใคร จึงเป็นการห้ามการจ่ายทองอยู่ในตัว.”

ก้านั้น. “สูงว่าห้ามเสียเช่นนั้น ถ้าขายข้าวไม่ได้ เงินพอ จะขายทองก็ไม่ได้ จะเอาอะไรใช้?”

รัตน “ไม่ใช่เช่นนั้นจ๊ะ! คุณตา ทองที่หลังไหลออกจากประเทศอังกฤษไม่ใช่สายสร้อยที่ชาวนาหรือชาวตลาดเขาออกขายเวลาต้องการเงินอย่างของเรา เขามีธนาคารเป็นที่พักเงินอยู่แล้ว ใคร ๆ ก็เก็บเงินไว้ในธนาคาร ไม่ได้เก็บที่ขอมือหรือบนเอวเป็นสายสร้อยเส้นโต ๆ เวลาต้องการเขาก็ออกเช็กเอาเงินมาใช้

หรือใช้เช็คแทนเงินนั้นก็เกี่ยว ทองของเขาไหลออก
จากประเทศ เพราะธนาคารหรือบริษัทค้าขายใหญ่ ๆ
บรรทุกทองลงก้ำขึ้นไปใช้หนี้ให้ธนาคารต่างประเทศ คือ
หนี้ที่เกิดแต่การค้าขายแลกเปลี่ยนกันนั่นเอง.”

สัวฟิง. “ข้อนี้แหละฉันยังไม่เข้าใจชัดเจนเลย. ธนาคาร
หรือพ่อค้าประเทศเราไม่ต้องขนทองลงก้ำขึ้นไปใช้หนี้
ต่างประเทศ เราก็ยังสั่งของต่างประเทศได้อยู่เสมอ
ทำไมประเทศอังกฤษจะทำเช่นเราบ้างไม่ได้หรือจะ?”

รัตน “ประเทศอังกฤษทำอย่างเราไม่ได้ เพราะ
ราคาสินค้าขาเข้ามากกว่าราคาสินค้าขาออก ของเรา
ได้กำไร ของเขาจะจนจะขาดทุน ประเทศเราก็ทำอย่าง
เขาไม่ได้ เพราะไม่มีทองคำหรือทองแท่ง (ที่มีเนื้อทอง
เป็นก้ำหนก) อันจะขนส่งไปให้ต่างประเทศได้ และก็ไม่มี
ความจำเป็นจะต้องทำเช่นนั้น เพราะการแลกเปลี่ยน
สินค้าของเรามีกำไรอยู่แล้ว. พี่จะขอทำความชอบอธิบาย
ทวนขึ้นไปสักหน่อย.” (ต่างทาท่างชำเลื่องและต่างแก้ม

ต่างขั้ม.) “พ่อค้าสั่งของต่างประเทศ สมมติว่าอังกฤษ
ต้องเอาเงินบาทไป แลกเงินเปานคู ที่ธนาคารเพื่อส่งไปใช้
เขา ธนาคารออกใบสำคัญให้เรียกว่า “ตราฟ.” เรา
ส่งตราฟไปทางไปรษณีย์ พ่อค้าทางโน้นใครรับก็เอาไป
ขึ้นเงินเปานคู ที่ธนาคารเมือง อังกฤษ ซึ่งทำการติดต่อกับ
ธนาคารเรา. ทั้งธนาคารเมืองเรากับเมืองเขาก็เกิด
เกี่ยวของกันขึ้นแล้ว คือ ต่างเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้กันขึ้น.
ธนาคารต่างหนกัน ด้วยวิธีโอนบัญชีหักกลบลบต่างกันไป
แต่ผลสุดท้ายคงเหลือเป็นหนี้กันอยู่อีกเท่าไร ก็ต้อง
บรรทุกทองคำลงกำขั้มส่งไปใช้ให้ เพราะทองคำเท่ากับ
เป็นเงินตราของกลางระหว่างนานาชาติ.”

โคฮ้อ. “เคยไม่เคยได้ยินว่า มีเมืองไหนส่งทองคำ
มาให้แบงก์เมืองเราสักที จะว่าเรามีกำไรเพราะสินค้า
เขาน้อยกว่าสินค้าออกยังงี้?”

รัตน. “ถูกแล้วจะเคย! แต่กำไรของเราเป็นทอง
เก็บไว้ในธนาคารต่างประเทศ สำหรับใช้หนี้เขาที่เราขั้มมา

ทำท่น กบิไซในการศึกษาของนักเรียนที่เราส่งออกไป
เล่าเรียนเป็นต้น เหล่านี้คงใช้เป็นทองคำหรือเป็นเปานค
ทั้งนั้น. เราเป็นประเทศจักใหม่ ต้องจ่ายมาก ยัง
ไม่ถึงมีกำไรเหลือเป็นทองคำมาเก็บไว้ในทองพระคลังหรือ
ในธนาคารของเรามากมาย”

สัวฟง “ถ้าองกฤษชอบมากกว่าชาย และห้าม
ทองไม่ให้ออกนอกประเทศเสียด้วยเช่นนั้น สินค้าขาออก
ที่เหลือจากหักกลบลบล้างกันไปแล้ว ธนาคารหรือพ่อค้า
องกฤษจะเอาอะไรไปให้เขาได้เล่าคะคุณพี่?”

รัตน “นี่เป็นคำถามที่ฉลาดมาก” (หน้าหนึ่งยม
หน้าหนึ่งคอน.) “เมื่อกกทองไว้การซื้อสินค้าต่างประเทศ
ก็น้อยลง อะไรที่เรใช้ของตัวเองได้ ก็เลิกซื้อของต่าง
ประเทศ ความจำเป็นเข้ามาบังคับเป็นเงาตามตัวอยู่แล้ว.
แต่เมื่อเมืองเราเกิด เวลานเราขายข้าวได้เงินน้อย สินค้า
ขาเข้าของเราก็ต้องลดลงไปตามกัน. Prince of Wales
มกุฎราชกุมารของอังกฤษยังเข้าช่วยชักชวนชาวอังกฤษ

ให้ใช้แต่สินค้าอังกฤษอีกด้วย. แม้นายจ่ายตลาดจะถามว่า นี่เนยอังกฤษใช่ไหมหรือ? ถ้าไม่ใช่ไม่ใช่รัฐบาลอังกฤษยังตั้งกำแพงภาษีเตี้ย ๆ Tariff ขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของอังกฤษ เพราะอังกฤษถือหลัก Free Trade ให้เสรีภาพแก่สินค้าเข้าออกทั้งหลายมาแต่ไหนแต่ไร. กำแพงภาษีช่วยส่งเสริมก่อเกิดสินค้าภายใน และกันสินค้าภายนอกด้วยนะหรือ. อังกฤษยังอยากจะได้กำแพงภาษีนี้ ในเมื่อเวลาลำบากยากแค้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว."

ก้านั้น. "พ่อขุน พ่อไคย มาเราไปช่วยกันเลือกกิจของถวายพระเลียบประเทียบก่อนเถอะ. เขากำลังพูดภาษาฝรั่งมั่งค่า เราไม่เข้าใจของเขาหรือ." ทั้งสามคนลุกเดินตามกันไป. นายรัตนกับนางสาวสวสพังจะไปด้วย แต่ก้านั้นออกคำสั่งให้นั่งคุยกันไว้ก่อน.

สวสพัง. "พ่อขุนขี้มาก เกือบให้คะแนนเต็มได้"

รัตน "ก็ทำไมไม่ให้คะแนนเต็มเสียทีโดยวเล้าหรือ?"

สัวัง “เพราะยังไม่ทำให้ฉันสิ้นสงสัย. ประเทศ
อังกฤษชอบมากกว่าขาย ก็เพราะอาศัยซื้ออาหารและ
วัตถุดิบจากต่างประเทศ ที่ฉันมีน้อยคนอยู่หนาแน่น
เป็นประเทศอุตสาหกรรม แม้กำแพงภาษีก็ไม่กล้ากีดกัน
อาหาร จะกันไว้ก็แค่เครื่องใช้หรืออะไร ๆ ที่อาจทำ
ให้ตัวฉันได้ในประเทศอังกฤษเอง อาหารและวัตถุดิบ
ส่วนมากแต่ก่อนเคยต้องซื้อ เคยวนกันมาจะยังต้องซื้อ
ต่อไปกะมังจะ จึงได้ไม่กล้าเก็บภาษีสินค้าเขาที่เป็น
วัตถุดิบและอาหาร?”

รัตน “ผู้สอยโล้นเข้ม้งวคเหลือเกิน และเมื่อได้
ผู้สอยดี ๆ เช่นนี้ใครจะยอมดอง่าย ๆ เพราะฉะนั้น
พี่จะขอทวงเอาคะแนนเต็มให้จงได้. จริงทีเดียว การ
เป็นอย่างนี้ถือว่า พี่ไม่ทันกล่าวเพราะไม่ทันนึก แต่
ฉันจะชี้ว่า เพราะเหตุนี้เองราคาเปาน์ดจึงตก เงินตรา
ก็เช่นเดียวกับสินค้า ย่อมอยู่ในวงบังคับแห่งกฎ Demand
กับ Supply เวลาเงินซื้อมาก ความต้องการซื้อก็มาก

ของกัแพง, เมื่อทรงกันขาม คือ เวลาเงินช้อนน้อย
 ความต้องการช้อนด้อยลง เพราะความประหยัด ของกัถูก
 เงินถูกเราเรียกว่าของแพง เงินแพงเราเรียกว่าของถูก
 จริงไหม? เคียวราคาของถูก ก็เพราะราคาราคาเงิน
 แพงขึ้นนั่นเอง. เมื่อของถูกไม่ควักทองออกไปซื้อของ
 ของทองถูกซื้อเชือกทองแพงขึ้น นัฟคอย่างง่าย ๆ
 หนักกล่าวตามวิธีการธนาคารทำกันจริง ๆ คือประเทศ
 ต่อประเทศ ย่อมทำการค้าขายแลกเปลี่ยนกันอยู่บ่อยมาก
 มาย ออกตราฟตส่งจ่ายกันไปส่งจ่ายกันมาในการชื้อ
 ขายเหล่านั้น แล้วเขาก็หักทอนกันอย่างโอนบัญชีด้วย
 หนังสือสำคัญเรียกว่า Bill of Exchange ไม่ต้องส่งทอง
 ข้ามประเทศไปใช้หนี้กันจริง ๆ ทุกรายไปให้เปลี่ยนโสหัย
 แต่เมื่อหักกันแล้ว ยังคงเหลืออีกเท่าไร ก็เป็นหนี้
 ที่ฝ่ายทางประเทศลูกหนี้จะต้องใช้ให้ประเทศเจ้าหนี้.

Bill of Exchange นี้เป็นธรรมดาต้องขึ้นอยู่ในกฎ
 แห่ง Demand และ Supply ด้วย ยิ่งชื้อมากกว่าขาย

Bill of Exchange ก็ยังแพงขึ้น กล่าวคือ อัตราค่าแลก
 เงินต่างประเทศสูงขึ้น เพราะค่าแห่งเงินตราของตน
 ต่ำลง อาศัยเหตุที่ไม่อยากซื้อแพงเอง ธนาคาร
 ประเทศลูกหนี้ จึงต้องขนทอง ลงกำปั่นไปใช้หนี้ให้เจ้าหน
 ณต่างประเทศ และเพราะมีการขนทองลงกำปั่นไปส่ง
 ให้ ส. ป. ร. อเมริกา กับฝรั่งเศส มากมายใน ๒-๓ ปีที่
 แล้วมา ทองจึงไปกองเป็นภูเขาอยู่ใน ๒ ประเทศนั้น
 ก็เมื่อคนองกฤษกักทองไว้ อังกฤษก็ชื่อว่าหมดที่อาศัย
 ในทองคำซึ่งเป็นแนวหน้า ต้องทรงรับขาดแห่งเศรษฐกิจ
 สงครามด้วยแนวหลัง คือ สินค้าที่ส่งออกจากประเทศ
 อังกฤษนั่นเอง ถ้าสินค้าขาออกของอังกฤษพอกับ
 สินค้าขาเข้า การหักกลบลบกลางหนี้ของธนาคารก็จะ
 ไม่มีอะไรเหลือ ราคาเป็นปกติไม่ต้องตก อย่างเกี่ยว
 กับไม่ต้องซื้อเชือกไม่ต้องซื้อของแพง และของไม่แพง
 เงินก็ไม่ถูกทั้งที่เคยพูดมาแล้ว

“ Bill of Exchange ที่แพงขึ้น เพราะอัตราแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศเขยิบขึ้นสูง ที่เรียกว่า Bank Rate. เปรียบกับของเราก็คือ อัตราของกระทรวงพระคลังฯ เพราะเรายังไม่มีธนาคารชาติ แบงกสยามก็มาจบล้างเป็นธนาคารสามัญนั่นเอง กระทรวงพระคลังมีอัตราว่าจะซื้อ Dollar หนึ่งเหรียญต่อ ๒.๒๒ บาท และจะขาย Dollar หนึ่งเหรียญต่อ ๒.๓๐ บาท ราคาซื้อกับขายต่างกัน คือ ค่าธรรมเนียมที่ชักไว้เป็นกำไร. Bank Rate ก็คือ อัตราค่าธรรมเนียมที่ธนาคารชาติชักไว้เป็นกำไรในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เช่น ที่ซื้อขาย Bill of Exchange กันนั้น.”

ลิวฟัง “ เห็นจะควรวัดคะแนนเต็มละกัน แต่...”

รัตน “ ยังมี ‘แต่’ นี่ทำให้พหุนกใจมาก.”

ก้านแก้ว ขนวนาณชักขานายไค้อกกลับมาเข้าพวกอีก ขนวนาณถามว่า “ เคยวนเรื่องไปถึงแคไหนแล้ว ทั้งสองคนรีบแก้ตัวว่า “ ยังอยู่เรื่องทองคำกันเอง ”

กำนัน. “คาฟงสนุก แต่ให้สงสัยว่าเรื่องเงินแท้ ๆ
ทำไมพดกันเข็นทองไปหมด ?”

สวพ. “พวกเราต้องขออาราธนาให้พรตน์อธิบาย
ต่อไป.” (ยิ้ม)

รตน. “เมื่อใครวางวลเช่นนี้ก็อธิบายได้. เงินบาท,
สตางค์, และธนบัตรที่เราใช้อยู่ ก็เช่นเดียวกับดอลลาร์
ทองคำของอเมริกาหรือทองเปาน์ดของอังกฤษ ไม่ว่า
จะทำด้วยทองหรือเหล็ก หรือทองแดง หรือกระดาษ เรา
เรียกว่าเงินตราทั้งสิ้น. แต่เมื่อถึงเวลาแลกเปลี่ยนเงิน
ตราระหว่างประเทศเข้าแล้ว จะคิดตามราคาทองคำข้าง
เงินข้าง เหล็กข้าง ทองแดงข้าง กระดาษข้าง ทุกอย่าง
ไปไม่เท่ากัน. ก็ไม่ใช่ด้วยเอง ต้องคิดตามราคาทองคำให้
ความแน่นอนหรือเป็นยศใดมากที่สุด จึงต้องเลือกเอา
วัตถุมงคลสมบัติเหล่านี้ คือ ๑. มราคาราคงที่ ๒. ทนทาน
๓. แยกออกเป็นส่วน ๆ ได้ ๔. เป็นธาตุแท้ใครจะทำขึ้น
ไม่ได้ ๕. สักเกตง่าย ๖. พาเคลื่อนที่ไปได้ ทองคำ

ได้ลักษณะเหล่านี้ทั้งหมด ยิ่งกว่าวัตถุอื่น ๆ แร่เงินยังเป็น
รอง เพราะแร่เงินขุดได้ขึ้น ๆ มากกว่าแร่ทองคำ
ทำให้ราคาขึ้นลงเปลี่ยนแปลงได้มาก ๆ แต่ก่อนนี้
ในยุโรปก็นิยมใช้แร่เงินเป็นมาตราปริวรรตสำหรับคิกแลก
เปลี่ยนกันระหว่างประเทศ ต่อมาภายหลังพากันเปลี่ยน
ใช้มาตราทองคำ และเราก็ได้เปลี่ยนตาม โดยที่ราคา
เหรียญบาทของเราเข้ากับทองเปานต์ ครั้นเมื่ออังกฤษ
ออกจากมาตราทองคำคราวนี้ กระทรวงพระคลังฯ จึง
หันเข้าเกาะเหรียญทองของส. ป. ร. อเมริกา ตั้งอัตราขาย
Dollar ทองคำไว้คงกล่าวแล้วเมื่อก่อน เมื่อเวลาเขาทองคำ
มาทำเป็นเงินตราเช่นทองเปานต์หรือ Dollar ทองคำ เขา
ก็ออกกฎหมายกำหนดว่า เปานต์หรือ Dollar จะมีเนื้อ
ทองคำผสมอยู่เป็นส่วนเท่านั้น ๆ พระราชบัญญัติ
เงินตราของเราคงกำหนดไว้เหมือนกันว่าเหรียญทอง
ของเราจะต้องมีเนื้อทองเป็นส่วนเท่าไร เพราะถ้าจะใช้
แต่เนื้อทองแท้ ๆ ก็จะไม่พอใช้และจะอ่อนเกินไป ทอง

ที่ชนลงกำขุ่นไปใช้หนี้กัน จะเป็นเหรียญทองที่ทรวาย
กำหนดคณอของตามกฎหมายก็ได้ หรือเป็นทองแท่งที่ยัง
ไม่ได้หล่อหลอมเป็นเงินตราก็ได้ แต่ต้องเป็นทองสุก
มีเนื้อทองตามส่วนกำหนดจึงได้รับความไว้วางใจ และสะดวก
แก่การคำนวณในเวลาแลกเปลี่ยน

“ดังนั้นคุณตาหรือคุณเคยยอมเข้าใจได้ว่า ที่เรียกว่า
เงินตรานั้น จะทำด้วยวัตถุอะไร ๆ แม้กระดาษก็ทำได้
เงินตราที่ทำด้วยทองหรือเงิน คือ เหรียญทองหรือเหรียญ
เงินที่โรงกระษาปณ์ทำขึ้นตามกฎหมายของประเทศ เป็น
คนละเรื่องกับแร่ทอง แร่เงิน เช่น เงินแท่ง ทองแท่ง
คำว่าเงินที่เราใช้กัน บางทีก็หมายถึงเงินตรา บางที
ก็หมายถึงเนื้อเงิน คือ แร่เงินเท่านั้น.

ดังนั้น “จริงซี! เมื่อข้าพเจ้าราคาดี ข้าไปซื้อโต๊ะ
เงินที่ข้างนอก หนัก ๑๒ บาท ราคา ๑๐ บาทเท่านั้น
โต๊ะทำใหม่ ๆ ผู้ทำคิดกำหนดค่าแรงทำมีกำไรอยู่ในนั้น

เสร็จแล้ว. นักคือ เราเอาเงินตราไป ซ่อนเงินสินะ
พ่อรตน."

รตน. "ถูกแล้วจะ! ยังมีวิธีการที่ควรจะทำต่อไป
อีกว่า การออกจากมาตราทองคำโดยไม่ยอมให้หนี้
ด้วยทองคำ เพื่อกักทองคำไว้ มิให้หลังไหลออกไป
สู่ต่างประเทศนั้น เป็นวิธีที่อย่างสมเหตุสมผล หาคือ
ห้ามขาด ห้ามโดยสิ้นเชิง. แต่วิธีห้ามพอผ่อนให้ทอง
ออกน้อยเข้า ยังมีที่ใช่อีกวิธีหนึ่ง คือ เขยิบอัตรา
ค่าธรรมเนียมของธนาคารชาติ Bank Rate ให้สูงขึ้น ถ้า
เป็นของเราก็คงแก้ตราของกระทรวงพระคลัง ๖ คงกล่าว
แล้วเมื่อ โดยปกติเมื่ออัตราค่าธรรมเนียมของธนาคาร
หลวงเขยิบขึ้น ธนาคารทั้งหลายก็เขยิบตาม และ
อัตราดอกเบี้ยทุกชนิดก็พลอยเขยิบตามด้วย. เมื่อ
ดอกเบี้ยของการฝากเงินประจำสูงขึ้น ก็ชวนให้ผู้นำ
เงินฝากธนาคารประจำมากขึ้น รวมทั้งชาวต่างประเทศ
ด้วย การฝากเงินของชาวต่างประเทศนั้นเขาไม่ต้อง

นำทองคำข้ามประเทศส่งมาฝาก จริงอยู่ แต่วิถีอัน
บัญญัติระหว่างธนาคารประเทศต่อประเทศทำให้บุคคลเรื่อง
เจ้าหน้าที่ของประเทศไทย ขอตราค่าธรรมเนียมธนาคาร
หลวง มีรายรับมากขึ้น เป็นวิธีการที่แก้ไขอันปรณีให้
ทองคำไหลออกจากประเทศน้อยลง ”

สวพ. “น้องกลับไปโรงเรียนคราวนี้ คงจะเรียง
ความเรียงเกี่ยวกับการเงินได้แยบคายขึ้นอีกมาก น้อง
ต้องขอใจพรคนที่ให้ความรู้ แต่ถามจริง ๆ เถอะ
รัฐบาลอังกฤษจะกลับใช้มาตราทองคำอีกหรือไม่ และ
ถ้ากลับ พรคนนั้นจะกลับเมื่อไร ? ”

รัตน. “คำถามนี้ ถ้าเป็นรัฐบาลอังกฤษ ก็ตอบได้
คะแนนเต็มทีเดียว แต่เพราะมันเป็นเพียงทวิพ จึงได้
แต่ตอบว่า การกักทองไว้จะต้องทำให้สินค้าเข้าของ
ประเทศอังกฤษน้อยลง เพราะไม่สามารถจะซื้อได้มาก
เหมือนแต่ก่อน แต่สินค้าออกของอังกฤษจะทวี
ขึ้น เพราะนานาประเทศซื้อของอังกฤษได้ถูกลงด้วยราคา

เป่านกตก ฐานะการเงินของอังกฤษก็จะค่อยกลับโอละพ่อ
จากช้อมากมายเป็นขายมาก บัดนี้รัฐบาลอังกฤษได้ทำ
งบประมาณแผ่นดินให้ใกล้เคียงภาพแล้ว ต่อไปก็ย่อม
พยายามจะทำให้ราคาสินค้าขาเข้าขาออก ของ ประเทศได้
คล้ายภาพด้วย. ผลแห่งการโอละพ่อที่ว่านี้ เมื่อเข้า
ช้คล้ายภาพสมความปรารถนาเมื่อไร รัฐบาลก็คงกลับ
เข้าใช้มาตราทองคำอีกเหมือนกัน เพื่อกำค่าขายของ
ประเทศจะได้สะดวก เพราะค่าแห่งเงินตราของประเทศ
มีความแน่นอนเป็นยศติ ไม่ต้องขึ้น ๆ ลง ๆ เป็นที่หวาด
หวั่นพรนพรงของพ่อค้าผู้ทำการเกี่ยวกับต่างประเทศ เช่น
เป็นอยู่เคยวน."

เมื่อเสร็จการฉลองพระทัยน่านนแกวแล้ว นายรัตน
อยากให้ที่ข่านท่านชนวนาณชจันวงศ์มีงานฉลองอะไรๆบ้าง
และนางสาวสวพง ก็ใครให้ นายโคชัยมีหุ้นเงิน ทงกระจากที่
บ้าน ทั้งสองคนจะได้ต่างมีโอกาสไปช่วยงานของกัน
และกันอีก

เงินค่าเสียหายและหนี้สงคราม

สัวฟง “พรตคนเป็นเจ้าของบ้าน ถ้าไม่รับแขกก็ ๗
ปล่อยให้หน้าแห้งแสงอยู่บนโต๊ะ ฉันจะไม่คิดมีงานตอบแทน
ที่บ้านฉันบ้าง ฉันจะปฏิเสธการใช้หนี้เอาคือ ๗ อย่าง
ที่เขาทำลึงทำปฏิเสธหนี้สงครามกันอยู่เดี๋ยวนี้.”

รัตน “ขอโทษจ้ะ! พี่ไม่ทันสังเกต.” เรียกคนเลี้ยง
ให้ชงน้ำชาเติม และเอาโซ่คาน้ำแข็งมาให้ “แม้เงิน
ค่าเสียหายและหนี้สงครามเขาก็คงไม่ปฏิเสธกันได้ง่าย ๗
พี่เชื่อว่าลูกหนคทั้งหลายย่อมไม่ปฏิเสธหนี้ของตน”

สัวฟง “ถึงลูกหนจะดีเพียงไร ถ้าเจ้าหนคคทาง
ใช้หนี้เสียหมดแล้วลูกหนไม่มีทางจะใช้ ไม่อยากปฏิเสธ
ก็เหมือนปฏิเสธอยู่ในตัวนั่นเอง ทั้งยุโรปและอเมริกา
พากันก่อกำพองประชาชนสูง ๗ สินค้าของเขามันจะส่ง

ไปขายเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ ก็ติดกำแพงภาษี เข้าไม่ได้
จะใช้หนี้เป็นสิ่งที่งกก็ไม่เอา จะรักเอาแต่ทองคำ หนี้ยัง
ค้างอยู่อีกมากมาย จะให้เยอรมนีเอาทองที่ไหนมาใช้
หนี้ แม้รัฐบาลเยอรมนีก่อตั้งอยู่แล้วไม่ใช่หรือคะว่า
ยังไม่เลือกจะให้รูดอกแล้ว? ในเวลาชั้นแค่นี้เช่นนี้
ประเทศยังไม่สามารถจะใช้หนี้ ถึงบ้านเราคงมั่งงานคอย
แทนเสียบ้าง ก็คงไม่เป็นการปฏิเสธหนี้ที่ปราศจากเหตุ
สมควรนัก”

รัตน. “หนี้สงครามเห็นจะเปรียบกับหนี้ของเราไม่ได้
จะ ต้องผ่อนผ่อนให้คนอเมริกันที่บ้านคอยแทนงาน
บ้านฟ้าให้จงได้ พี่จะไม่ก่อกำแพงภาษีหรือกำแพงอะไร
หมกรอยบ้านนี้ จะได้ไม่ให้โอกาสปฏิเสธหนี้ได้ง่ายๆ
เหมือนหนี้สงคราม”

สว. “เอาละขอโทษใหม่บางทีบ้านฉันก็จะ
มีงานใช้หนี้บ้าง แต่หนี้สงครามนั้นพเห็นมีทางเดียวที่จะ
ใช้กันหมดก็ได้หรือคะ?”

รตัน. “พกนกว่าเยอรมันเวลานี้ไม่มีกำลังไหน
นอกจากจะยอมอดตายกันหมด แต่พวกเจ้าหนมีฝรั่งเศส
เป็นท้าวการรังอยู่ว่า ฝรั่งเศสจะยอมลดจำนวนหนี้ให้แก่
เยอรมันไ้เท่าที่อเมริกาจะยอมลดให้แก่ฝรั่งเศส ข้าง
ฝ่ายอิตาลีและมสโสลันก็ประกาศชักชวนให้ล้างหนี้ในยุโรป
กันเสีย” แล้วยุโรปจะได้ค่อยพุดจาขอความกรุณา

แห่งอเมริกาต่อไป เลียงข้างฝ่ายอังกฤษก็ออกจะอ่อนๆ
ดูไม่เข้มงวดในเรื่องหนี้เหล่านั้นนัก ดูเหมือนจะไม่ขัดข้อง
ในเรื่องล้างหนี้ แต่ก็ยังไม่ยอมออกวาาในทางปฏิเสธหนี้”

สวฟง “กักกะ! ฝรั่งเศสเป็นเจ้าหนี้เยอรมันมาก
กว่าเป็นลูกหนี้อเมริกามากยิ่งนัก ความเจ็บแค้น
ก็มาก เพราะบ้านเมืองต้องถูกเป็นสนามยทอ อย่างไร
เสียคงต้องการเรียกให้คืนค่าเสียหาย ข้างฝ่ายอังกฤษ
ก็ขี้อายเลินถ่อถึงเศรษฐกิจส่วนเคียว เห็นว่าหนยุ่งเหยิง
เหล่านั้นเองเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดขมขื่นต่างๆ ในทางเศรษฐกิจ
เวลานี้รณภัยใหญ่หลวงกำลังคุกคามโลก การ

ที่ให้ประเทศสัมพันธมิตรกู้เงินไปทำสงครามและขายยท-
ภัณฑ์ให้ จะยอมเล็กและไม่เอาใช้หนี้สินที่ใดตกกันไว้
ทั้งหมด ?”

รศ. “นี่เป็นใจความแห่งปัญหา ถ้าตัวน้อง
เป็นอเมริกา เป็นผู้ให้จ่ายเงิน และยทภัณฑ์ที่ตราค่า
เป็นเงินไปจริง ๆ น้องจะยอมเป็นผู้เสียหายคนเดียว
หรือจะ ? เพราะการที่ให้อเมริกาลงทุนเท่าไร ประเทศ
เจ้าหนี้ฝ่ายสัมพันธมิตร ทั้งสามใน ยุโรป จะยอมลดให้แก่
เยอรมนีเท่านั้นตามเสียงของฝรั่งเศส ก็เท่ากับจะเกณฑ์
ให้อเมริกาเป็นผู้ขาดทุนคนเดียว อเมริกาเป็นคน
ภายนอกด้วย เป็นผู้ช่วยสงครามด้วย จะต้องรับ
หน้าที่ทำคุณบูชาไทยเช่นนี้คงจะไรรออยู่ เสียงของ
นายวอลเตอร์ลีปแมน นับเป็นเสียงของอเมริกาได้ มี
อยู่ว่า ค่าเสียหายและหนี้ที่ยังตกค้างเยอรมนีอยู่ เมื่อ
ประธานาธิบดี ฮูเวอร์ จัดการให้พักการใช้หนี้กันชั่วคราว
เมื่อกลายเป็น เป็นเงินที่จะต้องใช้ตามแผนของนายยัง

๒๕๐ ล้านเหรียญทอง ในจำนวนนี้เป็นเงินใช้ค่า
เสียหายเสีย ๑๖๕ ล้าน คงเป็นเงินใช้หนี้เพียง ๒๘๕
ล้านเหรียญทอง ปัญหาที่กล่าวถึงโต้เถียงกันอยู่ทั้งสอง
ฝ่ายแห่งมหาสมุทรแอตแลนติกทกวนัน คือ เม็กซิโก
ไม่สามารถใช้หนี้จำนวนนี้ได้ ควรประเทศใดจะเป็น
ผู้เขาเนื้อเท่าไร? จำนวนหนี้ที่อังกฤษ ฝรั่งเศส กับ
อิตาลี จะต้องใช้ให้แก่อเมริกาตามสัญญาที่ตกลงกัน
๒๕๐ ล้านเหรียญทอง เกือบเท่า ๆ กับที่เยอรมนี
จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้สามประเทศในยุโรป ข้างฝ่าย
รัฐบาลของ ส. ป. ร. อเมริกานั่นถือว่า อเมริกาจะไม่
เป็นผู้เสียหายในเรื่องนี้ด้วยเลย ทั้งสามประเทศนั้นเป็น
ลูกหนี้อยู่เท่าไร ก็ต้องให้ใช้หนี้จนครบ คงความเห็น
ทาง ยุโรป กับ ทาง อเมริกา จึงขัดกันโดยตรง นาย
ลีโอแมนแนะนำว่า อังกฤษ กับ ฝรั่งเศส รวมทั้งอิตาลีด้วย
ควรทำความตกลงกับ เยอรมนี ในทางที่จะช่วยให้ประเทศ
นั้นดำรงอยู่ได้ มิฉะนั้นจะเป็นเชือกหยั่งแห่งเศรษฐกิจใน

ยุโรป ความตกลงเช่นนี้บางทีจะไม่เฉพาะเพื่อการใช้
 หนี้ต่อไปอีกชั่วคราวก่อน คงจะต้องถึงแก่สัญญาเรื่อง
 การใช้ค่าเสียหายแห่งสงคราม (ตามแผนนายยัง) กัน
 ใหม่ ตลอดไปจนกระทั่งลบกัมแพงภาษี และทำความ
 เป็นยศติให้แก่ค่าของเงินตราทั่วยุโรป เมื่อไรยุโรป
 ได้จัดตัวเองเป็นอย่างดีที่สุดแล้ว เมื่อนั้นจึงถึงเวลาที่
 ยุโรปหันมาพบกับ ส. ป. ร. อเมริกา เพื่อขอลดหนี้ ชาว
 อเมริกันได้เห็น ความพยายามของ ยุโรป จนลุล่วงแล้ว
 พอจะหมายความว่า เป็นทางที่จะช่วยให้ โลกรอดพ้นจาก
 ภัย เป็นการสมควรแล้วที่อเมริกาจะต้องมีส่วนช่วย
 ให้ถึงผลสำเร็จ คือ ล่วงพ้นเสียซึ่งความตกต่ำแห่ง
 เศรษฐกิจของโลกอันใหญ่หลวงนี้ ชาวอเมริกันก็อาจ
 มีน้ำใจใคร่ช่วยเหลือตามส่วน เพื่อความปลอดภัย
 ด้วยกันทั่วโลก ความรู้สึกของชาวอเมริกันเป็นเช่น
 นั้นแล้วไซ้ รัฐบาลของเกรตสสของ ส. ป. ร. อเมริกา
 ก็จะยอมทำความลดหย่อนผ่อนปรนได้ง่าย ถ้าหาก

ชาวอเมริกันยังจะสนใจทำไมยอมช่วยเหลือใคร แม้
ยุโรปจะประกาศเลิก การใช้หนี้สงคราม เสียทีเดียวก็ขึ้น
การคว่ำอยู่ และจะทำให้โดยไม่ต้องตำหนิว่าปราศจาก
หิริโอตักยปะเสียทีเดียว เพราะว่าการไม่ใช้หนี้ด้วย
บุคคลเจตนา ที่จะช่วยอุปถัมภ์ต่าง ๆ ของโลกเพื่อปลดปล่อย
โลกให้พ้นจากอภัยมฆ คือ ความฉิบหาย ย่อมเป็น
การกระทำที่ต่างกับการไม่ใช้หนี้ด้วย อาศัย เหตุที่ว่าหนี้
สงครามคราวนี้ของเยอรมนีเป็นผู้ใช้หรือ ส.ป.ร. อเมริกา
เป็นผู้เสียหายไปฝ่ายเดียว ประเทศในยุโรปไม่ยอม
เสียหายด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการโกงซึ่ง ๆ หน้า ถ้า
หาก อังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลี จะไม่ใช้หนี้ให้
ส.ป.ร. อเมริกา เพราะเหตุเยอรมนีไม่ใช้ให้แก่
ประเทศนั้น ๆ ตามสัญญา ก็เท่ากับเหมาให้ ส.ป.ร.
อเมริกา เป็นผู้เสียหาย ประเทศเดียว ทั้งหมดสำหรับการ
สงครามโลกคราวนี้”

สัว พัง “นี่ก็อย่างไรวะ ซึ่งเป็นคนกลางก็เขาพักก็น่า
ฟัง แต่ยุโรปจะสามารถปรองคองและช่วยกันรักษานะของ
ตนเองให้รอดพ้นจากอันตรายได้หรือไม่ ฉันสงสัยจริงๆ
อังกฤษได้พยายามชวนมาหลายคราวที่จะประชุมทำความ
ตกลงกันใหม่ไว้ของลดหย่อนหนี้สงคราม แต่ดูข้างนี้
ยากเสียจริง ๆ ยิ่งเมื่อได้ประชุมกันเข้าแล้วจะมีผลสำเร็จ
เพียงไร ก็เห็นจะต้องรอดูไปก่อน”

รัตน “พี่เชื่อว่าการนี้ประชุมต้องสำเร็จ เพราะ
มีความจำเป็นบังคับอยู่ คือ เยอรมันไม่มีเงินจะใช้นะ
มัน ก็ด้วยการหยุดพักใช้หนี้ชั่วคราวอันเป็นผลแห่งคำแนะนำ
ของประธานาธิบดี ฮูเวอร์ ก็จะต้องอายุลงในต้นศักราชแล้ว
และเมื่อได้ประชุมกันเข้า ท่าน คือ เยอรมันจะออกใช้
เป็นทองมาแจกกันตามบรรดาเจ้าหนัด ก็จะต้องไต่รับ
อาหารและการเลี้ยงดูให้บริบูรณ์ ซึ่งแปลว่าการประชุม
จะต้องพากันถึงวิธีช่วยเหลือเยอรมัน ตลอดไปถึงลด
กำแพงภาษีของมรดกสินค้าเยอรมัน และอะไร ๆ เหล่านี้

แต่ความสำเร็จจะได้เพียงแค่นี้ ว่าจะทรงกษัตริย์
ว่าเราต้องรอต่อไปก่อนนั้นเองนะ”

พอถึงเวลาจะฉายหนัง ซ่งเพื่อนของนายโคฮ้อเอามา
ช่วยจากกรุงเทพ ฯ ทั้งสองคนจึงไปหาหนังกันอย่าง
รโหฐาน คือ ไม่อยู่ต่อหน้าธารกำนัลนัก จะได้ไม่
ต้องสาละวนสนทนากัน ล้วนแต่เรื่องที่ไม่เข้าเรื่องมากเกินไป
ไป เรื่องที่ทั้งสองคนผูกพันต่อไปเป็นเรื่องชนิดไร และ
ที่รโหฐานนั้นจะอยู่ไกลหรือใกล้หนึ่ง จะมีหรือสว่าง
ไม่ใช่หน้าที่ของผู้เขียนจะบอกให้ ใครทราบ

๑๒ พฤษภาคม ๒๕

ปาฐกถา “สยามกับพาณิชย์”

แสดงที่สามัคยาจารย์สโมสรสถาน

วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ข้าแต่ท่านทั้งหลาย

สมาคมบำรุงสินค้าไทยได้ตั้งขึ้นด้วยเจตนาว่า ข้าพเจ้า
มีความศรัทธาไว้รับแสงปาฐกถาช่วยส่งเสริม เรื่องที่
ข้าพเจ้าเลือกพูดนี้ ก็เพื่อให้เหมาะกัยกิจการของสมาคม
แต่ข้าพเจ้าไม่ใช่พ่อค้า ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในเชิงวิชา
พาณิชย์ พุคตามอัคติโนมัตของผู้นิใจและผู้หวังกัก
การพาณิชย์ของเราเท่านั้น เพราะฉะนั้นขอให้เห็นว่า เป็น
ความเห็นส่วนบุคคล จะผิดถูกชอบไม่ชอบอย่างไร ก็
ไปรทให้ราคาเพียงแค่นั้น

ประวัติแห่งการพาณิชย์ของเรา

สมัยกรุงสุโขทัย หลักศิลาจารึกของพ่อขุนราม
คำแหงทองหล่อว่า “—เมืองสุโขทัยนี้ ในน้ำมีปลา
ในนามีข้าว เจ้าเมืองย่อเอาจะกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อน
จวนไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจัก
ใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงือกค้ำทอง ค้า—” นี้
แสดงว่าการค้าขายในสมัยนั้นไม่ต้องเสียภาษีหรือ จึงกอบ
คือการเก็บชักสินค้าเป็นส่วนลตในเวลานำ สินค้า ผ่านด่าน
ขนอน เข้าใจว่าเป็นเช่นนี้ตลอดถึงสินค้าขาเข้าและ
สินค้าขาออกด้วยนับเป็น Free Trade คือ เสรีภาพแห่งการ
ค้าแท้

ในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหง ไทยได้เจริญทางพระ
ราชไมตรีกับจีนเมื่อ พ. ศ. ๑๘๒๕ ทรงกับสมัยราชวงศ์
หงวน พ่อขุนรามคำแหงได้เสด็จเมืองจีนถึง ๒ ครั้ง ทรง
นำช่างจีนทำเครื่องถ้วยชามอย่างที่เรียก “สังกะโลก”
มาด้วย มาตั้งเผาทำที่สวรรคโลกและสุโขทัย จำนวนเท่า

มีมากมายและหลายตำบล เครื่องสังกะโลกที่ทำครั้ง
นั้นและครั้งต่อ ๆ มา ได้ซื้อขายแพร่หลายในประเทศ
เราและประเทศใกล้เคียง เครื่องสังกะโลกไทยที่ปรากฏ
ในประเทศใกล้เคียงเวลานี้ คือ ที่เมืองมะนิลาเกาะฟิลิ-
ปปินส์ ว่ามีนักโบราณคดีผู้หนึ่งชื่อ Dr. Bayer ได้เก็บรวบรวม
ไว้มาก นาย Le May ซึ่งเวลานั้นออกจากราชการ
ไทยและใส่ใจในเรื่องนี้ กำลังเฝ้าทางกลับทางเมือง
มะนิลา เพื่อชมสังกะโลกที่นั่น สันนิษฐานว่าเครื่อง
สังกะโลกที่ไปตกอยู่ที่มะนิลา คงมีผู้นำไปจำหน่ายใน
ยุคที่ฝรั่งเศสเข้ามาติดต่อค้าขายกับไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา
ตั้งแต่แผ่นดินพระเจ้าทรงธรรมถึง แผ่นดิน สมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช

วิธีเขียนหนังสือไทยตามแบบที่พ่อ ขุนรามคำแหง ก้า-
หนดขึ้นใหม่ โดยปรับปรุงแก้ไขจากแบบเดิมซึ่งคล้าย
อักษรหวัดของขอมนั้น อาจนับได้ว่าเป็นอุปการะแก่การ
พาณิชย์อย่างหนึ่งในสมัยนั้นและสมัยต่อมา

สมัยกรุงศรีอยุธยา การค้าขายส่วนใหญ่กับต่างประเทศ

หรือแม้การค้าส่วนใหญ่ภายในประเทศ เป็น
กรณีทพระเจ้าแผ่นดินทรงกระทำเอง มีคลังสินค้า
อยู่ในกรมพระคลังเป็นที่เก็บของส่วย คือ ของพมเมือง
ที่ไพร่ส่วยนำมาเสียให้หลวงแทนการเป็นทหาร ของส่วย
เหล่านี้เมื่อรวบรวมได้มากพอเมื่อไร ก็บรรทุกสำเภาลง
ไปขายต่างประเทศ รวมกับสินค้าซึ่งเจ้าพนักงานคลัง
สินค้าทซื้อหาเพิ่มเติมไว้ด้วย สมบัติแผ่นดินในเวลา
นั้นคือ ราชสมบัติ พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่แยกเป็น
พระคลังข้างที่เช่นเคยวนหามีไม่ เพราะฉะนั้น การค้า
ของพระเจ้าแผ่นดินก็คือ การค้าของรัฐบาลนั่นเอง
การขายของส่วยและของรับซื้อด้วย แต่งสำเภาไปค้า
ต่างประเทศเพื่อเอาเงินมาบำรุงแผ่นดินนั้น เป็นการเสี่ยง
โชคอยู่มาก เพราะ

๑. ไม่มีวิธีป้องกันการเปลี่ยนแปลงในการบรรทุกของ
ลงเรือไปขาย

๒. ของที่บรรทุกสำเภาไปขาย บางที่ขายได้เร็ว
บางที่ช้า บางที่ประสบผลจนล้มเลิกต้องเสียของไปมาก ๆ
และบางที่ก็ขายไม่หมดกลับมา

๓. ไม่มีวิธีที่ประกันสินค้าใน เวลา เกิดภัย เสียหาย
เช่น ทุกวน

รวมความว่าการค้าสำเภา ไม่เป็นทางให้เกิดรายได้
ของแผ่นดินเป็นที่แน่นอน เพราะฉะนั้น เมื่ออากรต่าง ๆ
เกิดขึ้นในสมัยต่อ ๆ มา ซึ่งออกจะเป็นรายได้แผ่นดิน
ค่อนข้างแน่นอน การค้าสำเภาจึงได้ตกลงเป็นล้าสมัย จน
ถึงเลิกเสียเลยใน สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนปลาย รัชช-
กาลที่ ๓

ส่วนสินค้าขาเข้า พระเจ้าแผ่นดินทรงซื้อก่อนทั้งสิน
แล้วเก็บไว้ในคลังสินค้าเพื่อจำหน่ายในเวลาอันควร คือ
เมื่อมีของเหลือจากทรงเลือก หรือเมื่อเจ้าหน้าตมแทน
พระองค์ไม่ต้องการซื้อแล้ว พ่อค้าจึงเอาของนั้นออก
จำหน่ายแก่ชาวเมืองต่อไป จึงกล่าวได้ว่า monopoly

การค้าขาย กับ ต่างประเทศ สมัยกรุงศรีอยุธยา ตก อยู่ใน
หน้าที่ของกรมพระคลัง ซึ่งรวมทั้งกรมท่าอันเทียบกั
กระทรวงว่าการต่างประเทศเดิยวันด้วย

เรื่องการค้าเป็น monopoly ของหลวง เป็นส่วนมากน
เข้าใจว่าไม่เฉพาะแต่ในเมืองไทยเท่านั้น ประเทศอื่น ๆ
ทางแถบตะวันออกก็ทำเช่นเดียวกันหมด ฉะนั้นจึง
เกิดมีอุปายในการค้าขึ้นอย่างหนึ่ง คือถ้าฝรั่งจะเอาของ
มาขายในเมืองไทย มักแต่งทูตหรือข้าหลวงคุมราช
บรรณาการมาถวายด้วย และบางทีก็เลยขอทำไมตรี
เพื่อเป็นสนวนการค้าขาย ประโยชน์ที่ได้จากไทยใน
การทำเช่นนั้นมิเป็นต้นว่า

๑. ได้รับความคุ้มครองจากพระเจ้าแผ่นดิน

๒. บริษัท การค้าขายฝรั่ง ได้รับ อนุญาต ให้ตั้ง ห้าง
เช่นที่ภูเก็ต, มะริด, สงขลา ฯลฯ และทำการค้าขาย
ได้ทั่วไปไม่มีที่ขัดชน

๓. ใ้รับยกเว้นจากภาษีทั้งขาเข้าขาออก เพียง
แต่ใ้เจ้าพนักงานขึ้นตรวจค้นของต้องห้ามเท่านั้น.

๔. ใ้รับการผูกขาดบางอย่าง เช่นฝรั่งเศได้
รับผูกขาดค้ำก พริกไทย ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์.
วิลันดาใ้รับผูกขาดหนังโค และหนังควาย ในรัชกาล
เคียวกันเป็นต้น เหตุทั้งนี้เพราะอาศัยการเจริญพระราช
ไมตรีเป็นเครื่องหมาย

ฝ่ายไทยซึ่งแต่งสำเภาไปค้าที่เมืองจีน ก็ใ้วิธี
ทำนองเคียวกัน คือ แต่งข้าหลวงคุมราชบรรณาการไป
ถวายพระเจ้ากรุงจีนพร้อมด้วยพระราชสาส์น จนพระเจ้า
กรุงจีนสั่งใ้ให้เก็บภาษีแก่ไทย และเวลาข้าหลวงไทย
จะกลับ ตามปกติพระเจ้าแผ่นดินจีนมักพระราชทานบรร
ณาการที่ไทยไม่มี เช่น แพร, เครื่องถ้วยชาม, เครื่อง
หยก, เครื่องใช้ทำด้วยกะเบือ, เครื่องสลักหรือทำด้วย
หิน ฯลฯ อีกมากับเรือด้วย ส่วนสินค้าของเราที่นำ

ไปขายเมืองจีน มีเป็นต้นว่า ข้าว ไม้พันธุ์ต่าง ๆ งามต่าง
ทองคำ อำพัน นอแรด ฯลฯ

จีนเป็นขาประจำค้าขายกับไทยมานานนับตั้งแต่สมัย
พระร่วงจนถึงบัดนี้ ไม่มีขาดสาย ส่วนการค้าขายกับฝรั่ง
นั้นชอใหญ่กันอยู่พักหนึ่ง ตั้งแต่แผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม
ถึงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ก่อนนั้นมาเข้าไป
ครั้นเสียกรุงแก่พม่าแล้ว การติดต่อก็ขาดกันไปพัก
หนึ่ง

การค้าขาย ติดต่อกับ ชาวยุโรป สมัย กรุงศรีอยุธยา

โปรตุเกสเป็นชาติแรกที่หาทางเดินเรือ มาทาง ตะวันออก
ข้าม Cape of Good Hope ได้ และเป็นชาติแรกที่เข้ามา
ทำไมตรีกับสยามใน พ.ศ. ๒๐๕๔ ตรงกับรัชกาลพระ
รามาธิบดีที่ ๒ แต่การเข้ามาค้าขายคราวนั้น เพื่อเหตุ
จะมาสอนศาสนาตามอุบายของ โป๊ป มากกว่า และถ้า
ไทยไปเกิดวิวาทขัดขวางขึ้นเหมือนอย่าง พวกอิสลาม ตาม
ชายฝั่งทะเลอินเดียแล้ว ก็เลยเลิกเอาไทยเป็นเมืองขึ้น

แต่การกลัษตรงกันข้าม ไทยต้อนรับโดยดีและปล่อยให้
ให้สอนศาสนาตามความสะดวก ต่อมาเรากลับได้ใช้
โปรตุเกสช่วยรบพม่าชนะ เพราะโปรตุเกสมีอาวุธปืนไฟ
และโปรตุเกสยังได้สอนวิชาปืนไฟและการสร้างข้อมตาม
แบบฝรั่งให้แก่เราด้วย.

วัดินตามา พ. ศ. ๒๑๔๗ อังกฤษมา พ. ศ. ๒๑๕๕
ทั้งวัดินตาและอังกฤษมาเพื่อกำการค้าโดยตรง ไม่เกี่ยว
ด้วยอุปนิสัยศาสนาอย่างโปรตุเกส.

เคนมารก มา พ. ศ. ๒๑๖๔ แต่มาตั้งห้างเพียงเมือง
มะริด ซึ่งเวลานั้นเป็นเมืองท่าของไทย
เสปญ มาอยู่พักหนึ่ง แล้วไปช่วยเขมรรบไทย จึง
เลยขาดไมตรีกัน.

ฝรั่งเศส มา พ. ศ. ๒๒๐๕ ตรงกับรัชกาลของ
สมเด็จพระนารายณ์ มาด้วยเรื่องการค้าสนาเป็น
สำคัญที่ ๑ คำขายสำคัญที่ ๒

ฝรั่งชาติต่าง ๆ เหล่านี้ ได้เอากรุงสยามเป็นตลาดการค้า ตามที่ปรากฏในรัชสมัยแห่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เพราะสยามตั้งอยู่ระหว่างจีนกับอินเดีย เขาจะติดต่อกับประเทศทั้งสองนั้น และตั้งหลักฐานการค้าขายไม่ค่อยสะดวก ด้วยจีนเกลียดชังฝรั่งตั้งแต่ครั้งโปรตุเกสใช้อาณานิคมเทียบปล้นสะดมและชุกครุฑ ตามเมืองท่าในครั้งก่อน ๆ นั้นแล้ว ส่วนทางเมืองชายทะเลอินเดียแล้ว พวกอิสลามก็รังเกียจฝรั่งในทางศาสนา สยามผู้มิใช่นักวางขวาง จึง เหมาะ เป็น ตลาดกลาง ทาง ตะวันออก ในครั้งนั้น.

เมืองที่ทำการค้าติดต่อกับไทยในสมัยนั้น คือ จีน ญี่ปุ่น ฝรั่ง เกีย มาเก๊า เขมร ญวน มณีลา ยอนโฮ อินเดีย อังกฤษ วิตันดา ฝรั่งเศส

ต่อไปนี้ คือ บัญชีรายชื่อสินค้าที่พ่อค้าต่างประเทศรับซื้อมาจากดินแดนต่าง ๆ ทางตะวันออก แล้วเอามารวบรวมไว้ ที่กรุงสยาม ซึ่งใช้เป็นที่พักสินค้าเพื่อนำไป

จำหน่ายในที่ต่าง ๆ อีกต่อหนึ่ง ตามรายงานของพ่อค้า
ฝรั่งเศษ ผู้เข้ามาทำการค้าขาย ในรัชกาลสมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช ซึ่งราชบัณฑิตยสภาได้แปลและ
พิมพ์เป็นภาษาไทยแล้ว

๑. ชะมคเชียง	ได้มาจาก	จีน, ตังเกีย, ลาว
ผ้าไหมทองเงิน	„	จีน, ตังเกีย
ไหมคียบ	„	จีน, ญวน, ตังเกีย
ผ้าขนสัตว์	„	ตังเกีย
แพรทกชนิก	„	จีน, ตังเกีย
เครื่องเรือนทาน้ำมันงา	„	จีน, ตังเกีย
เครื่องลายคราม	„	จีน, ญวน, ตังเกีย
ทองคำและเงิน	„	จีน, ญวน, ญวน, ตังเกีย, มะนิลา, บอนินโฮ
ใบชาอย่างดี	„	จีน, ญวน
โกฐน้ำเต้า	„	จีน
เครื่องทำครัว	„	จีน

ปาฐกถา “สยามกับพาดินชัย”

๑๖๑

พลอย ทับทิม	ได้มาจาก	จีน, ลาว
น้ำตาล	”	จีน, มณีลา
รากไม้ทำยา	”	จีน
แร่เหล็ก	”	จีน
ทองแดง	”	ญวน
ของเบ็ดเตล็ด	”	ญวน
หีบไม้	”	จีน, ญวน
ฉากทอผ้าไหมเงา	”	ญวน
การบูร	”	ญวน, ลาว, ขอนิโ
รง	”	ลาว, เขมร
งาช้าง	”	ลาว, เขมร, ญวน
นอแรด	”	ลาว
หนังโค หนังควา	”	ลาว, เขมร, ญวน
กำยาน	”	ลาว, เขมร
คชก	”	ญวน
ไม้ฝาง	”	ญวน

พริกไทย	ไต่มาจาก	บอนิโ
รังนก	„	เขมร
หมาก	„	ญวน
เพชร	„	บอนิโ
ครึ่ง	„	ลาว, บอนิโ
เขย	„	มะนิลา (ที่เราใช้ต่าง
		เงิน)
เครื่องหยก	„	จีน
ผ้าต่าง ๆ	„	อินเดีย (เมืองสุรัต
		หรือสวายบุรี)
ของลงรักบดทอง	„	จีน ญวน
ลิบแล	„	จีน

๒. ของพื้นเมืองไทยซึ่งพ่อค้าต่างประเทศ รัชชอเป็น
สินค้าจำหน่ายไปในที่ต่าง ๆ ในสมัยนั้น มี ข้าว ช้าง
หนังโค หนังควาญ คีบัก ไม้ฝาง พริกไทย รังนก หมาก
ไม้จันทน์ ดินประสิว เพชร

๓. ของฝรั่งซึ่งเข้ามาจำหน่ายในเมืองไทยเวลานั้น
คือ ผ้าทุกชนิด มีผ้าแพร ผ้าสักหลาด ผ้าขาว ผ้า
ลูกไม้ โปรง หมวกทุกชนิด ถังเท้า ทัพและกะบี่ ขน
เล็ก ขนสั้น ขนพิก คีลาสำหรับขนคายนาคีลา สุนัขต่าง ๆ
เครื่องแก้ว เครื่องเบ็ดเตล็ด

โดยอาศัยชื่อเสียงและความคุ้มครองของพระเจ้าแผ่นดิน
สยาม พวกฝรั่งที่มาค้าขายในเมืองไทย จึงซื้อ
สินค้าที่มาจากจีนและญวนไทยอย่างราคาย่อมเยา ไม่มี
การโกงราคาเหมือนซื้อขายกันเอง

เมื่อสมเด็จพระนารายณ์สวรรคตแล้ว การค้าซึ่ง
เคยเจริญเพราะติดต่อกับฝรั่งได้ลดทอนลง เป็นลำดับ จนถึง
คราวเสียกรุง จึงขาดการติดต่อ แต่ความเกียจของ
กับจีนคงเป็นไปตามเคย

ถึงรัชกาลธนหลวงตาก ไทยต้องรบพุ่งกับพม่า
ตลอดเวลา ๑๕ ปี ไม่มีหลักฐานปรากฏว่าได้ทำการ
ค้ากับฝรั่ง แต่ส่วนจีนนั้นเรายังติดต่อกับตามเคย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ เสด็จขึ้นทรงราชย์นั้น เวลาตรงกับสมัยที่ฝรั่งเศสกำลังจลาจลวุ่นวายทั้งประเทศ การติดต่อของเรากับชาวยุโรป ได้ขาดตอนมานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

ในรัชกาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ปรากฏว่าไทยแต่งเรือกำปั่นหลวงไปค้าที่สิงคโปร์ และ มาเก๊า เพื่อได้เงินซื้อเครื่องศัตราวุธเข้ามาใช้ในการสู้รบพม่า และ ญวนในครั้งนั้น ธงที่ชักในเรือกำปั่นหลวงครั้งนั้น สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาททรงเห็นว่าใช้ธงช้างแทนธงสีแสด เพราะธงสีแสดถูกฝรั่งเศสทักว่าไปเหมือนกับธงมะลายู ส่วนที่กำหนดให้ใช้ธงช้าง ใน วงจักรบน พน แดง สำหรับกำปั่นหลวงนั้น เพราะถอนนึกคิดว่าได้มีช้างเผือกมาสู่พระบารมีหลายเชือก

ชาวโปรตุเกสเจ้าเมืองมาเก๊า ซึ่งเคยช่วยหาเครื่องศัตราวุธให้แก่ไทย ได้แต่งทูตมาขอพระราชทานอนุญาตให้เข้ามาค้าขายในประเทศนี้ โปรตุเกส

พระราชทานอนุญาตและให้ท่เรือกำปั่นได้ด้วย ทรง
ตั้งผู้จัดการของโปรตุเกสเป็นที่หลวงอภัยวานิช จึงเป็น
อันว่าโปรตุเกส เป็นชาติแรก ที่มาติดต่อใน ทางค้าขายกับ
ไทยอีกในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนอังกฤษนั้นนาน ๆ
จึงจะส่งเรือกำปั่นมาค้าขายบ้าง

บริษัท East India Company ได้แต่งตั้ง John Crawford
มาทำสัญญาไมตรีเพื่อการค้าขายกับไทยใน พ.ศ. ๒๓๖๕
แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะอังกฤษ ทายาทขอเมืองไทรบุรี
ซึ่งเราเพิ่งได้จากพม่า คั้นให้พม่า ไทยไม่ยอม
Crawford ได้เขียนรายงานว่าด้วย การเจรจากับไทย และ
การสำรวจฐานะของประเทศสยาม กับดินแดนใกล้เคียงไว้
ยืดยาว ให้ความรู้ในทางค้าขายของสยามในสมัยนั้น
ด้วย ทั้งต่อไปนี้

๑. สินค้าออก

เหล็ก (พบช้างเผือกประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ ไมล์

ห่างจากราชธานี) อยู่ในเมืองจีน ส่งออกไปขายที่หมู่

เกาะมะลายู เขมร ญวน

คียุก มีมากที่สุดในโลกเทียบตามส่วนของเนื้อที่ อยู่ใน
ในเมืองไทย ส่งขายต่างประเทศปีละ ๕๐๐ ตัน

ทองแดงและตะกั่ว อยู่ในเมืองชาวคอกบ ส่งถวาย

เป็นราชบรรณาการ

ไม้สัก ใช้นกเคียวกับที่ขึ้นในพะม่า เมื่อกัดแล้ว

ผูกเป็นแพให้ลอยตามลำน้ำมาสู่ราชธานี ส่งไปขาย

ต่างประเทศน้อย ไทยใช้ ในการต่อเรือ

ไม้แดง ใช้ทำเป็นเครื่องภาชนะและเครื่องตกแต่ง

ส่งออกขายที่กว้างทั้งและให้หลายละมาก ๆ

ไม้ฝาง มีมากและราคาถูก ส่งไปขายทางประเทศ

ตะวันตกของเอเชีย

ข้าว อุดมสมบูรณ์มาก ไม่มีที่ไหนราคาถูกเท่า

น้ำตาล จีนรับผูกขาด ส่งออกต่างประเทศมากขึ้น
ทุกปี ประมาณปีละไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ตัน

พริกไทย อยู่ในมือจีน ส่งไปขายเมืองจีนเป็นส่วน
มาก ประมาณปีละ ๕,๐๐๐ ตัน (สุมาตรา ก็มีพริกไทย
มาก) จีนถวายหลวงปีละ ๒,๕๐๐ ตัน

ยาสูบ ๒๐ ปีมาแล้วชาวส่งยาสูบมาขายในสยาม
แต่คนไทยปลูกยาสูบเกินต้องการ ถึงแก่มีเหลือพอส่ง
ไปขายเขมรและญวน

สินค้าปลูสดัก อยู่ในมือจีนทั้งหมด

หนังสือ ฝรั่ง กระดาษและเขา ชนนก ปลาเค็ม
ครั่ง ฝรั่ง ฯลฯ ล้วนอยู่ในมือจีน

นอกจากนี้เมื่อมองซอขายกันแพร่หลายในพื้นเมือง
ทางคมนาคมส่วนใหญ่คือทางน้ำ

๒. สิ้นค้าเข้า

แพรว เครื่องถ้วยชาม เครื่องลายคราม ใบชา
กระต่าย ตุ๊กตา เครื่องเสื่อผ้าอย่าง มาจากจีน
ฝิ่น ผ้าไหมปัก มาจากอินเดียตะวันตก

ผ้าขาว ผ้าขนสัตว์ ขน เครื่องแก้ว มาจากยุโรป

๓. สยามทำการค้าขายกับ จีน ญี่ปุ่น เขมร
เมืองในหมู่เกาะอินเดียบางแห่ง บาหลี เมืองท่าใน
ช่องแคบมะละกา อินเดียและอเมริกา

๔. แต่ทำการค้าขายกับจีนเย็นมากกว่าตอน และ
ติดต่อกับเมืองท่าของจีนใดที่แห่ง ไม่เหมือนฝรั่งซึ่ง
จีนจำกัดเมืองท่าให้ค้า เมืองที่ติดต่อกันมากที่สุด คือ
กวางตุ้ง ไทหฺล้า ฟุกเกี้ยน นอกจากนั้นมติดต่อกับ
ซีเกียงและนานกิงบ้าง

๕. เรือคอตลันน้ำเจ้าพระยาประมาณปีละ ๘-๑๐ ลำ
มีเรือหลวงออกไปกวางตุ้งทุกปี ควบคุมขายแต่งทุกเพื่อ

ปาฐกถา “สยามกับพาณิชย์” ๑๖๕

กัมมิให้ทองเสี่ยภาษี พระเจ้าแผ่นดินทรงมีเรือชนิกน
๑๘-๒๑ ลำ ลูกเรือและนายเรือเป็นเงินทั้งหมด

๖. การค้าขายกับญวนและเขมร คึกคักทางไชน่ฮอน
และคงคา สิ้นค้าที่ไทยส่งไปขาย คือเหล็ก ที่ไทยรับซื้อ
คือไหมกับ ลูกเรือและนายเรือเป็นเงินเหมือนกัน

๗. ปาเลมบง (สุมาตรา) เมืองชายฝั่งเกาะบอนิโฮ
เกาะเซเลบัส ช้องแคบมะละกา เหล่านี้ล้วนมีการค้าขาย
คึกคักกับสยาม ไทยส่ง เหล็ก เหล็กกล้า น้ำมัน ไปขาย
เขาส่ง ทองคำ เสื้อผ้าพื้นเมือง ให้ไทย
เงินทำหน้าที่เป็นคนกลางรับส่งสินค้าในหมวคน

๘. สุราษฏร์และบอมเบ (ในอินเดีย) ส่ง ทองคำ
เงิน ผ้าไหม ผ้าลายดอกมาให้ไทย มีแขกปาร์ตีและ
แขกมะหะหมัดเข้ามาค้าขายครั้งละมากๆ

๙. ครึ่งหนึ่งอเมริกันเคยส่งเรือมาทำการค้าขายลำ
หนึ่ง แต่บัดนี้เลิกไปแล้ว

๑๐. สินค้าในเมืองในสยามที่ไปจำหน่ายต่างประเทศ
มีปริมาณราวปีละ ๔๑,๘๐๐ ตัน ๓๕,๐๐๐ ตันอยู่ใน
ความจัดการของจีน ซึ่งใช้ลูกเรือจีน ประมาณ ปีละ
๘,๐๐๐ คน

๑,๐๐๐ ตัน อยู่ในความจัดการของแขกอินเดีย

๑,๐๐๐ ตัน อยู่ในความจัดการของมลายู

๘๐๐ ตัน อยู่ในความจัดการของชาวอเมริกัน

เมื่อสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยสวรรคตแล้ว เรา
ได้ช่วยอังกฤษรบพม่า เป็นเหตุให้ไทยทำสัญญาทางไมตรี
กับอินเดียอังกฤษ (คราวกับตัน Bourney เข้ามา) ไทย
กับอังกฤษได้เริ่มการค้าติดต่อกันในตอนนั้น พ่อค้าอังกฤษ
คนแรกในกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เข้ามาตั้งห้างที่ภูเก๊
ชื่อ Robert Hunter ซึ่งภายหลัง สมเด็จพระนั่งเกล้าฯ
โปรดให้เป็นที่หลวงวิเศษพณิช

ต่อมาพวกมิชชันนารีอเมริกัน เริ่มเข้ามาตั้งการสอน
ศาสนาด้วยวิธีเอาใจในทางรักษาพยาบาลและสอนหนังสือ

สมัยนั้นล้าเถาเงินเริ่มจะสู้กำปั่นฝรั่งไม่ได้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยาต่อเรือกำปั่นอย่างฝรั่งขึ้นใช้ โดยมีคนอังกฤษและโปรตุเกสช่วย เรือกำปั่นลำแรกต่อสำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๗ ไทยเริ่มใช้กำปั่นฝรั่งต่อมา ส่วนแบบเรือล้าเถาเงินนั้น สมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงเกรงว่าจะสาปสูญ จึงโปรดให้สร้างรูปเรือล้าเถาเงินเป็นฐานพระเจดีย์ไว้ที่วัดยานนาวาเป็นพระลัทธิ (จากเรื่องคติฝรั่งเข้ามาเมืองไทย ของ สมเด็จพระกรมพระยาพิราลัย)

เมื่อจนวนรบแพ้ฝรั่งในเรื่องไม่เปิดประตูกการค้าขายให้แก่ฝรั่งใน พ.ศ. ๒๓๘๕ ในรัชกาลที่ ๓ นั้น สมเด็จพระกรมพระยาพิราลัยท่านว่า ทางเมืองไทยก็มีผู้เห็นการไกลว่าเราจะต้องเกยของกับฝรั่ง และท่านเหล่านั้นได้เริ่มศึกษาเตรียมการเกยของกับฝรั่งล่วงหน้าไว้ มีอาทิคือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงศึกษาภาษาอังกฤษ ละติน และโหราศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ

ทรงศึกษาวิชาทหาร กรมหลวงวงษาธิราชสนิท ทรง
เรียนวิชาแพทย์ สมเด็จพระยาเรียนวิชาต่อเรือ
นายโหมค อมาตยกุล เรียนวิชาแบกธนู และ เครื่อง
จักร

ฉะนั้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เสด็จขึ้น
เถลิงราชย์ จึงทรงพร้อมที่จะทำไมตรีและเปิดประเทศค้ากับ
ฝรั่ง ไมตรีกองกฤษฎีที่เราทำในรัชกาลที่ ๒ เมื่อครั้ง
Bourney เข้ามานั้น เราทำกับบริษัทอินเดียอังกฤษ
แต่ราชไมตรีที่ทำในรัชกาลที่ ๔ เป็นราชไมตรีระหว่าง
เรากับอังกฤษ Sir John Bowring เป็นทูตเข้ามาจาก
ฮ่องกงในนามของรัฐบาลอังกฤษ เมื่อเสร็จสัญญา
อังกฤษแล้ว ฝรั่งเศส อเมริกา และชาติอื่น ๆ ก็เข้า
มาทำสัญญาต่อ ๆ กันเป็นลำดับ เป็นอันว่าเราได้เปิด
การค้าทั่ว ๆ ไปแก่ฝรั่งตั้งแต่รัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา
และการค้าซึ่งเคยเป็น Monopoly ของรัฐบาลนั้น แต่
ไปก็ตกเป็นของประชาชน รัฐบาลเปลี่ยนเป็นเก็บภาษี

จากสินค้าขาเข้าร้อยละสามตามสัญญา เครื่องอุปโภค
 การสินค้าซึ่งเกิดขึ้นในสมัยนั้น มีเรือกลไฟ การพิมพ์
 หนังสือ โรงกระดาษ ทำเหรียญเงินแทนเงินพดด้วง
 โรงสี โรงเลื่อย กับการเรียนภาษาอังกฤษ

ฝ่ายฝรั่งอาศัยอำนาจและสิทธิตามหนังสือสัญญา ได้
 เข้าแข่งค้าทั่วไป และอ้างอิงขอร้องต่าง ๆ ฝ่ายประชา
 ชาวสยามที่เสียผลประโยชน์ไปเนื่องแต่การแข่งขัน ก็ขอ
 ร้องให้รัฐบาลช่วยต่าง ๆ เหมือนกัน พระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าฯ ทรงพระปรีชาสามารถที่จะทำให้ประโยชน์
 ทั้ง ๒ ฝ่ายเข้าหากันได้ จึงเป็นอันเรียบร้อยมาในทางการ
 ยานเมือง

จากหนังสือตำนานภาษอากรบางอย่าง ของสมเด็จพระ

กรมพระยาคำรง

ก. ผลประโยชน์แผ่นดิน ตั้งแต่สมัยโบราณ จนถึง
 รัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์ เก็บได้จาก จังกอบ
 อย่าง ๑ อากรอย่าง ๑ ล่วยอย่าง ๑ ค่าฤชาธรรมเนียม

อย่าง ๑ ถ้าไรพระคลังสินค้า อย่าง ๑ ถ้าไรในการค้า
เรืออย่าง ๑.

รายได้ คิดเป็นต้นทุนในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์
มหาราชตกบิลประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

รายได้ ในรัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์ ตกบิล
ประมาณ ๒,๒๖๐,๐๐๐ บาท.

ข. มูลเหตุที่จะเกิดมีพระคลังสินค้า คือ

๑. เพื่อมิให้ เครื่องอาวุธยุทธภัณฑ์ ท้าวต่าง
ประเทศนำเข้ามาขายตกไปถึงมือราชศัตรู จึงบังคับว่า
ต้องขายแก่รัฐบาล แห่งเดียว ถ้าเหลือเกิน ต้องการ
รัฐบาล จึงขายเป็น รายย่อย แก่พลเมือง เอากำไรบำรุง
แผ่นดิน

๒. มีสินค้าพื้นเมืองบางอย่างซึ่งเป็นของน้อยและ
หายาก เช่น ดินยาคู เป็นต้น รัฐบาลเกรงว่าถ้าปล่อยให้
ราษฎร ซื้อขายกันต่างประเทศโดย พลการ ของเหล่านั้น
อาจจะหมดสิ้นไม่เหลือใช้ในราชการ จึงกำหนดให้เป็น

สินค้าต้องห้าม ใครจะขายให้เอามาขายต่อพระคลัง ใคร

จะซื้อ ก็ต้องมาซื้อที่พระคลัง ถ้าใครบำรุงแผ่นดิน

สินค้าต้องห้ามนอกจากเครื่องอาวุธและคัตก ซึ่งมีมา

แต่โบราณแล้ว ในรัชกาลพระเจ้าประสาททอง ยังห้าม

ดินประสิว ตะกั่ว ฝาง หมากงสง หนึ่งสั้ว เนื้อไม้

ช้าง และ งาช้าง ฯลฯ อีก

ในรัชกาลที่๒ กรุงรัตนโกสินทร์ ห้ามสินค้า๕อย่าง

คือ รังนก ฝาง คัตก พริกไทย เนื้อไม้ ผลแร่

ตะกั่ว งาช้าง รง (ยกเลิกดินประสิวกับช้าง)

ในรัชกาลที่๒ กรุงรัตนโกสินทร์ ปรากฏว่า

รัฐพาณิชย์ไม่นำประโยชน์เพียงพอให้แก่แผ่นดิน รายได้

ตกจนถึงกับขางบต้องขอลดอัตราเบี้ยหวัดข้าราชการ หรือ

มิฉะนั้นเอาสินค้าของหลวงซึ่งมีในพระคลัง เช่น ฝ้ายลาย

ออกแจกแทนเบี้ยหวัด (Crawford ลงเนื้อเห็นว่า รัฐ

พาณิชย์ทำนองค้าขายของหลวงนั้น มีการร่วไหลมาก

๑๗๖ ความเรียงเรื่องต่าง ๆ

เพราะทำกันหลายต่อ และไทยไม่มีเอเย่นต์ที่ดี จึงถูกฉ้อ
ฉลทุกทาง)

๓. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ได้ทรงว่าการคลัง
ตั้งแต่รัชกาลที่ ๒ ทรงเห็นวิชาค่านานาเงิน เพราะ
ฉะนั้นเวลาเสวยราชย์แล้ว จึงทรงแก้ไขวิชาภาษีอากร
เดิม เช่นเรียกค่านาเป็นตวงเงินแทนเก็บเข้าเปลือกขึ้น
ฉางหลวง และตั้งภาษีขึ้นใหม่อีกหลายอย่าง ให้เจ้าภาษี
ว่าประมูลรับผูกขาดกันเป็นอย่างๆ มีรวมทั้งสิ้นถึง ๓๔
อย่าง (เจ้าภาษีโดยมากเป็นจีน)

โดยวิธีนี้ เงินรายได้แผ่นดิน จึงทวีขึ้นตกว่าประมาณ
ปีละ ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๔. ถึงรัชกาลที่ ๔ ยอมให้ต่างประเทศเข้ามาค้า
ขายโดยสัญญาทางพระราชไมตรี เป็นการตัดทางค้า
ขายของหลวงและของฝั่มบรรดาศักร จึงตั้งภาษีอากร
ขึ้นใหม่อีก ๑๔ อย่าง แต่แบ่งขึ้นกรรมกรของต่าง ๆ เช่น

ปาฐกถา “สยามกับพาณิชย์”

๑๗๗

ชั้นกรรมพระคลังข้าง ชั้นพระคลังสินค้าข้าง ชั้นมหาดไทย
ข้าง ชั้นกรมท่าซ้ายและขวาข้าง ฯลฯ

รายได้ แผ่นดินในรัชกาลที่ ๕ ตกประมาณละ
๒๕,๕๑๒,๘๐๐ บาท

จ. ถึงรัชกาลที่ ๕ ตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ พ. ศ.
๒๔๑๖ เป็นสำนักงานกลางสำหรับเก็บผลประโยชน์
แผ่นดิน ค่อยๆ รวมการเก็บภาษีอากร มาอยู่ในที่เดียว
จนเป็นกระทรวงเสนาบดี

บทสรุปของรัชกาลที่ ๕ (พ. ศ. ๒๔๕๓) รายได้
แผ่นดินตกประมาณ ๖๓ ล้านบาท

สรุปความ จากประวัติการตั้งกล่าวแล้ว เราสรุป
ความได้ ดังนี้

๑. สยามขอคัมสมบรมทวยโศกทรพย์แผ่นดิน แต่
เราทำกันเพียงพอกินพอใช้ ในพนเมือง Local Consumption
ต่อเมื่อมีอะไรเหลือเพื่อจึงคิดส่งไปขายต่างประเทศ เพื่อ

แลกเปลี่ยนหรือได้เงินซื้อของต่างประเทศที่เราขาด เช่น
เครื่องจักร เครื่องนุ่งห่ม และคัสตราวุธ เป็นต้น

๒. คนกลาง ในการซื้อขายของเรานั้น คือจีน
ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส ความร่ำรวยจึงไปตกอยู่กับคนกลาง
และบริษัทเดินเรือซึ่งมิใช่เป็นของเราอีก เราได้เงิน
เพียงค่าสินค้าเล็กน้อยเท่านั้น

๓. การค้าตกเป็น Monopoly ของหลวงมาตั้งแต่
โบราณ แต่ไม่ได้ทำอย่างงานชาติ On a National Scale
เพราะฉะนั้น ผลในเชิงค้าจึงไม่ตกแก่ชาติเป็นส่วนรวม และ
การขำนาญในเชิงค้ากับต่างประเทศก็ตกเป็นของผู้คนหมก
ในวง Monopoly ของหลวงเล่า รายได้แผ่นดินก็ไม่
ค่อยจะร่ำรวย เพราะชาวต่างประเทศซื้อของพื้นเมือง
ได้ราคาถูก Monopoly ของหลวงเพียงจะเลิกในรัชกาล
ที่ ๔ เมื่อทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับ นานาประเทศ
เปลี่ยนวิธีเป็นเก็บภาษีร้อยละสาม

๔. การเปิดประตูค้าให้ชาวต่างประเทศย่อมมีทั้งคุณและโทษ คุณนั้นมีมากไม่ต้องกล่าวถึง อย่างน้อยเรารักษาอิสรภาพไว้ได้ก็เพราะใจกว้างนี้ แต่โทษที่เกิดขึ้นก็มีเหมือนกัน เพราะไทยแพ้เงินในการแข่งขันเชิงค้าอยู่แต่ก่อนแล้ว มาบัดนี้ต้องมาแพ้ฝรั่งเข้าอีก เกยวันเงิน ฝรั่ง แหก ไม่ใช่แต่ทำหน้าที่เสมอคนกลางเท่านั้น ยังเข้าเข้ามาจับและทำสินค้าในเมืองเราเพื่อแข่งกับเราหนักขึ้นอีก

๕. ทำการค้าตลอดจนทำการช่างต่าง ๆ น่าจะมีผู้เขียนไว้ในสมัยอยุธยาไม่น้อย แต่ก็สาปสูญไปเมื่อครั้งเสียกรุงแก่พม่ามากมาย ทั้งธรรมเนียมที่เขาคำรทั้งน้ำหรือเผาไฟ ด้วยกิเลสที่ไม่อยากให้ศิษย์สู้ครู ไม่อยากให้ตกไปถึงมือคนอื่น ก็คงช่วยให้วิชาการศึกษาเสื่อมไปได้ไม่น้อย พอที่คนชั้นหลังจะถ่ายทอดวิชาไว้ได้ก็ไม่มีโอกาส มาบัดนี้เรารู้สึกตัวและต้องการพัฒนาการค้า แต่เราจะต้องขบกำแพงบิณฑาแห่งการแข่งขัน ทั้งความรู้

ความชำนาญซึ่งเป็นต้นทุนของเราก็ออกจะหายาก ต้องพยายามถ่ายแบบจากคนอื่น เติรตามหลังเขาอยู่รำไป จึงจะก้าวให้ทันใจยาก ส่วนทุนก็ไปตกอยู่กับเจ้าชาวต่างประเทศเสียด้วย.

๖. เราเป็นประเทศกสิกรรม ไม่มั่งคั่งลงเพื่อหา
กำไรไว้ในต่างประเทศ และไม่มีการเค็รเรือเพื่อช่วย
สินค้าของเราได้เอง ทางอุตสาหกรรมที่เราหมายจะพึ่ง
ก็ยังมีต้นทุนอยู่เป็นธรรมดา เราได้ข่าวนี้แหละ
เป็นที่พึ่งสำหรับถ่วงดุลย์แห่งสินค้าเข้า กับสินค้าออก
ให้อยู่ถูกส่วน คือ ให้มีกำไร ไม่ใช่ขาดทุน แต่มีภาชิต
บทหนึ่งว่า “ใช้ทั้งหมดเขาบรรจุไว้ในตะกร้าใบเดียว
ไม่ก็ ขวดยแตกหมกก็จะตองอกกัน” ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่
ของเราคึกก่อ และจัดสินค้าอย่างอื่น ๆ ไว้คอยช่วยเข้า
ให้มาก ๆ อย่าง

ทำไมพ่อค้าไทยจึงหายาก

ชาวสยามเป็นกสิกร เขาวางก้อออกจะมีผลว่า นอก
จากทำราชการคนไทยก็ทำนา เติงการค้าจึงไม่ชำนาญ
และไม่อยู่ในความสนใจ นอกจากการซื้อขายแลกเปลี่ยน
เล็ก ๆ น้อย ๆ อันเป็นความจำเป็นในทางอาชีพของ
ชุมชน. ศตวรรษอย่างเขาทยสยหาของเรา คือ
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๐ ได้ให้หลังไปแล้ว ทั้งราชการ
ทั้งการค้าขายกำลังเจริญ ฝ่ายราชการหัดคนขึ้นได้
เท่าไรก็ใช้ราชการหมด ยังไม่พอเสียอีก นอกจาก
เสียเงิน ฝ่ายการค้าขายได้ปล่อยไว้ในมือของราษฎร
ให้ราษฎรทำเอง รัฐพาณิชย์ของเราจึงตกไปอยู่ในมือ
ของพ่อค้าต่างประเทศแทบทั้งหมด พ่อค้าไทยนอกจาก
เสียเปรียบพ่อค้าชาวต่างประเทศ ในทางที่รัฐบาลของ
ตนแย่งเอาคนดี ๆ หมด ยังเสียเปรียบอีกอย่างหนึ่ง
คือ งานทั้งอันใหม่ ๆ ต้องขึ้นโครงการขึ้นใหม่แท้ ๆ ไม่

เหมือนงานเก่ามีโครงการเข็นรปอยู่แล้ว เพียงแต่จะ
 ดำเนินการให้ก้าวหน้า งานป็นโครงการเช่นนั้นคนของเรา
 ไม่มีความรู้ ความชำนาญนั้นอย่างล่ำลึงเลย ไฉน
 จักสู้คนอื่นที่เขา ชำนาญการ และมีความรู้ ฉะเพาะทาง
 นั้นได้เล่า? อนึ่ง การค้าขายสมัยนี้ทำกันเป็นบริษัทมาก
 เพราะทำการใหญ่ได้ผลดีกว่า เป็นกำไรดีกว่า ทำเล็ก ๆ
 น้อย ๆ เปรียบเหมือนชายของมากเอากำไรแต่น้อย
 ก็ไต่กำไรงามพอแล้ว ชะนะผู้ขายน้อย ๆ ซึ่งต้องขาย
 แพงกว่า วิธค้าขายอย่างบริษัทเช่นนี้เราไม่คุ้น ทั้ง
 หาธุจ้างก็ ๆ ก็ยาก รัฐบาลจึงเอาไปเสียหมด เมื่อ
 ปล่อยออกมาก็ยุ่งวุ่นเสียแล้ว ทิควิธีราชการเสียจน
 ไม่สามารถจะเรียนวิธีใหม่คือ พาณิชย์ คงจะยกไว้กล่าว
 ในข้างหน้าว่า ๒ วิธีนี้แตกต่างกันอย่างไร การค้าขาย
 ของเราจึงเป็นส่วนตัวหรือครอบครองทำกันเองทั้งนั้น อย่าง
 กว้างออกไปก็เพียงญาติมิตรมาเข้าส่วนพลอยได้พลอยเสีย
 ด้วย การแข่งระหว่างพ่อค้าไทยกับพ่อค้าต่างประเทศ

จึงเท่ากับต่อรองกันอย่างไรให้เราแพ้เขาทุกคู่ แม้คน
ฉลาดและสามารถเท่ากันก็ของแพ้นด้วยการต่อรองเอง
ฉะนั้น โครงการค้าขายใหม่ ๆ ที่ผูกขึ้นสองฟากแม่น้ำ
เจ้าพระยาเป็นโรงสีข้าง โรงเลื่อยข้าง ธนาคารข้าง รัย
ประกันไฟและชีวิตข้าง อู่เรือข้าง นานัปการ จึงเป็น
ฝีมือของชาวต่างประเทศแทบทั้งหมด และเมื่อล้มลุก
ทลายก็ไม่ใช้เรา คงพวกเขานั่นเอง เพียงอาศัยเป็น
บันไดสำหรับขึ้นขึ้นไปเป็นพ่อค้าก็อาศัยยากเสียแล้ว เพราะ
เจ้าแก่พวกไหนก็ชอบใช้ลูกจ้างพวกนั้น นอกจากหายาก
หรือหาไม่ได้ จึงยอมรัยพวกอื่น

เพราะเหตุที่พวกเราได้ชาวสยามเลือกขึ้นเขนทหารเอก
ของชาติในพาณิชย์การของเรา ถ้ามีฉะนั้น การค้าของ
สยามจะตกไปอยู่ในมือชาวต่างประเทศหมด ทหารเอก
ของเราเหล่านี้ได้ก็หน้าเราไว้ในโลกแห่งพาณิชย์ เขา
ไม่มีเล่ห์คดลึกร้อยเปอร์เซ็นต์อย่างไทยแท้ เขาได้เล่ห์
พาณิชย์ และได้โครงการหรือนั่งร้านของพาณิชย์ สืบ

เนื่องจากบรรพบุรุษของเขา โดยตรงบ้าง โดยอ้อมบ้าง
ไม่มากนักน้อย เขาเหล่านี้เป็นผู้รู้ประเทศในทางเศรษฐกิจ
สงคราม คือ สงครามอิคอนอมิกส์ ซึ่งซับซ้อนยิ่งกว่า
สงครามอาวุธเสียอีก

เราต้องเพาะพ่อค้าไทยขึ้น

การที่สยามเป็นประเทศเพาะปลูก มิได้แปลว่าสยาม
จะไม่ต้องทำอุตสาหกรรมเสียทีเดียว ชัดขึ้นระหว่าง
ระยะเพาะปลูกกับระยะอุตสาหกรรม ห้ามเส้นตักเคียบขาด
เป็นคนละส่วน ประจกเส้น ผังทะเลอัน เป็นเส้นตัก เคียบขาด
ระหว่างนักขยกันนี้ไม่ ประเทศซึ่งอยู่ในระยะกลักรรรม
ย่อมต้องประกอบอุตสาหกรรมบ้าง และประเทศที่เขาถึง
ระยะอุตสาหกรรมแล้ว ก็ยังมีการประกอบกลักรรรมไป
ด้วยเหมือนกัน เป็นแต่ว่าประเทศใดมีภาวะหนักไปข้าง
ไหน เราก็นิยมเรียกประเทศนั้นว่า อยู่ในระยะนั้น
คือ กลักรรรมหรืออุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี ในนิคม

ความต่าง ๆ ของเราที่มีผู้คนคับคั่ง เช่นในพระนครหรือ
ในหัวเมืองใหญ่ ๆ ชาวนครหาที่ดินประกอบกิจการ
ไม่ได้ จำต้องถ่ออาศัยพลูจางในกิจการต่าง ๆ ซึ่งจะต้อง
เกิดมีโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นบ้าง จนคนได้มีงานทำกัน
เพียงพอ มิฉะนั้นก็เกิดปัญหาเรื่องคนไม่มีงานทำ ดัง
เราเห็นได้ ในเมืองเราเวลานี้ว่า กำลังจะเป็นปัญหามากขึ้น
ทุกที ข้างหนึ่งความสงบหรือไม่สงบย่อมเกี่ยวของ
พัวพันอยู่กับปัญหานักขบเป็นอันมาก เพราะฉะนั้น นอก
จากความสนใจในทางกิจการอันเป็นอาชีพสำคัญของเรา
เราก็น่าจะต้องใส่ใจแก้ไขในเรื่องกรรมกรไม่มีงานทำใน
นิคมคามของเราด้วย.

กล่าวเพราะชาวนครและชาวเมือง ซึ่งจะหากิน
ทางกิจการไม่ได้ การหางานให้ทำก็น่าจะต้องเป็นไป
ในทางอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ จะเป็นฝ่ายรัฐสามัคคี
โมโนโพลีของรัฐบาล เช่น เหล้า บุหรี่ ฯลฯ ซึ่ง
บางรัฐบาลเขาทำจนเกิดโรคผลเพิ่มพูน หรือจะเป็นบริษัท

อุตสาหกรรมที่พ่อค้าจัดตั้งกันขึ้นเองเป็นโรงงาน ให้มีงาน
 ทำมาก ๆ ก็ตาม. ในส่วนรัฐสมบัติ ถ้าราชการตั้ง
 โมโนโพลิ บุหรี่ ได้อย่างนี้ ก็จะได้กำไรน้อย ๆ
 ล้วนและในส่วนพาณิชย์ของบ้านเมือง ถ้าราชการถือเอา
 เป็นหน้าที่ปลูกเสกบริษัทอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ ให้เกิดขึ้น
 ใดยัง บางทีก็พอจะหากำไรมา ๆ ได้ กับทั้งมีงานให้
 คนทำด้วย อุตสาหกรรมที่บ้านเมืองต้องการก็มีอยู่ไม่
 น้อย คงมีผู้ปรารถนาในหน้าที่การหนึ่งสัปดาห์แล้ว
 มากมาย

แต่สยามยังขาดพ่อค้า และไหนจะยังตกอยู่ในสมัย
 ที่รัฐบาลยังเป็นผู้นำราษฎร ไม่ใช่ราษฎรเป็นผู้นำรัฐบาล
 เหมือนบางประเทศที่ได้ก้าวหน้าไปไกลมาก บริษัท
 ประกอบอุตสาหกรรม จึงจะบังเกิดขึ้นเองเหมือนของเขาได้
 ยาก ต้องอาศัยรัฐบาลก่อการขึ้น เสมอด้วยครุฑมี
 ให้ คิษย์เขยน ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่าจะให้ราชการ
 ไปทำงานพาณิชย์ นอกจากที่เป็นโมโนโพลิ หมายเพียง

ให้ใช้ความรู้ความชำนาญจับมือศิษย์ ซึ่งขาดทั้งสองอย่าง
นั้น ให้เขียนหนังสือจนเป็นตัวอย่าง แล้วก็ปล่อยให้เขา
เขียนเองเท่านั้น พอดีอย่างหนึ่งที่ว่า รัฐบาลเป็น
พี่เลี้ยงให้ จนราษฎรบนบานขาของตัวเองได้ แล้วก็ปล่อยให้
ให้เจริญโดยลำพังขาของตัวเอง วิถีปลูกเสกให้เกิด
บริษัทเทวธากาศในสยามก็เขาวินิจฉัยแล้ว และปรากฏว่า
ได้ผลดี ควรขยายให้เป็นงานใหญ่ ให้เกิดมีบริษัทต่างๆ
ที่เราต้องการมากขึ้น จะไปเป็นการเพาะพ่อค้าของเราไว้
ต่อสู้เศรษฐกิจสงครามซึ่งกำลังชุกโหมอยู่ทั่วโลก และ
นับวันแต่จะรุนแรงหนักขึ้นทุกที.

ทหารเอกของเรา คือ ชาวสยามเลือดจีนเวลาน กัดต้อง
การช่วยเหลือ และต้องการให้ส่งกองหนุนมาเพิ่มเติม.
การค้าขายอย่างตั้งบริษัทจากที่ยังเป็นความรู้ใหม่ของเรา
เราเคยแต่ค้าอย่างที่เราเรียกว่า หุ่นส่วนสามัญ พ่อแม่
ลูกหรือพี่น้อง หรือญาติมิตร เข้าหุ้นส่วนกันค้าขาย
เสียใจแห่งความเป็นญาติและมิตร (ไม่ใช่ญาติมิตร) นั้น

เอง เป็นเครื่องผูกมัดและเป็นประกันให้ไว้วางใจกันได้
 ส่วนการค้าอย่างบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นวิชาใหม่นั้น เขอโย
 เครื่องผูกมัดอยู่ที่กฎหมาย ลำพังหุ้นส่วนด้วยกันไม่
 จำเป็นรู้จักหน้ากันว่า ใครเป็นใครเลย.

เรายังขาดความรู้ความชำนาญ การตั้งบริษัทของ
 เราจึงมักไม่ค่อยสำเร็จ หรือคงสำเร็จแล้วก็มักต้องเลิก
 ล้ม รัฐบาลอยู่ในที่ที่จะหาได้ทั้งความรู้ความชำนาญ
 จะจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญมาแต่ต่างประเทศก็ได้ เพราะ
 ฉะนั้น รัฐบาลจึง สามารถ ปลุก เสก บริษัท จำกัด ได้ดีกว่า
 ปลอ่ยให้บริษัทจำกัดเกิดขึ้นเองโดยลำพังราษฎร นี่แหละ
 คือการเพาะพ่อค้า อันเป็นการระดมพลหนุนเนื่องเข้าแนว
 รบแห่งสงครามเศรษฐกิจ และเป็นการที่จะต้องจัดทำโดย
 ทุนที่ทะแม่ง จะปลอ่ยให้เดินไปเองโดยยถากรรมก็จะ
 ช้านัก

หลักเศรษฐกิจที่ถือกันเคร่งครัด ก็คือรัฐบาลจะไม่เอา
 เงินของประชาชนไปใช้ แข่งขัน ตักกิจการ ของ ประชาชน

เงินภาษีอากรเป็นเงินของประชาชน รัฐบาลเก็บมาเพื่อใช้ในการปกครอง บำรุงสุข และระงับทุกข์ของ ประชาชน เพราะฉะนั้น รัฐบาล จึงไม่ทำการค้าขายแข่งราษฎรให้เป็น การนอกทางหรือนอกหน้าที่ของตัว แม้การตั้งโรงงาน หรือการค้าขายบริษั ก็ปล่อยให้ เป็นอิสระของ ประชาชน ทำกันเอง รัฐบาลเพียงให้ความสะดวกต่าง ๆ โดยทางนิติบัญญัติ คือ ออกกฎหมาย กับโดยเบ็ดเตล็ดคมนาคมให้เท่านั้น ที่ต่างประเทศเขาปล่อยมือไป ดังนั้น ก็เพราะเขามีพ่อค้าผู้สามารถ ประจำหน้าท่อยู่เพียงพอแล้ว แต่ของเราเล่า เรามีพ่อค้าพอหรือ? พ่อค้าของเราโดยมาก มีความรอบรู้และความชำนาญในการ ค้า ตลอดจนทั้งภายใน และ ภายนอกประเทศแล้วหรือ? เห็นจะมีพออวดเขาได้แต่สองสามคนกะมัง เมื่อแรกไฟฟ้าเกิดขึ้นในประเทศสยาม คนไทยเป็นผู้คิดตั้งบริษัทขึ้นก่อน แต่แล้วก็เลิกล้ม ต้องชาวต่างประเทศมาตั้งจนออกจึงสำเร็จ และรุ่งเรืองใหญ่โต บริษัทการเดินเรือที่เราตั้งขึ้นตอนท้ายมหาสงครามแทนที่

จะรุ่งเรืองตั้งหลักฐาน เป็นขัณฑ์แผ่นดินได้อย่างบริบูรณ์เช่นเดียว
กันในประเทศอันยุคเดียวกัน กลับขาดทุนต้องเลิกล้ม
ทิ้ง ๆ ที่รัฐบาลให้เรือและให้นายทหารเรือ บริษัท
เรือไฟไทยหากำไรได้ทุกวันนี้ ฝรั่งเป็นผู้จัดการทั้งสิ้น
ดังนั้นเราเห็นหรือยังว่า เราขาดพ่อค้าไทย เราต้องเพาะ
ชนให้ทันจึงได้ และเพาะควยวอคงปฏิบัติมาแล้ว เรือง
ทั้งบริษัทเทเวศรา

เราหกละเม่นกันมาก เพราะนี่กว่า

เป็นพ่อค้าได้ง่าย ๆ

เมื่อครั้งต้นแห่งศตวรรษที่ ๒๕ (คือ พ.ศ. ๒๔๕๐)
ได้ล่วงไปแล้ว ก็ตั้งต้นมีข้าราชการลงจากราชการ
ออกไปสู่พาณิชย์ ที่ไปด้วยความสมัครกัม แต่่นอย ที่ไป
ด้วยจำเป็นนั้นแหละมาก ยิ่งต่อมาก็มีสภาพกันน้อย ๆ
ความจำเป็นก็ยงหนักขึ้น แต่ดำรว่าท่านว่าจะหวังผลอะไร
จากนิมิตต์เช่นนั้นยาก ผู้ที่ไปด้วยจำเป็นเพราะทำราชการ

ต่อไปไม่รอด ไม่ต้องอธิบาย แต่ผู้ไปส่งพาณิชย์
ด้วยใจป้ำหรือด้วยความสมัครนั้น ผลก็มักจะไปลงรอย
คือ ความไม่สำเร็จอย่างเดียวกัน เพราะเท่ากับเอาชาววิ
มาทำเครื่องสำอาง ยิ่งแก้ตัวมากยิ่งยุ่งงำมมาก ด้วย
วิธีการมันคนละอย่าง ชาวยุคกับชาวยุคก่อนคนละแผน
ที่เดียว ราชการกับพาณิชย์เป็นคนละอย่าง และ
เจริญคนละแผนเหมือนกัน จะยกไว้พักเป็นเรื่องหนึ่ง
ต่างหาก ในตอนนี้จะกล่าวแต่ที่เห็นง่าย ๆ ก่อนว่า
ข้าราชการที่ออกจากราชการไปเป็นพ่อค้านั้น อายุก็มาก
เข้าแล้ว ฐานะก็ไม่ต่ำแล้ว ทุนก็พอสมควรแล้ว แม้ไม่มาก
ยังเป็นชนนางด้วย ยศศักดิ์ก็มีแล้ว เหล่านี้มันลวนแต่
หนักให้กะโตะขึ้นไปบนเวทีแห่งพาณิชย์ แทนที่จะขึ้น
ไปทางบันได คือ แทนที่จะเป็นลูกจ้างก่อนก็คงจะเป็น
เจ้าแก่เลี้ยที่เดียว. การกะโตะขึ้นไปแล้ว พลากพลัง
พลัดตกลงมาไม่ประหลาดนักใด การตันตันด้วยเป็น
เจ้าแก่แล้วต้องเลิกเล่น เพราะทุนทุนหายปลายทุนหลุด

ก็ไม่ประหลาดฉันนั้น เพราะเป็นการตั้งตนที่ข้างปลาย
เป็นการผิดธรรมดา ข้าพเจ้าไม่ปฏิเสธว่าไม่มีทางสำเร็จ
ได้เลย หนังสือจันทน์ข้างท้ายเล่มยังสำเร็จเป็นหนังสือ
ได้ และใช้กันมาหลายพันเล่มแล้ว คนที่คงตัวเป็นพ่อค้า
ด้วยเป็นเด็กเกะเลียบที่เคย ข้างคนก็อาจสำเร็จด้วยตน
เป็นอัจฉริยบุคคลในทางนั้นกระมัง คนที่สับสนถูกจาก
การค้าขายของบิดาไม่เข้าใจในเกณฑ์นั้น เพราะเท่ากับ
เคยเป็นลูกจ้างให้บิดาใช้มาแล้ว ทั้งชื่อว่าบิดาได้ตั้ง
โครงการค้าขายเป็นรูปรอยยักแผ่นไว้ให้เสร็จแล้วด้วย

สรุปความว่า ผู้ใหญ่เปลี่ยนทางมักเหลว ทางที่ทั้ง
มา เติรร่วมจนจะถึงแล้วก็เลิกเสีย ทางที่หันมาเติร์ใหม่
จะตั้งตนเหมือนเด็กกุ่มง่าม ตั้งตนเหมือนผู้ใหญ่ คือ
อุตริตั้งตนแต่ข้างปลายหรือกลาง ๆ ก็ขาดความรู้ความ
ชำนาญของผู้ตั้งตนแต่ต้น ต้องไปซื้อความรู้ด้วยราคา
แพง โดยมากทุนสำหรับซื้อไม่พอก็ต้องเลิกล้มเลิกก่อน
เป็นอันเหลวทั้งงานเก่างานใหม่ คำแนะนำของข้าพเจ้า

จึงมีว่า สำหรับชาววัด ถ้าบวชนานแล้วอย่าลืม ถ้า
จะสึก อย่าบวชอยู่จนคร่ำ และสำหรับชาวย่าน ข้าพเจ้าว่า
ถ้าทำราชการ อย่าเป็นพ่อค้า ถ้าจะเป็นพ่อค้า ต้อง
แต่หนุ่ม พอสำเร็จการเรือนแล้วก็เข้าเป็นลูกจ้างเสีย
ทีเดียว เมื่อแก่หน่อย คือ แก่ทั้งตนทั้งอายุ หรืออีกนัย
หนึ่งว่า เจริญทั้งวิทยุและทุนวิญญู ทั้งความรู้ความ
ชำนาญก็จะเป็นอันได้สะสมไว้มาก จนสมควรที่จะเป็น
เจ้าได้ ข้าพเจ้าไม่ได้กล่าวว่า เป็นข้าราชการไม่
ควรมีหุ้นส่วนในการค้าขาย ควรอย่างยิ่ง เพราะเป็น
ทางทำให้ผลประโยชน์เกิดออกนอก ผล ถ้าโชคก็
ก็อาจส่งเสริมหลักฐานให้เป็นคนร่ำรวยได้ และการมี
หุ้นส่วนในบริษัทการค้าขายนั้น แม้แต่ พลอยได้พลอยเสีย
ไม่ใช่ทำกิจของพ่อค้า เพราะฉะนั้น ไม่ใช่พ่อค้า พล-
เมืองทั้งหลายอาจมีหุ้นส่วนในบริษัทค้าขายได้ทั้งนั้น ไม่มี
ใครติ ถ้าข้าราชการจะถูกติด้วยมีหุ้นส่วนในการค้าขาย

ก็เมื่อเอาเวลาหรืออำนาจราชการเข้าไปเกี่ยวข้องการค้า
ขายซึ่งจะเรียกว่าสุจริตไม่ได้ด้วยเอง.

ข้าพเจ้าเคยได้ยินเพื่อนบวกรบย่อย ๆ ว่า จะทำการ
ค้าขายก็ไม่มีทุน ข้าพเจ้าไม่ขอให้ยืมค่าของของเขา เลย
พูดกับทว่า ทุนนั้นถ้าหมายความว่าเงินแล้ว เหมาะ
เป็นค่าพดลสำหรับผู้เป็นพ่อค้าอยู่แล้ว แต่สำหรับผู้
เป็นพ่อค้าใดที่อยู่ในอนาคต ไม่ต้องการทุนเลย เพราะ
เขาเป็นลูกจ้างเขาก็หาทุนได้เอง ได้ทั้งทุนเงินทุนความรู้
ความชำนาญเสียอีก ควบพลาตพลังบาง ซึ่งคนเรา
จะไม่ให้พลาตเสียเลยไม่ได้ ก็เจ็บพอทน ความพลาตนั้น
จะได้เป็นคติ หรือเป็นครมวกความชำนาญเข้าไว้ ซึ่ง
ไม่ต้องซื้อด้วยราคาแพง เช่นผู้กระโดดขึ้นไปแล้วหกล
คะเมนคอหัก การทพดตงน เพื่อนข้าพเจ้าอาจกล่าวว่า
ข้าพเจ้าไม่ช่วยเหลือ แต่ข้าพเจ้านักว่า ข้าพเจ้าช่วย
คนให้เคิรถูทาง ก็กล่าวตทนนให้เขาเคิรผิดทางเป็นแน่
บังอกเรื่องหนึ่ง เป็นเวลานานมาแล้ว คือ เด็กสองคน

ออกจากโรงเรียนใหม่ ๆ อยากเป็นพ่อค้า แต่เด็ก
คนหนึ่งผู้ปกครองเห็นว่า ควรเป็นขุนนางเสียก่อนดีกว่า
แล้วจึงคอยคิกคักขายภายหลัง ข้าพเจ้าขอว่าเป็น
พ่อค้าก็เช่นขุนนางได้ และอ้างพระราชดำรัสเมื่อเสด็จ
พระราชดำเนินเปิดการแสดงศิลปหัตถกรรม และ พาณิชย
การที่โรงเรียนสวนกุหลาบ แต่ข้าพเจ้าไม่สามารถให้
ผู้ปกครองเด็กคนนั้นเห็นตามได้ ลงปลายเด็กคนนั้น
ก็เข้าทำราชการ และอาจได้เป็นขุนนาง แต่คงไม่ได้
เป็นเศรษฐีแน่ เว้นไว้แต่จะมีเหตุการณ์ซึ่งเหลือจะ
คาดเห็น ส่วนผู้ปกครองของเด็กหนุ่มอีกคนหนึ่ง เห็น
ด้วยข้าพเจ้าว่า ขยับปลาสองมือไม่ดี จะเอาทางไหนก็เห็น
เข้าทางนั้นเสียทีเดียว เขาตั้งตนคว้าไปเป็นลูกจ้างอยู่
ที่ ออร์เอนตอสเตอร์ และไถนเล้าเรียนเดือนละ ๓๐ บาท
ซึ่งผู้เรียกว่าเงินเดือนเห็นว่ามันน้อย แต่ ผู้เรียกว่าตน
เล้าเรียนเห็นว่ามาก เด็กคนนั้นข้าพเจ้าขอให้เขารู้ตัว
แล้วว่า เมื่อโตเท่าข้าพเจ้า เขาควรจะมั่งมีมากกว่า

ข้าพเจ้า เพราะถึงเขาจะไม่ได้เป็นเศรษฐี เขาก็อาจ
มีมากกว่าข้าพเจ้าได้อยู่นั่นเอง ยังมีเรื่องที่ ๓ ซึ่งเกิด
ขึ้นเมื่อสองสามวันก่อน ข้าพเจ้าเห็นแปลกๆ จึงนำมา
เล่าแทรกไว้ด้วย คือ มีชายหนุ่มหน้าตาหมกตแต่งกาย
โอ้อ่า ข้าพเจ้าก็ยังไม่เคยรู้จักเขา เขามาขอร้องงานทำ
และขอล่วงหน้าไว้ด้วยว่า ถ้าไม่จ้างให้ทำ ก็ขอ
เงินไปลงทุนเพื่อประกอบการค้าขาย ข้าพเจ้าตอบว่า
ส่วนงานนั้นเมื่อมีจะยินดีให้ทำ แต่ส่วนเงินนั้น ถึงมี
ก็ไม่ให้แน่นอน.

เรื่องที่ยกขึ้นมาเล่าเป็นอุทาหรณ์เหล่านี้ เรื่องแรก
ก็เรื่องหลัง แสลงโมหะของคนโดยมาก ที่หลงว่า
วิชาพาณิชย์เป็นกล้วยน้ำว้า ใครอยากเป็นพ่อค้า
ก็ไม่ต้องทำอะไร นอกจากหาเงินมาลงทุนทำการค้าขาย
แล้วกตงตัวเป็นพ่อค้าแต่มีคนไปเที่ยว ไม่ช้าก็จะ
ต้องขาดทุนหรือเลิกล้มไม่ต้องคิด เพราะข้อนี้เป็นทาง
เสีย เขาคิดกันแต่ทางใ้ การตั้งตัวเป็นพ่อค้า ทุกข์

ง่ายไปกว่าตั้งตัวเป็นแพทย์ในสมัยที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติ
ควบคุมการแพทย์ไปเสียอีก พ่อทวมซึ่งเราเคยรู้จักว่า
แกเป็นชาวบ้านสามัญคนหนึ่ง รุ่งขึ้นอีกขบวนพยุหยาตรา
แหกกลายเป็นหมอตวมถอล้อมยาไปแล้ว แต่แกก็ยังต้อง
เอาตำรายาเกร็ดมาอ่านอยู่หลายเคียน จนกว่าจะตั้งตัวเป็น
หมอให้มคน หลงเหลือไว้ นัยว่ายังซำกว่าที่แกจะลงทุน
ทำการค้าขายซึ่งตั้งตัวเป็นพ่อค้าได้ทันที แต่แปลกกัน
อยู่น้อยทว่า ถ้าหากเป็นพ่อค้า แกไม่ต้องพยายาม
เพื่อลวงคนอื่นให้หลงเชื่อ เพราะแกเพียงแต่ลวงตัวแก
เองคนเดียวเท่านั้น ตั้งง่ายเขามาก ส่วนเรื่องกลาง
ที่กล่าวถึงได้ ๒ คน เป็นเรื่องแสดงอโมหะว่าวิชา
พาณิชย์ถ้าจะเอาดีกันจริง ๆ จำจะต้อง ตั้งตนแต่ออกจาก
โรงเรียน เพื่อสำเร็จเมื่ออายุอยู่ในมัธยมวิทย์หรือตกเข้า
ปัจฉิมวิทย์ ถ้าจะเป็นพ่อค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ตั้งตนควย
ออกจากโรงเรียนประถมหรือบรรลุมัธยมกลางก็ไ้ แต่
ถ้าจะเป็นพ่อค้าใหญ่ ตั้งตนเมื่อออกจาก มหาวิทยาลัย แล้ว

เห็นจะดีกว่า แต่จะตั้งตนจากการเวียนชั้นไหนก็ตาม
 ของตั้งตนแต่ข้างตน คือ เป็นลูกจ้างไปก่อนแล้วจึงเป็น
 เจ้าได้ สมปรารถนาภายหลัง เว้นไว้แต่ท่านคิดว่า ถ้า
 ทำราชการ ท่านจะตั้งตนด้วยเป็นรัฐมนตรีได้ นั้นแหละ
 บางทีท่านจะตั้งตน ทำการค้าขาย ด้วยเป็นเจ้าได้ทีเดียวได้

วิธีราชการกับวิธีพาณิชย์ต่างกัน

มีคำกล่าวอยู่ว่าถ้าจะทำอะไร ๆ แล้ว วิธีของราช
 การในสมัยนี้ ซึ่งไม่ใช่การเกณฑ์เหมือนแต่ก่อน ย่อม
 ทำให้แพงกว่าวิธีของพ่อค้า นอกจากแพงยังเนิ่นนานช้า
 กว่าพ่อค้า ทั้งถ้าเกี่ยวข้องกับสามัญชนก็มักให้เกิดความ
 ไม่สะดวกต่าง ๆ นานา ในที่ใดที่พ่อค้าทำเพื่อประโยชน์
 หรือผู้ใด ในราชการไม่ค่อยปรากฏเช่นนั้น ข้าพเจ้า
 ขอสารภาพว่าคำกล่าวนี้ เป็นความจริง แต่เพราะเหตุใด
 จึงขออธิบายเพื่อให้เป็นยุคศิวิไลซ์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

วิธี ของ ข้าราชการ ที่ แพ้ เปรียบ วิธี ของ การค้าขาย
 ทั้งกล่าวข้างต้น นั้น ไม่ใช่ เพราะ ข้าราชการ มีความ
 สามารถน้อยกว่าพ่อค้า — ที่จริง ข้าราชการ ได้ เลือกคน
 ก่อน เพราะใคร ๆ ก็อยากทำราชการ — แต่เป็นเพราะ
 วิธีการต่างกัน และจำเป็นต้องต่างกันนั่นเอง หน้าที่ราช
 การ เป็นหน้าที่เกย หรือจ่ายทรัพย์สิน ของประชาชน ทวไป
 แต่หน้าที่ของพ่อค้าเขาเก็บ และจ่าย ฉะเพาะทรัพย์สิน ของ
 เขาหรือของบริษัท ข้าราชการ ต้องรับผิดชอบต่อผู้
 อำนาจเหนือตน เป็นเช่น ๆ ตามกรมกอง ตลอดจน เจ้า กระ
 ทรวง คือ รัฐมนตรี รัฐมนตรีก็มีหน้าที่รับผิดชอบต่อ
 ประชาชนและต่อพระราชกฤษฎีกาอันหนึ่ง พ่อค้ามีความ
 รับผิดชอบต่อตนเองหรือต่อบริษัทของตนเท่านั้น ราชการ
 ถึงแม้จะต่างกัน เป็นหลายแผนกหลายทางก็โยงถึงกัน
 เป็นอันเดียว อยู่ในอำนาจบังคับบัญชารวมยอดเป็นแห่ง
 เดียว เปรียบเหมือนกองทัพใหญ่ในบังคับบัญชาของแม่
 ทัพคนหนึ่ง จึงเป็นการใหญ่หลวง ส่วนการค้าขายนั้น

ถ้าบริษัทต่อบริษัทหรือคนต่อคนที่ทำการค้าขายคนละส่วน
จะเกี่ยวกัน ก็โดย ทางอ้อม ความเกี่ยวข้องโดยบังคับ
บัญชาโดยตรงหาไม่มี เปรียบเหมือนต่างบริษัทหรือต่าง
พ่อค้าก็เป็นกองทัพอิสระย่อย ๆ การค้าขายจึงจะใหญ่
โตเพียงใด จึงเป็นไปในทางมีอิสระส่วนหนึ่ง ๆ นับเป็น
ส่วนย่อย แม้จะใหญ่หรือเล็กก็ไม่ใช่จำนวนเต็ม ค่าที่
วิเศษของราชการเหมือนกองทัพอใหญ่ หรือเรือใหญ่จึงอยู่
อ้าย จะกลับหันไม่ได้เร็วเหมือนวิเศษของพ่อค้า ซึ่งเปรียบ
เหมือนหมวกหม้อเสื่อยาแมวมอง ซึ่ง ต่าง ทำการ เป็น
อิสระแก่ตน หรือเปรียบเหมือนเรือเล็กหรือเรือปลักล่า
อันมี อาการ ประเปรียวคล่องแคล่ว หันเหินไปได้โดยพล
การแห่งตน ๆ

อนึ่ง พ่อค้านั้น ถ้าไม่เป็นใหญ่ในตัวเองก็ควรวิเสก
ชอบต่อกรรมการของบริษัท แต่กรรมการเหล่านั้นไม่ใช่
เป็นผู้ทำ จำต้องไว้ใจในผู้จัดการแทบทั้งสิ้น ถ้าไม่ไว้
ใจก็ต้องเปลี่ยนหาผู้อื่นใหม่ทีเดียว กรรมการคิดแต่จะ

ให้มีกำไร การหากำไรก็เรียบร้อยแล้วจะต้องตัดสินใจและทำการอย่างรวดเร็ว อะไรที่จะได้กำไรนั้น ถ้าอไวพรงั้นกลับจะเป็นขาดทุนก็ได้ ความตัดสินใจในการซื้อการขายสำหรับปกติ จึงต้องมอบไว้ในผู้จัดการให้ทำโดยเต็มที่โดยแทนที่จะต้องเรียกประชุมกรรมการพว่ำเพรื่อ ความตัดสินใจยิ่งเร็ว และ ถูกยิ่งต้อง มีผลมาก บาง เหตุ ฉะนั้นกรรมการของบริษัทไม่พึงเคราะห์ความดีของผู้จัดการด้วยความมั่นคงไม่รู้จักผิด กลับไปพึงเคราะห์ตามผลของการจัดการที่ให้ ได้กำไรมาก ผู้จัดการของบริษัทที่ไม่ผิดพลาดเลย แต่ก็ไม่แสดงความคึกอ่านและวิภาษานาโลก โฝนให้เกิดกำไรออกเงย ย่อมไม่สามารถจะให้บริษัทรุ่งเรืองและใหญ่โตได้ ผู้จัดการเช่นนั้นกลับใช้ไม่ได้เสียอีก ฉะนั้นเห็นได้ว่า ผู้จัดการบริษัท มีอิสระแก่ตัวมาก อาจทำเนิรการพลิกแพลง ผาดโผนได้ตาม ความตัดสินใจของตนมากมาย. เขา อาจ เลี้ยงได้ เลี้ยง เสียใน ที่ ที่ ขำวาชการทำได้ หรือ ไม่กล้าทำ เพราะ ขัด คววยุติการ

และถ้าเขาเป็นผู้จัดการที่สามารถ เขาอาจให้วิธีของ
เขารุ่งเรืองได้ ถึงแม้ว่าเขาได้ทำ ผิดพลาด อยู่เสมอ.
การค้าขายซึ่งเกรงกลัวเสี่ยงไป จะเอาเจริญ ไม่ได้
ยังเป็นการค้าขายใหญ่ ๆ ก็ยังจะต้องมีใคร ทนเสียต้นทุน
เจือกันเสมอไป ล้วนแล้วด้วยความตัดสินใจของผู้จัดการ
ให้ทนท้วงทงั้น ถ้าเขาลงแบบลงแผนก็เท่ากับถูกมัด
เลยเท่ากับติดหนทางแห่งความเจริญโดยตรง

แต่ถ้าจะตั้งปัญหาว่าวิธีของราชการ เราจะให้ข้าราชการ
มีอิสระในวิธี ทำเนิร ราชการในหน้าที่ของตน ๆ คุ
อิสระภาพของพ่อค้าอย่างไม่ได้หรือ? คำตอบ ก็ต้องว่า
ไม่ได้ เพราะเหตุว่าราชการเป็นเครื่องจักรใหญ่ ทำการ
ปกครองทั่วไป เมื่อได้วางวิธีการแบ่งแรงเป็นกรมกอง
แยกย้ายไปแล้ว ก็ต้องอาศัยกฎข้อบังคับ และระเบียบ
แบบแผนที่จะทำให้สม่ำเสมอทั้งหมด ถ้าจะให้หัวหน้ากรม
กองต่างคนต่างทำตามความเห็นเห็นชอบของตน ๆ แล้ว
ความเย็นใจของราชการในที่ต่างๆ กันก็จะสับสนอลหม่าน

ขาดความสม่ำเสมอ พวกนี้ยังปั่นป่วนปอยใหญ่ที่สาว
ไม่ออก และเมื่อเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของประชาชน
ที่ตั้งอยู่ในหน้าราชการ ก็จะถูกสงสัยหรือถูกหาว่า
ไม่เสมอภาค ไม่ยุติธรรม เข้าไปในทางลำเอียงหรือกิน
สินบนก็ได้ พ่อค้าอาจให้สินน้ำใจเพื่อขอความช่วยเหลือ
ต่าง ๆ หรือแม้วางสินบนก็ได้ ถ้าหากจะไต่รับงานที่เป็น
กำไรงามของเขา ใครเล่าจะติเตียนเขา? บริษัทที่คัดสิน
ความสามารถของผู้จัดการด้วยผลของงาน คือ ถ้าไร
กลับจะยกย่องเขาเสียอีก แต่ถ้าข้าราชการไปทำเช่นนั้น
เข้า ผู้ที่อยู่เหนือท้องธงไทย และประชาชนตอระติเตียน
กันว่าหัวหน้ากรมแห่งหนึ่ง กับผู้จัดการบริษัทรายหนึ่ง
เป็นคนมีไหวพริบดีเท่ากัน แลเห็นทางที่จะบันดาลให้เกิด
ประโยชน์แก่กิจการของตัวได้เช่นกัน ดังนั้นผู้จัดการบริษัท
เขาจึงทำได้ทันที และได้เห็นผลได้เสียทันทีด้วย แต่ข้าราชการ
จําจะต้องรายงานและขออนุญาตจาก ผู้ใหญ่เหนือ
ตนก่อน เพราะเป็นงานพิเศษ การขออนุญาตนั้นบางที

ก็ได้รับอนุญาต บ้างก็ไม่ได้รับ จะด้วยเหตุผลกลใด
แล้วแต่เรื่อง.

กิจการค้าขายในวันหนึ่ง ๆ ที่พ่อค้าตกลงกันด้วยปาก
หรือด้วยพดทางโทรศัพท์ในเวลา ๒-๓ นาที เกี่ยวด้วย
ทุนทรัพย์มากมายมีถมไป อย่างนี้ทางราชการทำไม่ได้
ทุกอย่างที่ทำในทางราชการต้องมีหลักฐานและลายลักษณ์
อักษร. นอกจากจะพดกันภายในกรมกองหรือกระทรวง
เมื่อกระทรวงใดของลงกระทรวงอื่น ๆ ก็ต้องโต้ตอบกัน
ระหว่างกระทรวง เหล่านี้เป็นความจำเป็น และเป็นเหตุ
ให้ของเนิ่นช้าทั้งสิ้น ลายลักษณ์อักษรที่ผ่านไปมา และที่
ต่างต้องเก็บสำเนาเข้าเรื่องไว้เพื่อเป็นหลักฐานทุกกรมกอง
ก็ย่อมเปลืองทั้งเวลา และทั้งค่ากระดาษ, ดินสอ, หมึก,
ปากกา ดังนั้น ทางราชการจึงทำการแพงกว่าการค้า
ขายเสมอ รัฐพาณิชย์จึงต้องจำกัดเฉพาะกิจการที่จะ
ปล่อยให้พ่อค้าทำไม่ได้ อะไรที่พ่อค้าทำได้โดยไม่ขาด
ประโยชน์บ้านเมืองแล้ว ปล่อยให้พ่อค้าทำดีกว่า

จะสังเกตเห็นได้ว่า รัฐพาณิชย์ เป็นไปในทางโมนโ-
โปลี คือ ห้ามไม่ให้ใครทำแข่ง การรถไฟของเราที่
เป็นรัฐพาณิชย์นั้น ถึงรัฐบาลจะอนุญาตให้มีบริษัทรถไฟ
บ้าง เช่นบริษัทรถไฟปากน้ำและท่าจีนแม่กลอง ก็ไม่เห็น
การแข่งขัน เพราะทำในท้องที่ต่างกัน ทำให้รัฐพาณิชย์
จึงต้องเป็นไปในทางโมนโปลี? เพราะรัฐอยู่ว่าทำได้แพง
กว่าพ่อค้า จึงห้ามไม่ให้พ่อค้าแข่งละกันหรือ? ไม่ใช่
เช่นนั้น น่าจะเป็นด้วยเขาเกณฑ์เห็นว่าราษฎรทำไม่ได้
แล้ว หรือไม่ควรปล่อยให้ราษฎรทำ แต่ถ้าใครจะเสียคดี
ว่าโมนโปลี เป็นของรัฐบาลเกลียด แต่ทำไมรัฐบาล
ใช้? ก็กล่าวได้แต่ว่า โมนโปลีของรัฐบาล ก็ของ
พ่อค้าด้วยกัน ถ้าบริษัทใดได้โมนโปลี บริษัทนั้นรวบ
รวบเลือกเนื้อของราษฎร ซึ่งกอบโกยไปเป็นของคน
อื่น คือ บริษัท แต่ถ้าโมนโปลี เป็นของรัฐบาลหรือ
เทศบาล คือ รัฐพาณิชย์ หรือเทศพาณิชย์ก็ตาม ถ้า
รวบรวบ เลือกเนื้อที่เสียไปก็คงเป็นเลือกเนื้อของเจ้าของ

เกมอยู่บนนั้นเอง คือของประเทศหรือของทองที่แล้วแต่กรณี
 ทั้งนี้ไม่มีการเสียเปรียบได้เปรียบ. ในส่วนรัฐพาณิชย์เห็น
 ได้ง่าย เพราะเงินเข้าท้องพระคลังก็สำหรับใช้ช่วยบำรุง
 ประเทศ แต่ในส่วนเทศพาณิชย์ สมมติว่าเทศบาลแห่ง
 หนึ่งจัดการไฟฟ้าเป็นเทศพาณิชย์ ทุนนี้เอาไปทำการก
 ผลิตเป็นผลไปจากรายการ ถ้าทำขาดทุน ผลส่วน
 นั้นก็ต้องยังต้องเก็บกันต่อไป ถ้าทำกำไรจนเลี้ยงตัวได้
 ก็สามารถเลิกเก็บผลส่วนนั้นได้ ทั้งนี้เลือกเนื้อของตัวเอง
 คือ ของรายการ ก็ตกมาเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง คือ
 รายการนั่นเอง. โมนโปลี่ ที่เป็นของ นารังเกียจ แต่
 รัฐบาล หรือ เทศบาลนำมาใช้ จึงไม่มีอันตราย และ
 กลายเป็นหมครังเกียจ

วิธีของราชการเปรียบด้วยการกุศลสาธารณประโยชน์
 เช่น ทายกเรียไรเงินไปสร้างโบสถ์หรือโรงพยาบาล ผู้
 เรียไรต้องทำด้วยระมัดระวังอย่างยิ่ง และมีหลักฐาน
 ได้อย่างบริสุทธิ การเลี้ยงได้เลี้ยงเลี้ยงยอมไม่ใช่ความ

ประสงค์เสียเลย แต่วิธีการค้าขายของพ่อค้า เปรียบ
เหมือน ตัวเรา หรือ ครอบครัว ของเรา สร้าง บ้านเรือน
สำหรับเราอยู่เอง เราทำได้ ตามชอบใจ เราไม่ต้อง
ระวังความพอใจ หรือไม่พอใจของคนอื่น เงินที่รับจ่าย
ก็เงินของเราเอง ผลที่พาดังเสร็จแล้ว ก็ตกเป็นของ
เราเอง เราชอบอย่างไร เราทำ อย่างนั้น แม้ มีผู้
รับเหมาหลายราย เรา จะเลือกสรรก็ มักที่จะ ย่างก็ได้
เขาไม่มีสิทธิจะต่อว่า ว่าเราไม่ให้ ความเสมอภาคแก่เขา
เพราะเราไม่มีหน้าที่เช่นนั้น เรามีหน้าที่ทำความชอบใจ
ให้แก่ตัวเราเองต่างหาก วิธีการทั้งสอง อย่างนี้จะเอาวิธี
สร้างบ้านเรือนไปใช้ ก็กับการสร้างโบสถ์สร้างโรงพยาบาล
ก็ไม่ได้ และจะเอาวิธีสร้างโบสถ์ สร้างโรงพยาบาล
มาใช้สำหรับสร้างบ้านเรือนอยู่เองก็เป็นบ้า คงจะวิเศษ
การ กับ พาณิชยกิจต้องแปลกกัน และต่างจะเอาอย่างกัน
ไม่ได้ ยิ่งราชการเป็นการใหญ่หลวงและเป็นงานอันหนึ่ง
อันเดียว ก็ยังต้องเกิดมีกรมกองและกระทรวงทบวงการ

มากมาย วิธีของราชการจึงได้ชื่อว่า “บยุโรคราฐ”
คือ วิธีทะยวงการ การที่ราชการทำอะไรๆ ได้แพงกว่า
และไม่สะดวกเท่าวิธีการค้าขาย จึงเป็น เพราะวิธีแปลกกัน
หาเป็นเพราะสามารถ หรือไม่สามารถของบุคคลไม่

แต่วิธีทะยวงการนี้ ถ้าพิจารณาเป็นทาสแห่งพิธิ ก็
เกิดเป็นโรค ที่อังกฤษเรียกว่า “โรคเทป” คำนี้เราก็
ได้นำมาใช้จนเป็นกันเองชินหูอยู่มากแล้ว โรคโรคเทป
ที่เป็นอย่างอ่อนและจำเป็นต้องยอม ก็เช่นจำนวนเงินแม่
มากมาย ถ้าผิดไปสักสตางค์เดียวจะนั่งเสียไม่ได้ ต้อง
ทวงถามกันจนถึงที่สุด และให้สตาจันคนคนมา ถึงจะ
ต้องเสียเวลาโต้ตอบ เสีย กระดาษ และ หมึก เสียค่า
ไปรษณีย์เท่าไรๆ ก็ตามที ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะความ
หมิ่นเหม่เพียงสตางค์เดียว อาจเพราะความหมิ่นเหม่ เป็น
ราคาตงซึ่งตรงหรือมากกว่านั้น และเงินที่ตกในราช
การ เป็นเงินของมหาชน ผู้จักต้อง เคารพไม่หย่อน กว่า
เคารพต่อของสงฆ์ โรคโรคเทปที่เป็นโรคจริงๆ ไม่ควร

มีมากมายเหมือนกัน ข้าพเจ้านึก อะไรๆ ไม่ ออก
จำได้แต่เรื่องที่หนังสือพิมพ์เคยตะโกนว่า กว่าจะได้ตัว
เจ้าพนักงานมาตรวจ ศพ และ อนุญาตให้ จักการ เข้าหีบได้
ศพนั้นก็เน่าส่งกลิ่นฟุ้งอยู่ในเรือนแล้ว เพราะอำเภอ กับ
ตำรวจยังไม่ลง โขสัดกันเข้าได้ โรค เรณู เทป นี้ไม่ ทำอัน
ตรายแก่วิพาณิชย์เท่าใด เพราะพาณิชย์มี Immunity
แต่ให้ร้ายแก่วิฑะของการย่อยๆ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของ
ราชการที่ต้องระวัง และกำจัดโรคเรณู เทป อันไม่จำเป็นอย่า
ให้เกิดเป็นชนใด วิฑะของการกับวิพาณิชย์มีผลตลึง
กันคนละอย่าง ทั้งพรรณมา มาน ข้าพเจ้า ขอขอบ
ใจ ท่านผู้ฟังทั้งหลายที่ทนฟัง และ ขออภัยอีกครั้งว่า
ข้าพเจ้ากล่าวโดยอัตคตโนมิต์เท่านั้น

ความเห็นของนายฟอรตมหาเศรษฐี

นายฟอรตชาวอเมริกัน เจ้าของรฟอรต มหาเศรษฐี
สำคัญคนหนึ่งของโลก ได้แสดงความเห็นซึ่งหนังสือ
ข้าวนำไปลงแพร่หลาย เป็นความเห็นน่าอ่านในเวลา
โลกกำลัง หนักคำคร่ำครึไปตามกัน ด้วยความตกต่ำ
แห่งเศรษฐกิจ จึงเป็นความเห็นที่คงจะให้ประโยชน์
บ้างไม่มากนัก

นายฟอรต เชื่อว่า ต่อไปเราจะเข้าถึงสมัยรุ่งเรืองอัน
แท้จริง คือ มิใช่รุ่งเรืองอย่างเต็มไปด้วยเสียง และ
อกสั่นขวัญแขวนเหมือนแต่ก่อน ความรุ่งเรืองที่จะ
มาใน ข้างหน้านั้น จะเยี่ย ความรุ่งเรืองในอดีตให้ไถ่อา
นายฟอรตไม่หมายเห็นเพียงเวลาพินิจแห่งเศรษฐกิจ เขา

หมายถึงยิ่งไปกว่านั้น คือว่าจะถึงซึ่งสมมุติสุขสำราญ
ยิ่งกว่าที่เคยสุขสำราญมานานมาแล้วแต่สมัยก่อนๆ ทุก
วันนายพอรว่า เรากำลังคลายจากความเคยตัวที่คอย
แต่ปล่อยทิ้งไว้แล้วแต่โซ่จะบังคับ เรากำลังรู้สำนึกและ
ทั้งตนจะช่วยตัวเอง กำลังจะลงมือทำงานและกำลังทำ
ความก้าวหน้าอยู่ข้างแล้ว ถ้ามนุษย์เลิกหวังแต่โชค
เสียได้ มนุษย์ก็เชื่อว่าได้ก้าวหน้าไปมากอยู่ คน
ทุกคนฉลาดกว่าคนแต่ก่อน และกำลังพยายามจะให้
ลูกหลานที่เกิดภายหลังฉลาดยิ่งไปกว่าตน ในสมัย
ข้างหน้าคงจะได้เห็นความรุ่งเรือง ที่ข่มความเจริญ อย่าง
แต่ก่อนไหน่อยจ้อยหรือ 'เขิน' เต็มที่

นายพอรว่า ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจความขึ้นบน
เรือนคิของมนุษย์ มนุษย์ได้ริบความลำบากยากแค้น
ได้เรียนความทำให้ตนเป็นอิสระมาทนน้อยเข้า ในไม่ช้า
มนุษย์จะได้รู้สึกทวนว่า ตนเกิดมาแล้วจะหลีกเลี่ยง

งานเสียไม่ได้ ต้องทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนกับเครื่อง
อุปโภคบริโภค ที่คนต้องสงสัยเพราะแรงงานของคนอื่น
คนเคยเชื่อว่าแต่ก่อนเสียโชคได้ เพราะบางคนก็ได้
โชคก็เสียด้วย แต่เดี๋ยวนี้เขาเห็นแล้วว่า จะอาศัย
การเสี่ยงเช่นนั้นไม่ไหวเสียแล้ว ต้องหาหนทางต่าง
กันจริง ๆ เอาที่แน่นอนกันจริง ๆ ต้องเลิกเสี่ยงบุญ
เสี่ยงกรรมเสียทีเดียว

มนุษย์ได้พบกฎธรรมชาติใหม่ ซึ่งบังคับทั่วโลก
ถ้วนทั่ว คือ กฎว่า “ใช่ หรือมิฉะนั้นจะไม่มีใช่” ถ้า
ท่านไม่ใช่แขนของท่าน ที่หลังแขนนั้นก็ไม่มีประโยชน์
แก่ท่าน. เงินก็เช่นเดียวกัน เหรียญอเมริกันเคยมี
ราคาเพียงไม่กี่เซ็นต์สักลาย แต่ถ้าใคร ๆ ก็เก็บเหรียญ
นั้นไว้อย่างก้อนอิฐ ราคาของเหรียญนั้นก็แพงอยู่
ไม่ได้ เมื่อครั้งชาวเยอรมันพากันเก็บเงินชุกซ่อนเข้า
ไว้ เขากลับต้องเสียใจว่า เงินเต็มถังจะซื้อแบ่งสักถุง
หนึ่งก็หาได้ไม่ ยคนถ้าท่านคงตนเก็บเหรียญทองไว้

เหตุการณ์เช่นที่ได้เกิดขึ้นในเยอรมนี ก็จะต้องเกิดขึ้นใน
อเมริกาด้วยเหมือนกัน มนุษย์ต้องใช้เงิน เพราะ
เงินเป็นแต่เพียงวัตถุสำหรับชนเขาเครื่องอุปโภคบริโภคที่
เราปรารถนา

ถ้าได้เงิน ถ้าจะไปแลกเอาสิ่งที่เราต้องการมาไม่ได้
แล้วจะมีประโยชน์อะไร ? ถ้าเราได้วางวิธีการให้เหมาะ
แล้ว จะไม่มีความจำเป็นที่ต้องเก็บเงินอย่างอื่นอีกเลย
การเก็บเงินเป็นผลแห่งความหวาดกลัวว่าจะอด และเป็น
การที่ต้องกระทำ เพื่อบริโภคกันจนตรอย เพราะความ
รู้สึกกลัวว่า ทุกคนยังล่อแหลมต่ออันตราย ยังหา
ความปลอดภัยไม่ได้ เช่นเมื่อเวลาเจ็บไข้หรือมีอันเป็น
ต่าง ๆ เป็นต้น ที่ปราศจากภัยพิบัติของเงินไม่ว่า
เวลาใด คือ การขอสบายดีที่เราต้องการใช้จริง อันจะ
ให้เกิดประโยชน์บุคคลเพิ่มพูนงอกงาม ไม่ใช่ข้อ
เพราะอยากซื้อ หรือซื้อสุ่ยสุ่ย

นายฟอรตารู้สึกว่าชาวอเมริกันกล่าวโดยทั่วไป ได้
เสียอิสรภาพของตนไปแล้ว เพราะได้เกิดความเคียด
ในการที่ต้องอาศัยคนอื่นหางานให้ ต้องให้ใคร
มาเป็นนายจ้าง ให้เงินค่าจ้าง จึงจะทำงานได้ แล้วก็
ต้องมีใครบอกว่าให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ และทำอย่างนั้นอย่างนี้
ภาวะเช่นนี้คือ ความเอาตัวไม่รอด ซึ่งยิ่งอกยิ่งใจ
ก็จะถึง Dole คือให้รัฐบาลชุน เพราะเลี้ยงตัวไม่รอด
อย่างกรรมกรที่หางานทำไม่ได้ หรืออย่างคนขอทาน
ที่ไม่ทุพพลภาพ ทั้งในยุโรปและอเมริกาตะวันออก ผู้ที่
อยู่ได้ก็วยเขาเลี้ยงเช่นนี้ เป็นผู้สิ้นคิดแล้ว เอาตัว
ไม่รอดแล้ว งานในโลกมีถมไป แต่คนหมดปัญญา
ไม่รู้จะทำอะไร และไม่รู้จะทำอย่างไร เป็นคนสิ้นคิด
มือตายคันทาย รัฐบาลมีความกรุณาให้เบี้ยเลี้ยง
ชั่วคราว หรือจัดหาโรงงาน โรงงานไว้ให้ นายฟอรต
ว่า คุณธรรมโบราณของชาวอเมริกัน คือ การพึ่งตัวเอง

เหลือน้อยเต็มที ไม่เฉพาะแต่ในพวกกรรมกร แม้
แต่ในหมู่พ่อค้า คุณธรรมวิเศษนั้นก็กำลังเสื่อมทรมไป
ด้วยโดยอำนาจความเคียดชังที่ต้องพึงผู้อื่น กฎธรรม
ความเคียดชังนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ? นายพอรคเชอ
ว่าเกิดขึ้นด้วยวิธี Tariff คือ กำแพงภาษี.

ถ้าโลกรอกำแพงภาษีลงเสียให้หมด พ่อค้าจะรู้จัก
ช่วยตัวเองมากขึ้น จะเป็นผู้เรียนเอาตัวรอด และการ
พาณิชย์จะยืนอยู่บนขาของตัวเองได้. เกือบประเทศ
ทั้งหลายต่างก็ก่อกำแพงภาษีขึ้น เพื่อช่วยพาณิชย์การ
และอุตสาหกรรมภายในประเทศของตัวเอง เพื่อจะได้เคยตัว
จนช่วยตัวเองไม่รอคต่อไป พาณิชยกรรมต้องยืนอยู่บน
ขาปลอมที่รัฐบาลทำให้ แทนที่จะยืนอยู่บนขาจริงของ
ตัวเอง รัฐบาลต้องบอกให้ทำงานวันละกี่ชั่วโมง
รัฐบาลต้องกระการให้ ว่าให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ เราทั้งหลาย
ก็พากันเคยตัว และหวังในรัฐบาลว่าจะหางานให้ มีหน้า

ข้ายังมีคนเป็นจำนวนมากต้องให้รัฐบาลเลี้ยงตัวกับครอบครัวของตน เพราะตนเป็นคนหมกขมดูลูกศิษย์เสียแล้ว. การเป็นตงนายฟอรคจึงกล่าวว่า วิถีทั้งกำแพงภาษีของรัฐบาลได้ทำให้ราษฎรพากันอ่อนแอไปหมด. ชาวอเมริกันทุกคน ต้องการคุณธรรมในอดีต คือ อีสสระภาพ ในอันจะช่วยตัวเองให้รอดได้ ไม่ต้องอาศัยคนอื่นช่วย ทั้งในกาลก่อนโพ้น กลับคืนมาอีก.

คนพากันหางานทำไม่ได้โตมากจนทุกทีหรือ? งานไม่มีทำจริง ๆ หรือ? หรือว่าต้องคอยให้ใครมาชี้ให้ว่า จงทำนั่นซิ! จงทำนี่ซิ! เขาจะเป็นนายจ้างคอยให้ค่าจ้าง? นายฟอรคว่า อเมริกามีงานพอให้ชาวอเมริกันทำได้ทุกคน. งานมีถมไปจริง ๆ ขอฉันไม่ต้องสงสัย ความยากอยู่ที่จะให้แรงงานกับข้าเห็นของงานเปรียบกันเหมาะได้อย่างไรเท่านั้น นายฟอรคเชื่อว่า กฎธรรมคามีค้ำโลกอยู่ว่า ถ้าใครทำงานซึ่งเขาเห็นว่า ความต้องการให้ทำมีอยู่ เขาก็ย่อมได้ความสนับ

สนุนของผู้อื่น เป็นอันว่างงานทั้งหลายให้ผลเป็นค่าตอบแทนในทางหนึ่งทางใดอยู่ในตัวเสมอ.

แต่มนุษย์เราจะต้องเป็นคนจ้างงานเอง ช่วยตัวเองด้วย จะใ้เขาภักดิ์ว่า “พระเจ้าจอมช่วยแต่ผู้ช่วยตัวเอง.” ความเสียหายเวลานอนอยู่ที่คนเรามากจะคอยให้คนอื่นจ้างงานใ้มือให้. สิ้นจ้างนั้น ถ้าหากว่าทำให้คนอื่นแ่ไป ในทางช่วยตัวเองไม่ได้ ก็จะไม่แปลกอะไรกับ Dole คือทาน ใ้รัฐบาลใ้? ชาวบ้านนอกเห็นความสุขสนุกสบาย ของชาวกรุง ก็ชวนกันทั้งไร่นาสาโท เข้ามาหากิน ในกรุงเทพฯ แต่เคยงานในกรุงหายากเข้าแล้ว คน ในกรุงกำลังต้องหันออกไปหาชนบท จักว่าเป็นเครื่อง หมายใ้ใ้ใ้ใ้. ในชนบทยังมีงานถมไป และ เป็นงานที่ต่างคนต่างทำได้ ด้วยมีอิสระภาพเป็นของตน. ชาวบ้านนอกไม่ต้งคอยใ้มีใครมาจ้างทำงาน เขา หยงานชิ้นทำของเขาเอง น่าใ้เช่นนี้แหละที่นายพอรค กล่าวว่ ทุกวันเราต้งการนั้

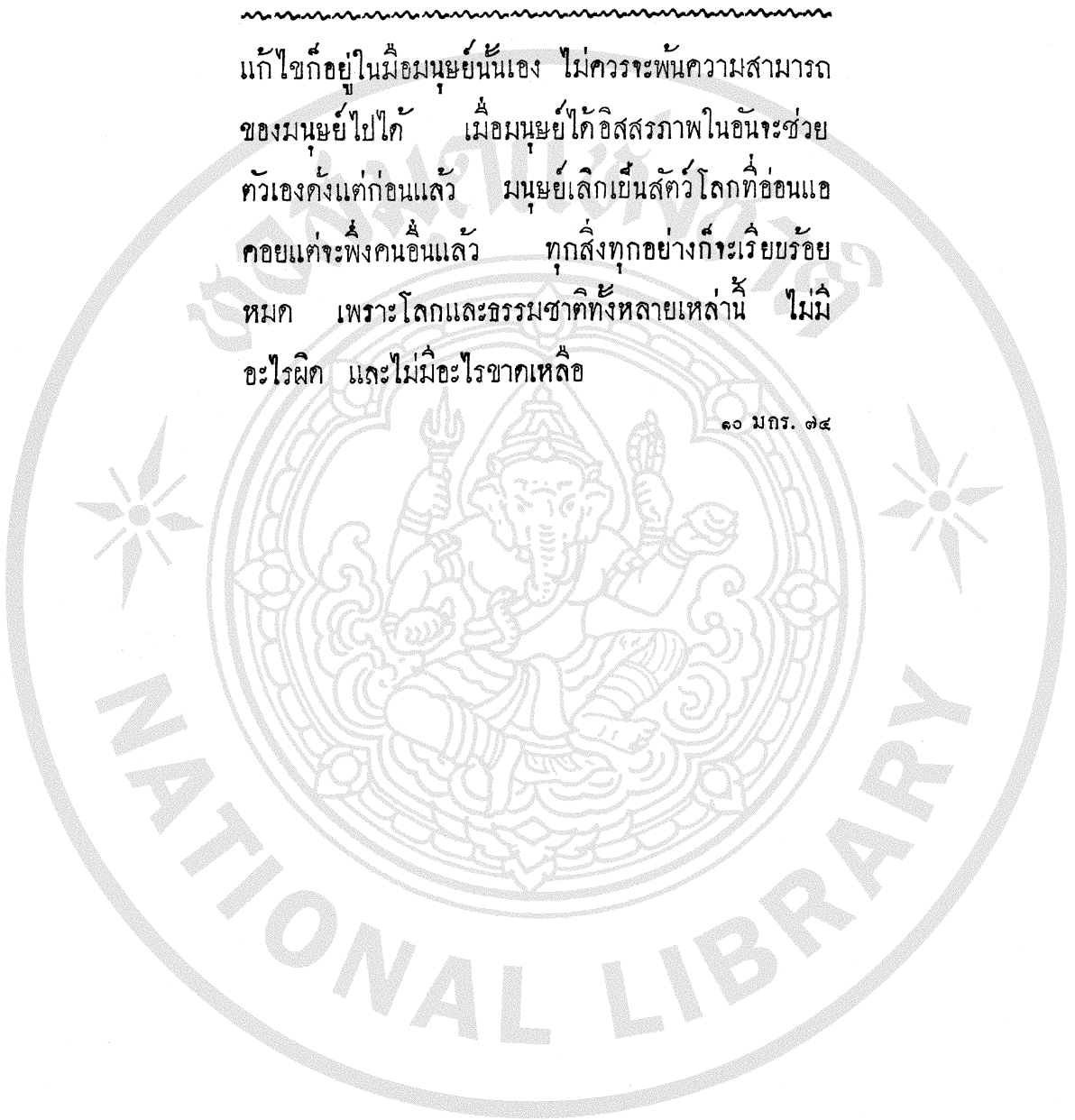
อนุญาตให้เหลือเฟือหรือ ? ปลุกเพราะขึ้นแล้วจะ
 ขายไม่ได้หรือ ? ราคาถูกเกินไปหรือ ? นายฟอรทว่า
 ไม่จริงทั้งนั้น. เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องเหลวไหล ผลที่
 เกิดขึ้นจากอุปนิสัยอันดีของมนุษย์ ยังมีเหลือเฟือ
 ยิ่งก็ เพราะจะได้เกิดความคิดหาที่ใช้ให้เป็นประโยชน์
 แปลก ๆ ออกไปอีก. แต่ก่อนนั้นอเมริกามีสิ่งเหลือใช้
 แล้วการได้เป็นอย่างไร ? ได้เกิดวิธีใช้ผิดแปลก ๆ ออก
 ไปไม่ใช่หรือ ? ไม่ว่าอะไรหมด ถ้าไม่มีเหลือใช้ก่อน
 แล้วจะเกิดที่ใช้แปลก ๆ ออกไปได้อย่างไร ? ไม่ว่า
 สิ่งใดหมด ถ้ายังไม่มีแพร่หลาย จนกระทั่งราคาสูง สิ่ง
 นั้นจะเรียกว่าเป็นประโยชน์มากไม่ได้ มนุษย์ผู้หิวกัน
 สรรพสิ่งใด ๆ ไว้ให้เป็นของหายาก และมีราคาแพงอยู่
 เขาคือผู้ไม่ช่วยบ้านเมืองในสิ่งนั้น ๆ เชียว,
 เหล่านี้ล้วนเป็นความรู้สึกใหม่บางอย่างที่เรากำลังได้
 จากความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ ต่อไปเราจะเป็นคนเอา
 ตัวรอดมากขึ้น เรากำลังเรียนก่อนเกิดโรคผลอย่าง

ประหยัด ให้ได้มันมีใช้แพร่หลายและราคาถูก ยิ่ง
เรามาเพื่อคนวิเศษขึ้นในความสามารถส่วนนี้เพียงไร สิ่ง
ทั้งหลายก็จะพากันเกิดขึ้นเองเท่านั้น. การทำถูก และ
จิตถูกทางเศรษฐกิจ จะช่วยให้เราหาทำไรได้ และความ
เหลือเพื่อจะช่วยให้เกิดที่ใช้จ่ายแปลกๆ ใหม่ๆ ล้วนเป็นความ
สุขให้แก่ปวงมนุษย์ทั้งนั้น. ฉะนั้น นายฟอร์ดจึงยืนยันว่า
ถ้าเขาไม่ใช่ผู้เห็นอะไรข้างมืด, ข้างตันคอ, หมกขมดอง
เลย คนอื่น ๆ เขาก็คิดว่ากำลังหันไปในนัยอย่างเขา
มากขึ้นทุกที เพราะเหตุที่เห็นได้ชัด อย่างหนึ่งแล้ว
คือว่ามนุษย์ไม่ค่อยแค้นังหวังให้ โชคช่วย หรือแล้ว
แต่บุญแต่กรรมเหมือนแต่ก่อน เพราะมนุษย์ได้ทราบ
แล้วว่า ธรรมดาโลกที่จัดไว้ไม่มีอะไรผิด ความผิดอยู่
ที่ตัวการของมนุษย์ยังไม่ดีเองต่างหาก ทั้งตัวก่อให้เกิด
ผล และวิธีทำหน้าจ่ายแจกผลให้ถูกทางเศรษฐกิจ การ

๒๒๐ ความเรียงเรื่องต่าง ๆ

แก้ไขก็อยู่ในมือมนุษย์นั่นเอง ไม่ควรระพันความสามารถ
ของมนุษย์ไปไ้ เมื่อมนุษย์ได้อิสรภาพในอนิจะช่วย
ตัวเองตั้งแต่ก่อนแล้ว มนุษย์เลิกเป็นสัตว์โลกที่อ่อนแอ
คอยแต่จะพึ่งคนอื่นแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเรียบร้อย
หมด เพราะโลกและธรรมชาติทั้งหลายเหล่านี้ ไม่มี
อะไรผิด และไม่มีอะไรขาดเหลือ

๑๐ มกร. ๒๔

อิคอนอมิกส์หรือเศรษฐวิทยา คืออะไร ?

ทุกคนน่าจะรู้ว่า อิคอนอมิกส์หรือเศรษฐวิทยา ออก
จะชินหูเต็มที ไม่ว่าจะเป็นการบ้าน, การเมือง, การค้าขาย,
การเพาะปลูก, การหักถดถอม, การศึกษา, การกุศล,
แม้แต่เกี่ยวกับคนชอทาน เช่น การให้ทาน อิคอนอมิกส์
ก็เข้ามาแทรกแซงเสียหมด เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ
อิคอนอมิกส์ เป็นวิชาใหม่และเป็นยากสำหรับแทรก
ในกิจการทั้งปวง ด้วยเป็นวิชาทาง มัธยัสถ์เป็นคำขำ
สำหรับความเจริญ แต่อิคอนอมิกส์มีฤทธิ์เดชเพียงไร
จะถึง แก่บัณฑิตให้ การ กระทำ ของบุคคล เป็นไป เพื่อ ชน
สวรรค์ลงนรกได้หรือไม่ ไม่ใช่วิชาที่ข้าพเจ้าตั้งใจ
เรียน ข้าพเจ้าจึงฟังค่านัน เมื่อคนอื่นกล่าวหรือบางทีคว
พลอยกล่าวเข้าเอง ด้วยความรู้เลือนๆเหมือนฝัน. ผู้ใด
ยินหรือได้พลอยใช้ค่านัน ด้วยความรู้ ไม่ผิดกับข้าพเจ้า ก็
เห็นจะไม่น้อยกะมัง ? แต่ไหนๆเศรษฐวิทยาจะต้องเป็น

คำคุ้นปาก ข้าพเจ้าก็อยากจะสว่สนบ้าง จึงรีบอ่าน
 ลองดู แรกๆ เป็นยานอนหลับที่ใช้ได้นานหนึ่ง แต่ใช้
 คุ้นๆ เข้าก็เคยไปไม่ชงัก. คราวนี้ข้าพเจ้ามีแก้ไขแจก
 ง่ายแก่พวกพ้องผู้เลือนๆ ควบกันบ้าง ข้าพเจ้าจึงลองเขียน
 เข้าดู. ถึงเศรษฐกิจจะเป็นวิชาใหญ่ และเป็นยานอน
 หลบอย่างชงัก ผู้อ่านเรื่องนี้ก็ไม่ต้องตคน ก่อนใช้
 เพราะเรื่องทข้าพเจ้าเล่าส่นพงนจะเป็นอะไรๆ ได้ทุกอย่าง
 เว้นแต่ตำรา และข้าพเจ้าเองก็สรวภาพอยู่ว่า ถึงจะเป็น
 อย่างอื่นไต่บ้าง ก็ไม่ใช่คือนอมิกสเลย ขอท่านผู้อ่าน
 จงเตรียมพร้อมสำหรับหลับหรือไม่หลับเถิด

เมื่อเราแต่งงานใหม่ๆ มีแต่ตัวกับเมียที่จะต้องห่วงใย
 บ้างก็คนใช้ด้วยอีกคนหนึ่งหรือสองคน การบ้านเรือน
 ไม่ต้องยุ่งยาก ถ้าได้พ่อตาแม่ยายเหมาะๆ บ้างที่หาเลี้ยง
 เราด้วยซ้ำ การใช้จ่ายแม่จะผิดไปบ้าง เช่นลูกไม่เลอควร
 จะหลาละ ๖ สลึง เป็นหลาละ ๔ บาท เรายังไม่ประหลาต
 นั้ แต่ครันมีลูกเลยครึ่งโหลไปแล้ว และพากันร่นหน่ม

อิคอนอมิกส์หรือเศรษฐวิทยา คืออะไร ? ๒๒๓

ร้านสาวจีน, บ้านที่ใหญ่ขึ้น, คนใช้ก็มากขึ้น, ครวีกโตขึ้น, ลูกไม้หลาย ๆ บาท ก็มากหลายขึ้น ปรอทแห่งรายจ่ายก็พุ่งขึ้นราวกับพิษไข้ ตอนนั้นเรารู้สึกว่า การประหยัดเป็นของจำเป็นที่สุดเสียแล้ว การจ่ายผิดหรือจ่ายแพง ซึ่งแต่ก่อนไม่ค่อยรู้ตัว เคยวนไม่รู้ไม่ได้. ถ้าบ้านกลายเป็นโรงงาน หรือเป็นร้านเป็นห้าง ก็ต้องเกิดมีระเบียบงาน และระเบียบบัญชีสำหรับตรวจสอบกันขึ้น. ที่ใหญ่ขึ้นไปอีก เช่นกิจการของบ้านเมืองก็ต้องถึงถึงมีงบประมาณการได้การจ่ายแยกเป็นกระทรวงทบวงการ ระเบียบข้อบังคับ ก็ต้องเลือนยศ ขึ้นเป็น พระราชกำหนดกฎหมาย บ้านเมืองในสมัยที่ยังไม่เจริญเปรียบเหมือนบ้านเราเมื่อแรกปลูกหอลงโรง บ้านเมืองในสมัยที่เจริญขึ้นแล้ว เปรียบเหมือนบ้านเราเมื่อเกิดลูกครึ่งโหลไปแล้ว เราแต่งงานใหม่ ๆ ยังไม่รู้ถึงการหมดเปลือง เศรษฐวิทยาอยู่ในลักษณะเข้าคู่กันอยู่แล้ว แต่ครั้นเป็นเจ้านายใหญ่ เป็นข้าของคนในบ้านเพราะต้องหาเลี้ยงเขา ต้องควักเศรษฐวิทยา

ออกมาเบ็ดเตล็ด บ้านเมืองก็ไม่ผิดอะไรกัน เวลาครั้งกระนั้น
บรรพบุรุษของเรา อยู่กันมาได้ สบายก่อนเศรษฐกิจวิทยาเกิด
แต่บัดนี้ การจ่ายทุกสัปดาห์ของรัฐบาลต้องคิดหน้าคิก
หลังรอบคอบ หรือควรจะเป็นเช่นนั้น กว๊านทะเลจะมี
เศรษฐกิจจึงเป็น วิชาใหม่ เพิ่ง สอนเกิดขึ้นในโลก
และเราก็นิยมตามเคย จึงใช้ค่านักเรียนเปลี่ยนพระนคร

เศรษฐกิจ ท่านว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ ผู้มี
การสมาคมกับเพื่อนมนุษย์ มนุษย์อย่าง รบิณชัณ ครุโซล
ที่ไปจับเกาะอยู่คนเดียวกว๊านกลางทะเลในเรือนิทาน ไม่ต้องการ
การเศรษฐกิจเลย แต่ถ้า รบิณชัณ ครุโซล กลับเข้า
มาอยู่บ้านเมือง อยู่ในอำนาจชนบะประเพณีกฎหมาย เกี่ยวกับ
เนองด้วยมนุษย์อื่น ๆ ทั่วไปในกิจการ ทั้งปวง นั้นแหละ
รบิณชัณ ครุโซล ต้องการเศรษฐกิจ วิชาที่แต่เดิม
สอนกันว่า เป็นวิชาเกี่ยวกับทรัพย์สมบัติ จึงมีคำว่า
ทรัพย์ศาสตร์และอื่นๆ แต่เดิมนท่านว่าคิกอย่างนั้นไม่ได้
วิชานี้เกี่ยวกับคนมากกว่าทรัพย์ เพราะคนซึ่งอยู่ใน

อีกอนมิกสหรือเศรษฐวิทยา คืออะไร? ๒๒๕

ทุกคนเกิดความอยากได้หรือต้องการอะไร จะได้สมประสงค์เพราะการกระทำของตนประกอบกับการกระทำของคนอื่น เช่นข้าวสารของเราหมดโอ่ง เราทำงานได้ค่าจ้างเอาเงินไปซื้อข้าวสารใหม่ ซึ่งชาวนาเป็นผู้ปลูกเงินเป็นผู้รวบรวม โรงสีเป็นผู้สี และอู่ข้าวขางบ้านเป็นผู้ขายเงินและข้าวที่แลกเปลี่ยนกันในตลาดเป็นทรัพย์สินสมบัติ แต่ไม่ใช่ส่วนสำคัญ เพราะเกิดขึ้นเองไม่ได้ ต้องมีปัจจัยคือคนเป็นผู้ออกแรงให้เป็นงานหรือเป็นวัตถุ เช่น ข้าวสารเราใช้เงินเพียงแต่เป็นเครื่องวัดการแลกเปลี่ยนโดยความสมมติและตกลงทั่วๆ กัน เหตุฉะนั้น เศรษฐวิทยาจึงเกี่ยวโดยตรงด้วยคน ด้วยความต้องการของคน ด้วยงานของคน ด้วยความไถ่มาของคน และด้วยการจ่ายไปของคน รองแต่นั้นลงมา จึงเป็นอันว่าเกี่ยวด้วยทรัพย์สินสมบัติ ซึ่งสามารถให้สมประสงค์ในความอยาก

คน, กล่าวโดยเศรษฐวิทยา, ไม่มีใครเป็นอิสระความเกี่ยวข้องแห่งมนุษย์แก่เพื่อนมนุษย์ย่อมแปลกๆ

กัน เช่น เกี่ยวทางการเมือง (ปอลิติกส์), ทางกฎหมาย, ทางจรรยา, ทางเศรษฐกิจ, แต่จะปั่นแค้นให้เค็ดชากกันว่า ส่วนไหนเพียงแค่นั้นนั้นไม่ได้ การ เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจ บางทีก็มีการเกี่ยวทางจรรยา ทางกฎหมาย และทางปอลิติกส์แทรกแซงอยู่ด้วย แต่ประเภทเหล่านี้ต่างเห็นได้ชัด พอที่จะแยกศึกษา เป็น คนละทางคนละวิชาได้ ถ้าคำถามมีว่า อะไรเล่าที่คนเกี่ยวช่วยกันคนอื่นโดยเศรษฐกิจ ? คำตอบก็คือ อะไรที่คนต้องการแล้วต้องได้สมประสงค์ย่อมเกี่ยวช่วยกันคนอื่น นั่นเองคือความเกี่ยวข้องกันโดยเศรษฐกิจ ไม่ว่าในบ้าน ไทเมืองไทที่ถดถอยมาจากเป็นป่าเถื่อนเสียจริงๆ แล้ว ใครจะอยากได้อะไร แล้วให้ใครมาโดยไม่เกี่ยวช่วยกันคนอื่น ๆ เป็นไม่มี ความเป็นไปของคนโดยเศรษฐกิจ จึงต้องถอยถอยอาศัยกัน เป็นการช่วยกันคนละมือสำหรับการออกแรงใหญ่ให้ไถผลพอความต้องการทั่วหน้ากัน. ดังนั้น คน, ในทางเศรษฐกิจ จึงไม่มีใครเป็นอิสระ.

รายได้ของเราเป็นแถวสารพัดนึก

ท่านหรือข้าพเจ้าล้วนมีความต้องการไม่มีสิ้นสุด อาทิ อาหารที่เรากิน, เสื้อผ้าที่เราแต่ง, เรือนที่เราอยู่, ความสนุกที่เราได้, คนอื่นเขาช่วยให้ทั้งนั้น. เรามีรายได้ซึ่งเกิดจากการออกแรงของเรา. เราก็กดเอาสิ่งที่เราต้องการเหล่านั้นไปตามพอใจ. กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือทุกคนทำงานให้สำหรับคนอื่น ๆ, ผลของงานที่มีผู้ทำจนแล้ว เหล่านั้น ใครต้องการอะไรก็ทำงานใช้หนี้แลกเปลี่ยนเอาไป. นี่เป็นใจความของเศรษฐวิทยาแห่งชีวิตมนุษย์ที่เห็นได้ง่าย ๆ. รายได้คือผลของงานที่คนหนึ่ง ๆ ทำจึงเป็นแถวสารพัดนึก ที่เรานึกเอาอะไรก็ได้ตามต้องการ บรรดาที่มีและเป็นเหตุระหว่างงานที่เราทำให้คนอื่นกับงานที่คนอื่นทำให้แก่เรา. รายได้นี้จึงเป็นสำคัญในความเป็นอยู่โดยเศรษฐกิจแห่งมนุษยโลก. ที่มนุษย์ต่างชวนชวนให้เกิดรายได้ ก็เพราะรู้ว่าคุณอยากได้อะไร. คุณจะไ้ด้วยแถวสารพัดนึกนี้. การให้เกิดรายได้และการใช้รายได้

ไต่เพื่อปฏิบัติความอยาก เป็นการแลกเปลี่ยนทดแทนกัน
หลายทอดหลายต่อ ทำให้ยุ่งยากใหญ่ จึงเกิดใช้เงินเป็น
ของกลางเครื่องวัด ย่างตกเป็นให้ค่าจ้างแรงโดยตรง
ย่างตกเป็นราคาแห่งผลที่เกิดแต่แรง เป็นเครื่องวัด
สะดวกสำหรับรายไต่ทั้งปวงอันเป็นแถวสารพัดนึก. งาน
ของแพทย์ ของครู ของหมอลำ ความ เกิดรายไต่เป็นค่า
จ้าง แ่่งงานของชาวนา ชาวเหมืองแร่ และพวกช่าง
ต่าง ๆ เป็นวัดตกเป็นราคาเงินไต่ ฉะนั้นจึงนับเป็นราย
ไต่ด้วยกันทั้งนั้น ผู้ปลูกบ้านให้เช่า ผู้มีเงินให้กู้ ก็มี
รายไต่เรียกว่าค่าเช่า หรือดอกเบี้ย ซึ่งไม่ต่างอะไรกับ
ค่าจ้าง รายขย รายเคอน รายวัน. มนุษย์โลก ซึ่งประ
กอบไปด้วยมนุษย์ต่างคนต่างออกแรงเพื่อกันและกัน และ
เสวยผลการออกแรงแห่งกันและกัน อาศัยวิธีตราค่าหรือ
คิด ค่า แห่งผลการออกแรง คือ รายไต่ ดังนั้น จึงอยู่เป็น
สุขเพื่อกันและกันไต่ทั่วทั้งโลก ความเข้าใจแจ่มแจ้งใน
เรื่องค่า และเหตุการณ์ ที่ให้เกิดค่านี้นั้นแหละเป็นรากเง้า
ของวิชาเศรษฐวิทยา

ความเป็นอยู่ของมนุษย์ทางเศรษฐกิจ

ซับซ้อนกันมาก

สิ่งที่เราต้องการเป็นอย่างเดียว ก็ต้องเกิดแต่งงาน
ของคนเป็นอันมาก, เราไปตกเลืกวหงษ์ที่ร้าน คุณเหมือน
เราให้ค่าเลืกวนั้นแก่ช่างตกเลืกวคนเดียวกัน แต่แท้
จริงเรารู้ยู่ว่ เลืกวนั้นทำด้วยฝ้ายทคนเมืองนนเขาปลาก,
เรือไฟบริษัทนนั้นเขาชนฝ้าย ข้ามทะเลไปส่ง ยังเมืองที่ท่าผา
แล้วเรืออีกบริษัทหนึ่งขนฝ้ายมาขายต่อๆกัน จนถึงข้างตก
เลืกวตกเลืกวให้เรา, ผู้ทำจักรเย็บผ้า, เข็มเย็บผ้า, ธนาการ
ที่ทำการแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศ, บริษัทรயประกัน
สินค้าทขจรทุกเรือข้ามทะเล, ล้วนทำงานเกี่ยวของกับเลืกว
ตัวเดียวทเราคคนทงน. เหล่านเป็นอาการของโลกที่เจริญ
ขึ้น. ยิ่งเจริญมากก็ยิ่งยุ่งมาก ไม่ง่ายตายเหมือนชาวป่าที่
เขายู่ป่าไม่ต้องใช้เงินวันยังค่ำก็อยู่ได้ด้วยต่างคนต่าง
ทำเองหรือแลกเปลี่ยนกันอย่างง่าย ๆ ความยุ่งยากนี้
มนุษย์ค่อยเรียนจักโดยเศรษฐวิทยาได้เรียบร้อยและสะดวก

เป็นอย่างที่ตลกและโศกสงามที่สุด แต่ถ้าเมื่อใดความ
 เรียบร้อยนั้นเกิดที่จิตใจขึ้น เป็นต้นเมื่อเกิดมหาสงคราม
 คราวนี้ คนเป็นอันมากต้องวางงานปกติ ไปจับอาวุธรบ
 กันเป็นงานพิเศษ เศรษฐกิจแห่งมนุษยโลกก็ปั่นป่วนกันไป
 ไปพักหนึ่ง. งานของชาวไร่ฝ้ายไม่เป็นอันทำ, เรือบรรทุก
 ฝ้ายไม่ไครมี, โรงทอผ้าไม่ได้ออหรือทอแต่่น้อย, ฝ้ายขาด
 ตลาด, การแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศมีค่าขึ้นลงไป
 ตามกฎแห่งความตกกับสลับปลาย, เหล่านี้เป็นเหตุให้ฝ้าย
 เสือฝ้ายว่าเสือฝ้ายแพง นอกจากนั้นสินค้าต่าง ๆ ย่อมเกี่ยว
 เนื่องกันด้วยวิธีของเศรษฐกิจเปรียบเทียบเหมือนแม่น้ำลำ
 คลองที่คดเคี้ยวถึงกัน ถ้าเกิดขาดน้ำหรือน้ำมากขึ้นแห่ง
 หนึ่ง ผลก็กระเทือนไปถึงแห่งอื่น ๆ ด้วย ถ้าเหตุเกิดขึ้น
 ที่คลองสาขาก็ค่อยเบา ถ้าเกิดขึ้นแต่ลำน้ำใหญ่ความ
 กระเทือนก็ถวถึงกันมาก ตรงกับที่เราเรียกอยู่ว่าข้าวเป็น
 สำคัญของเรา ถ้าข้าวแพง อะไร ๆ ก็ย่อมพลอยแพงไป
 ด้วย. ฉะนั้นในระหว่างที่เศรษฐกิจแห่งโลกปั่นป่วนด้วย

อีคอนอมิกส์หรือเศรษฐวิทยา คืออะไร ? ๒๓๑

เหตุมหาสงคราม มนุษย์ในโลกจึงพากันฉกฉวยที่ดินและบ้าน
ขวนไปตามกันไม่มากนักอยู่ทั่วโลก. พวกหากำไรก็กิน
กำไรมากเกินไปจนสมควร เพราะเห็นโอกาสของเขาที่ไต่ขึ้น
ตลาดหน้าคุก พวกคนซอกขึ้นไปตามกันว่าอะไรก็แพง
รายได้ไม่พอปฏิบัติความต้องการ. ผู้เป็นคนใดสามารถขึ้น
รายได้ของเขาได้ เขาก็ขึ้น เช่นพวกกรรมกร และกสิกร
ผู้คนที่ขึ้นรายได้ของภัวไม่ได้ เพราะเห็นพวกสัปลาย
กันคืบมานิด เช่นพวกเสมียน ก็พากันชักหน้าไม่ถึงหลัง
ได้แต่ขยับไปจนกว่าปากจะหัก หรือ จนกว่าของจะถูกลง
เอง นี่แหละเป็นวิธีการของความขึ้นไปโดยเศรษฐกิจ
แห่งมนุษยโลก อันซับซ้อน ซึ่งต้องเคียวตามกฎเกณฑ์.
ใครจะเลิกเอาตามชอบใจของภัวไม่ได้

แดนของเศรษฐวิทยา

ปรากฏแล้วว่าเศรษฐวิทยาเกี่ยวกับคน คือ ความ
ต้องการ, ความชวนชวน, และความไต่สุมหมาย แต่
ข้างทิศอื่นไม่ได้ทิศอื่นสำหรับแต่ภัวใส่และให้บุตรภรรยา

ไล่ เขาชักเลื้อยให้คนอื่นไล่ ให้เกิดรายไต่สำหรับตัวเขา
เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่น ที่ตัวเขา และ ครอบครัว ของเขา
ต้องการ การแลกเปลี่ยนนั้นกินตลอดถึงอัตราแลกเปลี่ยน
เงิน ที่เรียกว่า เอ็กซ์เชนจ์ และถ้าจะเข้าใจเรื่อง เอ็กซ์-
เชนจ์ ให้ตลอดก็ควรเรียนเรื่อง ค่า เพราะ เอ็กซ์เชนจ์
ย่อมเปลี่ยนไปตามค่า ยิ่งเรื่อง เคอเรนซี เรื่อง เครดิต
ซึ่งเป็นวัตถุที่ทำความสะดวกให้แก่เอ็กซ์เชนจ์อีก. อนึ่ง
ความเจริญแห่งสมัยนี้ ทำให้พ่อค้ารวมกันทำงานทั้งเป็น
บริษัท หาได้ต่างคนต่างทำอย่างเมื่อแรกตั้งต้นไม่. บริษัท
ใหญ่ขึ้น มีทุนมากขึ้น ก็ใช้เครื่องมือมากขึ้น เช่นเครื่อง
จักร, เครื่องยนต์, เครื่องไฟฟ้า, มีการขนงานเป็น
แผนก เพื่อทำผลให้เกิดเร็วและได้จำนวนมาก, มีระเบียบ
โรงงานเกิดขึ้น, เหล่านี้ย่อมเป็นความรู้ใหม่ ๆ ทั้งสิ้น
เมื่อผลคือรายไต่เกิดขึ้นแล้ว การจำหน่าย ก็เป็นวิธีการ
ซับซ้อนอีกส่วนหนึ่ง ไหนจะจำหน่ายสินค้าที่ทำขึ้นไปยัง
ที่ต่าง ๆ, ไหนจะแบ่งส่วนกำไรให้ผู้ถือหุ้น, แบ่งจ่ายเป็น

อีคอนอมิกส์หรือเศรษฐวิทยา คืออะไร ? ๒๓๓

เงินสำรอง, เป็นค่าจ้าง, ค่ารักษา, ค่าดอกเบี้ย, และ
อื่นๆ การส่งสินค้าไปยังตลาดเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องเรียน
กันมาก เพราะสินค้าเกือบจะ ๑๐๐% ทั่วโลก ผู้ทำ
ขึ้นกับผู้ซื้อ อยู่คนละซีกโลกก็ได้ ระเบียบที่ง่ายไป
ให้เหมาะเหม็งย่อมซับซ้อนไม่ใช่เล่น เกี่ยวกับ การ
ธนาคาร, การส่งสินค้าทางเรือ, และ การประกันสินค้า

นอกเหนือจากการค้าขายยังเกี่ยวกับรัฐบาล มีเรื่อง ภาษี
อากร เป็นต้น ล้วนมีข้อยกเว้นต่างๆ ที่เรียนและคิดแก้ไขกัน
ไม่สิ้นสุด ในประเทศที่เจริญมาก ๆ แคนแท่ง
เศรษฐวิทยา ยังเปิดทางไปถึง สมาคมกรรมกร สหกรณ์,
และคริสต์ ฉะนั้นก็ออกจะเข้าใจว่ารู้มาก ยากนาน
เพราะแคนของเศรษฐวิทยา ยัง จะไขกว้าง ออกไปทุกที่
ซึ่งผู้คงคัวเป็น อีคอนอมิกส์ คือ นักวิชา อีคอนอมิกส์
ต้องสังเกตและเรียนให้แตกฉานทางสั้น เพื่อจะได้เข้าใจ
นิมิตต่างๆ แห่งเศรษฐกิจของความเป็นไปในโลก, อย่าง
นักการศาสตร์ เข้าใจนิมิตที่เกิดขึ้นในแคนอากาศฉนั้น

ข้อสรุป

เศรษฐกิจ เป็นวิชาเนื่องด้วยสังคมแห่งมนุษย์
 เพราะแต่ส่วน ความช่วยเหลือของมนุษย์ เนื่องด้วยความ
 ท้องการ และความได้สัสมาย.

ความได้สัสมายนี้เกิดแต่ความช่วยเหลือ และความ
 ช่วยเหลือคือการออกแรงที่บุคคลหนึ่ง ทำไว้ สำหรับ
 คนอื่น ๆ ความเป็นไป ทางเศรษฐกิจ จึงเนื่องด้วย
 การแลกเปลี่ยนงาน หรือการออกแรงของคนทั้งหมด
 ด้วยกัน.

การออกแรงทั้งหมดเกิดผลเป็นรายได้ ซึ่งมีค่า
 ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกันได้. คำนมกตงอตราเป็น
 เงินตรา.

สิ่งที่คนได้รับตอบแทนจากการออกแรงนั้นเป็นรายได้
 ของเขา และเพราะรายได้นี้เองเขาจึงได้สัสมายใน
 ความต้องการของเขา.

อีคอนอมิกส์หรือเศรษฐวิทยา คืออะไร? ๒๓๕

เศรษฐกิจ แห่ง ความ เป็นไป ใน มนุษย์โลก ซับซ้อน
มาก การกระทำของบุคคลโดยเศรษฐกิจ ใ้แก่
การชวนขายและออกแรงต่าง ๆ ย่อมเกี่ยวเนื่องและเป็น
ปัจจัยอันสำคัญ สำหรับงานและความสุขแห่งเพื่อนมนุษย์
ด้วยกัน.

แก่นของเศรษฐวิทยา กินตลอดถึง การกระทำต่าง ๆ
ของมนุษย์เนื่องด้วยผลที่เกิด, การแลกเปลี่ยน, การ
จำหน่ายทรัพย์สินยัตี, และกินตลอดถึงวิธีการ และการ
ชวนขายทุกอย่าง ซึ่งทำความสำเร็จให้ในระหว่าง
ความต้องการของมนุษย์ กับความไ้ส้สมหมายของมนุษย์.

ท่านผู้ยังไม่หลบจนยก็น จะเห็นว่าข้าพเจ้ายังไมไ้ได้เล่า
อะไร เรื่องเศรษฐวิทยาให้เป็นที่เป็นที่. ข้าพเจ้านึก
เช่นนั้นเหมือนกัน แต่ข้าพเจ้าอาจจะเล่าต่อออกกไ้

มกร. ๖๔

ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย

ที่เรียกว่ารัฐพาณิชย์

การค้าขายในระหว่างเมืองต่อเมืองในประเทศเดียวกัน
มิได้ เพราะเมืองนั้น ๆ ภูมิประเทศและอื่น ๆ ฝักกัน
สิ่งที่มีเมืองนั้นมีเมืองนี้ไม่มี คมนาคมมีถึงกันก็ส่งสินค้า
ถึงตลาดแลกเปลี่ยนกันได้ ทั่วอย่างเห็นง่าย ๆ เช่น
นครปฐม มีส้มโอนครชัยศรี และกรุงเทพฯ ฯ มีเงาะ
ขางยี่ขัน สินค้าทั้งสองอย่างนี้จะส่งถึงกันได้โดยไม่เสีย
หาย ทั้งสองเมืองก็เกิดส่งสินค้าแลกเปลี่ยนกันขึ้น
ประเทศต่อประเทศก็ทำนองเดียวกัน เรามีชาวเกินต้อง
การซึ่งประเทศจีนมีไม่พอ แต่ประเทศจีนมีผ้าและถั่ว
ซามซึ่งจะแบ่งมาขายให้เราได้ ก็เกิดมีการแลกเปลี่ยน
สินค้านั้นในระหว่างเรากับประเทศจีน. การค้าขายระหว่าง

ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ๒๓๗

ประเทศต่อประเทศนี้ หาใช้รัฐบาลของประเทศเป็นผู้ค้าขายไม่ คือ ราษฎรต่อราษฎรทำการค้าขายติดต่อกันนั่นเอง แม้การค้าขายระหว่างเมืองต่อเมืองก็มีใช้เจ้าเมืองกรมการเป็นผู้ค้าขายเมื่อไร ก็ราษฎรต่อราษฎรค้าขายกันเองเหมือนกัน.

ทำไมรัฐบาลจึงไม่ทำการค้าขาย? ขอนี้จะปฏิเสธแก่ข้าพเจ้าไม่ได้ เพราะรัฐบาลสมัยก็มี เช่นการรถไฟ การไปรษณีย์ โทรเลข เหล่านี้เองคือการค้าขาย และรัฐบาลสยามทำเองเรียกว่ารัฐบาลสมัย ที่รัฐบาลต้องทำก็เพราะเป็นการสำคัญ เป็นการใหญ่ จะปล่อยให้เกิดขึ้นเองไม่ได้หรือไม่ทันความประสงค์ ยิ่งการไปรษณีย์ โทรเลขเกี่ยวข้องกับสัญญาสากลไปรษณีย์ รัฐบาลก็ยิ่งจำเป็นที่จะต้องทำให้สำเร็จ. การรถไฟนั้นจะเห็นได้ตาม พระราชบัญญัติ จัก วาง การรถไฟ และ ทางหลวง พ.ศ. ๒๔๖๔ ว่ารัฐบาลยอมเปิดโอกาสให้ราษฎรทั้งบริษัททำการรถไฟเหมือนกัน ที่บริษัททำอยู่แล้วก็มี คือ

รถไฟปากน้ำ รถไฟท่าจีนแม่กลอง การค้าขายเป็น
 การหากำไร ถ้าพิจารณาหน้าที่ของรัฐบาลจะเห็น
 ได้ว่าไม่ใช่หน้าที่หากำไร หน้าที่โดยตรงของรัฐบาล
 คือการปกครอง เงินสำหรับลงทุนหรือจ่ายเพื่อการนี้
 ราษฎรก็ออกให้ที่เรียกว่าภาษีอากรและราชพลี ภาษี
 อากรและราชพลีนั้นจึงเป็นเงินที่เก็บเพื่อประโยชน์หรือกิจ
 การสำหรับราษฎรนั่นเอง เมื่อกิจของรัฐบาล คือการ
 ปกครอง ช่วยให้ราษฎรประกอบอาชีพได้สะดวกเกิด
 ความสมบูรณ์ขึ้นเพียงไร ราษฎรก็ย่อมมีฐานะที่จะเสีย
 ภาษีอากรและราชพลีเพิ่มขึ้น เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ-
 บาลให้ประณีตและวิเศษขึ้นเพียงนั้น. บางทีความจำเป็น
 ที่รัฐบาลจัดการไปหน้าราษฎร การจัดตั้งลงทุน ราษฎร
 ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะให้เรียกค่าภาษีอากรขึ้นได้ ทั้งนี้
 รัฐบาลก็ต้องหาทุนทางอื่น มีทั้งเงินภายในหรือภายนอก
 ประเทศมาใช้เป็นต้น แต่เงินที่เช่นนั้นเป็นธรรมดาต้อง
 สำหรับใช้ในกิจการซึ่งเกิดผล เช่นรัฐพาณิชย์อันหมาย

แม้ได้ว่า มีเวลาที่จะเก็บผลประโยชน์ใช้หนี้ใดหมด การ
หากำไรของรัฐบาลมีขึ้นเพียงรัฐพาณิชย์ และรัฐ-
พาณิชย์มีขึ้นเพียงที่เกยวดยการเมือง และการ
สำคัญซึ่งปล่อยให้ราษฎรทำเอง จะทำสู้ต่างประเทศเขาไม่
ได้ ถ้ารัฐบาลจะขยายรัฐพาณิชย์ให้กว้างขวางออกไป
นอกเขตของตน รัฐบาลก็กลายเป็นพ่อค้าแข่งกับราษฎร
ของตัวเอง ผู้ปกครองแข่งกับผู้ทอนปกครอง แทนที่จะให้
ความเจริญมีกลายเป็นให้ความเสื่อมไปหรือ? และแทน
ที่จะให้ความสะดวกมีกลายเป็นให้ความกีดขวางไปหรือ?
เหตุฉะนั้น รัฐบาล กล่าวตามหน้าที่ จึงไม่ใช่พ่อค้า จึง
ไม่ใช่ผู้หากำไร แต่เป็นผู้ต้องใช้ทุนสำหรับการก้าวหน้า
บางอย่าง ทั้งเกยทุนสำรองไว้เพื่อเหตุการณ์ฉุกเฉินด้วย
จึงต้องเป็นผู้สะสมสมบัติด้วย. อีกประการหนึ่งสิ่งใดที่
รัฐบาลทำย่อมเป็นการเมืองเกี่ยวกับปอลิติกส์ ถ้าราษฎร
ต่อราษฎรทำกันเองก็เป็นการส่วนตัวไป ถึงพ่อค้าต่าง
เมืองจะเกิดฝักใฝ่กันขึ้น ก็ยังเป็นความกันได้ตามกะบิล

เมือง ไม่เหมือนรัฐบาลต่อรัฐบาลผึกใจกันซึ่งเกิดเป็น
การเมืองขึ้นทันที อาจยุ่งยากใหญ่โต. เหตุทั้งหลาย
เหล่านี้ล้วนบ่งบอกว่า รัฐบาลต้องไม่ทำตัวเป็นพ่อค้าที่
นอกหน้าที กรมหรือกระทรวงพาณิชย์ของประเทศสำคัญๆ
มีไว้ก็เพื่อช่วยเหลือการค้าขายของราษฎรเท่านั้น แต่วิธี
การอย่างใหม่ การกลืนกรรม อุตสาหกรรม ทำเป็นงานชาติ
คือรัฐบาลเข้าไปจับเองทำเองกำลังมีมากขึ้น เรียกว่า
Nationalisation

เมื่อเร็วๆ นี้เองมีโทรเลขจากเมืองมอสโคว์ในประเทศ
รัสเซียว่า เลนิน หัวหน้ารัฐบาลโซเวียต กล่าวว่าต้อง
เลิกวิธีที่รัฐบาลเป็นเจ้าของตนเองและค้าขายเอง กลับ
ไปหาวิธีค้าขายที่ปล่อยให้ทำกันด้วยใช้เงินตราเป็นเครื่อง
วัดอย่างแต่ก่อน นี่ก็เป็นข่าวที่น่าขันซึ่งแสดงว่าพวก
บอลเชวิก คิดทำการปลดตัวจากความเป็นทาสของเงิน ยัง
ไม่สำเร็จ

นี่จะกล่าวถึงราษฎร ต่อ ราษฎร แห่งนานาประเทศทำ
การค้าขายกันต่อไป. เมื่อเมืองจนมีชาวไม่พอกิน แต่

ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ๒๔๑

เรามีชาวเหลือเกิน และเมืองจีนทำด้วยชาวมและผ้าแพร
เหลือใช้ ฝ่ายเมืองเราก็คงการของนั้น ๆ คงมีการ
ค้าขายระหว่างเรากับประเทศจีนก็ต้องเกิดขึ้น เว้นไว้
แต่จะมีอุปสรรคเข้ามาขัดขวาง เช่นชาตกมุนาคมนั่น
ของที่ทางฝ่ายต่างเหลือและอีกฝ่ายหนึ่งทางต้องการเช่นนั้น
ถ้าได้แลกเปลี่ยนกันแล้ว ทั้งสองฝ่ายก็โตสมประสงค์
ถ้าขาดการแลกเปลี่ยน ทั้งสองฝ่ายก็ขาดไปตามกัน.

สินค้าที่ต่างประเทศต่างมีด้วยกัน ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งขาด
ฝ่ายหนึ่งเหลืออย่างทั่วแล้ว ก็อาจให้เกิดการค้าขาย
ระหว่างประเทศได้ ยกตัวอย่างเช่นชาวทำน้ำตาลได้
ดีกว่าเรา แต่เราปลูกข้าวได้ดีกว่าชาว จีน ชาวก็น่า
ซื้อข้าวเรา และเราก็น่าซื้อน้ำตาลของชาว คำว่าดีกว่า
ต้องเข้าใจให้ชัดเจนหน่อย. ของสิ่งเดียวกัน ถ้าประเทศ
หนึ่งทำได้ดีกว่าอีกประเทศหนึ่ง หมายความว่าทำได้
จำนวนมากกว่าหรือทำได้เป็นชนิดดีกว่า ในต้นทุน คือ
แรง—ทุน—ความช่วยเหลือเท่ากัน, หรือเมื่อทำได้มาก

เท่ากันและดีเหมือนกันในทันที คือแรง—ทุน—ความชวน
 ขวาย น้อยกว่ากัน ทั้งสองประการนี้ ความชวนชวน
 ที่ให้ผลประโยชน์ส่วนน้อยลง เท่ากับเหนื่อยเท่ากัน ได้
 ผลทวน หรือเหนื่อยน้อยเข้า แต่ได้ผลคงที่อยู่ ดังนั้น
 จึงนับว่าเป็นกำไรแก่โลก กำไรเช่นนั้นแหละเรียกว่า
ความเจริญทางเศรษฐกิจ เมื่อความต้องการใน

ประเทศหนึ่งจะได้ผลประโยชน์จากผล ความชวนชวนของ
 อีกประเทศหนึ่งเป็นอย่างดีต่อกัน โดยซื้อขายกันและกัน
 ยิ่งกว่าที่ต่างคนต่างทำเอง เพราะถูกลงและได้ทันใจ
 ดังนั้น ธรรมชาติบังคับว่า การค้าขายระหว่างประเทศ
 เช่นนั้นต้องเกิดขึ้น ใครจะร้องห้ามว่าอย่าซื้อของต่าง
 ประเทศเลย หรือของที่เราทำกันเองเถิด ถ้าอาการ
 เป็นดังกล่าวนั้น ร้องเท่าไรก็ไม่สำเร็จ เพราะแผนภู
 ของเศรษฐกิจ ภัยเหตุนั้นแหละโรงหีบขี้เหล็กทำน้ำตาล
 ซึ่งเคยมีมากจนใครช่วยก็ ings ได้สูญหายไป เพื่อบรรเทา
 ชาติให้น้ำตาลชวาเข้ามาเกลื่อนตลาดในพระนคร -- การ

ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ๒๔๓

ซื้อขายควรจะเป็นที่เข้าใจว่า ต่างกับการบุญ ผู้ซื้อต้อง
คิดถึงราคาต่ำก่อน ในของที่เท่ากัน การช่วยกัน
โดยยอมซื้อของแพงขึ้นหรือได้ของทรมานน้อยนั้น เป็น
ลักษณะของ การบุญไม่ใช่พาณิชย์.

เหตุที่ทำให้เกิดการ ค้าขาย ระหว่างประเทศ ขึ้น ทั้งสอง
ประการดังกล่าวมาแล้ว คือ ๑ เพราะประเทศหนึ่งต้อง
การ และอีกประเทศหนึ่งมีเหลือใช้ ๒ ต่างมีด้วยกัน
แต่เพราะทำได้ ดีกว่า กันไปคนละส่วนนั้น พอจะสันตสย
ได้ แต่ประการที่ ๓ คือ ประเทศหนึ่งมีดีกว่าของอีก
ประเทศหนึ่งทุกส่วน เป็นต้น สมมติว่า ประเทศญี่ปุ่นทำ
ผ้าและแพรได้ดีกว่าประเทศจีน ทั้งนี้จะมีการค้าขาย
แลกเปลี่ยนกันด้วยสินค้าทั้งสองอย่างนี้ ในระหว่าง
ประเทศญี่ปุ่นกับจีนได้หรือไม่ ? กุณิน ๆ ก็น่าจะตอบว่า
ถ้าญี่ปุ่น ทำได้ทั้งสอง อย่าง ดีกว่า จีน จะ ต้องแลกเปลี่ยน
สินค้าสองอย่างนี้กันทำไม? ทำใช้ของตัวเองและปล่อย

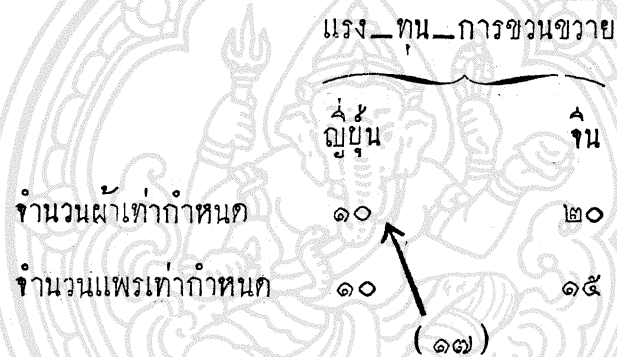
ให้ฉันเสียแต่ให้สยายใจไปตามลำพังก็ดีกว่าไม่ใช่หรือ?
แต่การหาเป็นเช่นนั้นทก็ยากไม่ จึงจะต้องเป็นข้อพิจารณา
กันต่อไปอีก

ต่างว่าฉันนายแดงกับนายคำสองคน นายแดง ทำ
รองเท้าได้คู่หนึ่งหรือทำหมวกได้ใบหนึ่งในเวลา ๒๔ ชั่วโมง
ลงทุนก็เท่ากัน นายคำก็ทำได้ทั้งสองอย่าง
เหมือนกัน แต่ทำรองเท้าคู่หนึ่งกินเวลา ๔๘ ชั่วโมง
และทำหมวกใบหนึ่ง ๓๖ ชั่วโมงจึงแล้ว ดังนั้นนายคำ
ก็มาหานายแดงและชวนว่า “นี่นะเพื่อน ท่านทำรองเท้า
สองคู่ท่านใช้คู่เดียวอีกคู่หนึ่งให้ฉัน แล้วฉันจะทำหมวก
สองใบสำหรับใช้เองใบหนึ่งให้ท่านใบหนึ่ง เราแลกเปลี่ยน
กันดังนั้นเราทั้งสองคนต่างมีทั้งหมวกและเกือก หมวกที่
ฉันทำให้ท่านกินเวลา ๓๖ ชั่วโมง แลกกับเกือกที่ท่าน
ทำให้ฉัน ฉันได้กำไรแล้ว เพราะถ้าทำเองต้องกินเวลา
ถึง ๔๘ ชั่วโมง ฝ่ายท่านเล่าก็ไม่ขาดอะไร เพราะ

ทำไม้ประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ๒๔๕

หมวกก็เกิดสำหรับท่านราคาเท่ากัน” นายแคงตอบว่า
เขาไม่ได้ประโยชน์อะไรในการแลกเปลี่ยนนั้น นายคำ
จึงชวนต่อไปว่า “ถ้าอย่างนั้นฉันจะทำหมวกแคปให้ท่าน
อีกใบหนึ่งซึ่งกินเวลา ๔ ชั่วโมงเท่านั้น ท่านก็ไม่ทำอะไร
นัก ท่านได้กำไรหมวกแคปใบหนึ่ง ส่วนฉันทำหมวก
สองใบเวลา ๔๐ ชั่วโมง แลกกับเกิดของท่านคู่หนึ่ง
ซึ่งฉันทำเองจะต้องใช้เวลาถึง ๔๘ ชั่วโมง นับว่าเป็นกำไร
เหมือนกัน” ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงแลกเปลี่ยนกัน
นายแคงได้กำไรหมวกแคปใบหนึ่งด้วยการ ออกแรง—ทุน
—การชวนขายเท่าเดิม ส่วนนายคำก็ได้เกิดคู่หนึ่งด้วย
แรง—ทุน—การชวนขายน้อยกว่าที่จะทำเกิดนั้นด้วยตนเอง
ทั้งสองฝ่ายเป็นอันได้กำไรด้วยกัน นายคำได้
กำไรด้วยทำงานน้อยเข้า นายแคงได้กำไรด้วยได้ผล
มากขึ้น

ในเรื่องสินค้าฝักขแพร ระหว่าง ญู๋นุกยเงินที่สมมุติ
 ก็ทำนองเดียวกัน ถึงหากญู๋นุกทำสินค้าทั้งสองอย่างนั้น
 ได้ดีกว่าเงิน ทั้งสองประเทศก็เกิดการแลกเปลี่ยน
 สินค้าฝักและแพรกันได้. เพื่อให้เห็นง่ายจะเขียนรูปเป็น
 ดัง
 ดังนี้.

รูปนี้ให้อ่านดังนี้. ญู๋นุกทำเป็นจำนวนและชนิดเท่าที่
 กำหนดด้วยแรง—ทุน—การชวนชวายเท่ากับ ๑๐ และทำ
 แพรเป็นจำนวนและชนิดเท่าที่กำหนดด้วยแรง—ทุน—การ

ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ๒๔๗

ชวนชววยเท่ากับ ๑๐ เหมือนกัน ฝ่ายเงินนั้นเท่ากับ

๒๐ และ ๑๕. ถ้าเงินจะเอาแพรเท่ากับ ๑๕ มาแลก

แพรญูบูนซึ่งเท่ากับ ๑๐ ก็ไม่สำเร็จ เพราะญูบูนไม่ได้

ประโยชน์ย่อมจะใช้แพรของตัวดีกว่า แต่เงินหาเอา

แพรเท่ากับ ๑๖ มาแลกกับแพรญูบูนเท่ากับ ๑๐ ก็ยัง

ญูบูนยอมได้กำไรในแพรเท่ากับ ๒ ของเงิน (คือ ๑๕

ของเงินเท่ากับ ๑๐ ของญูบูน แต่เมื่อเอา ๑๖ แลก

กับ ๑๐ จึงได้กำไร ๒) ส่วนเงินหาแลกแพรไม่ ไปแลก

เอาผ้าของญูบูนซึ่งเท่ากับแพร (คือ ๑๐ ทั่วกัน.) ดังนั้น

เงินลงทุน ๑๖ ได้ผ้า ๑๐ ของญูบูน ซึ่งเท่ากับ ๒๐ ของตัว

เป็นอันได้กำไร ๓ เหมือนกัน. การแลกเปลี่ยนระหว่าง

สองประเทศในสินค้าสองอย่างนี้ เป็นอันเกิดขึ้นได้อย่าง

เดียวกับ เกือก และ หมวก ที่ นายแดง กับ นายดำ แลกกัน

เพราะ ญูบูน ซึ่งเป็นประเทศทำทั้ง ผ้าและแพรได้ดีกว่า เงิน

ได้กำไรในทางผล คือได้สินค้ามากขึ้น และเงินก็ได้กำไร

ในทางทุนแรง เป็นอันสองประเทศต่างได้กำไร เกิดมี
การแลกเปลี่ยนกันได้

ถ้าดูขุนไ้เปรียบกันในสินค้าทั้งสองอย่างนี้ สมมุติ
ว่าเท่ากัน การแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งสองอย่างนี้ก็หาเกิด
ขึ้นได้ไม่, แต่ดูขุนไ้เปรียบทางผ้า ๑๐ ทางไหม ๕
หักลบกันในสินค้า สองอย่าง เป็นอัน ต่างกัน ๕ ที่ต่างกัน
นี้แหละ สำหรับ แบ่ง กันใน สอง ประเทศที่ แลกเปลี่ยนกัน.
สินค้าระหว่างประเทศทั้งปวงเป็นไปใน ทางที่แบ่ง ส่วนที่
ต่างกัน จึงให้เกิดเป็นต่างไ้เปรียบด้วยกันมีการแลก
เปลี่ยนกันได้ สินค้าของโลกชื่อว่า เจริญชนทาง
เศรษฐกิจ ด้วยอำนาจคมนาคมและอื่น ๆ โดยประการ
ฉะนี้ ถ้าหากไม่มีขอยคอตซึ่งเป็นการกักตุนคมนาคม
การคิดเหล่านี้จะว่าชักยั้งและนำเวียนศีรษะก็ได้ แต่
อีกอนอมิกสุ คือ เศรษฐวิทยา เป็นไปยุ่งเหยิงทั้งนั้นเสมอ

ทำไมประเทศทั้งหลายจึงทำการค้าขาย ๒๔๕

จึงเป็นยานอนหลับ ท่านหรือข้าพเจ้าหลับบ้างก็ช่างเถอะ
แต่สมัยนี้ประเทศที่ตนอยู่ทางเศรษฐกิจ เป็นประเทศชะนะ
เพราะ โลก ต้องทำสงครามทางเศรษฐกิจ กันอยู่เสมอ
คมนาคมถึงไหนหนั้นก็รักษาทัวเป็นกลางอยู่ไม่ได้ พวก
เราชาวสยาม จึงถูกฉกเข้าทำสงครามทาง เศรษฐกิจกับ
เขาคือ ค้ากลั่นเกินกว่าของเรามาแล้ว แต่
ข้าพเจ้าอาจเล่าต่อก็ได้ หรือไม่เล่าก็ได้

กุมภาพันธ์ ๒๔

เทศพาณิชย์และกิจของเทศบาล

ที่ประชุมชน เช่นนครหรือเมืองหรือละแวกย่าน ซึ่ง
มีกำลัง สามารถ ช่วยตัวเองได้โดยไม่ ต้องคอยรัฐบาล
กลางจัดให้ ข้างหนึ่งเขาก็จัดการ เพื่อช่วยตัวเขาเอง
เพื่อความเจริญของเขาเอง เช่นตั้งการประปา การไฟฟ้า
หรือไฟฟ้าย การรูดราง เป็นต้น ผู้จัดคือเจ้าหน้าที่และ
ผู้แทนราษฎรรวมกันเป็นเทศบาลหรือ มินิสเตอร์เงิน
สำหรับจัด ราษฎรในท้องที่แห่งนคราภิบาลนั้นก็เฉลี่ยกัน
ออก มากและน้อยตามเกณฑ์ที่เสียภาษีให้แก่แผ่นดิน
หรือรัฐบาลกลางอยู่แล้ว ส่วนที่เฉลี่ยให้แก่นคราภิบาล
เพื่อประโยชน์และเพราะการท้องที่ของตน ๆ นั้น จึงเรียกว่า
“เรท” หรือจึงบอกคือภาษีท้องที่ตนเอง เงินศึกษาพล
ของเราเข้าลักษณะเช่นนันทเคียว แต่เก็บเท่ากันหมดไม่ว่า

เศรษฐกิจหรือยาก จึงไม่เข้าทำนองเรท ซึ่งเก็บตาม
ส่วนมากและน้อย คือตามมีตามจน แท้จริงพระราช
บัญญัติประณคึกษาที่เข้กทางไว้ให้ของทศคิวิชัยเงินได้
ต่าง ๆ กัน ถ้ารัฐบาล คือ สมุหเทศาภิบาลคิวิชัย
กำนันผู้ใหญ่บ้านผู้แทนราษฎรรับรองแล้ว วินนทาน
กว่าเป็นใช้ได้ แต่ค่าทภาษทองททองเป็นช่างเท่าหลัง
เคิรตามภาษแผ่นดินซึ่งเป็นช่างเท่าหน้า เงินคึกษาพลทุก
มณฑล จึงเก็บเป็นเงินหอย่างรัชชูปการไปหมด

ภาษีทองที่เข้นสำหรับบำรุงทองที่ในกิจการปกครอง
อันเป็นพิเศษไปจากที่รัฐบาลกลางจักให้ เช่น การคึกษา,
การสาธารณสุข, การถนนหนทาง ฯลฯ ก็มี สำหรับ
กิจการที่เกิดประโยชน์โดยตรงเป็นทางพาณิชย์ เช่นการ
ประปา, การไฟฟ้า, และรถราง เป็นต้นก็มี เทศพาณิชย์
เช่นนี้เกิดขึ้นด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับรัฐบาลพาณิชย์ คือ
ถ้าฝ่ายปกครองไม่จัก ก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นเองได้ หรือ
สิ่งนั้น ๆ มีสำคัญเพื่อก่อเกิดกำไรให้แก่ทองที่ใดมาก จะ

ปล่อยให้บุคคลทำก็ได้เสียเถตุ, หรือจะคอยให้รัฐบาลกลาง
ทำก็ไม่มีวันสำเร็จ.

ความจริงที่ว่ารัฐบาลไม่ควรทำการค้าขาย เป็นความ
จริงกันตลอดจนคราภิบาลเหมือนกัน เหตุฉะนั้น เทศ
พาณิชย์จึงต้องไม่จำกัดให้ทำแต่เฉพาะสิ่งเท่านั้น เพื่อ
หากำไรเลี้ยงเทศบาล และไม่คุ้มครองพาณิชย์ของราษฎร
ตั้งอธิบายมาแล้วในตอนที่ว่าด้วยรัฐพาณิชย์.

อันที่จริงนคราภิบาล ก็เป็นส่วนย่อยของรัฐบาลนั่นเอง
การปกครองแผ่นดินต้องเก็บภาษีสำหรับมาจัด การ
ปกครองระเทศนคร ก็ต้องเก็บภาษีมาสำหรับจัดเหมือนกัน
กัน ประเทศไหนเก็บภาษีได้มากสามารถจัดการได้กว้าง
ขวางขึ้นหน้าประเทศที่เงินน้อยกว่านั้นใด เมืองไหนมีมาก
เมืองนั้นก็จะมีเงินจัดของตัวได้มาก ไม่ต้องคอยเมืองอื่น
ที่ไ้ไ้รมากกว่าในประเทศเดียวกันนั้น การภาษีสำหรับ
ประเทศที่เจริญ จึงได้แบ่งเป็นภาษีแผ่นดิน พระคลัง
หลวงเป็นผู้เก็บและเบิกจ่ายด้วยงบประมาณการเงินแผ่นดิน

ส่วนหนึ่ง ภาษีของที่ซึ่งสำหรับเมืองหรือตำบลไหน เทศบาลนั้น ก็เป็นผู้เก็บและใช้จ่ายในท้องถิ่นเอง ไม่ต้องส่งไปเข้าท้องพระคลังหลวง อีกส่วนหนึ่ง การอันใดจะควรแก่รัฐบาลกลางทำ คือ ทำด้วยเงินภาษีแผ่นดินจากท้องพระคลังหลวง หรือควรให้ท้องที่ทำด้วยเงินภาษีท้องที่ที่เกณฑ์พิจารณาได้ชนิดอย่างหนึ่ง คือ อันใดจะให้เหมือนกันทั่วประเทศได้ อันนั้นเพื่อความสม่ำเสมอ รัฐบาลกลางควรจัดเองดีกว่า แต่อันใดท้องที่หนึ่งก็จะต้องไปอย่างหนึ่ง ด้วยความสมบูรณ์หรืออคติของบุคคลคนต่าง ๆ กันเป็นต้น อันนั้นเพื่อไม่ขัดแก่ความประสงค์พิเศษเฉพาะท้องที่ ควรให้ต่างท้องที่ต่างจัดของตัวเองดีกว่า การที่ควรรัฐบาลกลางจัดให้ ไปปล่อยให้ท้องที่จัดก็คงเปลืองเพราะมากมือ และไม่ไ้ผลดีเท่า เพราะท้องที่รัฐบาลกลางไม่ได้ แต่การที่ควรให้ท้องที่จัดเขาเอง รัฐบาลกลางปล่อยให้ไปจัดเสีย ผลก็กลับเลวลงเหมือนกัน

เพราะรัฐบาลกลางรู้สึกท้อใจที่ไม่ได้ในงานพิเศษ ฉะนั้น
ท้องที่เช่นนั้น

ภายในดินหรือประเทศนั้น เกือบจะเกิดเหตุเดียวกัน
เสมอจนทั่วทั้งประเทศ และเพราะเงินทั้งหมดที่เก็บได้
ต้องส่งเข้าท้องพระคลังหลวง สำหรับจ่ายค่างบประมาณ
เพื่อบำรุงทั่วทั้งประเทศทุกกระทรวงทบวงการ ท้องที่
ต่าง ๆ จึงรู้สึกไปว่า เงินเก็บไปแล้วเห็น แต่เงินจ่าย
บ่าไปทั่ว ไม่ชัดเจนว่า กลับคืนมาบำรุงท้องที่ของตน
เท่าไร เหตุฉะนั้น การที่แบ่งเป็นภาษีท้องที่เสียส่วนหนึ่ง
จึงเป็นทางเหมาะ และได้ความพอใจทั่วกัน อะไร
สำหรับเสมอจนทั่วทุกท้องที่สำเร็จด้วยภายในดิน อะไร
เป็นส่วนฉะเพาะท้องที่ กิจด้วยภาษีท้องที่ ท้องที่ใด
บริบูรณ์อาจเสียภาษีท้องที่ไ้มาก ท้องที่นั้นก็จัดการ
ไปหน้าท้องที่อื่น ๆ ซึ่งไม่บริบูรณ์เท่า เพราะเงินภายใน

ของทั้งหมตกอยู่ในท้องที่ สำหรับบำรุงผลประโยชน์
ตนเอง.

แต่การจัดการสาธารณประโยชน์ทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับ
ทุนของมหาชน ต้องมีวิธีการที่แสดงบัญชีตัวเลขใดสัก
อย่างจนถึงที่สุด ไม่มีการรวทางขาดความไวเอนเชื่อถือ
เหตุฉะนั้น เมื่อใช้วิธีแบ่งเป็นภาษีท้องที่ ทุก ๆ ท้องที่
จะต้องดำเนินการใดสักอย่างหนึ่ง การจัดการให้แต่เพียง
ง่ายกว่าจัดการให้หลายแห่ง ถ้ามีแต่ภาษีแผ่นดิน การ
จัดการที่รัฐบาลกลางแห่งเดียว ถ้ามีภาษีท้องที่ขึ้นด้วย
การที่จะต้องจัดการให้เป็นทไวเอนเชื่อถือ ก็ตกอยู่กับ
ท้องที่ทางนคราภิบาลด้วย การไม่มามีภาษีของทุกปี
ภาษีของทั้งหมตกไว้ทางเสียอยู่ในตัวเช่นนั้น ภาษีของ
ทั้งหมตกจึงต้องเป็นไป ด้วยอำนาจแผ่นดินโดยพระราชกั
หนดกฎหมาย ไม่ใช่ที่ท้องที่สมควรจะทำอะไรก็ได้ตาม
อำเภอใจ

เทศพาณิชย์ (คหวิภูพาณิชย์) ถ้าโชคก็และจักก็ก็มี
 กำไร ถ้าเพียงเอาตัวรอดก็พอคุ้มทุน มีกำไรเล็กน้อย
 พอเป็นทุนสำรองค่าสึกหรอเท่านั้น ถ้าโชคไม่ดีหรือจ้
 ไม่ดี หรือทั้งสองอย่างเข้าด้วยกัน ก็ถึงขาดทุน เวลา
 มีกำไร ก็ไต่ลถกภายหลังหรือจึงกอบกู้สำหรับงานนั้นให้น้อยลงไป
 จนที่สุดได้กำไรกำไร ถึงเลิกเก็บจึงกอบกู้ก็ยังเป็นลาภใหญ่
 แทนน้อยนักที่จะมีได้เช่นนั้น นอกจากอาศัยเวลานาน ๆ
 เพราะการที่จะให้กำไรได้กำไรมากโดยขึ้นราคาให้แพงย่อมเป็น
 เหตุให้ผู้ซื้อหรือผู้ใช้น้อยไป บางทีกลับเป็นไม่มีกำไร
 หรือเลยขาดทุนก็ได้ ถ้าพอเอาตัวรอดก็ยังคอยยังชั่ว
 ถ้าขาดทุนจนถึงจึงกอบกู้ที่เก็บได้ไม่พอเลี้ยง ก็จะต้อง
 รอนถึงจนอัตรากอบกู้ หรือเลิกกิจการนั้น ในประเทศ
 อังกฤษก่อนเกิดสงครามโลก เทศพาณิชย์ในเรื่องน้ำ,
 ไฟ, และรถราง เจริญมากจนเป็นกิจการของนคราภิบาล
 มากกว่าของบริษัท คือ การประปา เป็นของเทศบาลเกือบ

๕ ใน ๖ การไฟฟ้าและการรกราง เป็นของนคราภิบาล
กว่าครึ่ง การไฟฟ้า เป็นของเทศบาลราว ๑ ใน ๓
นับทั่วประเทศอังกฤษ นอกนั้นยังมีเทศพาณิชย์ส่วน
อื่นๆ อีกบางอย่าง เช่นตลาด, อุเรือ และท่าเรือ เป็นต้น
เทศพาณิชย์ของเขาต้องเสียภาษีแผ่นดินให้แก่รัฐบาลกลาง
เช่นภาษีรายได้ กุญบริษัทของราษฎรด้วยเหมือนกัน.

กันย. ๖๕

เงิน, คือแกลวสารพัตรนิก

เงิน, ซึ่งหมายความว่า เครื่องวัดสำหรับการแลก
เปลี่ยน อันเราให้ชื่อ ว่า เหรียญกระษาปณ์ หรือ เงินตรา
เพื่อให้แปลกไปจากเงิน, ซึ่งเป็นศัพท์สำหรับเรียกโลหะ
ธาตุขาวอันมีค่า เราสมมุติกันว่าเป็นแกลวสารพัตรนิก
มาแต่กติกาคำบรรพ ยิ่งต่อมาในสมัยที่เจริญเช่นเดียน
เงินตรากยังเป็นแกลวสารพัตรนิกมากขึ้น แต่ก่อนนั้นเรา
เคยเฝ้าเพื่อนเงินของเราว่า ประเทศเขาซื้อตำแหน่งหรือ
ยศบรรดาศักดิ์ได้ด้วยเงินตรา แต่เคยวนคำสัพยอกนั้น
มาได้แก่เราเอง อย่าเพิ่งเข้าใจว่าข้าพเจ้าหาความหรือ
แกล้งใส่ร้าย ขอให้คิดดูว่าประเทศของเราในสมัย
เจริญ ตำแหน่งหรือยศบรรดาศักดิ์ย่อมจะได้ด้วย
วิชาและความสามารถไม่ใช่หรือ ? การช่วยเหลือ

กันส่วนตัวนั้นหมดไปทุกที คนทุกคนจะต้องก็เพราะตน
 ไม่เข้าคนที่ไม่ใช่วิชาสามหาวิทยาลัยก็ไม่มีโอกาสขึ้น
 ตำแหน่งสูงได้. วิชาพวกนั้นเราจะได้ช่วยนำพามาแรง
 เท่านั้นอย่างแต่ก่อนหาได้. เราต้องออกทรัพย์ลงทุน
 ช้อควย ผู้มีลูกหลานมาก ๆ เกยจนยกย่องรวยจ่าย
 ลำหรับการศึกษาของเด็กเหล่านั้นอยู่แล้ว รวยจ่าย
 ส่วนแต่ก่อนไม่เคยขึ้นงบประมาณของครอบครัวเลย แต่
 เกยจนและต่อไปจะต้องเป็นประเภทค่าใช้จ่ายสำคัญของ
 ครอบครัวทั้งหลาย และจะเข้ามาจำกัดไม่ให้พ่อแม่มี
 ลูกมากเกินไปด้วย. ดังนั้นคำสัพยอกที่ว่าเงินตราซื้อ
 ตำแหน่งและยศศักดิ์ได้ ก็เลยเป็นความจริงที่ไม่ต้อง
 ปฏิเสธกันต่อไป. ช้อโดยนัยอธิบายน เป็นอาการของ
 ความเจริญ ตรงข้ามกับช้อโดยนัยที่ใช้สัพยอก ซึ่ง
 เป็นอาการของความเสื่อม เงินตราซื้อได้ฐานะของ
 บุคคลเช่นนั้น จึงควรแล้วที่จะเรียกว่า “แถวสารพัต
 รนึก.”

เงินตราซึ่งเป็นตัวเครื่องวัดการแลกเปลี่ยน เป็น
เครื่องมือสำหรับให้สะดวกในระหว่างความต้องการกับ
ความไต่ถามประสงค์ กลับมาเป็นการใหญ่ เป็นพระเจ้า
ที่ส่งเสริมหรือชักชวนความสุขแห่งชีวิตมนุษย์ เพราะ
อาจกำหนดฐานะให้บุคคลได้ด้วยเช่นนี้ นับว่าเป็นกิเลส
ใหญ่ ให้โทษมาก น่าจะเลิกและหาวิธีอื่นใช้แทนต่อไป
แต่ชีวิตที่ว่ามันก็ยังยังไม่พบ คติโบราณที่กล่าวไว้
ทั้งปรากฏในนิติศาสตร์ของชาวฮินดูก็กล่าวไว้แต่ครั้งโน้น
ว่า “ไม่มีอะไรจะเป็นของใช้ ล้ำยากยากแค้นยิ่งกว่าเงิน
(หมายความว่าเงินตรา) เพราะจะหาที่ลำบาก จะเก็บ
ก็ลำบาก จะใช้ก็ลำบาก และเมื่อหายก็ลำบาก” ต่อมา
ในสมัยโบราณชั้นหลัง เงินก็มีฤทธิ์เดชมาก ทั้งปรากฏ
ในเรื่องพระลอว่า “เอาสินสางสอกว้าง แข็งคงเหล็ก
เงินง้าง ขอนไค้โดยใจ” ในที่สกแห่งมหาสงคราม
คราวนชาติใหญ่ๆพากันเขยเงินตราเต็มที อยากจะแก้ไข
ให้เป็นอย่างอื่นเหมือนกัน เพราะต่างประเทศต่างเป็น

หน้ท่วมหัว และรฐบาลซ่งต้องจ่ายมากได้น้อยยอม
 ซลกซลักในการดำเนินรฐประคาสโนบาย เพื่อใหประเทศ
 พนทว แต่เงินตราก็ยังเป็นพระเจ้าเติมไปด้วยอำนาจ
 อยู่่นเอง ไม่มีใครหาวิธีที่จะสลกให้พ้นจากอำนาจของ
 มันไปได้ เพื่อยตคิธรรมต่อเงินตรา เราเห็นโทษ
 แล้ว เราจะตองระลึกลงประโยชน์อย่าง ยิงพิจารณา
 ถอยหลังซึนไปก็ยังเห็นคุณของเงินตราที่ไคเป็นยช่วย
 ให้มนุษย์ซึนสู่ความเจริญและอิสสรภาพ ทั้งจะกล่าว
 เพียงเลา ๆ ต่อไป

บ้านโคเมืองไคจะให้บริบูรณ์พนผล คนของบ้านนั้น
 เมืองนั้นตองช่วยกันทำช่วยกันซึน การทคนมีความ
 ตองการมากซึนแล้วและไคส่มประสงคควยนั้นเอง คือ
ความเจริญ. (ชาวป่าอยู่ทบะท่อมมีความตองการ
 และไคส่มประสงค่นอยกว่า ชาวกรง ทอยู่ตักอยู่วังมาก.)
 แต่บ้ายบอกทางเจริญนั้นจาวกว่า “ท่านทำสิ่งนั้น ข้าพเจ้า
 ทำสิ่งนั้นแล้วเราแลกเปลี่ยนกัน.” คน, จะให้พอในตัวเอง

ไม่ได้ และจะทำให้เกิดมาสำหรับอยู่แต่ลำพังไม่ได้ การ
สมาคมของมนุษย์ย่อมเป็นไปในทางขึ้นหน้าขยับงานซึ่ง
ทุก ๆ ส่วนเป็นประโยชน์ต่อกันและอาศัยกันและกัน เมื่อ
ทุก ๆ ส่วนต่างรับหน้าที่ของตนแล้วก้าวหน้าไปเพื่อกันและ
กัน ความเจริญก็ย่อมบังเกิดขึ้น

ที่ว่า ท่านท่านนั้นข้าพเจ้าท่าน แล้วเราแลกเปลี่ยนกัน
นั้นแหละเกิดปัญหาขึ้นว่า เราจะแลกเปลี่ยนอย่างไรให้สะดวก ?
ชาวสวนมีผลไม้ ต้องการข้าว แต่ชาวนามีข้าว ต้องการ
ผ้าถุง ดังนั้นจะแลกเปลี่ยนกันได้อย่างไร ? ถึงหากว่า
ชาวนาก็ต้องการผลไม้ การที่จะตกลงกันได้ว่า ผลไม้
เท่าไรแลกกับข้าวเท่าไร ก็ไม่เป็นการสมำเสมอ ไม่เป็น
ความสะดวก มนุษย์จึงคิดวิธีให้มีวัตถุของกลางเป็น
เครื่องวัดการแลกเปลี่ยนขึ้น วัตถุของกลางนั้น
ทั้งชาวสวน ชาวนา อาจทราบที่เรียกว่า ราคาตลาด ได้ว่า
สินค้าของตน ๆ ี่ราคาในเวลานั้น เวลานั้น เท่าไร วัตถุ
กลางซึ่งเป็นเครื่องวัดราคาตลาดเช่นนั้น เป็นเครื่องมือ

ให้การ แลกเปลี่ยน ทุกอย่างไม่ว่า มากและน้อยได้ เป็นไป
สะดวก จึงเกิดเป็น แก้วสารพัดนึกขึ้น. แก้วสารพัดนึก
นี้จะเป็นอะไรก็ตามที่เกี่ยวเราสมมุติเรียกว่า เงินตรา แต่
โบราณเคยใช้หนังสัตว์ป่า, ใช้เบี้ย, ใช้แท่งโลหะ, ฯลฯ
ต่อมาเกี่ยวเรามีความเจริญขึ้น ต้องการวัตถุที่พาไปได้
ง่าย, แบ่งเป็นส่วนย่อยได้ง่าย, รักษาอยู่ไว้ ไม่เปลี่ยนแปลง
ด้วยการฉ้อโกง, และตรวจได้แน่นอนว่าเป็นของแท้ไม่ใช่
ของปลอมแปลง, เราจึงใช้เงินตราซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ทำ
ด้วยเงินบ้าง, ทองบ้าง, ทองแดงบ้าง, นิกเกิลบ้าง, เป็น
อัตราตายตัวตามส่วนโลหะประสมที่บังคับไว้ด้วยกฎหมาย
มีค่าต่าง ๆ กัน. มนุษย์คนใดมีวิชาสามารถเพิ่มพูน
ค่าของตนได้เพียงไร ก็สะสมเงินตราหรือสมบัติถาวรแทน
เงินตราอันเป็น แก้วสารพัดนึกของตนเอาไว้. ทว่า
สมบัติที่สะสมขึ้นนี้เป็นเครื่องวัดว่า เจ้าของมีค่าที่จะ
นึกได้ตามปรารถนาเพียงไร ที่เรียกว่า หลักฐาน หรือ

ฐานะ ของบุคคล. กว๊วยประโยชน์ที่สามารถสะสมได้
 นเอง มนุษย์ จึงต่างชวนชววยโดยสูกกำลัง อันเป็น
 บัญญัติแห่ง ความเจริญทางเศรษฐกิจ นี่เป็นคุณวิเศษ
 ของเงินตราไม่ใช่หรือ ?

ในทางที่เงินตราช่วยให้อิสรภาพนั้น ตัวอย่าง
 ที่ได้เป็นมาแล้วเห็นได้ชัด เช่นในสมัยที่ใช้ทาสก็มีวิธี
 เรียกว่า “ผูกคอก” คือปล่อยให้ทาสไปทำการตามชอบ
 ใจ โดยมากค้าขาย แล้วส่งเงินตราให้นายแทนการใช้
 แรง ส่วนรัฐบาลเมื่อครั้งมีเลขไพร่หลวง ก็เกิดมี
 วิธีทพวกเลขจ้างคนแทนตัว หรือส่งเงินตราแทนให้
 เจ้าหมู่บ้านนายได้เหมือนกัน. นี่คือเงินตราช่วยให้อิสร-
 ภาพโดยตรง ต่อมาเมื่อเลิกวิธีนั้น และได้พระราชทาน
 อิสรภาพแก่ราษฎรทั่วหน้าแล้ว ราษฎรชายฉกรรจ์
 ต้องเสียภัยเรียกว่า “เงินค่าราชการ” ซึ่งหมายความว่า
 เงินตราแทนการใช้แรงราชการนั่นเอง ภายหลัง
 จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อราชพลี

เช่นนั้นเป็น “รัชชูปการ” ให้เหมาะสมัยอันยังคงใช้อยู่ทุกวันนี้ ทั้งเงินตราได้ช่วยให้เป็นความสะดวก ให้เกิดอิสรภาพทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลและรัฐบาล. กล่าวทั่วไปเงินตราย่อมมีคุณแก่เราอยู่มากเหมือนกัน.

แต่ความเจริญขึ้นไปในทางก้าวหน้า เมื่อมีอุปสรรคเกิดขึ้นแก่การแลกกันร่ำไป จึงเกิดมีวิธีใช้กระดาษแทนเงินตราขึ้น. แท้จริงกระดาษแทนเงินตราไม่ใช่เงินตรา ค้ำก้อยออกอยู่แล้วว่า เป็นแค่แทน เท่านั้น. ถ้ากระดาษเหล่านั้นคงยังได้รับความเชื่อถืออยู่ตราบใด ก็ใช้เป็นเอกสารฟัทรนคได้เหมือนเงินตราตราบนั้น. กระดาษเหล่านั้นได้แก่ธนบัตร, เช็ก, บิล ออฟ เอ็กซเชนส ในระหว่างมหาสงครามนี้ ยังมี แปลกมา อีก อย่างหนึ่ง ที่องคฤช เรียกว่า “เทวเชอร์ โน้ท” ซึ่งรัฐบาลจ่ายให้แทนเงินตราเป็นทำนองใบรับรองว่าจะใช้เงินตราได้. เช็กนั้นใช้สำหรับธนาคาร คือผู้มีเงินตราอยู่ในธนาคารใดก็ออกเช็กเป็นใบสั่งจ่ายเงินตราของตนจากธนาคารนั้น เป็นความสะดวกที่เงิน

ตราไม่ต้องเร่งร้อน บางทีก็ชั่วแต่หักขันธ์กัน เช่น
 ก. ออกเช็คให้ ข. ข. ยังไม่ต้องการเงิน ธนาคาร
 ก็บวกจำนวนนั้นเข้าในบัญชีของ ข. ในการค้าขาย
 พ่อค้าย่อมต้องทำการเกี่ยวข้องกับธนาคาร เท่ากับธนาคาร
 การเป็นคลัง เหตุฉะนั้น วิถีใช้เช็คของธนาคาร จึง
 ช่วยการค้าขายภายในประเทศให้ สะดวก และเร็วได้เป็น
 อันมาก ส่วน บิล ออฟ เอ็กซเชนจ์ นั้น ก็เป็นหนังสือ
 สำคัญ แทนเงินตราในการแลกเปลี่ยนสินค้าใช้กันมาแต่
 โบราณ และเป็นประโยชน์มากสำหรับการแลกเปลี่ยน
 สินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งทุกวันนี้อาศัยธนาคารเป็น
 คลังให้ทำนองเดียวกัน ธนบัตรของเรากับ เทรเชอริ โน้ต
 ของเขามีวิธต่างกันอยู่ ธนบัตรของเราเรารู้จักดี เพราะ
 ใช้กันอยู่ทั่วไปแล้ว ธนบัตรของเรามีพระราชบัญญัติ
 เป็นบรรทัดฐาน รัฐบาลรับรองว่าจะใช้เงินตราตามราคา
 ของธนบัตรให้แก่ผู้ต้องการขึ้นธนบัตรทุกเมื่อ ระหว่าง
 เวลาฉุกเฉินของคราวมหาสงครามที่ล่วงมาแล้ว รัฐบาล

ประกาศการขึ้นธนบัตรเป็นเงินตราชั่วคราว มีกำหนด
จำนวนเดือนชัดเจน แม้ได้มีประกาศติดต่อกันมากว่า
ครึ่งเดือนก็ยังเป็นการผิดช่วงเวลาไม่สะดวกเท่านั้น ฐานะ
ของธนบัตรจึงมิได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่ เทร-
เซอร์ โน้ต ที่รัฐบาลอังกฤษออกใช้ มากมาย ในระหว่าง
ที่แลวมานี้ ไม่ได้มีสัญญาใช้แทนเช่นธนบัตร เมื่อได้
ออกใช้เป็นจำนวนมาก ราคาในตลาดที่ เทรเซอร์ โน้ต ผ่าน
มือกันจึงตกต่ำไป. การที่รัฐบาลเล็งไปออก เทรเซอร์
โน้ต แฉ่นักคงเป็นเพราะไม่มีเงินตราสำรองพอ ไม่
สามารถกำหนดได้ว่าจะใช้ ให้ทันที เป็นวิธีแก้ขัดขอความ
สะดวกสำหรับเวลาฉุกเฉินที่คงต้องใช้จ่ายมากมายในการ
ทำสงครามเท่านั้น. เงินตรากระดาษตลอด มีคุณสมบัติ
ไทยอนันต์ คงพรรณนามานี้

เราเตือนผู้บูชาเงินตราเป็นพระเจ้า แต่เราก็ต้อง
เตือนผู้ไม่อย่าหาเงิน เพราะผู้หนักเป็นคนเกิดมา

สำหรับแต่กัน เป็นพวกโง่งโง่งโง่งโง่งกันแต่ของเขา
 ตัวเองไม่ทำอะไรทดแทนให้. คำเถียงที่ว่า ผู้มีกษัตริย์ไม่
 ท้องการมั่งมีเพราะเป็นผู้ไม่โลภ เป็นคำเถียงของยายแก่
 ความเกียจคร้านกับความมั่งง่าย ถ้าจะเรียกว่าความไม่
 โลภก็ไต่แต่เป็นข้อแก้ตัวเท่านั้น ซึ่งโดยเศรษฐกิจแล้ว
 พึงไม่ขึ้น ฤๅจะสงฆ์ซึ่งท่านอยู่ด้วยการขอ คือให้
 คนอื่นเลี้ยง ไม่เป็นผู้สะสมทรัพย์สมบัติเอง ท่านก็เป็น
 ผู้ตอบแทน มหาชน ด้วยการสั่งสอน และสืบพระศาสนา ซึ่ง
 เป็นหน้าที่สำคัญที่สุด ฤๅจะท่านโง่งโง่งโง่งโง่ง
 เหมือนกัน แต่ในหมู่คนมากต้องมีความขยัน เป็น
 ความฝึกส่วนบุคคลต่างหาก. พระบรมศาสดาของเรา
 ก็ได้ประทานพระพุทธานุญาตไว้ว่า “สันตุฎฐิ ปรมัง ธนัง
 ความพอใจเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง.” ดังนั้น สันโดยไม่ใช่ความ
 เกียจคร้านหรือความมั่งง่าย สันโดย คือความพอใจ
 ในสิ่งที่ตนของเรา เป็น มัชฌิมาปฏิบัติ คือ ความปฏิบัติ

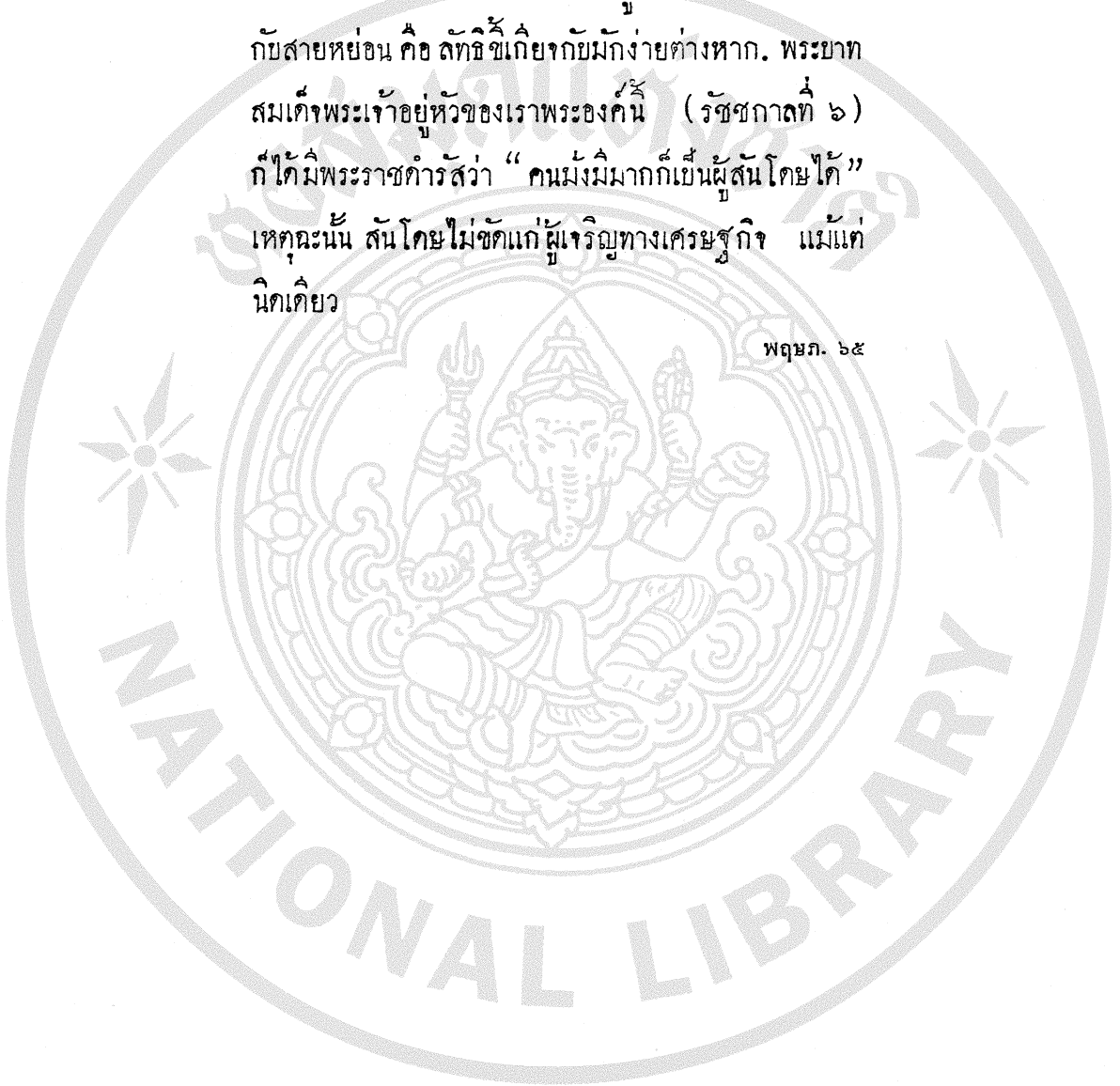
เงิน, คือแก้วสารพัดนึก

๒๖๕

สายกลางระหว่างสายตึง คือ ลัทธิบูชาเงินตราเป็นพระเจ้า
กับสายหย่อน คือ ลัทธิขี้เกียจขี้ขี้มกง่ายต่างหาก. พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราพระองค์นี้ (รัชกาลที่ ๖)
ก็ได้นำพระราชดำรัสว่า “คนมีงมงายก็เป็นผู้สิ้นโทษได้”

เหตุฉะนั้น สันโดษไม่ขัดแก่ผู้เร่ร่อนทางเศรษฐกิจ แม้แต่
นักเคียว

พฤษภ. ๒๕

กำเนิดและราคาลงแห่งราคา

เราทราบกันอยู่แล้วว่าราคาของย่อมไม่คงที่ ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่เสมอ ของบางอย่างราคาเปลี่ยนได้มาก ๆ เช่น ผลไม้ เป็นต้น ราคาเมื่อแรกมีหรือเมื่อขายผิดกับเมื่อเวลา
ระบุมาน ชของบางอย่างราคาค่อนข้างแน่นอน หาก
จะขึ้นลงบ้างก็ไม่ช่วยขายและเป็นชั่วครั้งคราว เช่น ข้าวสาร
ไม้ซีกไฟ เป็นต้น ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าทำไมราคาส่งของ
จึงขึ้น ๆ ลง ๆ ? และเป็นปัญหาที่น่ายากคอกซึ่งใคร ๆ
ก็ค้น แต่โดยมากไม่สนใจนัก ถ้าลองนึกเข้าอาจพึงผิด
พึงถูกก็ได้ เพราะฉะนั้น จึงเป็นข้อวินิจฉัยเพื่อประคับ
ปัญญาในทางเศรษฐศาสตร์ส่วนหนึ่ง ตัวอย่างความ
พ่งผิดนั้นเช่นเข้าใจว่า ราคาส่งของขึ้นลงตามใจของ
ผู้ขาย ขึ้นเห็นได้ง่ายว่าผิดแน่ เพราะผู้ขายคงต้องการ

แต่จะขึ้นราคา ถ้าทำให้ความพอใจใครจะยอมลด และ
ราคาจะเปลี่ยนไปในทางขึ้นต่ำทีเดียว เพื่อค้นหาความ
จริงเรื่องราคาขึ้นลง จำจะต้องกำหนดให้แน่เสียก่อนว่า
ราคานั้นคืออะไร และใครเป็นผู้ตั้ง คือ มันมีกำเนิด
อย่างไร

คำว่าราคานั้นแสดงถึงความตกลงแห่งการซื้อขายระหว่าง
ผู้ซื้อและผู้ขาย คือ เป็นจำนวนเงินที่ผู้ซื้อยอมให้แก่
ผู้ขาย เพื่อวัตถุหรือสิ่งใดที่ตกลงแลกเปลี่ยนกัน สิ่ง
ที่แลกเปลี่ยนกันนั้น ไม่จำเป็นจะเป็นสินค้าเท่านั้น เป็น
แรงหรือความสะดวกความพอใจก็ได้ เช่นค่าแรงรับจ้าง
ค่าโดยสารรถและเรือ ค่าค่าน้ำ ละคร ค่าผ่านประตู
เข้าที่พักขอลด ค่าเช่าห้องหรือโฮเต็ล ฯลฯ แต่จะ
เป็นวัตถุ เช่นสินค้าหรือเป็นอะไร ๆ ก็ตาม วิธีที่อย่าง
เดียวกัน เพื่อให้เข้าใจง่ายจึงควรยกตัวอย่างเฉพาะ
สินค้าขึ้นพิจารณา

เราขายตลาดทุกวันราคาของที่ซื้อมานั้นใครตั้ง? ผู้ซื้อตามราคาผู้ขายก่อน แต่เมื่อผู้ขายขอราคาแล้วผู้ซื้อมักท้อ ถ้าไม่ตกลงร้านนั้นก็ร้านอื่นต่อไป (แต่ชาวชนบทเขาคิด เขาขอราคาจากตัว ไม่มีผ่านและไม่ต้องท้อ ถึงกระนั้นชาวกรุงเมื่อออกไปเที่ยวตามบ้านนอกก็ไปต่อเจ้าซี้ เท่ากับสันทเขาดูกและคืออยู่แล้ว ให้กลับผิดและเลวเหมือนในกรุงด้วย) ในที่สุดเมื่อตกลงซื้อขายกันแล้ว ถึงต่างฝ่ายไม่ได้ความพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ก็ไต่อย่างหนึ่ง คือ ความตกลงกัน ความตกลงกันแหละเป็นเหตุให้ได้มีการซื้อขาย และได้มีราคาทั้งนั้นจริงอยู่ร้านใหญ่ ๆ อาจตั้งราคาของเป็นค่าเดียว คือไม่มีผ่านและไม่ยอมให้ท้อ แต่ราคาที่ผู้ขายตั้งฝ่ายเดียวนั้น ถ้าไม่มีผู้ซื้อขยงไม่เป็นราคาตลาดได้ ถ้าผู้ขายตั้งราคาแพงเกินไป หาผู้ซื้อไม่ได้ ตนก็ต้องลดราคาลงกว่าจะพอคและมีผู้ซื้อ เหตุฉะนั้น ราคาสิ่งของจึงกำหนดไว้ว่า คือ “จำนวนเงินทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ซื้อขยกับผู้ขาย

ยอมตกลงกันในการซื้อขาย.” ผู้ซื้อและผู้ขายนี้ใครตรงกันข้าม ผู้ซื้อยอมปรารภว่าจะให้กำไรของมากที่สักด้วยเงินที่ซื้อ, หรือให้ของเสียเงินน้อยที่สุดสำหรับของที่ต้องการซื้อ ฝ่ายผู้ขายนั้นต้องการให้กำไรเงินมากที่สุดจากของที่ขาย หรือต้องให้เสียของแต่น้อยที่สุดเป็นจำนวนเงินที่จะได้ แต่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายมีความมุ่งหมายตรงกัน คือ จะให้กำไรประโยชน์แก่ตนมากที่สุด จะว่าใครเป็นคนโลกกว่าไม่ได้ เราทุกคนเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เพราะเป็นทั้งผู้หาเงินและใช้เงิน เวลาซื้อหรือเวลาขายเราปฏิบัติตามหลักที่กล่าวมาแล้ว ฉะนั้น ชาวบ้านไม่โลภมากไปกว่าผู้ขายเข้าไปในร้านเลย.

ราคาซึ่งได้กำเนิดจากความตกลงกัน ระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ อันปรารภตรงกันข้าม เพราะต่างฝ่ายต่างมุ่งหมายประโยชน์ตนนี้ เห็นได้ชัดเจนในการซื้อขายอย่างหยาบ ๆ เทียบ ๆ อย่างที่ผ่านมามือ แต่การซื้อขายทั่วไป ตลอดจนการค้าขายใหญ่ ๆ ก็เข้าอยู่ในกฎเกณฑ์

อย่างเดียวกัน เป็นแต่ต่อไม่ได้ก็ชวนให้นึกไปว่า ผู้ขาย
ทั้งราคาเอาต่ำก็ยวตามพอใจเท่านั้น จึงเกิดความ
เข้าใจผิดขึ้น ไม่ว่าการแลกเปลี่ยนอะไรหมด รวมทั้ง
แรง ความสะดวก ความพอใจ ฯลฯ ย่อมเกี่ยว
ด้วยความตกลงระหว่างสองฝ่าย ซึ่งต้องอาศัยความ
อื่น ๆ หลายอย่าง เช่น ภาวะและราคาทุนเป็นต้น
เข้ามาประกอบ. ความลเหล่านี้นั้นเป็นปัจจัยให้ผู้ชอกย
ผู้ขายเกิดความทักสินใจ อาจแยกได้เป็นสองลักษณะ
คือ ๑. ความต้องการ ๒. ความสามารถ ความ
ต้องการนั้นเข้าใจได้ง่าย ได้แก่ต้องการซื้อต้องการ
ขายนั่นเอง ความสามารถนั้น คือ ความสามารถซื้อ
หรือสามารถขาย ผู้ซื้อจะซื้อให้มากเกินกำลังเงินของ
ตนไม่ได้ และผู้ขายก็จะขายให้ถูกไปกว่าราคาทุนของ
ตัวไม่ได้ บางทีเหตุให้ยอมขายขาดทุน แต่ต้อง
นับเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง กล่าวโดยทั่วไปแล้วผู้ขาย
ต้องขายเพื่อหากำไรไม่ใช่ขายเพื่อขาดทุน ลักษณะ

กำเนิดและความขึ้นลงแห่งราคา ๒๗๕

ทั้งสองนี้แหละช่วยให้ราคาขึ้นลงได้ ความต้องการเป็น
เขตต์สูงสุดแห่งราคาขึ้น ความสามารถเป็นเขตต์ต่ำ
ที่สุดแห่งราคาลงสำหรับผู้ซื้อ ถ้าสำหรับผู้ขายก็ตรง
กันข้าม ราคาทั้งหลายย่อมขึ้นลงในระหว่างเขตต์สุด
ทั้งสองนี้ ถ้าผู้ซื้อต้องการมากเขาก็ก่อขึ้นราคาไป
ทางเขตต์สุดข้างสูง ถ้าผู้ขายต้องการมากเขาก็ก่อ
ลดราคาลงไปหาเขตต์สุดข้างต่ำ ราคาที่ตกลงซื้อขาย
กัน จึงเป็นกำหนดความต้องการของทั้งสองฝ่ายมา
ประจบกันเข้า

ราคาลากตึงขึ้นคงพรรณนามานี้ เมื่อเข้าใจกำเนิด
แล้วก็เข้าใจความขึ้นลงแห่งราคาได้ง่าย คือ ความ
เลื่อนขึ้นลงแห่งความต้องการและความสามารถของผู้ซื้อ
และผู้ขายซึ่งมาประจบกันนั่นเอง ถ้าความต้องการและ
ความสามารถคงที่อยู่ ราคาก็คงที่ เพราะทั้งสองฝ่ายมา
ประจบกันแค่นั้น แต่ถ้ามีอะไรเข้ามากระทบกระเทือน
ให้เขตต์ประจบเลื่อนไป ราคาก็เปลี่ยนไป เช่นถ้าผู้ซื้อ

ต้องการมากขึ้น หรือถ้าความสามารถของเขามากขึ้น
 คือ เขาร่ำรวยขึ้น เขาก็อยู่ในที่ที่จะชอแพงขึ้น ทรง
 กันขามกขึ้น ถ้าผู้ขายมีความต้องการมากขึ้น หรือถ้า
 ราคาทุนของเขาตกลง เขาก็สามารถขายได้ถูกลงอีก
 ถ้าฟังความต้องการก็ไม่ผิดสัก เพราะตณหา คือ
 ความอยากของมนุษย์ไม่มีเขตต์ แต่การได้สมประสงค์
 หรือไม่ และเพียงไร นั้นแหละเข้ามาจำกัดให้มิเขตต์
 เพียงแค่นั้นแค่นั้น. การได้สมประสงค์ทาง เศรษฐกิจ
 ย่อมผันแปรไปตามปริมาณ คือ จำนวนของสิ่งที่จะได้
 ด้่มากหรือน้อย ถ้ามันน้อย ก็เกิดแย่งกัน ผู้ชอแย่ง
 กันหลายคนต่างชนราคากัน ราคาของใครสูงผู้ขาย
 ก็ยอมขายให้แก่คนนั้น เช่นในการขายเลหลัง เมื่อ
 กลับทรงกันขาม ถ้าผู้ขายแย่งกันขาย ราคาก็ตกต่ำ
 ใครขายถูกที่สุดผู้ชอก็เลือกชอของคนนั้น. ความสามารถ
 ก็เช่นกัน ยิ่งผู้ชอมเงินชอมากเช่นตลาดหัวหินระหว่าง
 ฤดูร้อนมีคนไปเที่ยวมากราคาของก็แพงขึ้น หรือถ้า

ต้นทุนของผู้ขายน้อยลง เขาก็ต่ำลงราคากันเองเป็นเหตุให้ราคาของถูกลง

พิจารณาแยกแยะอาการแห่ง ราคาขึ้นลง ของสินค้าอย่างใดก็ตามได้ความดังนี้ การซื้อขายทั่ว ๆ ไปในตลาดที่เป็นอาการซับซ้อนหลายช่วงหลายเชิง ก็ลงสันนิษฐานไว้ว่า ย่อมเป็นไปได้ในทางเดียวกัน จึงวางกฎไว้ว่า “เมื่อผู้ซื้อแย่งกันซื้อ ราคาของผู้ขาย แต่เมื่อผู้ขายแย่งกันขาย ราคาของผู้ซื้อ และผู้ซื้อจะแย่งกันซื้อเมื่อจำนวนของน้อยกว่าความต้องการ ถ้าตรงกันข้าม คือจำนวนสินค้าเกินต้องการก็จะกลายเป็นผู้ขายแย่งกันขาย” การแย่งซื้อแย่งขายนี้ ทั้งผู้ซื้อผู้ขาย ยิงของขาดมากหรือเหลือมากก็ยิ่งแย่งกันมาก ทางฝ่ายผู้ขายเมื่อสินค้ามากเพื่อค้าขายหกราคากันจนผู้ขายน้อยแพ้นไม่ไหว ก็ต้องเลิกการค้าขายสิ่งนั้น ตัวอย่างเช่นบริษัทเวียตนามและโรงงานน้ำแข็งที่แข่งขันกัน เป็นต้น บางทีก็เกิดขึ้นแก่ไข่ปลาเพื่อหูกกันให้เพลงข้างหนึ่ง เมื่อมีการแพ้นแล้ว

ราคาก็เขยิบขึ้นอีกเพราะหมกการแย่งขาย. การแย่งซื้อ
นั้นไม่เฉพาะแต่ผู้กินผู้ใช้ซึ่งเป็นผู้ซื้อปลีก พ่อค้าที่
ขายปลีกซื้อสินค้ามาใส่ร้าน ในอาการนั้นถือว่าเป็นผู้ซื้อ
เหมือนกัน ถ้าสินค้าของผู้ขายส่งม้น้อย ผู้ขายปลีก
ก็แย่งกันซื้อ ทำให้ราคาสินค้าขึ้น พ่อค้าย่อยซื้อของมา
แพ่ง เขาก็มาตั้งราคาขายปลีกแพ่งขึ้น ผู้กินผู้ใช้แม้ไม่
แย่งกันซื้อ ก็เกิดแย่งกันเป็นสองพวกตามความสามารถ
คือ ผู้ซื้อได้ กับผู้ไม่อาจซื้อได้ ในอาการเช่นนี้ผู้ขาย
จะไม่แย่งขายให้คนละเล็กละน้อยตามบรรดาผู้ต้องการจนทั่ว
หน้ากันเลย เพราะเขาไม่ใช่ผู้ปกครอง เขาเป็นพ่อค้า
วิธีที่เขาใช้ต้องเป็นทางสะดวกของเขา คือ ชนราคาของ
หรือขายให้แก่ผู้มาซื้อก่อน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน แต่
ถึงอาการจะต่าง ๆ กันไป ทั้งฝ่ายผู้ซื้อและผู้ขาย อย่างไร
ก็ตาม การขึ้นลงแห่งราคา ก็ย่อมเกิดตาม กฎการแย่ง
ซื้อแย่งขายอยู่นั่นเอง

ความเกี่ยวของระหว่างผู้ซื้อ กับ ผู้ขายในการซื้อขาย
 ดังกล่าวมาแล้วขึ้นอยู่กับกฎสาธารณะ ที่เรียกว่า สัพปลาย
กิตติมานค อีกทีหนึ่ง สัพปลาย คือ สิ่งที่ทำหน้า โดย
 ปกติเพื่อให้สมประสงค์หรือประสิทธิภาพของการ, คีมานค
 คือ ความต้องการนั่นเอง. ถ้าความต้องการมีมากกว่าสิ่ง
 ที่จะประสิทธิภาพของการ ราคาที่แน่นอน ถ้าสิ่งประสพ
 ความต้องการมีมากกว่าความต้องการ ราคาที่ลดลง กฎ
 แห่งสัพปลาย และ คีมานค นี้ จึงบังคับการขึ้นลงแห่งราคา
 ด้วย, แต่ต้องอาศัยความสามารถที่จะซื้อ หรือที่จะขายโดย
 มีทองให้เกิดความเดือดร้อน หรือเสียหายอัน เป็นสำคัญใน
 การที่ราคาเข้ามาเป็นปัจจัยออกหนนี้ด้วย ดังพิจารณาแล้ว
 แต่ข้างต้น. กล่าวเฉพาะการค้าขาย สัพปลายได้แก่
 จำนวนสินค้าที่ขายในตลาด คีมานค ได้แก่จำนวนเงิน
 ใช้สอย คือ เงินที่ผลกมีอยู่นอยู่ เงินที่เก็บตายเป็นเงิน
 บรรพหรือเงินเก็บตายน้อยกว่านี้ เพราะไม่แปลกอะไร
 กับก่อนอื่นจึงเห็นว่าอะไรที่กลับมาเป็นเงินสำหรับใช้สอยผ่าน

มือกันอีก (เงินเก็บไว้ในธนาคารเป็นเงินผ่านมือเหมือนกัน เพราะเขาเอาไปหมุนทำประโยชน์ในการค้าขาย.) สัปปลายและคิมานค ก็พอเหมาะกันราคาก็ทรง ถ้าถ่วงน้ำหนักมากไปทางไหน ราคาก็ขึ้นหรือลดตามส่วนทางนั้น

สมมติว่า ก. เป็นจำนวนสินค้า คือ สัปปลาย ข. เป็นจำนวนเงินใช้สอย คือ คิมานค และสมมติว่าทั้งสองอย่างเท่ากับ ๑๐๐. ฉะนั้น ๑๐ ของ ก. ก็แลกเปลี่ยนได้เท่ากับ ๑๐ ของ ข. แต่ถ้า ข. เพิ่มขึ้นเป็น ๑๒๐ ๑๐ ของ ก. ก็เท่ากับ ๑๒ ของ ข. คือ ราคาของ ก. ได้สูงขึ้นแล้ว การท้ออกเงิน กระดาษ คือ ธนบัตรมากเกินไป ที่เรียกว่า "Inflation of currency" นั่นก็แปลว่า ทวีจำนวน ข. (คือจำนวนเงินสำหรับใช้สอย) โดยออกเงิน กระดาษ คือ ธนบัตรจนเฟ้อ

พรอพิเทยริงหรือตลาดหน้าคุก

พรอพิเทยริง เป็นภาษาอังกฤษ และเป็นคำใหม่
เพิ่งบัญญัติขึ้น กฎหมายป้องกันพรอพิเทยริงของอังกฤษ
ที่ออกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๕ ใจความไว้ว่า พรอพิเทยริง
คือ การขบขันเอากำไรเหลือเกินอันมีขอบด้วยเหตุผล ซึ่ง
กฎหมายนั้นถือว่าเป็นนอยตติกรรมและผิดศีลของจรรยา กฎ
หมายป้องกัน พรอพิเทยริง นั้นเป็นผลของการมหาสงคราม
อย่างหนึ่ง คือ เมื่อความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น
แก่โลก ทำให้ความต้องการและความประสงค์ผิดปกติ
ไปหมด เข้าของขึ้นราคา ราคาเงินตราตกต่ำและเปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ ก็ย่อมเป็นเหตุให้เกิดมีการค้ากำไรอย่าง
รุนแรง ท่านองที่เรารู้จักว่าตลาดหน้าคุก ทำความ
เสียหายให้แก่มหาชนผู้ต้องชด รัฐบาลอังกฤษจึงเข้า

แก้ไขและข้อบกพร่องโดยออกกฎหมายนั้น. ประเทศสยามใน
 เวลาที่ประสูติพระราชโอรสมี พรอเพ็ญบริพัตร สำหรับเลี้ยงดู
 ใต้ เพราะเนื่องจากการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
 ความต้องการเลี้ยงดูเกิดขึ้นมากมายทันที การพิมพ์
 แขนงเรียนจำหน่ายให้สมประสงค์จะไม่ทันทั่วทั้งที่ จึงเป็น
 โอกาสเพื่อการ ลงทุน กับ แขนงเรียน และ ขยายขึ้นราคาเอา
 กำไรได้ทันที แต่ พรอเพ็ญบริพัตร นั้นจะไปตระเตรียม
 อย่างเดียว เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล คือ กระทรวงศึกษา-
 ธิการ ยังมีทางที่จะข้อบกพร่องได้โดยไม่ต้องออกกฎหมาย
 ให้เป็นการยุ่งยากแก่พาณิชย์ จึงเพียงแต่ออกระเบียบ
 การจำหน่ายแขนงเรียน ที่มีเหตุผลแจ่มแจ้งอยู่ในแถลง
 การณ์ของ กระทรวง ศึกษาธิการ ลง วันที่ ๑๔ มีนาคม
 พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันในกรุง
 เทพ ๑ ทุกฉบับ พึงสังเกตได้ว่า พรอเพ็ญบริพัตร นั้นมี
 ลักษณะอย่างเดียวกับตลาดหน้าคุก จะเกิดได้แต่ในเวลา
 ที่เกิดความต้องการมาก แต่มีทางที่จะสมประสงค์ได้น้อย

พรอพอเทยวิ่งซ่งเป็นการขบขันเอากำไรเหลือเกิน ถ้า
เป็นไปในทางอุกฤษฏธรรมและฝึกรรยา เป็นปฏิกษณ์แก่
สุมาคมแห่งมณญ์ ก็เป็นความผิดควรแท้ที่จะมีการลง
โทษเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง สำหรับประโยชน์แห่ง
สุมาคมของมณญ์ตนเอง แต่เมื่อเกยวของควยการหา
กำไร ก็เป็นการสมควรที่จะต้องพิจารณาให้ละเอียด ไม่
ตกสิน้ง่ายนัก เพราะการหากำไรนั้น เป็นยานานวิเศษ
สำหรับช่วยยให้สุมาคมแห่งมณญ์มีความเจริญ. การ
เกยวขาวควยมีคตลระวงตามวธิของชาวบักชไต ย่อม
เสียเวลามากทำให้ราคาข้าวแพง ชาวนาของเวาคิกทำ
เคยวเกยวโตทละกำมือ การเกยวขาวเร็วเข้า ก็ชื่อว่า

ชวนาได้กำไรในการเกี่ยวข้าวแล้ว ถ้าที่ไหนใช้เครื่อง
 จักรเกี่ยวข้าวได้สำเร็จก็ ทำงานได้มากขึ้นในแรงและ
 ทนเท่ากัน ที่นั่นก็จะมีกำไรงามในการเกี่ยวข้าวยิ่งขึ้น
 อีก โรงสีไฟทั้งชนมากมายในกรุงเทพ ฯ ก็เพราะสีข้าว
 ได้เร็วและดีกว่าสีด้วยเครื่องมือโบราณมีไ้หรือ ? ที่เห็น
 ไร่ชัตกว่าน ก็คือโรงสีเล็กใช้เครื่องยนตร์หรือสคิม ซึ่ง
 ชนจะกระไปตามแม่น้ำลำคลองใหญ่ ๆ ที่เขื่อนอยู่ ชาว โรงสี
 เหล่านี้เพียงแต่รับจ้างสีข้าว หาได้สีข้าวส่งไปขายอย่าง
 โรงสีไฟใหญ่ ๆ ไม่ ผู้ที่เอาข้าวมาจ้างสีก็คือชวนา
 ซึ่งเล็กใช้เครื่องมือมือตนเอง. ทำไมชวนาจึงเล็ก
 สีด้วยมือของตนเองและหันมาจ้างโรงสีจักร จนโรงสี
 เหล่านี้ไม่กำไรงาม ชนกันชนใหม่ ๆ มากหลาย ? ก็เพราะ
 ชวนาคิดแล้วว่าเอาข้าวมาจ้างโรงสีสีให้เสียค่าจ้างเกวียน
 ละ ๖ บาท มีกำไรมากกว่าที่จะเสียเวลาสั้อย่อยด้วย
 มือของตนเอง คงมีความเจริญในทางเกี่ยวข้าวสีข้าว
 ได้เกิดขึ้น เพราะการหาทำไรเป็นต้นเหตุให้คนออก

ความคิดทำการให้ทชน หรือมากชนควยเปลืองค่าทำนอย
ล ไม้ไ้หรือ ?

ตามตำราท่านว่าไว้ว่า คนยอมไ้ค่าแห่งงานที่ตนทำ
งานนั้นกลอทงงานมือแล่งงานหวัคค กงนไ้ครสามารถ
ในทางใดก็ทำงานในทางนั้นและไ้ค่าแห่งงานของตนเป็น
อาชีพ การไ้เรยบรือยเป็นปกคิอยู่. ครวณมคณลาค
มาออกความคิดว่า งานอย่างนั้นเท่าที่ท่ายุ่นนอาจทำ
ไ้เช่นนั้นและไ้ไ้จำนวนมากชนในเวลาอันอยลง คือ
ทำไ้เร็วเข้า กงนไ้ว่าถงคณงานเขาคงไ้ต้องการฟ้ง
และไ้ต้องการเปลียน ท้องการแต่จะท้าววิไ้เดิม เพราะ
ถาเปลียนเข้าเขาก้จะคองเรยบรือยวิไ้ใหม่ ซึ่งจะยากง่าย
อย่างไ้ไ้ไม่รู้ แต่ค่าจ้างของเขาก้คงไ้ตามแรงททำน
เอง ว่าถงผู้ซอ ถาของททำนทำไ้ถกเขา ราคาขาย
ลกลลง ทวจะซอไ้ยอมเยา ก็คยบคิอยากไ้ไ้เปลียน
วิไ้ แต่ทวหามิอำนาจที่จะขณคาลไ้เกคการเปลียนแปลง
ไ้ไ้ไม่ สิ้นค่าของเราโดยมาก เช่น หม้อ ไ้ง ไ้ห แต่

ก่อนเคยทำกันมาอย่างไร เคยวนก็ยังทำสลับกันไป อย่าง
 นั้นเป็นเพราะเหตุที่กล่าวนั้นโดยมาก. ผู้ที่อาจบันดาลให้
 การเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้นั้น คือ ผู้ที่มีความคิดแก้ไข
 และเป็นผู้ที่คิดสร้างสรรค์เครื่องมือขึ้นใหม่ หรือเป็นผู้ที่
 อดทนผู้ที่มีความคิดที่ไม่แปลกอะไรกัน เมื่อเขาคิดเห็นแน่
 แล้วว่าการเปลี่ยนแปลงของเขาสำเร็จ และจะทำให้เปลือง
 น้อยลงเป็นอันได้กำไรมากขึ้น เขาก็ยอมลงทุนและจัดการ
 เพื่อหากำไรของเขาทีเดียว คนงานได้อิดเอื้อนเขาก็ขึ้น
 ค่าจ้างให้ สำหรับให้เปลี่ยนทำอย่างใหม่หรือหาคนอื่น
 มาทำใหม่ ถ้าความคิดของเขาผิด เขาก็ขาดทุนและ
 เสียหายไป ถ้าความคิดของเขาถูกเขาก็ได้กำไรทีเดียว
 เมื่อเขาได้กำไร คนงานที่เขาจ้างและลูกค้ที่ซื้อสินค้า
 ของเขาก็ยอมเป็นผู้มีส่วนได้ด้วยทั้งนั้น. ดังนั้นการหา
 กำไรจึงเป็นปัจจัยให้ออกความคิด และเป็นหัวแรง ที่ชนะ
 ความถ้อยอย่างเก่า ๆ และรังเกียจความเปลี่ยนแปลง
 อย่างใหม่ ๆ การหากำไรจึงเป็นเครื่องมือให้สมาคม

แห่งมนุษย์มีความเจริญ ถ้าไม่มีการทำอะไรก็ไม่มี การก้าวหน้า บรรพบุรุษเคยทำมาอย่างไรก็จะคงทำต่อไป อย่างนั้น จะเอาความเจริญมาแต่ไหน? ความจริง ไม่ปรากฏแต่ตามคำเราเท่านั้น ปรากฏในความเห็นไปทั่วโลกด้วย กสิกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์ ที่ไหนปรากฏว่าเจริญได้กำไรงาม ที่นั้นย่อมได้มีการเปลี่ยนแปลงใช้เครื่องมือใหม่ใช้วิธีการอย่างใหม่ที่ไหน ขาดการก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลง ที่นั้นไม่มีเจริญเลย ถ้าโชคยังออกหนุนอยู่ก็พอทรงอยู่ได้ ทั้งนี้ความเป็นจริง ก็ตรงตามคำเรา

การหาทำไรโดยหลักที่กล่าวแล้วนั้น จะเอาอะไรเป็น เกณฑ์สำหรับวัดว่าแค่ไหนควรแค่ไหนเกินควร? ความ คิดที่ออกวิถึก ความสามารถจัดการให้สำเร็จก็คิด ความ เสียงในการลงทุนก็คิด ส่วนใดที่เฉลี่ยไปในพวกคนงาน หรือผู้ซื้อทั่วไปก็คิด จะชั่งจะตวงหรือจะวัดไถอย่างไร? เมื่อ ไม่ผิดก็ผิดที่จะให้ทราบไต่แน ผลที่ได้จากการหาทำไรนั้น

ไฉนจึงจะเรียกว่าพอคิหรือเกินพอคิ ชอบด้วยเหตุผลหรือ
มิชอบ ควรหรือไม่ควร ยุติกรรมหรืออยุติกรรมได้
เล่า? ถ้าอำมาตย์ผู้ฉลาดช่วยประเทศของเขาให้พ้น
จากการสงคราม ด้วยถ้อยคำหลักแหลมแม้คำเดียว
ประโยชน์ที่ได้แก่บ้านเมือง ถ้าระบอบเงินกันขังไม่ถวน
แต่อำมาตย์ผู้นั้นมีสิทธิที่จะขอแบ่งประโยชน์นั้นใดหรือ?
ฉันใดก็คิ ความคิดใหม่ๆ ในการอาชีพกัณนั้น ความ
คิดที่เสียเวลาเสียแรงมากมาย ต่างว่าคิดสำเร็จแล้ว
บางทีก็ขายไม่ได้ แต่ความคิดที่พลุ่งขึ้นมาเองขณะชั่ว
เดียว โดยไม่ใ้ตั้งใจ บางทีจะทำให้ได้กำไรตั้งหมื่น
ตั้งแสน ทั้งนี้การหาทำไรตามที่ธรรมชาติก่ดแต่งไว้
ออกจะไม่ใช่ยุติกรรมเลย จะเอาให้คงเส้นคงวาก็ไม่ได้
ถ้าต่างว่าจะชดให้คงเส้นคงวาได้ คือ กำหนดว่า แรง
เท่านั้น ทุนเท่านั้น ต้องได้กำไรเท่านั้น ผลจะยิ่งร้าย
ใหญ่ เพราะจะไม่ต้องคิดถึงการทำให้ดี สินค้าที่ทำจะ
เลวลง และถ้าหากกำไรนั้นได้แน่นอนจนเป็นอัตราประจำ

อย่างเงินเคียน แม่แต่จำนวนสินค้าที่ทำการลดลงด้วย
 หนึ่ง ถ้าไรเล็กน้อยที่พอสำหรับร้านใหญ่ ๆ ในกรุงเพราะ
 ขายไ้มาก หาพอสำหรับร้านย่อยตามบ้านนอกที่ขาย
 แต่จำนวนน้อย ๆ ไม่ เหตุฉะนั้น การจำกัดกำไรไม่มีทาง
 จะทำได้ และการที่จะวางพิณกว่ากำไรเท่าไรควร เท่าไร
 เกินควร อย่างไรชอยด้วยเหตุผล อย่างไรมิชอยด้วย
 เหตุผล ก็ไม่สำเร็จเหมือนกัน.

การหากำไรที่ควรระวังเก็บแต่ที่ปรากฏว่า เป็นการ
 ทำความเสียหายให้แก่ประชชน นับว่าผิดในทางเป็น
 ปฏิบัติต่อสมาคมแห่งมนุษย์ เช่น ลงทุนกับสินค้าไว้หมด
 หรือเกือบหมดเพื่อขายคนขายเอาตามชอยใจ หรืออีกประ-
 การหนึ่งผิดทางจรรยา คือ ขยคนเอากำไรจากผู้จนแต่มี
 หรือผู้โง่เขลา เหล่านี้แหละเรียกว่า พรอเพทย์หรือ ควรมี
 โทษตามกฎหมาย. นอกจากนั้นต้องนับว่าการหากำไร
 เป็นคุณ เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความเจริญ ศาสนาก็
 ญาติสัมพันธ์ก็ ความเกรงอาชญาภคก็ ไม่เป็นยั่ว

คนสามัญให้ทำงานได้ก็เท่าการได้กำไร บ้านเมืองใด
มีคนฉลาดหาทำไรไ้มาก บ้านเมืองนั้นก็ย่อมเจริญมาก
เมืองไทยเราก็มมีคนฉลาดหาทำไรเป็นจำนวนไม่น้อย ถ้า
คนเหล่านั้นเป็นไทยทั้งหมด ไม่ใช่ชาวต่างประเทศเสีย
โดยมากแล้ว จะวิเศษหาไม่น้อย. ในระหว่างมหาสงคราม
นั้นเกิดมีกฎหมายบังคับให้แบ่งกำไรเป็นพลแก้วรัฐบาล
ด้วย เพราะในเวลาฉิบยศึกด้วยเหตุมหาสงครามเป็น
โอกาสที่พ่อค้าหาทำไรไ้มาก และรัฐบาลก็กำลังต้อง
การเงินมากเพื่อการทำสงครามอยู่ด้วย แต่พออย่าง
เข้าเวลาปกติ ก็มีการคิดกันว่ากฎหมายนี้ไม่ยุติ
ช้ากลับถ่วงพาลิชัย ซึ่งเป็นความจริง เพราะเป็นยาเบื่อ
มากกว่าเป็นยาเจริญอาหาร

หน้าวัดราชบพิธ ถนนพเพ็ญนคร

ผู้พิมพ์

วันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๖